

T.C.
MARMARA ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
HUKUK ANABİLİM DALI
ÖZEL HUKUK BİLİM DALI

NİŞANIN SONA ERMESİNİN HUKUKİ SONUÇLARI

Yüksek Lisans Tezi

ERTUĞRUL ŞAHİN

İSTANBUL, 2016

T.C.
MARMARA ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
HUKUK ANABİLİM DALI
ÖZEL HUKUK BİLİM DALI

NİŞANIN SONA ERMESİNİN HUKUKİ SONUÇLARI

Yüksek Lisans Tezi

ERTUĞRUL ŞAHİN

Danışman: DOÇ.DR. İPEK SAĞLAM

İSTANBUL, 2016

T.C.
MARMARA ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ MÜDÜRLÜĞÜ

TEZ ONAY BELGESİ

HUKUK Anabilim Dalı ÖZEL HUKUK Bilim Dalı TEZLİ YÜKSEK LİSANS öğrencisi ERTUĞRUL ŞAHİN'nin NİŞANIN SONA ERMESİNİN HUKUKİ SONUÇLARI adlı tez çalışması, Enstitümüz Yönetim Kurulunun 13.12.2016 tarih ve 2016-42/15 sayılı kararıyla oluşturulan jüri tarafından oy birliği ~~ile~~ ile Yüksek Lisans Tezi olarak kabul edilmiştir.

Tez Savunma Tarihi 04/01/2017

Öğretim Üyesi Adı Soyadı

İmzası

Öğretim Üyesi Adı Soyadı	İmzası
1 Tez Danışmanı Doç. Dr. İPEK SAĞLAM	
2 Jüri Üyesi Prof. Dr. BURAK ÖZEN	
3 Jüri Üyesi Yrd. Doç. Dr. ÖZGE UZUN KAZMACI	

(Handwritten signature of Burak Özen)

ÖZET

Türk Medeni Kanunu nişanlanmayı aile hukuku içerisinde düzenleyerek hukuki bir statüye kavuşturmuş, yalnızca örf ve adet gereği değer atfedilen bir kurum olmaktan çıkarmıştır.

Türk Medeni Kanunu'nun 120-122. maddelerinde nişanın sona ermesinin hukuki sonuçları düzenlenmiştir. Söz konusu maddelere göre, nişanın sona ermesi halinde maddi tazminat, manevi tazminat ve hediyelerin geri verilmesi talepleri ileri sürebilebileceklerdir.

Bu çalışmada nişanın sona ermesinin hukuki sonuçları, “maddi tazminat”, “manevi tazminat” ve “hediyelerin geri verilmesi” ana başlıkları altında doktrin ve yargı kararları ışığında incelenecektir. Bu konuda yeni tarihli eserlerde bile çok eski yargıtay kararlarına atıf yapıldığı, atıf yapılan kararlarında genellikle küçük bir kısmının yahut yalnızca tarih ve sayısının dipnotta belirtildiği görülerek yargıtay kararlarına ulaşma sıkıntısı bulunduğu değerlendirilmiştir. Yargıtay tetkik hakimi olarak görev yapmanın sağladığı yargıtay kararlarına erişebilme imkanından ötürü çok sayıda güncel yargıtay kararı en can alıcı kısımlarıyla eklenerek çalışma zenginleştirilmiş, bu sayede hem yargıtayın konuyla ilgili güncel görüşleri açıklanmış hem de bundan sonra yapılacak çalışmalar için kaynak oluşturulmuştur.

Anahtar Kelimeler: Nişan, Maddi tazminat, Manevi Tazminat, Hediyelerin İadesi.

ABSTRACT

Turkish Civil Code regulated engagement within the family law and helped it gain a legal status, making it more than an institution that is valued merely on customary basis.

Legal consequences of termination of an engagement is regulated in Articles 120 to 122 of Turkish Civil Code. According to the mentioned articles, material damages, non-pecuniary damages and return of gifts can be claimed in case of termination of engagement.

In this study, legal consequences of termination of an engagement will be analyzed in the light of doctrines and judicial decisions, under the main headings of “pecuniary damages”, “non-pecuniary damages” and “return of gifts”. It has been interpreted that there is a problem in accessing the Supreme Court decisions, upon seeing that very old Supreme Court decisions are referred to in this respect even in the new-dated works and that mostly a short part of the referred decisions or merely the dates and numbers of the same decisions are indicated in the footnote. Nevertheless, a large number of current Supreme Court decisions have been added completely and enriched the study, thanks to the opportunity of accessing supreme court decisions, provided by serving as an investigation judge at the Supreme Court, and, by this means, not only the current opinions of the supreme court regarding the subject have been explained, but also a resource has been created for the next studies to be carried out.

Key Words: Engagment, Pecuniary Damages, Non-Pecuniary Damages, Return Of Gifts

ÖNSÖZ

Türk Medeni Kanunu'nun "Aile Hukuku" başlıklı ikinci kitabı nişanlanmaya ilişkin hükümlerle başlamaktadır. Aile hukukunun başlangıç noktası olan nişanlanma ile kişiler arasından manevi bir bağın yanında hukuki bir bağda kurulduğundan nişanın sona ermesi halinde nişanlılar ortadan kalkan bu hukuki ilişkinin kanunda öngörülen sonuçlarına katlanmak durumunda kalacaklardır.

Nişanın sona ermesinin hukuki sonuçlarının anlatıldığı bu çalışma esnasında, bilgi ve tecrübelerinden istifade ettiğim değerli hocam Doç. Dr. İpek SAĞLAM'a kıymetli vaktini ayırdığı ve çalışmanın her safhasında desteğini esirgemediği için saygı ve şükranlarımı sunarım. Ayrıca destek ve teşvikleriyle huzurlu bir çalışma ortamı sunan başta değerli eşim Hatice Aslı ŞAHİN olmak üzere tüm aile bireylerime teşekkürlerimi sunarım.

İÇİNDEKİLER

ÖZET.....	i
ABSTRACT.....	ii
ÖNSÖZ.....	iii
İÇİNDEKİLER.....	iv
KISALTMALAR.....	vii

GİRİŞ.....	1
------------	---

BİRİNCİ BÖLÜM MADDİ TAZMİNAT

I. NİŞANLILARA AİT TAZMİNAT İSTEME HAKKI.....	2
A. ŞARTLARI.....	2
1. Haklı Bir Sebep Olmaksızın Nişanın Bozulması.....	2
a. Nişanın Bozulmasında Haklı Sayılabilecek Sebepler.....	3
b. Nişanın Bozulmasında Haklı Sayılamayacak Sebepler.....	10
2. Nişanın Taraflardan Birine Yükletilebilen Bir Sebep Bozulması.....	12
B. TAZMİN EDİLECEK ZARAR.....	13
1. Masrafın Evlenme Amacıyla Yapılması.....	23
2. Masrafın Dürüstlük Kuralları Çerçevesinde Yapılmış Olması.....	25
C. TAZMİNAT DAVASI.....	26
1. Dava Hakkı.....	26
2. Davalı.....	27
3. Tazminat.....	29
4. Maddi Tazminat İsteminin Devri ve Mirasçılar Tarafından İleri Sürülmesi.....	32

D. GÖREVLİ VE YETKİLİ MAHKEME.....	32
II. ÜÇÜNCÜ ŞAHISLARA AİT TAZMİNAT İSTEME HAKKI.....	35

İKİNCİ BÖLÜM MANEVİ TAZMİNAT

I. ÖZEL OLARAK DÜZENLENMİŞ OLMASI.....	36
II. MANEVİ TAZMİNAT İSTENEBİLMESİ İÇİN GEREKLİ ŞARTLAR.....	38
A. Nişan Tek Taraflı Bozma İle Sona Erdirilmiş Olmalı.....	39
B. Nişanın Bozulması Yüzünden Tazminat İsteyen Nişanlının Kişilik Hakkı Saldırıya Uğramalı.....	39
C. Davalı, Karşı Tarafın Manevi Zarara Uğramasında Kusurlu Olmalı.....	48
D. Manevi Tazminat Talep Edenin Kusurunun Bulunması Hali.....	49
III. MANEVİ TAZMİNATIN TAYİNİ.....	52
A. Dava Hakkı.....	52
B. Davalı.....	53
C. Tazminat.....	54
D. Manevi Tazminat İsteminin Devri ve Mirasçılar Tarafından İleri Sürülmesi.....	56
IV. GÖREVLİ VE YETKİLİ MAHKEME.....	58

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM HEDİYELERİN GERİ VERİLMESİ

I. GENEL BAKIŞ.....	60
II. HEDİYE KAVRAMI.....	61
III. HEDİYELERİN GERİ VERİLMESİ İÇİN GEREKLİ OLAN ŞARTLAR.....	63
A. Hediye Nişanlılık Dolayısıyla Verilmiş Olmalı.....	63
B. Alışılmışın Dışında Bir Hediye Söz Konusu Olmalı.....	66

C. Nişanlılık Evlenme Dışında Bir Sebep Sona Ermiş Olmalı.....	70
IV. GERİ VERME DAVASI.....	71
A. Dava Hakkı.....	71
B. Davalı.....	75
C. Geri Verme Talebinin Niteliği Ve Kapsamı.....	78
D. Geri Verme Talebinin Devri ve Mirasçılar Tarafından İleri Sürülmesi.....	88
V. GÖREVLİ VE YETKİLİ MAHKEME.....	88
VI. ZAMANAŞIMI.....	89
SONUÇ.....	94
KAYNAKÇA.....	99

KISALTMALAR

Bkz.	Bakınız
dpnt.	Dipnot
E	Esas
ET	Eriřim Tarihi
EMK	Eski Medeni Kanun
FSEK	Fikir ve Sanat Eserleri Kanunu
HD	Hukuk Dairesi
HGK	Hukuk Genel Kurulu
HMK	Hukuk Muhakemeleri Kanunu
HUMK	Hukuk Usulü Muhakemeleri Kanunu
K	Karar
m.	Madde
s.	Sayfa
TBK	Türk Borçlar kanunu
TL.	Türk Lirası
TMK	Türk Medeni Kanun
www	World Wide Web
vb.	ve benzeri
Yarg.	Yargıtay

GİRİŞ

Nişanlanma toplumumuzda evlenme öncesi kişilerin birbirlerini tanımalarını, bu sayede evlilik kararlarını güçlendirme veya tekrar gözden geçirmelerine olanak tanıyarak temeli sağlam evlilikler kurulmasını amaçlayan evlilik öncesi bir süreç olarak görülmektedir. Nişanlanma ile taraflar birbirlerine ve adım attıkları akrabalık bağı içerisindeki diğer kişilere karşı sevgi, saygı ve muhabbetlerini arttırarak mutlu ve temeli sağlam bir evlilik kurmaya çalışırlar. Ancak bu her zaman mümkün olmayabilir ve nişan evlilik dışında bir sebeple sona erebilir. İşte bu durumda nişanlıların birbirlerine karşı hak ve yükümlülüklerinin ne olacağı, bir başka deyişle nişanın sona ermesinin hukuki sonuçları tez konumuzu oluşturmaktadır.

Nişanın sona ermesinin hukuki sonuçlarını tek başına ele alan eserlerin az sayıda olması tez konusunun seçiminde önemli bir rol oynamıştır. Doktrinde yer alan görüşler ile son dönem yargıtay kararlarına değinilerek konunun açıklanması hedeflenmiştir. Ayrıca konuyla ilgili yeni tarihli eserlerde bile çok eski yargıtay kararlarına atıf yapıldığı, atıf yapılan kararlarında genellikle küçük bir kısmının yahut yalnızca tarih ve sayısının dipnotlarda belirtildiği görülerek yargıtay kararlarına ulaşma sıkıntısı bulunduğu değerlendirilmiştir. Bu nedenle çok sayıda güncel yargıtay kararı en can alıcı kısımlarıyla eklenerek çalışma zenginleştirilmiş, bu sayede hem yargıtayın konuyla ilgili güncel görüşlerinin açıklanması hem de bundan sonra yapılacak çalışmalar için kaynak oluşturulması hedeflenmiştir.

Nişanın sona ermesinin hukuki sonuçları Türk Medeni Kanunu'nun 120-122. maddelerinde düzenlenmiştir. Söz konusu maddelere göre, nişanın sona ermesi halinde maddi tazminat, manevi tazminat ve hediyelerin geri verilmesi talepleri ileri sürülebilecektir. Aşağıda sırasıyla “maddi tazminat”, “manevi tazminat” ve “hediyelerin geri verilmesi” ana başlıkları altında ayrıntılı açıklamalar yapılacaktır.

BİRİNCİ BÖLÜM

MADDİ TAZMİNAT

Türk Medeni Kanunu'nun (TMK) 120. maddesi nişanın bozulması halinde taraflara maddi tazminat isteme hakkı tanımıştır. Söz konusu düzenlemeye göre; nişanlılardan biri haklı bir sebep olmaksızın nişanı bozduğu veya nişan taraflardan birine yükletilebilen bir sebeple bozulduğu takdirde, kusuru olan taraf, diğerine dürüstlük kuralları çerçevesinde ve evlenme amacıyla yaptığı harcamalar ve katlandığı maddi fedakarlıklar karşılığında uygun bir tazminat vermekle yükümlüdür.

Maddenin ikinci fıkrasında ise, nişanlıların dışında, anne ve babalarına ve hatta anne ve babaları gibi davranan kimselerde aynı şartlar dahilinde yaptıkları harcamalar karşılığında tazminat isteme hakkı tanınmıştır.

I. NİŞANLILARA AİT TAZMİNAT İSTEME HAKKI

A. ŞARTLARI

Nişanın bozulması halinde maddi tazminat istenebilmesi için nişanın, nişanlılardan biri tarafından haklı bir sebep olmaksızın bozulması veya nişanın nişanlılardan birine yükletilebilen bir sebeple bozulması gerekir.

1. Haklı Bir Sebep Olmaksızın Nişanın Bozulması

Nişanın bozulması halinde maddi tazminat istenebilmesi için nişanın, nişanlılardan biri tarafında haklı bir sebep olmaksızın bozulması gerekir. Hangi hallerin nişanın bozulmasında haklı sebep oluşturacağı kanunda yer almamakla birlikte, hakim bu hususu her somut olayın özelliğine göre serbestçe takdir edecektir. Hakim tarafların sosyal durumlarını, ilişkilerinin şekil ve derecelerini, o yerde geçerli olan örf ve adetleri göz önüne alarak sebebin

haklı olup olmadığını TMK m.4 çerçevesinde takdir edecektir¹. Aşağıda doktrin ve yargı kararlarına göre haklı sebep teşkil edecek veya etmeyecek hallere örnekler verilecektir.

a. Nişanın Bozulmasında Haklı Sayılabilecek Sebepler

Nişanın bozulmasındaki sebebin haklı olup olmadığını yukarıda değindiğimiz gibi hakim her somut olayın özelliğine göre TMK m.4 çerçevesinde takdir edecektir. Bu nedenle tek tek saymak mümkün olmamakla birlikte doktrinde genel olarak haklı sebep teşkil edebilecek şu örneklere yer verilmiştir:

Bir başkası ile nişanlanma veya evlenme, evlenmeyeceğini beyan edip terk etme², cinsiyet değiştirme³, taraflardan birinin ekonomik durumunun iyice sarsılması (iflas etmesi gibi), şiddetli hayat felsefesi ya da inanç ayrılığı, devamlı ve ağır bir hastalığa yakalanılması, kötü muamelede bulunma, bir başkası ile aldatma⁴, dolandırıcılık, kumarbazlık, ayyaşlık, taraflardan birinin anne veya babasının aile düzenine ağır derecede saygısız hareketleri (annenin zina etmesi, babanın başka bir kadınla metres hayatı yaşaması gibi)⁵, evlenme akdinin kurulmasını haklı bir sebep olmaksızın geciktirme, gelecek nesillerin sağlığına zarar verecek bir hastalığa yakalanma⁶.

Yargıtay kararları ışığında haklı sebep sayılan bazı örnekler şunlardır:

¹Feyzi Necmettin FEYZİOĞLU, Aile Hukuku, İstanbul, 1986, s.61; Zafer ERGÜN, Boşanma Davaları, Ankara, 2009, s.4; , Turgut AKINTÜRK / Derya ATEŞ, Türk Medeni Hukuku, İkinci Cilt, Aile Hukuku, Onsekizinci Baskı, Ankara, 2016, s.51.

²Ahmet M. KILIÇOĞLU, Aile Hukuku, Genişletilmiş 2. Bası, Ankara, 2016, s.26.

³Hüseyin HATEMİ / Burcu OĞUZTÜRK KALKAN, Aile Hukuku Ders Kitabı, 4. Bası, İstanbul, 2014, s.26.

⁴Mustafa DURAL / Tufan ÖĞÜZ / Mustafa Alper GÜMÜŞ, Türk Özel Hukuku, Cilt III, Aile Hukuku, Gözden Geçirilmiş Onbirinci Bası, İstanbul, 2016, s.31-32.

⁵Selahattin Sulhi TEKİNAY, Türk Aile Hukuku, İstanbul, 1990, s.38-39 ; FEYZİOĞLU, s.63; AKINÜRK / ATEŞ, s.51.

⁶Aydın ZEVLİLİLER / M. Beşir ACABEY / K. Emre GÖKYAYLA, Medeni Hukuk, İzmir, 1997, s.728-733; Nevzat KOÇ, Nişanlanma Sözleşmesi, İzmir, 2002, s.86-87; Bilge ÖZTAN, Aile Hukuku, 6.Bası, Ankara 2015, s.77.

Bulaşıcı bir hastalığın bulunması⁷, sürekli olarak aşağılama ve hakaret etme⁸, nişanlı kızın başkasına kaçması⁹, nişanlı kızın başkası ile evlenmesi¹⁰.

Kanaatimizce, nişanın bozulmasının haklı bir sebebe dayandığını söylemek için hem objektif hem de subjektif açıdan değerlendirme yapmak gerekir. Objektif olarak değerlendirme yaparken, tarafların sosyal, ekonomik, kültürel, dini vb. yapıları ile örf ve adetleri nazara alınarak nişanın bozulmasına yol açan sebebin haklı bir sebep olup

⁷“Davacı dilekçesinde, davalı ile nişanlı olup, nişanın bozulduğunu beyan ederek 9175-YTL.tutarındaki nişan hediyelerinin iadesine ve 10.000-YTL.manevi tazminatın davalıdan tahsiline karar verilmesini talep ve dava etmiştir.Davalı ise açtığı karşılık dava ile, kendisinin Hepatit C hastası olduğu iddiası ile davacı tarafın nişanı bozduğunu, öncesinde bu hastalığın duyulması üzerine davacının kendisini hemen terkettiğini, hastalığı ile ilgilenmediğini, hastalığın kesinleşmesini beklemeden nişanı attığını, bu durumun kişilik haklarını ağır şekilde ihlal ettiğini beyan ederek 10.000-YTL.manevi tazminatın davacıdan tahsiline karar verilmesini talep etmiştir. Mahkemece, nişan hediyelerinin iadesine, davacının manevi tazminat talebinin reddine davalının manevi tazminat talebinin ise kısmen kabulü ile 5000YTL. manevi tazminatın davacıdan tahsiline karar vermiştir. Somut olayda, davalı nişanlının Hepatit C hastası olması nedeni ile nişan davacı tarafından bozulmuştur. Ancak, nişan safhasında, Aksaray'da yaptırılan tetkiklerde davalının hasta olduğu saptandığı halde, sonradan Ankara'da özel bir laboratuarda yaptırılan tahlil sonucu davalı kızın bu hastalığı taşımadığı ortaya çıkmıştır.

Davacı ve davalının sair temyiz itirazları yerinde değildir.

TMK.'nun 122.maddesine göre, nişanın bozulmasından dolayı kişilik hakkı saldırıya uğrayan taraf, kusurlu olan diğer taraftan (nişanlıdan) manevi tazminat olarak uygun bir miktarda bir para ödenmesini isteyebilir. Üzüntü duymak başlı başına manevi tazminatı gerektirmez. Manevi tazminat talep edebilmek için, kişilik haklarının ihlali, terk edilen nişanlının şeref ve namus duygularının yaralanmış olması veya çevresine karşı küçük düşmüş, itibarının zedelenmiş olması gerekir.

Öyle ise mahkemece, davalı (kız) hakkındaki raporlar çelişkili olup, bu raporlar arasındaki çelişkilerin giderilmesinden sonra yapılacak yargılama neticesinde hasil olacak sonuca göre bir karar verilmesi gerekirken, eksik inceleme ile kısmen kabul kararı verilmesi bozmayı gerektirmiştir.” Yargıtay 3.H.D. 26.12.2006 E. 2006/17330, K. 2006/18930 (<https://portal.uyap.gov.tr/uyap-uygulamalari>, ET: 08.01.2016).

⁸“Davacı vekili dilekçesinde, davalı olan kız tarafının haksız yere nişanı bozduğunu beyan ederek, nişan hediyelerinin iadesi ile, 5.000 TL. manevi tazminatın davalıdan tahsiline karar verilmesini talep ve dava etmiştir.Davalı ise, açmış olduğu karşılık dava ile, nişanın davacının haksız hareketleri sonucu bozulduğunu, davacı nişanlının kendisini sürekli aşağıladığını, hakaret ettiğini beyan ederek, nişan hediyelerinin iadesi ile, 10.000 TL. manevi tazminatın davacıdan tahsiline karar verilmesini talep etmiştir.

Mahkemece, asıl dava yönünden, 7.240 TL tutarındaki nişan hediyelerinin iadesine, sair taleplerin reddine, karşılık dava yönünden ise, maddi tazminat talebinin reddi ve manevi tazminat talebinin kısmen kabulü ile 5.000 TL manevi tazminatın davacıdan (karşılık davalı) tahsiline karar verilmiş, hüküm taraflarca temyiz edilmiştir.

Dosyadaki yazılara, kararın dayandığı delillerle kanuni gerektirici sebeplere ve özellikle delillerin takdirinde bir isabetsizlik görülmemesine göre davalının tüm, davacının sair temyiz itirazları yerinde değildir.

TMK'nun 121.maddesine göre, nişanın bozulmasından kişilik hakkı saldırıya uğrayan taraf, kusurlu olan diğer taraftan (nişanlıdan) manevi tazminat olarak uygun bir miktarda para ödenmesini isteyebilir. Hakim manevi tazminatın miktarını tayin ederken saldırı teşkil eden eylem ve olayın özelliği yanında tarafların kusur oranını, sıfatını, işgal ettikleri makamı ve diğer sosyal ve ekonomik durumlarını da dikkate almalıdır. Miktarın belirlenmesinde her olaya göre değişebilecek özel hal ve şartların bulunacağı da gözetilerek takdir hakkını etkileyecek nedenleri karar yerinde objektif olarak göstermelidir. Çünkü, kanunun takdir hakkı verdiği hususlarda hakim hukuka ve hakkaniyete göre hüküm vereceği Türk Medeni Kanunu'nun 4.maddesinde belirtilmiştir. Hükmedilecek bu para, zarara uğrayanda manevi huzuru doğurmayı gerçekleştirecek tazminata benzer bir fonksiyonu olan özgün bir nitelik taşır. Bir ceza olmadığı gibi malvarlığı hukukuna ilişkin bir zararın karşılanmasını da amaç edinmemiştir. O halde bu tazminatın sınırı onun amacına göre belirlenmelidir. Takdir edilecek miktar, mevcut halde elde edilmek istenilen tatmin duygusunun etkisine ulaşmak için gerekli olan kadar olmalıdır.

Hükmedilecek manevi tazminatın miktarının belirlenmesi hakim taktirindedir. Ne var ki, takdire bağlılık keyfilik demek değildir. Kanunun takdir hakkı verdiği hususlarda hakim bu hakkı Türk Medeni Kanunu'nun 4.maddesinde açıklanan hakkaniyet ilkesine uygun olarak kullanmalıdır. Manevi tazminatın miktarı belirlenirken kişilik hakkına saldırı oluşturan

olmadığının tespitine çalışılmalıdır. Objektif değerlendirme sonucu eğer sebebin haklı olmadığına kanaat getirilmişse artık subjektif açıdan bir inceleme yapmaya gerek yoktur. Ancak objektif değerlendirme sonucu haklı bir sebeple nişanın bozulduğuna kanaat getirilmişse bu durumda söz konusu sebebin kişi için nişanlılık ilişkisini devam ettirmeyi ve devamında evlilik akdinin yapılmasını çekilmez hale getirip getirmediği değerlendirilmelidir. İşte bu subjektif değerlendirmedir. Örneğin nişanlısının daha önce bir başkası ile yaşadığı

eylem ve olayın özelliği yanında tarafların kusur oranı ile diğer sosyal ve ekonomik durumları dikkate alınmalı, her olaya göre değişebilecek özel durum ve koşullar bulunabileceği gözetilerek takdir hakkını etkileyecek nedenler karar yerinde denetime elverişli biçimde ve objektif olarak gösterilmelidir. Manevi tazminat davaları sonucunda hükmedilecek para, zarara uğrayanda manevî huzuru doğurmayı gerçekleştirecek tazminata benzer bir fonksiyonu olan özgün bir nitelik taşır. Bu para bir ceza olmadığı gibi hükmedilecek manevî tazminatla malvarlığı zararlarının karşılanması da amaçlanmadığından tazminat miktarının, onun amacına göre belirlenmesi gerekir. Bu nedenle takdir edilecek miktar, elde edilmek istenilen tatmin duygusunun etkisine ulaşmak için gerekli olan kadar olmalıdır. Belirtilen değerlendirme ile manevî tazminatın az yukarıda açıklanan amaçları gözetildiğinde hükmedilen manevî tazminatın yüksek olduğu kuşkusuzdur.

Somut olayda, nişanın davacının (karşılık davalı) kusurlu hareketi neticesi haksız yere bozulması nedeniyle davalı (karşılık davacı) lehine 5.000,00 TL manevî tazminata karar verilmiştir. Ancak; olay tarihi, olayın oluş biçimi, özellikleri, ekonomik olgular ve yukarıdaki ilkeler gözetildiğinde mahkemece davalı (karşılık davacı) lehine takdir olunan 5.000,00 TL. manevî tazminat miktarı fazladır.

Bu bağlamda; mahkemece, bu ilke ve esaslar gözetilerek, davalı lehine hakkaniyete uygun bir tazminata hükmedilmesi gerekirken, yanılgılı değerlendirme sonucu yüksek oranda manevî tazminata karar verilmesi bozmayı gerektirmiştir.” Yarg. 3.H.D. 28.05.2013. E.2013/6142, K. 2013/8543 (<https://portal.uyap.gov.tr/uyap-uygulamaları>, ET: 08.01.2016).

⁹“Davada, davacılar Celil ile davalılardan Bilge'nin nişanlandıkları ancak davalı Bilge'nin düğünden önce diğer davalı Okan ile kaçtığı, davalı Okan'ın da tarafların nişanlı olduklarını bildiği, bu olayın davacı Celil ile anne babası olan diğer davacılar Rahime ve Celal'i derinden üzdüğü savunularak , davacı Celil için 6000 TL, Rahime için 5000 TL, Cemal için 4000 TL olmak üzere toplam 15000TL manevî tazminatın davalılardan tahsili talep ve dava edilmiştir. Mahkemece, davalıların ortak eyleminin davacıların kişilik haklarına saldırı niteliğinde olduğu değerlendirilmiş, davacı Celil için 3000TL, Celal için 1000TL, Rahime için 2000TL manevî tazminatın davalılardan müştereken ve müteselsilen alınıp davacılar a ödenmesine karar verilmiş, hüküm, davalılar tarafından temyiz edilmiştir.

TMK.nun 121.maddesine göre 'Nişanın bozulması yüzünden kişilik hakkı saldırıya uğrayan taraf, kusurlu olan diğer taraftan manevî, tazminat olarak uygun miktarda bir para ödenmesini isteyebilir.'

Yukarıda bahsi geçen maddeden de anlaşılacağı üzere nişanın bozulmasından dolayı manevî tazminatı, kusursuz olan nişanlı, kusurlu olan nişanlıdan isteyebilir. Nişan ilişkisi yalnızca nişanlanan taraflar arasında meydana gelir, bu nedenle nişanın bozulmasının manevî sonuçları da yalnızca bu taraflar arasında etkisini gösterir.Somut olayda nişanlı davalı taraf, başkasıyla kaçarak nişanı bozduğunu kendisi ikrar etmiş, tanık beyanlarıyla da sabit görülmüştür. Bu nedenle nişanın bozulmasında kusurlu olduğu, davacı olan nişanlının da bu olay nedeniyle kişilik haklarının saldırıya uğramış olduğu ortadadır. Ne var ki az evvel bahsedildiği gibi nişan yalnızca nişanlanan taraflar arasında bir ilişkidir. Nişanın bozulmasından dolayı salt üzüntü duyduklarını iddia ederek davacı nişanlının anne ve babası davalı nişanlıdan manevî tazminat isteyemeyeceği gibi, diğer davalı olan nişanlı tarafın kaçtığı Okan da manevî tazminatla sorumlu tutulamaz.

Mahkemece bu hususlar göz önünde bulundurulmadan yazılı şekilde hüküm tesisi doğru olmayıp, bozmayı gerektirmiştir.” Yarg. 3.H.D. 27.06.2012. E. 2012/11315, K. 2012/16191 (<https://portal.uyap.gov.tr/uyap-uygulamaları>, ET: 08.01.2016).

¹⁰“Davada, nişan için verilen hediyeilerin aynen iadesi, olmadığı takdirde bedeli olan 2.500 TL nin tahsili ile nişan töreni için yapılan giderler için 5.450 TL maddi tazminatın ve nişanın haksız olarak bozulması nedeniyle 10.000 TL manevî tazminatın hüküm altına alınması talep edilmiştir. Mahkemece; nişanda davalıya takılan 615 TL para ile 1.500 TL manevî tazminatın davalıdan tahsiline, nişan için yapılan harcamaların ise istenemeyeceği gerekçesiyle maddi tazminat isteminin reddine karar verilmiş; hüküm, taraflarca temyiz edilmiştir.

Dosyadaki yazılara, kararın dayandığı delillerle kanuni gerektirici sebeplere ve özellikle delillerin takdirinde bir isabetsizlik görülmemesine göre, davalı tarafın tüm, davacı tarafın ise sair temyiz itirazları yerinde değildir.

4721 Sayılı TMK. nun 120/1.maddesinde; 'Nişanlılardan biri haklı bir sebep olmaksızın nişanı bozduğu veya nişan taraflardan birine yükletilebilen bir sebeple bozulduğu takdirde; kusuru olan taraf, diğerine dürüstlük kuralları çerçevesinde

ilişki sonucu bekaretini kabetmiş olduğunu öğrenen nişanlımın, bunu öğrendikten sonra hemen veya makul bir süre sonra nişanı bozması halinde haklı bir sebebe dayandığı söylenebilir. Zira objektif olarak haklı sayılabilecek bir nedenden ötürü nişanlılık ilişkisini devam ettirme ve devamında evlilik akdinin yapılması artık nişanlı için çekilmez bir hal almıştır. Ancak nişanlı bu durumu öğrendikten sonra, nişanlısına duyduğu sevgiden ötürü nişanlılık ilişkisini sürdürmeye devam etmiş ise uzun bir süre geçtikten sonra bu durumu bahane ederek nişanı bozması halinde haklı bir sebebin varlığından söz edilmemelidir. Zira bu halde nişanlılık ilişkisini devam ettirme ve devamında evlilik akdinin yapılmasının artık nişanlı için çekilmez bir hal aldığı söylenemeyecektir. Aksinin kabulü halinde bu durum istediği zaman nişanı bozabilme imkanı tanıyan adeta açık bir çek gibi nişanlıya olanak sağlayacak, hakkın kötüye kullanılmasına sebep olabilecektir. Örneğin nişanlılık devam edereken bir başkasına aşık olan ve onunla evlenmek isteyen nişanlımın, nişanı bu sebeple bozması halinde haksız olarak bozmuş olacağından ve tazminat ödemek zorunda kalacağından ötürü bu durumu (uzun zaman önce öğrendiği ve önemsemeyerek, affederek nişanlılık ilişkisini sürdürdüğü halde nişanlısının bekaretini kaybettiğini) ileri sürerek nişanı bozması halinde, artık bu hakkın kötüye kullanılması teşkil edecektir. Yine bekaretini kaybeden nişanlıya karşı uzun bir süre

ve evlenme amacıyla yaptığı harcamalar ve katlandığı fedakârlıklar karşılığında uygun bir tazminat vermekle yükümlüdür. Aynı kural nişan giderleri hakkında da uygulanır.' hükmü getirilmiştir.

Kanunda 'nişan için yapılan giderlerin' de yukarıdaki esaslar çerçevesinde istenebileceği belirtilmiştir.

Davacı, nişan için salon tutulması, fotoğraf çekilmesi gibi giderleri bulunduğunu iddia ederek tahsilini talep etmiş olmasına göre; bu iddianın araştırılarak kanıtlandığı takdirde tahsiline karar verilmesi gerekir. Mahkemece, bu giderlerin TMK'nun 120. maddesi gereğince tazmini gereken unsurlar kapsamında olmadığından bahisle, talebin reddine karar verilmiş olması doğru görülmüştür.

Bundan ayrı; manevi tazminat, haksız bir eylemin yarattığı üzüntünün, duyulan elem ve acıların giderilmesini amaçlayan bir ödüncüdür. Manevi zarar, mal varlığına dokunmayan, yaşam, sağlık, namus, sır, aile mahremiyeti gibi mal varlığı harici varlıklarda meydana gelen azalma olup, bu zarar manevi tazminatla giderilmeye, azaltılmaya çalışılmıştır.

4721 sayılı TMK'nun 121. maddesine göre, nişanın bozulması yönünden, kişilik hakları saldırıya uğrayan taraf, diğer taraftan manevi tazminat olarak uygun miktarda bir para ödenmesini isteyebilir.

Somut olayda; davalının, davacı ile nişanlı olduğu dönemde bir başkası ile evlenme törenini yaptığı (TMK. md. 141. ila 143) mahkemenin de kabulündedir. Buna göre, davalının hukuka aykırı eylemi ile davacının kişilik hakkına fahiş surette zarar verdiği gözetildiğinde mahkemece takdir olunan manevi tazminat miktarı azdır. Şu durumda mahkemece, tarafların ekonomik ve sosyal durumları araştırılarak davacı lehine hakkaniyete uygun bir manevi tazminatın takdir edilmesi gerekmektedir." Yarg. 3.H.D. 17.09.2012. E. 2012/16306, K. 2012/18867 (<https://portal.uyap.gov.tr/uyap-uygulamalari>, ET:08.01.2016).

sonra bu husus diğer nişanlı tarafından tehdit, şantaj unsuru olarak da kullanılabilir ve tazminat ödemek istemeyen nişanlı buna boyun eğebilir. Tüm bu nedenlerden ötürü hakim TMK m.4 uyarınca haklı bir neden bulunup bulunmadığını tespit ederken objektif ve subjektif açıdan değerlendirme yaparak sonuca ulaşmalıdır.

Nişanlılardan birisinin, kendisine ilişkin bazı özellikleri veya geçmişte yaşadığı ve evlilik hayatını etkileyecek bazı hususları gizlemesi durumunda, bu özelliklere dayanarak karşı tarafın nişanı bozması halinde de haklı sebebin varlığı kabul edilmektedir¹¹. Kanaatimizce, bu husus dar yorumlanmalı ve ancak bu özellik gizlenmeseydi karşı tarafın nişanlanmayacağıının söylenebileceği durumlarda haklı sebebin varlığı kabul edilmelidir. Örneğin; nişanlılardan birisinin alkol kullandığını gizlemesi sonucu muhafazakar bir yapıya sahip diğer nişanlının bu durumu öğrendiğinde nişanı bozması haklı sebebe dayanan bir bozma kabul edilebilir. Ancak, kendisi de alkol kullanan ve bu durumdan rahatsız olmayan bir nişanlının sırf bu nedene dayanarak nişanı bozması haklı bir nedene dayalı bozma kabul edilmemelidir.

Yargıtay da bir kararında¹²;

“Davada, davalının önceki evlilik ve boşanmasını gizleyerek (yalan söyleyerek) davacıyla nişanlandığı bu durumun sonradan ele geçirilen mektupla öğrenildiği, böylece nişanın haklı olarak bozulduğu, davalının yanlış tutum ve davranışları nedeni ile nişanın bozulduğu, davacının üzüntü duyduğu, nişan nedeniyle bir takım masraflar yaptığı ileri sürülerek, 9.160 YTL manevi, 840,00 YTL maddi tazminat istenilmiş; mahkemece maddi tazminat isteminin reddine, manevi tazminatın ise kısmen kabulü ile 4000,00 YTL nin davalıdan tahsiline karar verilmiştir.

¹¹TEKİNAY, s.38; FEYZİOĞLU, s.62.

¹²Yarg. 3.H.D. 05.06.2008. E. 2008/7390, K. 2008/10283 (<https://portal.uyap.gov.tr/uyap-uygulamaları>, ET:08.01.2016).

TMK.nun 121. md. göre; "Nişanın bozulması yönünden kişilik hakkı saldırıya uğrayan taraf kusurlu olan diğer taraftan manevi tazminat olarak uygun miktarda bir para ödenmesini isteyebilir"

Somut olayda, tarafların her ikisinin de nişan öncesinde başkası ile evlenip boşandığı davacının şoför, davalının ev hanımı olduğu belirlenmiştir. İddia, davalının önceki evliliğini gizleyerek yalan söyleyip nişanın gerçekleşmesini sağladığı olgusuna dayanmaktadır.

Dinlenen davacı tanıklarından davacının babası ve teyzesi iddiayı doğrulamış, buna karşın davacının annesi ise davalının evlenip boşandığını önceden bildiklerini ancak, önceki kocasının davalı ile ilgisini sürdürdüğünü öğrendiklerini ifade etmiş, bağımsız davalı tanıkları ise, davacı tarafın, davalının önceki evliliğini bilerek evlendiğini, zira davacının kızkardeşi ile davalının arkadaş olup nişanın gerçekleşmesine onun vesile olduğunu açıklamışlardır. Bu durumda bağımsız davalı tanık beyanları ve bunu doğrulayan davacının annesinin beyanı diğer tanık anlatımları karşısında daha tutarlı, tarafsız ve samimi olduğundan üstün tutularak iddianın kanıtlanamadığı gözetilip manevi tazminat isteminin de reddine karar verilmesi gerekirken kısmen de olsa kabulü yönünde hüküm kurulması doğru görülmemiştir." demek suretiyle ispatlanması halinde bu durumun haklı sebep olabileceğini kabul etmiştir.

Bazen nişanlılardan birisi, kendisi hakkında diğer nişanlıyı yanıltmış ve hatta onu nişanlanmaya bu sayede ikna etmiş olabilir. Bu durumda da gerçeği öğrenen nişanlının nişanı bozması durumunda da haklı sebebin varlığı kabul edilir¹³. Örneğin; kişinin kendisini prestijli bir meslek sahibi olarak tanıtmaya çalıştığı durumda, gerçeği öğrenen diğer nişanlının nişanı bozmasında haklı sebep söz konusudur.

¹³FEYZİOĞLU, s.63; TEKİNAY, s.39.

Nişanlanmadan önce bilinen husular nişanın bozulmasında haklı sebep sayılmazlar¹⁴. Örneğin, nişanlının daha önce yüz kızartıcı bir suçtan mahkum olduğunu bile bile onunla nişanlanan kişi artık bu nedeni haklı neden olarak gösteremeyecektir.

Haklı sebebin ortaya çıkmasında nişanlılara atfedilebilecek bir kusurun olmaması da mümkündür¹⁵. Örneğin nişanlılardan birisinin geçirdiği bir kaza sonucu felç olması durumunda bu husus somut olayın özelliğine göre diğer nişanlı için haklı sebep teşkil edebilecektir¹⁶. Yine nişanlılardan birisinin annesinin zina halinde yakalanması, babasının bir başka kadınla metres hayatı yaşamakta olduğunun duyulması da diğer nişanlı açısından haklı sebep teşkil edecektir¹⁷.

¹⁴Bilge ÖZTAN, “Medeni Kanununun Kabulünün 70. yılında Aile Hukuku”, Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, Cilt 44, sayı 1-4, Ankara, 1995, s.94 .

¹⁵“Esas dava dilekçesinde nişan hediyelerinin aynen değilse bedeli 1 milyar liranın ve ayrıca 1 milyar lira maddi, 1 milyar lira manevi tazminatın faiz ve masraflarla birlikte davalı taraftan tahsili istenilmiştir. Karşılık dava dilekçesinde, 5 milyar lira manevi tazminatın tahsili istenilmiştir. Mahkemece esas davanın kısmen kabulü, karşılık davanın kabulü cihetine gidilmiş, hüküm davacı vekili tarafından temyiz edilmiştir.

Temyiz isteminin süresi içinde olduğu anlaşıldıktan sonra dosyadaki bütün kağıtlar okunup gereği düşünüldü. Davada, nişan hediyelerinin iadesi ile maddi ve manevi tazminat istenilmiş, karşılık davada da yine nişanın bozulması nedeniyle manevi tazminat talep edilmiş; mahkemece esas davadaki tazminat istemlerinin reddi, hediyelerin iadesi isteminin kısmen kabulü, karşılık davadaki manevi tazminat talebinin ise kabulü yönünde hüküm kurulmuştur.

Dosyadaki yazılara, kararın dayandığı delillerle kanuni gerektirici sebeplere ve özellikle delillerin takdirinde bir isabetsizlik görülmemesine göre, nişan hediyelerinin iadesine ilişkin temyiz itirazları yerinde değildir.

Nişanlılardan herbiri haklı bir sebep olmaksızın nişanı bozduğu veya nişanlı taraflardan birine yükletilebilen bir sebeple bozulduğu takdirde, kusuru olan taraf, diğerine dürüstlük kuralları çerçevesinde ve evlenme amacıyla yaptığı harcamalar ve katlandığı maddi fedakarlıklar karşılığında uygun bir tazminat vermekle yükümlüdür. Aynı kural nişan giderleri hakkında da uygulanır (TMK.md.120). Ayrıca nişanın bozulması yüzünden kişilik hakkı saldıya uğrayan taraf kusurlu olan diğer taraftan manevi tazminat olarak uygun miktarda bir para ödenmesini isteyebilir (TMK.md.121).

Dinlenen tanık beyanlarına göre, nişanın bozulması, davacının annesi ile davalı (nişanlı kız) arasında gerçekleşen ve davalının başının açık olmasından doğan tartışmaya dayandırılmaktadır. Toplanan deliller, iddia ve savunma değerlendirildiğinde; nişanın bozulmasında nişanlıların kusuru olduğu kanıtlanamadığı gibi, davalının nişanı haklı bir neden olmaksızın bozduğundan da sözedilemez. Bu nedenle davacı yanın maddi ve manevi tazminat taleplerinin reddedilmesinde bir isabetsizlik görülmemiştir.

Karşı davacı lehine hükmedilen manevi tazminat yönünden ise, yukarıda açıklandığı üzere nişanın bozulmasında davacı nişanlının kusuru ile nişanın bozulmasına neden olduğu kanıtlanmadan davalı (k.davacı) taraf lehine manevi tazminata hükmedilmiş olması bozmayı gerektirmiştir.” Yarg. 3.H.D. 02.05.2006. E. 2006/4522, K.2006/5457 (<https://portal.uyap.gov.tr/uyap-uygulamaları>, ET: 08.01.2016).

¹⁶KOÇ’ a göre, “nişanlılardan birinin kusuru olmaksızın sakatlanması veya ayağının kesilmesi halinde, bu durum ileride evlilik birliğinin kendisine yükleyeceği görevleri yerine getirmesini önemli ölçüde engelleyici bir eksiklik oluşturmuyorsa, diğer tarafın nişanı haklı sebeple bozduğunu kabul etmek güçtür.” (KOÇ, s.87-88); TEKİNAY’a göre, “taraflardan birinin nişanlılık devresinde bir hastalığa yakalanması, sakatlanması, servetini kaybetmesi gibi olaylar, evlilik hayatında devamlı bir ıstırap kaynağı olacak derecede ve nitelikte görünüyorsa, nişanlılardan herhangi biri tazminat ödemek zorunda kalmaksızın nişandan dönebilir. Mesela bir kazada nişanlılardan birinin dizinde derin bir iz hasıl olmuşsa, diğer tarafın bu yüzden nişanı bozması haklı değildir; fakat bir gözünün kör olması halinde durum değişir “(TEKİNAY, s.39).

¹⁷TEKİNAY, s.39; FEYZİOĞLU, s.63.

b. Nişanın Bozulmasında Haklı Sayılamayacak Sebepler

Tam ehliyetli bir kimsenin ailesi bu nişanlanmayı uygun görmez ve istemezse, sırf bu sebeple nişanın bozulması durumunda haklı sebebin varlığından söz edilemez. Aksi takdirde bir çok kişi bu bahaneyle nişanlılık ilişkisinden kolaylıkla sıyrılabilirdi¹⁸.

Nişanlısının serveti hakkındaki kendi tahmini ve zannı yanlış çıkmış olan nişanlının bu sebeple nişanı bozması durumunda haklı sebepten söz edilemez¹⁹.

FEYZİOĞLU'na göre, nişanlısına karşı duygularının değişmiş olması, ona olan sevgisinin sönmüş bulunması da nişanı bozmak için haklı sebep sayılamaz²⁰. KOÇ ise bu konuda ikili bir ayırım yapmaktadır. Yazara göre, nişanı bozan tarafın artık nişanlısını sevmemesi, objektif olarak düşünce, duygu, karakter, dünya görüş ve anlayış farklılıklarına dayanıyorsa, ancak bu takdirde haklı sebep olarak kabul edilmelidir. Buna karşılık, nişanı bozan tarafın nişanlısını sevmemesi, geçici bir heves veya naz etkisiyle ortaya çıkmışsa veya başkasına aşık olmasına dayandırılmışsa, nişanın bozulmasında haklı bir sebep oluşturmayacağı sonucuna varılmalıdır²¹.

Kanaatimizce, nişanlılardan birinin nişanlısına karşı duygularının değişmiş olması durumunda bu duygu değişiminin nedenleri araştırılmalı ve buna göre haklı sebep sayılıp sayılmayacağı takdir edilmelidir. Zira nişanlılık evresi tarafların evlilik öncesi birbirlerini tanımaları için ön görülen bir dönem olduğundan bu dönemde anlaşılan farklı dünya görüşü, yaşam tarzı, anlayışlı olmama, devamlı asabiyet hali gibi nedenler duygu durumunda bir değişiklik yaratmış ise bu durumda haklı bir sebebin varlığı kabul edilmelidir. Zira aksinin kabulü halinde nişanlılık evresinden beklenen fayda hasıl olmaz ve tazminat ödeme baskısı istenmeyen evliliklere yol açabilir. Duygu değişimi makul bir sebebe dayanmıyorsa, örneğin geçici bir heves yahut başkasına aşık olma gibi nedenlere dayanmakta ise haklı sebebin varlığından söz edilmemelidir.

¹⁸TEKİNAY, s.40.

¹⁹FEYZİOĞLU, s.63.

²⁰FEYZİOĞLU, s.63.

²¹KOÇ,s.90.

Yargıtay bir kararında²², davalı nişanlı kızın, nişan töreni sırasında, takı takmaları için, ayrı bir bölümde oturan ve içki içerek eğlenen erkek davetlilerin yanına gitmeyi bazı düşüncelerle kabul etmemesi üzerine, davacı olan nişanlı erkeğin, nişan töreninin yapıldığı yeri terk ederek nişanlılığı bozmasının, haklı bir sebebe dayanmadığını belirtmiştir. Nitekim davalı savunmasında, hareketinin nedenini, içki içen erkeklerin bulunduğu bölüme gitmeyi sakıncalı gördüğü ve erkek davetlilerden hediye vereceklerin kendisinin bulunduğu yere

²²“Dava dilekçesinde nişandan mütevelit toplam 66.395.- lira nişan hediyelerini ve masraflarının faiz ve masraflarla birlikte davalı tarafından tahsil istenilmiştir. Mahkemece davanın kısmen kabulü cihetine gidilmiş, hüküm davalı vekili tarafından temyiz edilmiştir.

Temyiz isteminin süresi içinde olduğu anlaşıldıktan sonra dosyadaki bütün kağıtlar okunup gereği düşünüldü:

Karar: Süresinde yapılmayan ve yapıldığı zaman da karşı konulan zamanasını savunmasının dikkate alınmamasında bir isabetsizlik bulunmamaktadır.

Nişan bozulması halinde, verilen hediyelerin geri istenebilmesi için nişanın bozulmasında, nişanlılardan birinin kusurlu olup olması da önemli değildir.

Dosyadaki yazılara, kararın dayandığı delillerle kanuni gerektirici sebeple ve özellikle delillerin takdirinde bir isabetsizlik görülmemesine göre, sair temyiz itirazları yerinde değildir. Ancak, 1700. lira zeytinyağı, 2000. lira koyun bedeli, 1000. lira sair yiyecek giderlerinin nişan merasimi sırasında sarfedildiği anlaşılmaktadır. Bunlar nişan hediyesi olarak kabul edilmeyeceğinden, bu giderlerin maddi tazminat olarak istenip istenilemeyeceği üzerinde durulmak gerekir.

Davalı nişanlı kız, nişan töreni sırasında takı takmaları için, ayrı bir bölümde oturan ve içki içerek eğlenen erkek davetlilerin yanına gitmeyi, bazı düşüncelerle kabul etmemesi üzerine, davacı olan nişanlı erkek, nişan töreninin yapıldığı yeri terkederek nişanı bozmuştur.

Davalı savunmasında, hareketinin nedenini, içki içen erkeklerin bulunduğu bölüme gitmeyi sakıncalı gördüğü ve erkek davetlilerden hediye vereceklerin kendisini bulunduğu yere gelebilecekleri, kendisinin oraya gitmesi halinde, hediye vermeyen erkekleri de küçük düşürme endisesi olarak açıklamıştır.

Nişanlı bir kızın bu düşünce ve davranışı, kusur olarak kabul edilemez. Aksine, nişanlı erkeğin anlayışlı davranması gerekirken, töreni terketmesi kusurlu bir davranıştır.

Davacı, bu şekildeki davranışı ile, muhik bir sebep yokken nişanı bozduğu için, davalı nişanlıdan MK. nun 84. maddesine dayanarak da maddi tazminat istiyemez.

Mahkemece, örf ve adetten söz edilerek, davalı kızın nişanın bozulmasında kusurlu olarak kabulü ile nişan töreninde sarfedilen yiyecek giderlerine maddi tazminat olarak hükmedilmesi doğru değildir.

Bundan ayrı, MK. nun sözü geçen 84. maddesinde "nişanlılardan biri muhik bir sebep yokken nişanı bozduğu veya iki taraftan birine atfedilecek bir kusur yüzünden, nişan bozulduğu takdirde, taksiri olan taraf, diğer tarafa, ana ve babasına veya bu hususta onlar gibi hareket eden sair kimselere hüsniyet ile ve nikahın icra olunacağı kanaati ile ihtiyar edilen masarife mukabil münasip bir tazminat vermeğe mmecburdur" denilmektedir.

Nişanlanma ve evlenmeyi kanun kesinlikle birbirinden ayırmıştır. Nişanlanma evlenmenin bir ön safhasıdır. Nişanlanma safhası, nişanlıların birbirini iyi tanımaları ve evlenmeye hazırlanmaları için öngörülmüştür. 83. maddeye göre, imtina eden nişanlı evlenmeye icbar edilemeyeceğine göre daha nişanlanmanın duyurulması için yapılan tören masraflarının, nikahın icra olunacağı kanaati ile yapıldığının kabulü, önce bu hükümlerle çelir.

Kanun, nişanlanma ile evlenmeyi birbirinden ayırdığı halde, nişan bozmanın neticelerini 84. maddede de düzenlerken, nişanlanma nedeniyle yapılan masraflardan söz etmiyerek, yalnız nikahın icra olunacağı kanaati ile yapılan masraflara mukabil münasip bir tazminatın ödenmesini kabul etmekle, ödenecek tazminatı sınırlamış ve nişanlanma ve nişanın duyurulması için yapılan tören masraflarını, ödenecek tazminat kapsamı dışında bırakmıştır.

Evlenme, ancak, nişanlanmadan sonraki safhada düşünülebileceğinden, nikahın icra olunması kanaati de, ancak, bu safhada yapılan giderler için söz konusu olabilir. Kanun, bu seklideki düzenlemeyle, nişanlanma masraflarının, parasal yönden evlenmeye bir icbar etkisi yapmasını önlemiş bulunmaktadır.

Bu nedenlerle nişanlanmanın duyurulması ile ilgili olarak yapılan giderlerin nikahın icra olunacağı kanaati ile yapıldığı kabul edilemeyeceğinden, bu isteme ilişkin isteklerin bu nedenle de reddi gerekir.” Yarg. 3.H.D. 16.3.1981. E.1981/1449, K. 1981/1382 (Sinerji Mevzuat ve İçtihat Programı).

gelebilecekleri, kendisinin oraya gitmesi halinde hediye vermeyen erkekleri de küçük düşürme endişesi olarak açıklamıştır. Yargıtaya göre nişanlı kızın bu düşünce ve davranışı kusur olarak kabul edilemez.

Nişanlılardan birinin hiçbir sebep göstermeden nişanı bozması da bu kapsamdadır²³.O halde, taraflardan birinin bir sebep göstererek nişanı bozması ve bu sebebin haklı bir sebep sayılmaması hali ile hiçbir sebep göstermeden nişanı bozması durumunda diğer koşulların da varlığı halinde tazminat hakkı doğacaktır.

2. Nişanın Taraflardan Birine Yükletilebilen Bir Sebep Bozulması

Bir tarafın nişanı bozmasındaki sebep kendi kusurlu davranışından doğmuşsa karşı taraf, nişanı bozandan tazminat isteyebilir. Bu durumda haklı sebeple nişanı bozma değil, kendi kusuru yüzünden nişanın bozulmasına sebep olma söz konusudur²⁴. Örneğin; nişanlılardan birinin bir hayat kadını ile ilişkiye girmek sureti ile aids hastalığına yakalanması ve hastalığa yakalandığından bahisle nişanı bozması halinde diğer nişanlının tazminat isteme hakkı doğacaktır. Zira bu halde nişan, aids hastalığına yakalanan nişanlıya yükletilebilen bir sebeple bozulmuştur.

Haklı sebeple nişanın bozulması ile taraflardan birine yükletilebilen bir sebeple nişanın bozulması hali birbiriyle karıştırılmaya müsait kavramlardır.Yukarıdaki örneği dikkate alırsak; aids hastalığına yakalanan kişinin nişanı bozması durumunda diğer nişanlı, nişanın karşı tarafa yükletilebilen bir sebeple bozulduğunu iddia edecektir. Eğer nişanı, aids hastalığına yakalanan nişanlı değil de diğer nişanlı bozmuş olsaydı bu durumda nişanı bozan taraf, haklı bir sebebe dayanarak nişanı bozulduğunu iddia edecektir.

²³Ömer Uğur GENÇCAN, Aile Hukuku, Ankara, 2011, s.229.

²⁴DURAL / ÖĞÜZ / GÜMÜŞ, s.34-35.

B. TAZMİN EDİLECEK ZARAR

Nişanın sona ermesi halinde tazmin edilecek zararın kapsamı konusunda öncelikle müspet ve menfi zarar kavramları üzerinde durulması gerekmektedir.

Müspet zarar, borç ifa edilmiş olsaydı, alacaklının elde etmiş olacağı menfaatin (maddi yararın) sağlanmamış olmasından doğan zarardır. Diğer bir deyişle, müspet zarar, alacaklının malvarlığının mevcut durumuyla, borç ifa edilseydi alacağı durum arasındaki farkı ifade eder²⁵.

Menfi zarar ise geçerliliğine veya yapılacağına inanılan bir sözleşmenin geçersizliğinden veya yapılmamasından doğan zarardır. Diğer bir deyişle, menfi zarar sözleşme yapma söz konusu olmasaydı uğranılmayacak olan zarardır²⁶.

Nişanlanmanın bir aile hukuku sözleşmesi olduğu düşünüldüğünde, taraflar birbirlerine evlenerek borçlarını ifa etmiş olurlar. Ancak Medeni Kanun 119. maddesinde, *“Nişanlılık, evlenmeye zorlamak için dava hakkı vermez”* diyerek tarafların birbirlerini edimin aynen ifası konusunda zorlama imkanını ellerinden almıştır. Bu yüzden sözleşmeye aykırı davranış halinde aynen ifa mümkün olmayacaktır.

Sözleşmeye aykırı davranılması durumunda müspet zararın tazmini de istenemez. Zira Türk Medeni Kanunu'nun, nişanlanmanın evlenmeye zorlama hakkı vermeyeceğine ilişkin hükmü kişilik haklarını korumak için getirilmiştir. Müspet zararın tazmininin talep edilebilmesi halinde bu taraflara baskı yaparak evlenme konusunda özgür iradeleriyle karar vermelerini engelleyebilecektir. Bu yüzden taraflardan birisi, nişanlanma evlenme ile sonuçlansaydı, her ay 500 TL kira parası ödemekten kurtulacaktım, davalı geçimim ve elbiselerim için bana ayda en az 1000 TL ayıracaktı tarzında bir iddia ileri sürerek söz konusu zararın tazminini isteyemez²⁷.

²⁵Safa REİSOĞLU, Borçlar Hukuku Genel Hükümler, İstanbul, 2006, s.309; Ahmet M. KILIÇOĞLU, Borçlar Hukuku Genel Hükümler, Genişletilmiş 17. Bası, Ankara, 2013, s.731; Kemal OĞUZMAN / Turgut ÖZ, Borçlar Hukuku Genel Hükümler, Cilt I, Gözden Geçirilmiş 14. Bası, İstanbul, 2016, s.386.

²⁶REİSOĞLU, s.310; KILIÇOĞLU, Borçlar Hukuku Genel Hükümler, s.732; OĞUZMAN / ÖZ, s.386.

²⁷TEKİNAY, s.40-41.

Nişanın bozulması sebebiyle istenebilecek zarar menfi zarardır²⁸. Dolayısıyla ancak nişanlanmanın hüküm ifade ettiğine güvenilmesi sebebiyle uğranılan zarar, başka bir ifadeyle nişanlanma akdi hiç yapılmamış olsaydı uğranılmayacak olan zarar tazminatın konusunu oluşturur. Örneğin, düğün için salon kiralama, davetiye bastırma, evlenince oturmak üzere ev kiralanması, mobilya alınması, balayı için seyahat bileti alınması nişanlanma akdinin hüküm ifade ettiğine güvenilerek yapılan masraflardır.

²⁸FEYZİOĞLU, s.67; TEKİNAY, s.41; HATEMİ / OĞUZTÜRK KALKAN, s.26; DURAL / ÖĞÜZ / GÜMÜŞ, s.34; AKINTÜRK /ATEŞ, s.52.

“Asıl davacılar (karşılık davalılar) vekili dilekçesinde; müvekkili olan davacı ile davalının nişanlandıklarını, ancak nişanın davalının kusurlu hareketleri sonucu bozulduğunu beyan ederek, 4320 TL, eşya bedeli ile, davacı babanın nişan töreni için yaptığı masraf bedeli 8000 TL olmak üzere toplam 12.320 TL maddi tazminat ile davacı nişanlı kız için 7500 TL manevi tazminatın davalıdan tahsiline karar verilmesini talep ve dava etmiştir.

Karşılık davacı(davalı) ise, nişan hediyelerinin aynen, olmadığı takdirde bedellerinin davalıdan (karşılık davacıdan) tahsiline karar verilmesini talep ve dava etmiştir.

Mahkemece, asıl ve karşılık davanın kısmen kabulüne karar verilmiştir.Verilen bu kararın taraf vekillerince temyiz edilmesi üzerine Dairemizin 17.12.2014 tarih, 2014/8509 E. 2014/16672 K. Sayılı ilamı ile '...Ancak nişanın bozulması nedeni ile fahiş bir zarar doğmuş ve bu nedenle kişilik hakları da saldırıya uğramış ise, bu durumun ispatı halinde manevi tazminata hükmedilebilir.

Yapılan bu açıklamalardan sonra somut olaya dönüldüğünde; nişanın davalı tarafından sebepsiz yere mesaj atarak bozulduğu, davacı Seda'nın kusursuz olup çektiği üzüntü gözönüne alınarak, davacının manevi tazminat isteminin kısmen kabulüne karar verilmiş ise de, yukarıda anılan yasal düzenlemeler ve açıklamalar ile olayın özellikleri bir arada değerlendirildiğinde, davalının mesaj atarak nişanı bozması, davacının kişilik haklarına saldırı teşkil etmez. Buna göre, davacının manevi tazminat isteminin reddine karar verilmesi gerekirken, yanlış değerlendirme ile yazılı şekilde manevi tazminat isteminin kısmen kabulüne karar verilmesi doğru görülmemiştir...' gerekçesi ile bozulmasına karar verilmiştir.

Dava konusu uyumsuzluk, nişanın bozulması nedeni ile maddi ve manevi tazminat talebi ile nişan hediyelerinin iadesi talebine ilişkindir.

Nişanlılardan biri haklı bir sebep olmaksızın nişanı bozduğu veya nişan taraflardan birine yükletilebilen bir sebeple bozulduğu takdirde; kusuru olan taraf, diğerine dürüstlük kuralları çerçevesinde ve evlenme amacıyla yaptığı harcamalar ve katlandığı maddi fedakarlıklar karşılığında uygun bir tazminat vermekle yükümlüdür. Aynı kural nişan giderleri hakkında da uygulanır. (TMK. m. 120)

Davacı yanın isteyeceği tazminat menfi tazminattır. Başka bir anlatımla, nişanlanma olmasaydı uğranılmayacak olan parasal zarar istenebilir. Menfi tazminatın kapsamı yasadaki gösterilmiş olup, bunlar, dürüstlük kuralları çerçevesinde yapılan harcamalar, evlenme amacıyla yapılan harcamalar ve evlenme amacıyla katlanılan maddi fedakarlıklardır.

TMK'nun 122.maddesine göre; nişanın bozulması nedeniyle hediyelerin geri alınması istemine ilişkin davalarda kusur aranmaz. Mutad dışı hediyeler ise aynen iade edilir. Aynen iade mümkün değil ise, karşılığı olan bedel sebepsiz zenginleşme kurallarına göre geri verilir.

Kural olarak giymekle, kullanılmakla eskiyen ve tüketilen (elbise, ayakkabı, kuaför gideri, pasta, meyve suyu vs. gibi) eşyaların iadesine karar verilemez.

Somut olayda, diğer taleplerin yanı sıra, davacı (karşılık davalı) tarafından yapılan nişan töreni gideri olan 8000 TL'nin tahsili de nişanın bozulması nedeni ile davalıdan tahsili istenmiştir.

Yukarıda belirtilen ilke gereğince, giymekle, kullanılmakla eskiyen ve tüketilen (elbise, ayakkabı, kuaför gideri, pasta, meyve suyu vs. gibi) eşyaların iadesine karar verilemeyeceğinden, davacı (karşılık davalı) tarafından karşılanan nişan töreni giderinin (yemek, fotoğraf vs..) davalıdan(karşılık davacı) tahsili yönündeki talebin (maddi tazminat talebinin) kabulüne karar verilmesi doğru görülmemiştir.

Ne var ki; hükmün davalı lehine, bu nedenle de bozulması gerekirken, yanlış sonucu, sadece manevi tazminata ilişkin olarak bozulduğu anlaşılma, davalı(karşılık davacı) tarafın bu yöne ilişkin karar düzeltme isteminin kabulü ile Dairemizin 17.12.2014 tarih, 2014/8509 E.-2014/16672 K.sayılı ilamın bozma gerekçesine, yukarıda açıklanan bozma sebebinin de eklenmek suretiyle kararın BOZULMASINA ve peşin alınan temyiz harcının istek halinde temyiz edene iadesine, 06.10.2015 gününde oybirliğiyle karar verildi.” Yarg. 3.H.D. 06.10.2015. E. 2015/8007 K. 2015/15143

Nişanlılardan birinin, diğer nişanlının isteği üzerine işini bırakması durumunda, işini bırakan nişanlı, daha sonra nişanın bozulması halinde bu yüzden uğradığı zararın tazminini isteyebilecektir²⁹. Zira işini bırakan nişanlı evleneceği inancıyla düzenli bir gelirden vazgeçmektedir. Kişinin bu eylemi TMK m.120'de ifade edilen “evlenme amacıyla katlanılan maddi fedakarlık” teşkil edeceğinden, bu zararın tazmini gerekmektedir.

TEKİNAY'a göre, nişanlı kız, evleneceği kanısıyla kendisine teklif edilen yüksek ücretli bir işi reddetmişse, kaybolan bu menfaat için tazminata hükmedilmelidir. Ancak yazara göre, kaçırılan fırsatlar konusunda dikkatli olmak ve nişan yüzünden kaçırılan her fırsatı tazmini gereken bir zarar saymamak gerekir. Mesela nişanlı kız bozulan nişanlanma uğruna ilk nişanlısını terk ettiğini ve bu yüzden onun kendisine hediye ettiği beş milyon lira değerindeki bir iğneyi iade etmek zorunda kaldığını iddia ederek bu iğnenin bedelini tazminat istemine konu yapamaz. Bunun gibi, yine nişanlı kız, ‘bozulan nişana güvenmeseydim, falan erkeğin elli milyon lira ağırlık³⁰ verme vaadiyle yaptığı evlenme teklifini reddetmezdim, bu fırsatı kaçırmak suretiyle uğradığım zarar tazmin edilmelidir’ diyemez. Zira bu tür zarar kalemlerinin yargıç önünde tartışılması başkalarının şahsiyet haklarına, hatta genel ahlak duygularına tecavüz teşkil edebilir³¹. KOÇ'a göre ise, nişanın bozulması nedeniyle kaçırılan fırsatlar, yoksun kalınan kazanç, yani olumlu zarar olarak nitelendirilmelidir. Nişanın bozulması durumunda ise, maddi tazminat isteme hakkına sahip olan nişanlı, sadece evlenmenin gerçekleşeceğine güvenmesi nedeniyle uğradığı zararların yani olumsuz zararların giderilmesini isteyebilir. Bu nedenle, nişanın bozulması nedeniyle maddi tazminat

(<https://portal.uyap.gov.tr/uyap-uygulamaları>, ET: 26.07.2016).

²⁹“Maddi tazminatın kapsamına girecek bir başka zarar da, zarara uğrayan nişanlının katlandığı maddi fedakarlıklardır. Örneğin, nişanlısı istemediği için kız nişanlısının çalışmakta olduğu işi bırakması ya da öğrenimini terk etmesi gibi fedakarlıklar buraya girer.”(ZEVKLİLER / ACABEY / GÖKYAYLA, s.734); “Yeni Medeni Kanunumuz bakımından nişanın bozulmasından zarar gören nişanlının isteyebileceği maddi tazminatın kapsamı genişletilmiştir. Çünkü evlenmenin gerçekleşeceğine güvenen bir nişanlının 'katlandığı maddi fedakarlıklar' geniş bir yoruma tabi tutulmalıdır. Böylece erkek nişanlının karşı çıkması nedeniyle çalışmakta olduğu işten ayrılmış veya öğrenimini tek etmiş ya da bunlara benzer maddi fedakarlıklara katlanmış olan kız veya kadın nişanlı diğer koşulların da gerçekleşmesi durumunda, maddi tazminat isteyebilecektir.” (KOÇ, s.102-103).

³⁰“Başlık; nişanlı tarafından, nişanlı kızın babasına, nişanlanmanın, dolayısıyla evlenmenin gerçekleşmesini sağlamak amacıyla verilen bir miktar paradır. Ağırlık ise, aynı amaçla verilen maldır.”(KOÇ, s.159).

³¹TEKİNAY, s.43; AKINTÜRK/ ATEŞ, s.53.

isteme hakkında sahip olan nişanlının, bozulan nişana güvendiği için kaçırdığı fırsatlardan doğan zararının giderilmesini isteyemeyeceği sonucuna varılmalıdır³².

Kanaatimizce nişanlı kız, evleneceği kanısıyla kendisine teklif edilen yüksek ücretli bir işi reddetmişse kaybolan bu menfaat için tazminata hükmedilmelidir. Zira nişanlanma hiç yapılmamış olsaydı nişanlı tarafından elde edilebilecek bu yüksek ücret menfi zarar olarak değerlendirilmelidir.

Nişan için yapılan masrafların talep edilip edilemeyeceği hususunda eski Medeni Kanun'da (EMK) açık bir düzenleme olmadığından, bu dönemde doktrinde değişik görüşler ileri sürülmekteydi³³. Yargıtay ise, kararlarında nişan giderlerinin talep edilemeyeceğine hükmetmekteydi³⁴.

³²KOÇ, s.100.

³³“Tören giderlerini (nişanlanmaya) güvenden doğan zararlar arasında saymazsak maddi tazminat istemleri birçok hallerde pratik değerini kaybedecektir” (TEKİNAY, s.42); OĞUZMAN / DURAL’a göre, “bu mümkün değildir. Çünkü kanun bunu isteseydi ‘evleneceği kanaati ile yapılan masraf’ kaydını koymaz, ‘nişan yüzünden yapılan masraflar veya uğranılan zararlar’ derdi.” (Kemal OĞUZMAN / Mustafa DURAL, Aile Hukuku, İstanbul, 2001, s.44).

³⁴“*Dava dilekçesinde*, nişanın bozulmasından dolayı 20.000.000 lira maddi ve 50.000.000 lira manevi tazminatın masraflarla birlikte davalı taraftan ve karşılık davada da 7.800.000 lira değerindeki hediyelerin aynen veya bedelen ve 3.000.000 lira manevi tazminatın davacı taraftan tahsili istenilmiştir. Mahkemece, asıl davanın kısmen kabulü ve karşılık davanın ise reddi cihetine gidilmiş; hüküm, davalı ve karşı tarafı vekili tarafından temyiz edilmiştir.

Temyiz isteminin süresi içinde olduğu anlaşıldıktan sonra dosyadaki bütün kağıtlar okunup gereği düşünüldü:

Dosyadaki yazılara, kararın dayandığı delillerle kanuni gerektirici sebeplere ve özellikle delillerin takdirinde bir isabetsizlik görülmemesine göre sair temyiz itirazları yerinde değildir.

Ancak, asıl davadaki maddi tazminat istemi; nişan töreninde yapılan yiyecek ve içecek giderleri ile gömlek, kravat ve traş takımı gibi hediye bedellerine ilişkin bulunmaktadır.

Sözü edilen yiyecek ve içecek giderleri; nişanın duyuru giderlerinden sayıldığı cihetle TMK.nun 84. maddesi kapsamına girmez ve bu bakımdan karşı taraftan tazmini istenemez. Anılan hediyeler ise; TMK.nun (3678 sayılı Yasa ile değiştirilen) 86. maddesi kapsamına girdiğinden (ki, nişanın 3678 sayılı Yasanın yürürlük tarihi olan 23.11.1990 tarihinden sonra 1992 yılında bozulmuştur) bu hediyelerin geri alınabilmesi ancak mutad dışı hediyelerden sayılmasına bağlıdır. Bu duruma göre, sözkonusu hediyelerin mutad dışı olup olmadığının usulünce belirlenmesi ve sonucuna uygun bir karar verilmesi gerekirken, bu hususta bir inceleme ve değerlendirme yapılmadan (ve hem de bunlar için ayrı ayrı bedel tespiti yapılmaksızın tahmini toplam tutar saptayan ve dolayısıyla denetlenebilir kesin sonuç içermeyen bilirkişi raporuna dayanılarak) her iki istemin de kısmen kabulü yolunda hüküm kurulması usul ve yasaya aykırıdır.

Yine asıl davada; TMK.nun 85. maddesinde öngörüldüğü üzere asıl davacı kız nişanlının kusursuzluğu yanında şahsen fahiş surette zarara uğradığı saptanmadan ve ayrıca tarafların mali ve sosyal durumları dahi usulünce araştırılıp belirlenmeden, 5.000.000 lira manevi tazminata hükmedilmesi de doğru değildir.

Öte yandan; TMK.nun 86. maddesinde, hediyelerin aynen veya bedelen geri alınması konusunda kusur aranmamasına karşın, karşılık davanın davalı ve karşı davacı erkek nişanlının kusurlu olarak nişanı bozduğu olgusuna dayanılarak reddedilmesi de usul ve yasaya aykırı olup, aslında karşılık davada istirdadı istenen hediyelerin öncelikle diğer tarafa verilirken verilmemesi ve iade edilmediği hususunun belirlenmesi ve verilirken iade edilmediğinin ispatlanması halinde ise, bunların mutad dışı hediyelerden sayılıp sayılmadığının yine usulü dairesinde saptanması ve sonuçlarına göre karar verilmesi icabeder.

Bu itibarla, yukarıda açıklanan esaslar gözönünde tutulmaksızın yazılı şekilde hüküm tesisi isabetsiz, temyiz itirazları bu nedenlerle yerinde olduğundan kabulü ile hükmün HUMK.nun 428.maddesi gereğince (BOZULMASINA), pesin ödediği temyiz harcının istek halinde temyiz edene iadesine, 9.5.1994 gününde oybirliği ile karar verildi.” Yarg. 3.H.D. 09.05.1994. E. 1994/6159 K. 1994/7437 (Sinerji Mevzuat ve İçtihat Programı);

4271 sayılı Türk Medeni Kanunu'nun 120.maddesinin 1. fıkrasının 2. cümlesinde ise 'Aynı kural nişan giderleri hakkında da uygulanır' demek suretiyle ile bu konuya açıklık getirilmiştir. Nitekim Yargıtayın da 4271 Sayılı Kanun döneminde verdiği bir karardan³⁵ kanunun bu açık hükmü karşısında görüş değiştirdiği anlaşılmaktadır. Söz konusu kararda,

"Dava dilekçesinde nişanın haksız bozulması nedeniyle hediyelerin iadesi ile 260.000.000 lira maddi ve 1.300.000.000 lira manevi tazminatın faiz ve masraflarla birlikte davalı taraftan tahsili istenilmiştir. Mahkemece davanın davalı Mehmet yönünden husumet yokluğundan reddi, davalı Meryem yönünden kısmen kabulü cihetine gidilmiş, hüküm taraf vekillerince temyiz edilmiştir.

"Dava dilekçesinde haksız nişan bozulması nedeniyle 800.000.000 lira maddi 1.000.000.000 lira manevi tazminatın faiz ve masraflarla birlikte davalı taraftan tahsili istenilmiştir. Mahkemece davanın 613.600.000 lira maddi, 500.000.000 lira manevi tazminatın tahsili cihetine gidilmiş, hüküm davalı vekili tarafından temyiz edilmiştir.

Temyiz isteminin süresi içinde olduğu anlaşıldıktan sonra dosyadaki bütün kağıtlar okunup gereği düşünüldü.

Davacı Abbas G. vekili, davalının nişan bozması nedeniyle nişan tören giderlerinin ve nişan töreninin ertesi günü nişanı bozduğu için duyulan üzüntü nedeniyle manevi tazminatın tahsili talep ve dava etmiştir.

Davalı taraf davanın reddini savunmuştur.

Mahkemece her iki istemin kısmen kabulüne karar verilmistir.

Maddi tazminatın bir kısmını oluşturan çanta, ayakkabı, konfeksiyon,...gibi esyalar Yargıtayın yerleşmiş uygulamalarına göre kullanılmakta eskiden yada tükenen eşyalar olup iadesine karar verilemez. Bu nedenle bedellerine hükmedilmesi doğru değildir.

Kabule göre de tanıklar tarafından hediyelerin iade edildiği ifade edildiği halde tazminata karar verilmesi yerinde görülmemiştir.

Diğer taraftan salon kirası, davetiye gideri gibi nişanlanmanın duyurulması için yapılan giderler, nikahın icra olunacağı kanaati ile yapılan giderlerden (medeni yasa md.84) sağlanmayacağından istenemez.

Medeni Kanununun 85. maddesi, 'Bir taraf kendi kusuru olmaksızın nişanın bozulmasından dolayı şahsen fahiş surette mutazarrın olmuş ise, Hakim onun zararı manevisini telafi için münesip bir tazminata hükmedebilir' hükmünü getirmiştir. Anılan maddeye göre, nişanın bozulması nedeniyle manevi tazminata hükmedilebilmesi için, karşı taraftan kusurlu, kişilik değerleri ihlale uğrayan nişanlının nişanın bozulmasından kusurunun bulunmaması ve kişilik değerlerinin ağır bir şekilde ihlal edilmiş olması gerekir.

Nişanın bozulmasından dolayı doğacak normal elem, üzüntü veya hayal kırıklığı ise manevi tazminata hükmedilmesini gerektirmez.

Mahkemece, nişanın bozulmasında davacının kusurunun bulunmadığı nişan yapıldıktan sonra davalı tarafın nişan bozduğu ve davacının manevi üzüntüye kapılması nedeniyle manevi tazminata hükmedilmiş ise de nişanın bozulmasından dolayı doğacak normal elem, üzüntü veya hayal kırıklığı manevi tazminata hükmedilmesi gerektirmez.

O halde açıklanan nedenlerle davanın reddi gerekirken kısmen kabulü doğru değildir.

Bu itibarla yukarıda açıklanan esaslar gözönünde tutulmaksızın yazılı şekilde hüküm tesisi isabetsiz, temyiz itirazları bu nedenlerle yerinde olduğundan kabulü ile hükmün HUMK.nun 428. maddesi gereğince BOZULMASINA ve peşin alınan temyiz harcının istek halinde temyiz edene iadesine 30.05.2002 tarihinde oybirliği ile karar verildi." Yarg. 3.H.D. 30.05.2002 E. 2002/5461 K. 2002/6175 (Sinerji Mevzuat ve İçtihat Programı).

³⁵Yarg. 3.H.D. 14.06.2004. E. 2004/6576 K. 2004/6462 (Ömer Uğur GENÇCAN, 4721 Sayılı Türk Medeni Kanunu, Ankara, 2007, s.1040).

Temyiz isteminin süresi içinde olduğu anlaşıldıktan sonra dosyadaki bütün kağıtlar okunup gereği düşünöldü.

Dosyadaki yazılara, kararın dayandığı delillerle kanuni gerektirici sebeplere ve özellikle delillerin takdirinde bir isabetsizlik görölmemesine göre, sair temyiz itirazları yerinde değildir.

Ancak, 4721 sayılı Türk Medeni Kanunu'nun 120/1. maddesinde 'Nişanlılardan biri haklı bir sebep olmaksızın nişanı bozduğu veya nişan taraflardan birine yükletilebilen bir sebeple bozulduğu takdirde; kusuru olan taraf, diğerine dürüstlük kuralları çerçevesinde ve evlenme amacıyla yaptığı harcamalar ve katlandığı maddi fedakarlıklar karşılığında uygun bir tazminat vermekle yükümlüdür. Aynı kural nişan giderleri hakkında da uygulanır.' hükmü getirilmiştir.

Kanunda nişan için yapılan giderlerin de yukarıdaki esaslar çerçevesinde istenebileceği belirtilmiştir.

Davacı, nişan merasimi için 150.000.000 TL minibüs parası ve 110.000.000 TL çalgı parası ödediğini iddia ederek tahsilini talep etmiş olmasına göre; bu iddianın araştırılarak, kanıtlandığı takdirde tahsiline karar verilmesi gerekir. Mahkemece yol ve çalgı masraflarının mutad yapılan giderler olduğu gerekçesiyle talebin reddi cihedine gidilmesi doğru görölmemiş, bozmayı gerektirmiştir” demek suretiyle bu konudaki görüşünü açıklamıştır.

Yargıtay TMK'daki söz konusu düzenlemeden sonra bir dönem verdiği kararlarda³⁶ benzer şekilde nişan için tutulan salon ücreti, fotoğraf çekimi, misafirlerin ağırlanması, taşınması için otobüs ücreti, davetiye gideri gibi harcamaların maddi tazminat kapsamında olduğuna hükmetmekteyken, daha sonra görüşünü değiştirerek verdiği kararlarda³⁷ davetiye gideri dışındaki yukarıda sayılan harcamalar ile salon kirası, kuaför, pasta, meyve suyu ücreti, davetlilerin taşınma ücreti gibi harcamaların maddi tazminat kapsamında olmadığına hükmetmiştir.

³⁶Bkz. dpnt:10.

"Davacı (karşılık davalı) dava dilekçesinde; nişan hediyeleri (giyim eşyaları, gerdanlık, bilezik, altın, kurbanlık koç, nişanda tutulan otobüs-nişan salonu ücreti, mp3 çaların) aynen veya bedeli 4.282.500.000 liranın yasal faizi ve masraflarla birlikte davalı tarafından tahsil istenilmiştir. Karşılık dava dilekçesinde ise nişan yüzüğü, taşlı yüzük, giyecekler ile nişan salonu, video, giyecek vs. nişan hediyelerinin aynen veya bedeli 2.900.000.000 lira ile 1.500.000.000 lira manevi tazminatın tahsili istenilmiştir.

Mahkemece davanın -karşılık davanın reddi cihetine gidilmiş, hüküm, süresinde davacı vekili ve davalı tarafından temyiz edilmiştir.

Dava ve karşılık dava; TMK'nun 120-121 ve 122.maddelerinde düzenlenen nişanın bozulması nedeniyle maddi ve manevi tazminat ile hediyelerin geri verilmesi isteminden ibarettir.

Anılan yasa hükümlerine göre mahkemece nişanın bozulması nedeniyle manevi tazminat istemi ile eskiden ve kullanılmakla tüketilen elbise, ayakkabı vs. eşyaların iadesi isteminin reddine karar verilmesinde bir isabetsizlik bulunmamaktadır.

Ancak maddi tazminat istemi yönünden mahkemece TMK'nun 120.mad. hükmüne göre yapılacak inceleme sonucuna göre hüküm kurulması gerekirken "törenle ilgili dava konusu giderlerin" karşı taraftan istenemeyeceği gerekçesi ile dava ve karşılık davadaki nişan giderleri istemi yönünden davanın reddi cihetine gidilmesi usul ve yasaya aykırıdır." Yarg. 3. H.D. 23.05.2006. E. 2006/5302 K. 2006/6309 (<https://portal.uyap.gov.tr/uyap-uygulamaları>, ET: 08.01.2016);

"Davacı, davalının haksız olarak nişanı bozduğunu iddia ederek; belirtilen eşyaların aynen iadesini mümkün olmadığı takdirde bedeli olarak 6350 YTL'nin tahsilini istemiştir.

Davalı, karşılık davasında; nişanın bozulmasında, davalının haksız olduğunu ileri sürerek; nişanda yaptıkları harcamalar için 2000 YTL maddi tazminat ile nişanın haksız bozulması nedeniyle geçirdiği mide rahatsızlığı ve duyduğu büyük üzüntü nedeniyle 7500 YTL manevi tazminatın faiziyle birlikte davacı- karşı davalıdan tahsiline karar verilmesini talep etmiştir.

Mahkemece, davanın kısmen kabulü ile; bilirkişi raporunda bildirilen ziynet eşyalarının aynen iadesine, olmadığı takdirde bedeli olan 2319 YTL'nin dava tarihinden işleyecek yasal faiziyle beraber alınıp davacıya verilmesine; karşı davanın ise reddine karar verilmiş, hüküm davalı- karşı davacı vekili tarafından süresinde temyiz edilmiştir.

Dosyadaki yazılara, kararın dayandığı delillerle kanuni gerekçeleri sebeplere ve özellikle delillerin takdirinde bir isabetsizlik görülmemesine göre, sair temyiz itirazları yerinde değildir.

Ancak,

1- Davacı taraf, dava dilekçesinde faiz talep etmemiş olduğu halde, mahkemece; (talep aşılma suretiyle) ziynet eşyalarının bedeli olan 2319 YTL'nin dava tarihinden işleyecek yasal faizi ile tahsiline karar verilmiş olması,

2- Karşılık dava yönünden;

4721 Sayılı Türk Medeni Kanunu'nun 120/1.maddesinde; 'Nişanlılardan biri haklı bir sebep olmaksızın nişanı bozduğu veya nişan taraflardan birine yükletilebilen bir sebeple bozulduğu takdirde; kusuru olan taraf, diğerine dürüstlük kuralları çerçevesinde ve evlenme amacıyla yaptığı harcamalar ve katlandığı fedakarlıklar karşılığında uygun bir tazminat vermekle yükümlüdür. Aynı kural nişan giderleri hakkında da uygulanır' hükmü getirilmiştir.

Kanunda 'nişan için yapılan giderlerin' de yukarıdaki esaslar çerçevesinde istenebileceği belirtilmiştir.

Davalı- karşı davacı, nişan için salon tutulması, misafirlerin taşınması, ağırlanması, davetiye bastırılması gibi giderleri bulunduğunu iddia ederek tahsilini talep etmiş olmasına göre; bu iddianın araştırılarak kanıtlandığı takdirde tahsiline karar verilmesi gerekir. Mahkemece, bu giderlerin TMK'nun 120.maddesi gereğince tazmini gereken unsurlar kapsamında olmadığından bahisle, talebin reddine karar verilmiş olması doğru görülmüştür." Yarg. 3.H.D. 25.12.2007. E. 2007/18495 K. 2007/19660 (<https://portal.uyap.gov.tr/uyap-uygulamaları>, ET: 08.01.2016).

³⁷Bkz. dpnt:28.

"Davacı, davalı ile 28.04.2004 tarihinde nişanlandığını, ancak davalının kusuru ile nişanın bozulduğunu, nişanda takılan ziynetler ile nişanda yaptığı masraflar nedeniyle 3.442,00 TL maddi, 1.000,00 TL manevi tazminat isteminde

Kanaatimizce, salon ücreti, misafirlerin taşınması için otobüs ücreti, kuaför, davetiye, pasta, meyve suyu vb. yiyecek içecek ücreti gibi giderlerin maddi tazminat kapsamında olduğu kabul edilmelidir. Zira nişanlanma, tarafların birbirleriyle evlenme konusundaki iradelerini birbirlerine açıkladıkları anda gerçekleşir. Toplumumuzda genelde nişanlanma töreni bu andan sonra gerçekleşir. Dolayısıyla bu giderler aslında taraflar nişanlandıktan sonra ileride evlenmenin gerçekleşeceğine güvenerek, örf ve adet gereği de evlenme töreni öncesi yapılması zorunlu kabul edilerek gerçekleştirilen nişanlanma töreni için yapıldıklarından maddi tazminat kapsamında kabul edilmeleri gerekmektedir. Aksinin kabulü Türk Medeni

bulunmuştur. Davalı, nişanın bozulmasında davacının kusurlu olduğunu bildirecek davanın reddini savunmuştur. Mahkemece, davanın kısmen kabulüne; 2 adet toplam 80 gram ağırlığında, 22 ayar altın bilezik, 50,77 gram ağırlığında 22 ayar bir adet altın piramit kolye, 7,04 gram ağırlığında 22 ayar bir adet küpe ile 3,48 gram ağırlığında 22 ayar bir adet yüzüğün aynen iadesine, olmadığı takdirde dava tarihi itibari ile toplam değeri olan 2.872,59 TL'nin dava tarihinden itibaren işleyecek yasal faizi ile birlikte davalıdan alınarak davacıya verilmesine; nişan masrafından ibaret 435,00 TL. maddi tazminatın dava tarihinden itibaren işleyecek yasal faizi ile birlikte davalıdan alınarak davacıya verilmesine, şartları oluşmadığından davacı tarafın manevi tazminat talebinin reddine karar verilmiş, hüküm, davacı ve davalı tarafından temyiz edilmiştir.

Dosyadaki yazılara, kararın dayandığı delillerle kanuni gerektirici sebeplere ve özellikle delillerin takdirinde bir isabetsizlik görülmemesine göre, davacının tüm, davalının sair temyiz itirazları yerinde değildir.

TMK'nun 122.maddesine göre nişanın bozulması nedeniyle hediyelerin geri alınması istemine ilişkin davalarda kusur aranmaz. Mutad dışı hediyeler ise aynen iade edilir. Aynen iade mümkün değil ise, karşılığı olan bedel sebepsiz zenginleşme kurallarına göre geri verilir.

Kural olarak giymekle, kullanılmakla eskiyen ve tüketilen (elbise, ayakkabı, kuaför gideri, pasta, meyve suyu vs. gibi) eşyaların iadesine karar verilemez.

Somut olayda, mahkemece, nişan giderlerinin (pasta, fotoğraf, salon kirası vs.) tahsiline karar verilmesi doğru görülmemiştir." Yarg. 3.H.D. 24.03.2014. E. 2013/19689 K. 2014/4531 (<https://portal.uyap.gov.tr/uyap-uygulamaları>, ET: 08.01.2016);

"Asıl davacı (karşı davalı) Zeynep Maraz vekili dilekçesinde, müvelli ile davalı (karşı davacı)nın nişanlandıklarını, düğün alışverişi sırasında, taraflar arasında olaylar meydana geldiğini, davalının davacıya rencide edici davranışlarda bulunduğunu, nişanın davalı tarafın kusurlu hareketleri sonucu bozulduğunu beyan ederek, 10.000 TL manevi tazminatın davalıdan tahsiline karar verilmesini talep ve dava etmiştir.

Birleşen dosyada ise, davacı (karşılık davalı) Zeynep Maraz vekili birleşen dava dosyasına sunmuş olduğu 26.12.2012 tarihli dilekçesinde; tarafların 30.09.2012 tarihinde nişanlandıklarını, 16.12.2012 tarihinde düğün yapılmasına karar verildiğini, taraflar nişanlandıktan sonra dilekçe ekinde belirtilen davacıya ait eşyaların oturulması düşünülen eve yerleştirildiğini, tarafların düğüne az bir süre kala nişanı bozdukları, sözkonusu eşyanın davalı karşı tarafça iade edilmediğini belirterek ekli listedeki eşyaların aynen iadesine veya 12.000 TL tutarındaki bedelinin davalıdan tahsiline karar verilmesini talep ve dava etmiştir.

Davalı (karşılık davacı) vekili dilekçesinde, tarafların nişanlandıklarını, ancak takılar nedeni ile anlaşmazlık çıktığını, müvekkilinin anne ve babasının davacı tarafça dövüldüğünü, nişanın davacı tarafça haksız olarak bozulduğunu belirttikten sonra davacının davasının reddine, karşı davalarının kabulü ile 10.000,00 TL manevi tazminat ve müvekkili tarafından nişan için yaptığı masraflar nedeniyle 8.750,12 TL maddi tazminatın davacı taraftan tahsil edilmesine karar verilmesini talep ve dava etmiştir.

Mahkemece, davacı (karşı davalı) tarafça nişanın bozulması nedeni ile manevi tazminat talepli açılan davasının reddine, davalı (karşı davacının) nişanın bozulması nedeni ile açtığı davanın kısmen kabul kısmen reddi ile, 2000,00 TL maddi, 2000,00 TL manevi tazminatın davacı (karşı davalıdan) alınarak davalı (karşı davacıya) verilmesine, fazlaya ilişkin istemin reddine karar verilmiş, verilen bu hüküm asıl ve birleşen davacı (karşılık davalı) Zeynep Maraz vekili tarafından temyiz edilmiştir.

Dosyadaki yazılara, kararın dayandığı delillerle kanuni gerektirici sebeplere ve özellikle delillerin takdirinde bir isabetsizlik görülmemesine göre, asıl ve birleşen davacı (karşılık davalı) Zeynep Maraz vekilinin sair temyiz itirazları yerinde değildir.

Ancak;

1- Davalı(karşılık davacı) lehine hükmolunan manevi tazminat yönünden:

Kanunu'nun 120. maddesinin 1. fıkrasında yer alan “Aynı kural nişan giderleri hakkında da uygulanır” şeklindeki düzenleme ile bağdaşmamaktadır. Zira son dönemdeki yargıtay kararlarının, söz konusu yasal düzenlemenin yer olmadığı EMK dönemindeki yargıtay kararları ile benzerlik göstermesi anılan yasal düzenlemeyi işlevsiz kılmaktadır.

4721 sayılı TMK'nun 121.maddesine göre, nişanın bozulması yüzünden kişilik hakları saldırıya uğrayan taraf, kusurlu olan diğer taraftan manevi tazminat olarak uygun miktarda bir para ödenmesini isteyebilir. Bilindiği üzere; manevi tazminat, haksız bir eylemin yarattığı üzüntünün, duyulan elem ve acıların giderilmesini amaçlayan bir ödüncüdür. Manevi zarar, mal varlığına dokunmayan, yaşam, sağlık, namus, sır, aile mahremiyeti gibi mal varlığı harici varlıklarda meydana gelen azalma olup, bu zarar manevi tazminatla giderilmeye, azaltılmaya çalışılmıştır.

Nişanın bozulmasının, taraflarda değişik şiddet ve ölçülerde de olsa üzüntü yaratması ve menfaatleri haleldar etmesi doğaldır. Doğal olan bu üzüntü ve menfaat ihlali manevi tazminata esas alınmaz. Bir kere nişanlandıktan sonra tazminat ödeme tehdidi altında bulunmak suretiyle evlenmeyi taraflar için zorunlu hale getirebilecek şekilde manevi tazminata hükmedilemez.

Ancak, nişanın bozulması nedeni ile fahiş bir zarar doğmuş ve bu nedenle kişilik hakları da saldırıya uğramış ise, bu durumun ispatı halinde manevi tazminata hükmedilebilir.

Somut olayda; davalı (karşılık davalı) nişanın bozulması nedeni ile kişilik haklarının etkilendiğini, büyük acı ve ızdırap duyduğunu idda etse de, bu iddiasının ispatı için tanık beyanlarına dayanmış, dinlettiği tanıklar ile de, bu iddiasını ispat edememiştir.

Buna göre, davacının manevi tazminat isteminin reddine karar verilmesi gerekirken, yanılığılı değerlendirme ile yazılı şekilde manevi tazminat isteminin kısmen kabulüne karar verilmesi doğru görülmemiştir.

2- Davalı (karşılık davacı) lehine hükümlenen maddi tazminat yönünden ise; davalı (karşılık davacı), nişan giysisi, nişan davetlilerinin taşınması için yapılan masraf, davacı için gelinlik bedeli ve düğün salonu kredi ödemesi farkı olmak üzere toplam 8750 TL maddi tazminatın davacı (karşılık davalıdan) tahsilini talep etmiştir.

Mahkeme tarafından da, salon, gelinlik ve davetiye giderleri ile katıldığı maddi fedakarlıklar karşılığında TMK'nun 120.maddesi kapsamında 2.000 TL maddi tazminata hükmedilmiştir.

Ancak, TMK'nın 122.maddesine göre, nişanlılık evlenme dışında bir nedenden dolayı sona ererse, nişanlıların birbirlerine vermiş oldukları, alışılmışın dışındaki hediyeler geri istenebilir. Nişanın bozulması nedeniyle mutad dışı hediyelerin geri alınmasına ilişkin davalarda kusur aranmaz. Nişanın bozulması halinde alışılmışın dışındaki hediyeler aynen, mevcut değilse misilen geri verilir veya karşılığı sebepsiz zenginleşme kurallarına göre, geri istenir. Hediyelerin verildiği ve iade edilmediği hususu her türlü delil ile ispat edilebilir

Alışılmış (mutad) hediyelerden kasıt; giymekle, kullanmakla eskijen ve tüketilen eşyalardır. Kural olarak giymekle, kullanılmakla eskijen ve tüketilen (elbise, ayakkabı vs. gibi) eşyaların iadesine karar verilemez.

Bu itibarla, davacı kız için alınan gelinlik ve nişan giysisinin iadesi ve düğün davetlilerinin taşınması gideri yönünden verilen kabul kararında bir isabet bulunmamaktadır. Nişanın davacı tarafın kusuru sonucu bozulduğunun anlaşılması karşısında, sadece davetiye giderlerinin tahsiline karar verilmesi gerekirken, yanılığılı değerlendirme sonucu davalı lehine 2.000 TL maddi tazminata karar verilmesi doğru görülmemiş, bozmayı gerektirmiştir.” Yarg. 3.H.D. 26.05.2015. E. 2014/16315 K. 2015/9516 (<https://portal.uyap.gov.tr/uyap-uygulamaları>, ET: 08.01.2016);

“Asıl davacı (karşı davalı) Ali Gültürk vekili dilekçesinde; davalının davacının babasının hastalığını bahane ederek 19/09/2012 tarihinde nişanı bozduğunu, taraflar arasında karşılıklı tartışmalar yaşandığını, nişanlıların tekrar bir araya gelmelerinin mümkün olmadığını, nişan töreni yapılırken ve nişanlılık döneminde 4 adet lale modeli burma bileziği davacının davalı tarafa nişan hediyesi olarak verdiğini, davacının sözlü taleplerine rağmen davalının nişan hediyelerini geri vermediğini belirterek, nişan hediyelerinin davalıdan alınarak davacıya verilmesine, mümkün olmaması halinde hediyelerin toplam tutarı olan 12.000 TL'nin davacıya ödenmesini talep ve dava etmiştir.

Karşı davada ise, davacı (davalı) Esra Çiçek vekili karşı dava dilekçesinde; 12/07/2012 tarihinde aileler arasında söz kesildiğini, 15/08/2012 tarihinde Ali Gültürk, Esra Çiçek, Sevil Gültürk ve Gül Yıldız ile nişan alışverişine çıktıklarını, davacının davalıyı nişan elbisesi alınırken herkesin içinde aşağıladığını, nişan alışverişi bitmeden çok sıkıldığını bahane ederek çarşıda davalıyı (karşı davacıyı) bıraktığını, 18/08/2012 tarihinde davacı ile davalının kuyumcuya gittiklerini ve orada 3 tane lale modeli 76,80 gr. bilezik aldıklarını, 21/08/2012 tarihinde nişan töreninin yapıldığı salonda davalının davacının

Nişanlanmadan önce yapılan masraflar kural olarak istenemez³⁸.Federal mahkeme bir kararında³⁹evlenmek amacıyla yapıldığı takdirde bu masrafların da istenebileceğine hükmetmiştir. Karara konu olayda, annesiyle birlikte oturan bir kadın, evlenmek istediği bir erkeği evine almış ve ana-kız tüm ev masraflarını kendi keselerinden karşılamışlardır. Taraflar bu arada nişanlanmışlar; fakat bir süre sonra erkek, nişanı haksız olarak bozmuştur. Davacılar açtıkları tazminat davasında, erkek için nişandan önce yaptıkları bakım masrafını da

omuzlarından tutarak kendi akrabalarına hitaben 'iyi bakın bir eksiği varmı, her şeyi tamam mı, kullanılmış olmasın' diyerek küçük düşürdüğünü, davacının yasal ve geleneksel zorunluluklarından kaçtığını, davalının olumsuz konuşma ve davranışlarının nişanın bozulmasına sebebiyet verdiğini, davacının dava dilekçesinde talep ettiği 4 adet lale modeli burma bilezik olmadığını 3 adet burma bilezik hediye edildiğini, 1 adet bilezik, diğer takılar, nişan elbisesi, ayakkabı ve çantası ile tüm nişan hediyelerinin davacıya iade edildiğini, 2 adet lale model bileziği davalının yapmış olduğu masraflara mahsuben iade edilmediğini belirterek, davanın reddine, karşı davanın kabulüne, 3.655 TL maddi tazminat ile 10.000 TL manevi tazminatın dava tarihinden itibaren işleyecek yasal faizi ile birlikte davacı-(karşı davalıdan) tahsilini talep ve dava etmiştir. Mahkemece, Davacı vekilinin açtığı davanın kısmen kabulü ile fazlaya ilişkin talebin REDDİNE, 3 Adet 25 gramlık 22 ayar lale model bileziğin davalı tarafından davacıya aynen iadesine, aynen iade mümkün olmadığı takdirde ziynet eşyalarının toplam değeri olan 7,275,00 TL'nin davalıdan tahsili ile davacıya verilmesine, karşı davacı vekilinin manevi tazminat talebine yönelik açtığı davada talebin kısmen kabulü ile fazlaya ilişkin talebin REDDİNE, 3.000.00 TL manevi tazminatın dava tarihinden itibaren işleyecek yasal faizi ile davacıdan tahsili ile karşı davacıya verilmesine, karşı davacı vekilinin maddi tazminata ilişkin açtığı davada talebin kısmen kabulü ile fazlaya ilişkin talebin reddine, 650,00 TL maddi tazminatın dava tarihinden itibaren işleyecek yasal faizi ile birlikte davacıdan tahsili ile karşı davacıya verilmesine karar verilmiş, verilen karar taraf vekillerince temyiz edilmiştir.

Dosyadaki yazılara, kararın dayandığı delillerle kanuni gerektirici sebeplere ve özellikle delillerin takdirinde bir isabetsizlik görülmemesine göre, davalı (karşı davacı) vekilinin tüm, asıl davacı vekilinin sair temyiz itirazları yerinde değildir.

Ancak; davalı (karşı davacı) lehine hükümlenen maddi tazminat yönünden yapılan incelemede;

Davalı (karşılık davacı), davacıya alınan alyans, takım elbise kravat, gömlek bedeli ile düğün için alınan ütü, bulaşık makinesi, yatak örtüsü, pike takımı, nevresim, akfil kumaş, mitillik ve havlu takımı bedeli ve nişan için tutulan salon bedelini talep etmiştir.

Mahkeme tarafından da, salon için ödenen 650 TL yönünden karşı davacının maddi tazminat istemi kabul edilmiştir. Diğer talepler yönünden maddi tazminat istemi reddedilmiştir.

TMK'nın 122.maddesine göre, nişanlılık evlenme dışında bir nedenden dolayı sona ererse, nişanlıların birbirlerine vermiş oldukları, alışılmışın dışındaki hediyeler geri istenebilir. Nişanın bozulması nedeniyle mutad dışı hediyelerin geri alınmasına ilişkin davalarda kusur aranmaz. Nişanın bozulması halinde alışılmışın dışındaki hediyeler aynen, mevcut değilse mislen geri verilir veya karşılığı sebepsiz zenginleşme kurallarına göre, geri istenir. Hediyelerin verildiği ve iade edilmediği hususu her türlü delil ile ispat edilebilir.

Alışılmış (mutad) hediyelerden kasıt; giymekle, kullanmakla eskijen ve tüketilen eşyalardır. Kural olarak giymekle, kullanılmakla eskijen ve tüketilen (elbise, ayakkabı vs. gibi) eşyaların iadesine karar verilemez.

Bu itibarla, karşı davacı (asıl davalı) tarafından nişan için kiralanılan salon bedeli yönünden verilen kabul kararında bir isabet bulunmamaktadır. Karşı davacı (davalının) maddi tazminat davasının reddi gerekirken; salon kira bedeli yönünden verilen kabul kararı isabetsiz olup, bozmayı gerektirmiştir.” Yarg. 3.H.D. 21.01.2016. E. 2015/2469 K. 2016/521 (<https://portal.uyap.gov.tr/uyap-uygulamaları>, ET: 29.07.2016).

³⁸DURAL / ÖĞÜZ - GÜMÜŞ s.35;

“Mesela Ankara’da oturan bir erkek İstanbul’lu bir kadına aşık olmuş ve onunla temas kurup evlenmek amacıyla İstanbul’ da bir ev bularak oraya taşınmıştır.Böylece kurulan ilişki sonunda nişanlanma gerçekleşmiş, fakat bir müddet sonra kadın haksız olarak nişanı bozmuştur.İşte bu olayda erkeğin tazminat davası açarak İstanbul’ a taşınma ve bir ev kurma masraflarını istemesi mümkün değildir. Oysa bu masraflar, kadının evlenme vaadini kabul etmesinden, yani nişanlılık ilişkisinin doğumundan sonra yapılmış bulunsaydı durum değişir ve yapılan masrafların nişanlılık ile doğrudan doğruya ilgisi açık olduğundan, erkeğe tazminat hakkı tanınır.” (TEKİNAY, s.44).

“Davada; nişanın davalı tarafından haksız bozulduğu iddia olunarak nişanda takılan, (4.496 TL değerinde) 95,67 gram altın ile (600 TL değerinde) 3 parça gümüş takımının aynen iadesi, olmadığında bedelinin faiziyle birlikte tahsili istenilmiştir.

istemişlerdir. Federal Mahkeme, bu masraflar nişandan önce olmakla beraber evlenme amacına dayandığı için, davacıların istemini haklı bulmuştur.

Nişanlanma sona erdikten sonra yapılan masraflar da istenemez. Örneğin, nişanın bozulması üzerine kusursuz olan nişanlının nasıl olsa nişanlanma akdi tekrar kurulur düşüncesiyle ve evlenmeye yönelik yaptığı giderler, nişanlanma akdinin tekrar kurulmaması üzerine talep edilemez. Ancak nişanın sona ermesinden henüz haberi olmadan yaptığı masrafların talebi mümkündür⁴⁰.

Masrafların, dürüstlük kuralları çerçevesinde ve evlenme amacıyla yapılması gerekir.

1. Masrafın Evlenme Amacıyla Yapılması

Nişanın bozulması halinde yapılan masrafların istenebilmesi için bunların evlenmek amacıyla yapılması gerekir. Nitekim ileride oturulacak evin kiralanması, içinin döşenmesi için eşya satın alınması için yapılan masraflar bu niteliktedir.

Zengin bir kişi olan nişanlı kızın babası, başarılı öğrencilere burs vererek, onları yurt dışına göndermekte olup, başarılı bir öğrenci olduğu için kızının nişanlısını da yabancı dil öğrenmesi amacıyla, belli bir süreyle, yurtdışına göndermişse, erkek nişanlının, nişanı haklı bir sebep olmaksızın bozması halinde, ona verdiği burs miktarının maddi zarar olarak

Karşılık davada ise, davalı karşı davacı vekili; nişanın sebep bildirmeksizin davacı tarafından bozulduğunu, davalının; nişanlısının zoru ile, gittiği meslek edinme kursundan ayrıldığını; bu nedenle, mesleğe 2 yıl geç başlayacağını iddia ederek; uğradığı maddi zarar nedeniyle 5.000 TL, manevi zarar nedeniyle de 10.000 TL nin tahsiline karar verilmesini talep etmiştir. Mahkemece; davacının davalıya hediye verdiğinin belirlenememesi nedeniyle asıl davanın reddine; karşı davada ise, tanık anlatımları ile, nişanı bozanın karşı davalı olduğu kanısına varılmış; karşı davacının gitmekte olduğu çocuk gelişimi bölümündeki öğrenimini 10.02.2009 günü bıraktığı, nişanlanmanın da 15.02.2009 günü yapılmış olmasına göre, davacının istemiyle öğrenimini bıraktığına ilişkin tanık anlatımı inandırıcı bulunmuştur, gerekçesiyle asıl davanın reddine, karşılık davanın ise kısmen kabulü ile 2.000 TL maddi, 2.000 TL manevi tazminatın davacı- karşı davalıdan alınıp, davalı- karşı davaya verilmesine karar verilmiş, hüküm taraf vekillerince süresinde temyiz edilmiştir.

Dosyadaki yazılara kararın dayandığı delillerle kanuni gerektirici sebeplere ve özellikle delillerin takdirinde bir isabetsizlik görülmemesine göre, davalı-karşı davacı vekilinin bütün, davacı-karşı davalı vekilinin sair temyiz itirazları yerinde değildir.

Ancak, nişanın haksız bozulması nedeniyle maddi tazminatın talep edilebilmesi için, nişan tarihinden sonraki olaylardan kaynaklanan bir zarar bulunmalıdır. Mahkemece de belirtildiği gibi, karşı davacının tazminat istemine dayanak gösterilen olay (gitmekte olduğu meslek edinme kursunu bırakması) nişan tarihinden öncesine ait bulunmaktadır. Mahkemece tanık beyanına dayanılarak, davacının kendi isteğiyle nişan öncesinde bırakmış olduğu kursla nişanın yapılmasını ilişkilendirerek, maddi tazminata hükmedilmiş olması doğru görülmüştür.” 3.H.D. 01.11.2011 E. 2011/10149 K. 2011/16955 (<https://portal.uyap.gov.tr/uyap-uygulamalari>, ET: 08.01.2016).

³⁹Jdt 1954, I, 13-15(Nihat YAVUZ, Uygulamada Nişan Davaları, Ankara, 1995, s.92).

⁴⁰DURAL / ÖĞÜZ / GÜMÜŞ, s.35.

giderilmesini isteyemeyecektir. Zira söz konusu masraf evlenme amacıyla yapılmamıştır⁴¹. Yine aynı şekilde, nişanlı kız babası, damadı ile ortak bir işyeri kuracaklarından bahisle işyerini devreder ve yapacakları iş için yer kiralar ve tadilat yaparsa, nişanın bozulması sebebiyle söz konusu ortaklık gerçekleşmediğinde yaptığı masrafları isteyemeyecektir.

Yargıtay bir kararında⁴² öğrenci olan nişanlı kıza okul masraflarını karşılaması amacıyla gönderilen paranın nişanın bozulması nedeniyle geri istenemeyeceğine hükmetmiştir.

Resmi evlenme akdinin yapılmayacağını bilmelerine rağmen, yani imam nikahı için taraflar masraf yapmışlar ise, nişanın bozulduğu iddiasıyla maddi tazminat olarak bu

⁴¹KOÇ, s.97; ZEVKLİLER / ACABEY / GÖKYAYLA, s.733.

⁴²"Davada, nişanın davalı tarafından haksız yere bozulması nedeniyle 2850,00 TL değerindeki ziynet eşyalarının aynen veya bedelinin tahsili, ayrıca 2 424,00 TL değerindeki cep telefonu, MP3 çalar ve kıyafetlerin değerinin sebepsiz zenginleşme hükümlerine göre tahsili ile nişanlılık döneminde davalı ile ortak hesap açılarak kullanması amacıyla 11 105,00 TL para gönderildiği ileri sürülerek bu paranın tahsili ile yine nişanın bozulmasında kusurlu davalıdan duyduğu elem ve üzüntüsüne karşılık 10 000,00 TL manevî tazminatın tahsili istenilmiştir.

Davalı, öğrenci olduğunu ve maddi durumuna güvenen davacının her türlü kararı tek başına aldığı gibi nişanı da tek taraflı sona erdirdiğini ileri sürerek davanın reddini savunmuştur.

Mahkemece, "dinlenen tanık beyanları, banka kayıtları, bilirkişi raporu ve dosya kapsamı ile davalının öğrenci olduğunu söyleyerek nişanı bozduğu, nişanlılık süresince kendisine verilen 11105,00 TL parayı harcadığı ve iade etmesi gerektiği, kendisine hediye edilen cep telefonu ile MP3 çaların mutad dışı hediye olduğu iade etmesi gerektiği, giyim eşyalarının mutad hediyeler kapsamında olduğu, manevî tazminat talebinin şartları oluşmadığı gerekçeleri ile 11 105,00 TL'nin yasal faizi ile tahsiline, bir adet Samsung marka cep telefonu ile bir adet MP 3 çaların aynen veya bedeli toplam 800,00 TL nin tahsiline, manevî tazminat istemi ile diğer nişan hediyelerinin mutad olduğu gerekçeleri ile bu istemlerin reddine ve ziynet eşyaları hakkındaki istemin de vazgeçme nedeniyle reddine karar verilmiş, hüküm, süresinde davalı vekili tarafından temyiz edilmiştir.

Dosyadaki yazılara, kararın dayandığı delillerle kanuni gerektirici sebeplere ve özellikle delillerin takdirinde bir isabetsizlik görülmemesine göre, sair temyiz itirazları yerinde değildir.

Ancak, taraflar nişanlı oldukları dönem de Bursa Halkbank şubesinde müşterek hesap açtırmışlardır. Banka ekstrasından anlaşıldığı kadarıyla 24.07.2007-14.12.2007 tarihleri arasında bu hesaba muhtelif miktarlarda paralar yatırılarak kullanılmıştır. Mahkemece, nişanın davalı tarafından haksız yere bozulması nedeniyle de bu hesaba yatan paranın davacıya iadesine karar verilmiştir.

MK.122.maddesi uyarınca evlenme amacıyla yapılan harcamalar ve katlanılan maddi fedakârlıklar karşılığında tazminat yükümlülüğünün doğması kusur koşuluna olduğu gibi nişanlı kıza zaman zaman verilen harçlık mahiyetindeki paralar MK 122 madde kapsamında olmadığı gibi hediye kapsamına da girmez.

Bundan ayrı olarak ta, müşterek hesapta bulunan para, hesap sahipleri tarafından banka mevzuatı çerçevesinde birlikte veya münferit olarak kullanılabilir. Hesap sahipleri arasında hesapta bulunan para konusunda ihtilaf olduğu takdirde ise para üzerinde yarı yarıya (½ oranında) hakları olduğunun kabulü gerekmektedir. Bir başka deyişle davacı ancak ½ oranında hak iddia edebilecektir. Ancak, öğrenci olan davalıya okul giderlerine harcaması amacıyla bu paranın gönderildiği anlaşılınca nişanın haksız yere bozulması nedeniyle geri istenemeyecektir.

Kabule göre de, kural olarak, giyilmek ve kullanılmakla eskiyen veya tüketilen eşyaların (somut olayda olduğu gibi cep telefonu ve MP3 çaların) iadesine karar verilmez.

O halde mahkemece, bu istemler yönünden de davanın reddine karar verilmesi gerekirken kabulüne karar verilmesi doğru görülmemiştir." Yarg. 3.H.D. 04.04.2011. E. 2010/23167 K. 2011/5333 (<https://portal.uyap.gov.tr/uyap-uygulamaları>, ET: 08.01.2016).

masrafların istenmesi mümkün olmayacaktır⁴³. Zira bu durumda tarafların gelecekte resmi evlenme akdinin yapılacağı hususunda bir irade açıklaması olmadığından nişanlanma gerçekleşmeyecek ve nişanın bozulduğundan bahisle her hangi bir talepte bulunmak mümkün olmayacaktır.

2. Masrafın Dürüstlük Kuralları Çerçevesinde Yapılmış Olması

Türk Medeni Kanunu, istenebilecek masrafların dürüstlük kuralları çerçevesinde yapılmış olmasını aramaktadır. Tarafların sosyal ve ekonomik durumlarına uygun giderler dürüstlük kuralları çerçevesinde yapılmış sayılırlar⁴⁴. Federal Mahkemeye göre yapılan giderler, tarafların özel durumlarına göre ‘açıkça ölçüsüz’ değilse, iyiniyet kabul edilmelidir⁴⁵.

İstenen tazminatın, dürüstlük kuralını aşan kısmı reddedilecektir. Fakat nişanlılardan birisi, diğerinin rızasıyla, kendi ekonomik durumunu fazlasıyla aşan bir gider yapmışsa, nişanın bozulması halinde bunları isteyebilecektir⁴⁶.

Nişanlı şayet diğer nişanlının ekonomik durumuna güvenerek gereğinden fazla masraf yapmışsa iyiniyetle hareket etmemiş sayılır ve normalin üzerindeki masrafların ödenmesini

⁴³ÖZTAN, Medeni Kanununun Kabulününün 70. yılında Aile Hukuku, s.94.

“Davacı vekili dilekçesi ile; müvekkilinin, 2006 yılının Eylül ayında davalı ile tanıştığını, bir müddet birlikte yaşadıklarını, bu dönemde davalının ısrarlı isteği üzerine müvekkilinin kendi adına kayıtlı olan ve yıllardır içinde oturduğu daireyi davalı adına nişan hediyesi olarak devir ettiğini; davalının, daireyi devir aldıktan sonra müvekkilini 18.12.2007 tarihinde terk ettiğini, davalının kötüniyetli davrandığını iddia ederek; nişan hediyesi olarak verilen dairenin tapusunun iptali ile adına tesciline; bu mümkün olmadığına, fazlaya ilişkin hak saklı tutularak, şimdilik taşınmazın bedeli olarak 7.000 TL 'nin yasal faiziyle birlikte tahsiline karar verilmesini talep ve dava etmiştir.

Davalı vekili; aynı konuda Mersin 1. Asliye Hukuk Mahkemesinde dava açıldığını, mahkemece red kararı verildiğini, nişanlanma olgusunun temyiz aşamasında ileri sürüldüğünü; ancak, temyiz istemlerinin reddedilerek, kararın onanıp kesinleştiğini; bu nedenle aynı konuda kesin hüküm nedeniyle davanın reddi gerektiğini savunmuştur.

Mahkemece; HUMK.nun 237. maddesi gereğince kesin hüküm nedeniyle davanın reddine karar verilmiş, hüküm davacı vekili tarafından süresinde temyiz edilmiştir.

Somut olayda; davacı ile davalı nişanlandıktan sonra imam nikahı kıyarak gayri resmi şekilde bir araya gelmişler ve uzun süre birlikte yaşamışlardır. O halde nişandan ve yasal olarak korunması gereken bir birliktelikten söz edilmesi mümkün değildir. Taraflar arasındaki uyuşmazlık haksız fiil olarak nitelendirilip buna göre çözümlenmesi gerekir.

Bu durumda, davanın dayanağı haksız fiil olduğundan; uyuşmazlığa genel mahkemede (Asliye Hukuk Mahkemesinde) bakılması gerekmektedir. Görev hususu kamu düzenine ilişkin olup, res'en, gözetilmelidir. Mahkemece, görevsizlik kararı verilmesi gerekirken, yanılığlı değerlendirme sonucu yazılı şekilde hüküm kurulmuş olması doğru görülmemiş, bozmayı gerektirmiştir.”Yarg.3.H.D. 29.06.2010. E. 2010/4392 K. 2010/11584 sayılı karar (<https://portal.uyap.gov.tr/uyap-uygulamaları>, ET: 08.01.2016).

⁴⁴KOÇ, s.101; FEYZİOĞLU, s.69.

⁴⁵Jdt 1954, 1, 14 (YAVUZ, s.93).

⁴⁶YAVUZ, s.93; DURAL / ÖĞÜZ / GÜMÜŞ, s.36; Yıldız ABİK, “Nişanlanma ve Nişanlılık”, Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, Cilt 54, Sayı 2, Ankara, 2004, s.131; ÖZTAN, Aile Hukuku, s.105.

isteyemez⁴⁷. Yine, her iki nişanlı tarafından da gerçekte ödenmesi mümkün olmayan bir giderin, sırf diğer nişanlıyı baskı altında tutarak, onu evlenmeye zorlamak amacıyla yapılması halinde, bu giderin dürüstlük kuralına aykırı olduğu kabul edilmelidir⁴⁸.

C. TAZMİNAT DAVASI

1. Dava Hakkı

Nişanın bozulmasında kusursuz olan nişanlı, anne ve babası veya onlar gibi davranan kimseler diğer nişanlı aleyhine tazminat davası açacaktır.

Ayırt etme gücüne sahip küçükler kural olarak dava ehliyetine sahip değildir. Bu nedenle ayırt etme gücüne sahip küçükler davada kanuni temsilcileri tarafından temsil edilir⁴⁹. Yani küçükler adına kanuni temsilcileri tarafından dava açılır ve takip edilir. Ancak ayırt etme gücüne sahip küçükler tarafından açılan davaya kanuni temsilcileri onay (icazet) verebilir. Bunun gibi ayırt etme gücüne sahip küçükler karşı açılan davalar da kanuni temsilcileri tarafından takip edilir. Dava dilekçelerinde davacı veya davalı olarak ayırt etme gücüne sahip küçüğün adı yazıldıktan sonra temsilcisi olarak da kanuni temsilcisinin adı yazılır⁵⁰.

Kanuni temsilci davada taraf değildir. Taraf, kanuni temsilci tarafından davada temsil edilen küçüklerdir. Bu nedenle kanuni temsilci tarafından yapılan veya kanuni temsilciye karşı yapılan usul işlemleri taraf (küçük) hakkında hüküm ifade eder⁵¹.

Hakim davacının dava ehliyeti olup olmadığını re'sen gözetir. Dava ehliyeti olmayan kişinin dava açması halinde mahkeme davayı hemen reddedemez. Davacının kanuni temsilcisine davaya onay (icazet) vermesi için uygun bir süre vermesi gerekir. Kanuni temsilci kendisine verilen süre içinde onay (icazet) verirse dava artık reddedilemez. Davaya kanuni

⁴⁷GENÇCAN, Aile Hukuku, s.231; ABİK, s.131; ÖZTAN, Aile Hukuku, s.105.

⁴⁸ZEVKLİLER / ACABEY / GÖKYAYLA, s. 734; KOÇ, s.101-102; TEKİNAY, s.45; ABİK, s.131.

⁴⁹Baki KURU / Ramazan ARSLAN / Ejder YILMAZ, Medeni Usul Hukuku Ders Kitabı, Ankara, 2011, s.227; L. Şanal GÖRGÜN, Medeni Usul Hukuku, Ankara, 2014, s.132; Hakan PEKCANİTEZ / Oğuz ATALAY / Muhammet ÖZEKES, Medeni Usul Hukuku Ders Kitabı, Ankara, 2015, s.198.

⁵⁰KURU / ARSLAN / YILMAZ, s.227-228.

⁵¹KURU / ARSLAN / YILMAZ, s.228; PEKCANİTEZ / ATALAY / ÖZEKES, s.198.

temsilci veya onun tayin edeceği vekil tarafından devam edilir. Kanuni temsilci kendisine verilen süre içinde onay (icazet) vermezse o zaman dava, dava şartı olan dava ehliyeti yokluğu nedeniyle esasa girmeden reddedilir⁵².

Yukarıdaki açıklamalar da dikkate alındığında, nişanlı eğer henüz ergin olmamışsa dava, yasal temsilcisi (veli veya vasi) tarafından açılacak ve takip edilecektir. Ancak ergin olmayan nişanlı tarafından dava açılmışsa kanuni temsilcisinden tayin edilen süre içerisinde onay (icazet) vermesi beklenecektir. Kanuni temsilcinin onay (icazet) vermesi halinde davaya devam olunacak, aksi takdirde dava reddedilecektir.

2. Davalı

Tazminat davası, nişanı haklı bir sebep yokken bozan veya kendi kusuru ile diğer tarafın bozmasına sebep olan nişanlıya karşı açılacaktır. Nişanlının anne ve babasına, anne ve babası gibi hareket eden kişilere veya üçüncü kişilere karşı açılmaz. Ancak nişanlı ölmüşse dava mirasçılara karşı açılabilir⁵³.

⁵²KURU / ARSLAN / YILMAZ, s.230; GÖRGÜN, s.130.

⁵³ERGÜN, s.5; FEYZİOĞLU, s. 66; DURAL / ÖGÜZ / GÜMÜŞ, s.36 ; TEKİNAY' a göre, "nişanın bozulmasına üçüncü şahısların haksız teşvikleri sebep olmuşsa onlardan, Borçlar Kanununun 41. maddesine dayanarak tazminat istenebilir" (TEKİNAY, s.48);

"Temyiz isteminin süresi içinde olduğu anlaşıldıktan sonra dosyadaki bütün kağıtlar okunup gereği düşünüldü:

Davacılar vekili dava dilekçesinde, davacıların oğlu Mehmet Akkaş ile davalının kızı Hatice Cüce'nin 10 ay önce nişanlandıklarını, davalı tarafın nişanı bozduklarını, Hatice'ye taktıkları bilezikler, yüzük ve küpenin iade edildiğini, sadece 8 adet ata altının iade edilmediğini belirterek altınların aynen, olmadığında 13.400 TL bedelinin tahsilini talep etmiştir.

Davalı Osman, duruşmalara gelmediği gibi cevap dilekçesi de vermemiştir.

Mahkemece; davanın kabulü ile 8 adet ata altının aynen, olmadığında 10.640 TL bedelin dava tarihinden itibaren yasal faizi ile davalı Osman'dan tahsiline karar verilmiş, hükmü davalı vekili temyiz etmiştir.

Davada nişan hediyelerinin iadesi olmadığında bedeli talep edilmektedir.

TMK'nun 122/1.maddesinde; 'nişanlılık evlenme dışındaki bir sebeple sona ererse, nişanlıların birbirlerine veya ana ve babanın ya da onlar gibi davrananların, diğer nişanlıya vermiş oldukları alışılmışın dışındaki hediyeler, verenler tarafından geri istenebilir' hükmüne göre nişan hediyelerinin nişanlı taraftan talep edilmesi gerekmektedir.

Dava dışı nişanlı kız Hatice Cüce'nin 20.03.1991 doğumlu olduğu, dava tarihi 11.07.2011 tarihinde 20 yaşında olup, davada pasif husumet ehliyetine sahip olduğu anlaşılmaktadır. Başka bir deyişle dava tarihinde reşit olan nişanlı Hatice yönünden davalı babası aleyhine dava açılmaz.

Bir alacak davasında, davalı olma sıfatı (pasif husumet) o alacağın gerçek borçlusuna aittir. Alacak davası, o alacağın gerçek borçlusundan başka bir kişiye karşı açılması halinde, davalının borçlu sıfatına haiz olmadığından bahisle sıfat yokluğundan (husumetten) dolayı davanın reddi gerekir.

Bu durumda, davanın gerçek borçlusu Hatice Cüce yerine babası Osman Cüce aleyhine dava açılması nedeniyle, mahkemece; davanın husumetten reddine karar verilmesi gerekirken yazılı şekilde davanın esası hakkında hüküm kurulması doğru görülmemiştir.

Ayrıca, kabule göre; gerekçeli kararda faize hükmedilmesine rağmen, kısa kararda faiz ile ilgili hüküm kurulmaması da bozmayı gerektirmiştir." Yarg. 3.H.D. 21.01.2014. E. 2013/20438 K. 2014/635 (<https://portal.uyap.gov.tr/uyap-uygulamaları>, ET: 08.01.2016).

Aleyhine dava açılacak nişanlı henüz ergin değilse, onu temsilen kanuni temsilcisinin (veli veya vasi) davalı olarak gösterilmesi, yani davanın velayeten açılması gerekir. Ancak bu durumda veli veya vasinin davalı olarak gösterilmesi sadece onların kanuni temsilciliklerinden ileri gelmektedir. Kanuni temsilciye doğrudan husumet düşmeyeceği gibi, verilecek karar da kanuni temsilciyi bağlayıcı nitelikte olmaz⁵⁴.

Aleyhine dava açılan nişanlının dava sırasında ergin olması halinde davaya davet edilerek bizzat ya da vekil marifeti ile davayı takip etmesi gerekir⁵⁵

⁵⁴FEYZIOĞLU, s.66; ÖZTAN, Aile Hukuku, s.107;

“Davacı, 2 yıl önce oğlu Yusuf ile nişanlanan davalıların kızı Emel’e verdiği nişan hediyelerinin, Emel’in başkası ile kaçarak nişanı haksız bozması ve evliliğin gerçekleşmemesi nedeniyle aynen iadesini, olmazsa bedelinin tahsilini, nişan nedeniyle yaptığı masrafların karşılığı olarak 5000-YTL.maddi tazminat ve kişilik hakları saldırıya uğramakla 1000 YTL manevi tazminatın yasal faizi ile birlikte tahsilini talep ve dava etmiştir.

Davalılar, altınları Emel’in kaçarken götürdüğünü, diğer hediyeleri ise iade ettiklerini savunarak davanın reddini dilemişler, Mahkemece ziynet eşyaları yönünden davanın kısmen kabulüne karar verilmiş, hüküm davacı vekili ve davalılar tarafından temyiz edilmiştir.

Dosyadaki yazılara, kararın dayandığı delillerle kanuni gerektirici sebeplere ve özellikle delillerin takdirinde bir isabetsizlik görülmemesine göre, tarafların sair temyiz itirazları yerinde değildir.

Ancak, dava dilekçesi içeriğinden; nişanlı kızın dava tarihinde reşit olmaması nedeniyle davanın küçüğe velayeten anne-babaya karşı açılması doğru ise de, anne ve baba taraf gösterilerek haklarında hüküm kurulması ve borçtan şahsen sorumlu tutulmaları doğru görülmemiştir.” Yarg. 3.H.D. 16.11.2006. E. 2006/15500 K. 2006/15370 (<https://portal.uyp.gov.tr/uyap-uygulamaları>, ET:08.01.2016).

⁵⁵“Davacı vekili dava dilekçesi ile; müvekkilinin oğlu ile davalıların kızı Derya Altın’ın 27/04/2014 tarihinde nişan törenlerinin yapıldığını, davalının ailesinin hiç bir sebep göstermeksizin nişanı bozduklarını müvekkiline bildirdiklerini, nişanın bozulmasına rağmen hediyelerin iade edilmediğini belirterek, ziynetleri ayrıntılı sayarak aynen, olmadığı takdirde şimdilik 5.000 TL ile yapılan maddi harcamalar nedeniyle 10.560 TL nin faizi ile tahsilini talep ve dava etmiştir.

Davalılar vekili; davanın reddini talep etmiştir.

Mahkemece; davacı tarafın nişan salonu giderleri, muhtelif giyim eşyaları giderleri ve diğer nişan masrafları ile ilgili olarak talep etmiş olduğu 10.650 TL maddi tazminat talebinin reddine, davacı tarafın nişan sırasında davalıların müşterek çocuğu Derya’ya nişan nedeni ile hediye ettiği ve davalılarca iade edilmediği anlaşılan, 2 adet 14 ayar 6.50 gram ağırlığında Küpe (552 TL), 3 adet 14 ayar 11,06 gram ağırlığında yüzük (940 TL), 1 adet 14 ayar, 10,53 gram ağırlığında tuğralı kolye (895 TL), 1 adet 14 ayar, 23.79 gram ağırlığında yeşil taşlı kolye (2.022 TL), 1 adet 14 ayar 2.73 gram ağırlığında tek taş yüzük (232 TL), 1 adet 14 ayar, 38.13 gram ağırlığında set (3.241 TL), 1 adet 14 ayar 5.36 gram kolye (455 TL), 1 adet 14 ayar, 22 gram geniş bileklik (1.870 TL), 6 adet 22 ayar 100,43 gram ağırlığında bilezik (9.039 TL), 6 adet çeyrek altın (930 TL), 2 adet 22 ayar, 41.6 gram ağırlığında bileklik (4.311 TL), 1 adet saat (250 TL)’in aynen, aynen iadesinin mümkün olmaması halinde bedellerinin toplamı olan 24.737 TL’den talep ile bağlı kalmarak 5.000 TL’sinin dava tarihinden itibaren yasal faizi ile birlikte davalılardan müştereken ve müteselsilen alınarak, davacıya verilmesine, karar verilmiş, hüküm davacı vekili tarafından temyiz edilmiştir.

Somut olayda; nişanın bozulması nedeniyle küçük aleyhine velayeten annesi ve babası davalı gösterilerek nişan hediyelerinin aynen iadesi, olmazsa bedelinin tahsili istenilmiştir.

Ancak aleyhine velayeten dava açılan Derya yargılama aşamasında reşit olmuştur. Bu nedenle Derya’nın davaya dahil edilerek bizzat ya da vekili marifetiyle davada temsil edilmesi gerekirken (TMK. md. 16) bu husus resen gözetilmeksizin, taraf teşkili sağlanmadan, davada taraf ve temsilci sıfatı kalmayan (velayet hakkı yasa gereği ortadan kalkan anne-baba) Mehmet Altın ve Yedigâr Altın aleyhine yargılama yapıp hüküm kurulması usul ve yasaya uygun bulunmamıştır.”Yarg. 3.H.D. 22.02.2016 E. 2015/4930 K. 2016/2301 (<https://portal.uyp.gov.tr/uyap-uygulamaları>, ET:08.01.2016).

Dava ehliyeti olmayan kişiye karşı dava açılması halinde, dava dilekçesi davalının kanuni temsilcisine tebliğ edilir. Dava ehliyeti olmayan davalıya karşı veya onun tarafından yapılan usul işlemleri geçersizdir. Fakat davalının kanuni temsilcisi bu işlemlere sonradan onay (icazet) verebilir⁵⁶.

3. Tazminat

Davacı, tazminat davasında, aralarındaki nişanın bozulmuş olduğunu ve nişanı kendi bozmuşsa, karşı tarafın kusuruna dayanan bir haklı sebebin varlığını ispat edecektir⁵⁷. Şayet nişanı davalı bozmuşsa, davacı, haklı bir sebep yokken nişanın bozulduğunu iddia etmekle yetinebilir. Haklı sebebin varlığını davalı ispat edecektir. Fakat bunun üzerine, davacı bu haklı sebebin, davalının kusurlu davranışından kaynaklandığını ileri sürer ve bunu ispat ederse, yine tazminat isteyebilir⁵⁸.

Davacı nişanlı, iddialarını her türlü delille ispatlayabilir. Asıl olan tanıkların doğruyu söyledikleridir. Tanığın yalan söylediği ispat edilmedikçe beyanına itibar edilmesi zorunludur. Bu bakımdan yakın akrabaların tanıklık yapmalarına hiçbir engel bulunmamaktadır⁵⁹.

⁵⁶KURU / ARSLAN / YILMAZ, s.230.

⁵⁷“Temyiz isteminin süresi içinde olduğu anlaşıldıktan sonra dosyadaki bütün kağıtlar okunup gereği düşünüldü.

Davacı vekili dilekçesinde, davalı ile oğlunun nişanlandığını, ancak sonradan nişanın bozulduğunu, evlilik akdinin yapılacağı inancı ile masraflar yaptıklarını beyan ederek toplam 9563 YTL. maddi tazminatın yasal faizi ile birlikte davalıdan tahsiline karar verilmesini talep ve dava etmiştir.

Davalı savunmasında, talep edilen masrafların nişan hediyesi kapsamında olmadığını, bu nedenle de istenemeyeceğini ifade etmiştir.

Mahkemece, 2000 YTL. tutarındaki altınlar, 400 YTL. düğün salonu kirası, 400 YTL. davetiye gideri ve tutulan evin 1 aylık kira bedeli olan 270 YTL. yönünden davanın kabulüne, diğer talepler yönünden davanın reddine karar verilmiş, karar davalı tarafından temyiz edilmiştir.

Medeni Kanunun 120 maddesi Nişanlılardan biri haklı bir sebep olmaksızın nişanı bozduğu veya nişan taraflardan birine yükletilebilen bir sebeple bozulduğu takdirde; kusuru olan taraf, diğerine dürüstlük kuralları çerçevesinde ve evlenme amacıyla yaptığı harcamalar ve katlandığı maddi fedakârlıklar karşılığında uygun bir tazminat vermekle yükümlüdür. Aynı kural nişan giderleri hakkında da uygulanır. Tazminat istemeye hakkı olan tarafın ana ve babası veya onlar gibi davranan kimseler de, aynı koşullar altında yaptıkları harcamalar için uygun bir tazminat isteyebilirler.

Somut olayda davacı taraf hem takılan ziynet eşyalarının bedelini, hem de evliliğinin yapılacağı inancı ile yaptıkları masrafları talep etmektedir. Altınların iadesine ilişkin kararda bir isabetsizlik bulunmamaktadır. Ancak, diğer talepler yönünden, davacı taraf nişanın bozulmasında davalı tarafın kusuru bulunduğunu tüm delilleri ile tam olarak ispat edememiştir.

Öyle ise mahkemece, yukarıdaki kanun hükmü dikkate alınarak, davacının davalı tarafın kusur durumunu ispat edemediği de gözetilerek, bu talepler yönünden davanın reddine karar verilmesi gerekirken, yanlış gerekçeler ile davanın kısmen kabulüne karar verilmesi bozmayı gerektirmiştir.” Yarg. 3.H.D. 27.11.2007 E. 2007/17062 K. 2007/17986 (<https://portal.uyap.gov.tr/uyap-uygulamalari>, ET: 08.01.2016).

⁵⁸DURAL / ÖĞÜZ / GÜMÜŞ, s.36; ERGÜN, s.6; TEKİNAY, s.48-49.

⁵⁹ERGÜN, s.6.

Türk Medeni Kanunu'na göre, kusurlu olan nişanlı, diğer nişanlının yaptığı harcamalar ve katlandığı maddi fedakarlıklar karşılığında ‘uygun bir tazminat’ vermekle yükümlüdür. Hakim her somut olayın özelliğine göre, takdir yetkisini de kullanarak uygun bir tazminata hükmedecektir. Hakim tazminat miktarını tespit ederken, davacının da nişanın bozulmasındaki rolünü, yapılan masrafin davacının malvarlığı için hala arzettiği değeri vs. yi göz önünde tutacaktır. Örneğin, alınan eşya kusursuz davacıda bulunuyor ve bu eşya kendisi tarafından satın alınmışsa, eşyanın alış değeri ile satılsaydı kaçta satılacaksa değeri arasındaki farkın maddi tazminat olarak istenmesi mümkündür⁶⁰. Bu eşya kusurlu davalıda bulunuyorsa bu takdirde eşyanın alış değerinin tazminat olarak istenmesi mümkündür⁶¹. Söz konusu eşyanın davacıda bulunmasına rağmen davacı bu eşyayı istemediğini belirterek yalnızca tazminat isteyebilir. Bu durumda davacı lehine tazminata hükmedilirken eşyanın da davalıya teslim edilmesine karar verilmelidir.⁶²

⁶⁰TEKİNAY, s.47; AKINTÜRK/ATEŞ,s.53; DURAL / ÖĞÜZ / GÜMÜŞ, s.36; GENÇCAN,Aile Hukuku,s.232;

“Davacı dava dilekçesinde, kızı ile davalı Özgür’ün 5 ay nişanlı kaldıktan sonra ayrıldıklarını, evlenecekleri ümidi ile kızı için taksitle halı, yatak odası ve mobilya aldığını ve bu eşyaları tutulan eve götürdüğünü, ancak nişanın bozulmasından sonra eşyaları aldığı mağazaya iade ettiğini, mağaza sahiplerinin ödenen peşinat bedeli toplam 1.710.000.000 lirayı geri vermediklerini, bu nedenle uğradığı zarar bedeli 1.710.000.000 liranın davalılardan tahsilini talep etmiştir.

Mahkemece, davalı Özgür’ün haklı sebep olmadan nişanı bozması nedeniyle TMK'nun 120/2ye göre davacının tazminat isteme hakkı olduğundan bahisle ödenen peşinat bedeli 1.710.000.000 liranın davalı Özgür'den tahsiline karar verilmiştir

TMK. nın 120.maddesinde <Nişanlılardan biri haklı bir sebep olmaksızın nişanı bozduğu veya nişan taraflardan birine yükletilebilen bir sebeple bozulduğu takdirde; kusuru olan taraf, diğerine dürüstlük kuralları çerçevesinde ve evlenme amacıyla yaptığı harcamalar ve katlandığı maddi fedakarlıklar karşılığında uygun bir tazminat vermekle yükümlüdür. Aynı kural nişan giderleri hakkında da uygulanır.Tazminat istemeye hakkı olan tarafın ana ve babası veya onlar gibi davranan kimseler de, aynı koşullar altında yaptıkları harcamalar için uygun bir tazminat isteyebilirler> hükmü yer almaktadır.

Dosya kapsamından nişanın bozulmasında kusurun nişanlılardan hangisinde olduğu hususu araştırılmamıştır.

Bu durumda mahkemece; nişanın bozulmasında kusurlu olan tarafı araştırarak ve eger davalı Özgür’ün kusuru nedeniyle nişanın bozulduğu anlaşılırsa o takdirde davacının uğradığı zarara hükmetmek olmalıdır.

Bunun için dava konusu eşyaların ikinci el olarak kaçta satılabileceğini bilirkişi aracılığı ile belirlemek ve alınacak rapor doğrultusunda eşyaların yeni fiyatı ile 2. el fiyatı arasındaki farka göre uğranılan zararın tazminine karar verilmelidir.

Eksik inceleme sonucunda yazılı şekilde hüküm kurulması doğru görülmemiştir.” Yarg. 3.H.D. 18.10.2005 E. 2005/7955 K. 2005/10266 (Sinerji Mevzuat ve İçtihat Programı).

⁶¹ERGÜN, s.5.

⁶²“Dava dilekçesinde nişanın haksız bozulması nedeniyle; fazlaya ilişkin haklar saklı kalmak üzere 3.000 TL maddi tazminatın davalı Bülent’ten, 5.000 TL manevi tazminatın ise her iki davalıdan faiz ve masraflarla birlikte tahsili istenilmiştir. Mahkemece davalı Selver hakkındaki davanın husumet nedeniyle reddine, davalı Bülent hakkındaki davanın kısmen kabulü ile 3.000 TL maddi, 2.000 TL manevi tazminatın tahsiline karar verilmiş, hüküm ve tavzih kararı davalılar vekili tarafından temyiz edilmiştir.

Temyiz isteminin süresi içinde olduğu anlaşıldıktan sonra dosyadaki bütün kağıtlar okunup gereği düşünüldü.

Davacı vekili, müvekkili ile davalı Bülent’in 2009 yılı Ekim ayında nişanlandıklarını, iki ay kadar sonra ise ortada geçerli bir sebep olmamasına rağmen Bülent’in annesi olan diğer davalı Selver’in müvekkiline hakaret edip nişanın bozulduğunu bildirdiğini, davalı Bülent’in ise annesinin sözünü dinlemeyeceğini bildirerek müvekkili ile görüşmeye devam ettiğini, ancak bir süre sonra davalıların birlikte gelerek nişan bohçasını iade ettiklerini, bu olaylar nedeni ile ruh sağlığı bozulan müvekkilinin tedavi görmeye başladığını, diğer taraftan nişan ve evlilik için bir takım harcamalar yapmak zorunda kalan müvekkilinin ayrıca evlendikten sonra kullanılmak üzere koltuk takımı ve halı aldığını öne sürerek; fazlaya ilişkin hak saklı

Yapılan gider tümüyle boşa gitmişse yani bu gider karşılığında, gideri yapanın malvarlığında ekonomik değeri olan bir şey kalmamışsa ‘tam tazmin’ ilkesine uygun olarak zararın tamamen giderilmesine karar verilmelidir. Örneğin, bastırılmış olan nikah davetiyeleri nedeniyle ödenen paralar bakımından durum böyledir⁶³.

Tazminat miktarı konusunda hakim taleple bağlıdır. Talep edilenden fazla miktarda tazminata hükmedemez⁶⁴.

kalmak üzere, şimdilik 3.000 TL maddi tazminatın davalı Bülent’ten, 5.000 TL manevi tazminatın ise davalılardan müştereken, dava tarihinden itibaren işleyecek yasal faizi ile birlikte tahsilini talep etmiştir.

Davalılar vekili, nişanın bozulmasına müvekkillerinin sebebiyet vermediğini savunarak, davanın reddini dilemiştir. Mahkemece; davalı Selver’in nişanın tarafı olmadığı, davalı Bülent’in ise nişanın bozulmasına rağmen davacı ile görüşerek onun evlenme yönündeki beklentisinin devam etmesini sağladığı, nişanın bozulmasında bir kusur atfedilmeyen davacının bu nedenle psikolojik tedavi gördüğü, ayrıca 40 yaşında olan davacının nişanlıdan ayrıldıktan sonra yeniden evlenme ihtimalinin dikkate alınması gerektiği, diğer taraftan davacının düğün için salon kiralaması ve mobilya alması nedeniyle yaptığı harcamaların tazmin edilmesi gerektiği gerekçe gösterilerek, davalı Selver’e karşı açılan manevi tazminat isteminin husumet nedeniyle reddine, davalı Bülent’e karşı açılan davanın ise kısmen kabulü ile 3.000 TL maddi, 2.000 TL manevi tazminatın tahsiline karar verilmiş, hüküm ve vekâlet ücretine ilişkin tazyih kararı davalılar vekili tarafından temyiz edilmiştir.

Dosyadaki yazılara, kararın dayandığı delillerle kanuni gerektirici sebeplere ve özellikle delillerin takdirinde bir isabetsizlik görülmemesine göre, sair temyiz itirazları yerinde değildir.

4721 sayılı TMK. nun 121.maddesine göre, nişanın bozulması yönünden, kişilik hakları saldırıya uğrayan taraf, diğer taraftan manevi tazminat olarak uygun miktarda bir para ödenmesini isteyebilir.

Anılan maddeye göre, nişanın bozulması nedeniyle manevi tazminata hükmedilebilmesi için, istemde bulunan nişanlının kişilik değerlerinin ağır bir şekilde ihlal edilmiş olması gerekir.

Bir nişanın bozulmasının, taraflarda değişik şiddet ve ölçülerde de olsa üzüntü yaratması ve menfaatleri haleldar etmesi doğaldır. Doğal olan bu üzüntü ve menfaat ihlali, manevi tazminata esas alınamaz. Bu nedenle, davacı tarafın manevi tazminat isteminin reddi gerekir.

Diğer taraftan, 4721 sayılı TMK. nun 120/1.maddesinde; “Nişanlılardan biri haklı bir sebep olmaksızın nişanı bozduğu veya nişan taraflardan birine yükletilebilen bir sebeple bozulduğu takdirde; kusuru olan taraf, diğerine dürüstlük kuralları çerçevesinde ve evlenme amacıyla yaptığı harcamalar ve katlandığı fedakârlıklar karşılığında uygun bir tazminat vermekle yükümlüdür. Aynı kural nişan giderleri hakkında da uygulanır.” hükmü getirilmiştir.

Somut olayda, davacı evlilik birliğinin gerçekleşeceği inancıyla düğün salonu kiralayıp mobilya aldığını ileri sürerek, maddi tazminat isteminde bulunmuştur. Davacı tarafça dosyaya sunulan sözleşme örneğinden; düğün salonunun, dava dışı Serpil Süzer tarafından kiralandığı anlaşılmaktadır.

Öte yandan; evlenme amacıyla aldığı mobilyaları istemediğini bildiren davacı yararına maddi tazminata hükmedilmesi yerindedir. Ne var ki bu durumda, mobilyaların davalı tarafa teslim edilmesine karar verilmesi gerekirken, bu yönde bir karar tesis edilmemesi de doğru görülmemiştir.

Bundan ayrı, Avukatlık Asgari Ücret Tarifesinin 3/2.maddesi gereğince “Müteselsilen sorumlu olanlar aleyhine açılan davanın reddinde, red sebebi ortak olan davalılar vekili lehine tek, ret sebebi ayrı olan davalılar vekili lehine ise her ret sebebi için ayrı ayrı, avukatlık ücretine hükmolunur.”. Şu durumda, manevi tazminat isteminin, davalı Selver yönünden husumetten reddine, diğer davalı Bülent yönünden ise, esastan kısmen reddine karar verildiğine göre, Avukatlık Asgari Ücret Tarifesinin yukarıda anılan maddesi gereğince, davalılar yararına iki ayrı vekâlet ücretine hükmedilmemesi, usul ve yasaya aykırıdır.” Yarg. 3.H.D. 19.11.2012 E. 2012/19091 K. 2012/23829 (<https://portal.uyap.gov.tr/uyap-uygulamaları,> ET:08.01.2016).

⁶³KOÇ, s.105.

⁶⁴Dava dilekçesinde 9.148 TL nişan tazminatının faiz ve masraflarla birlikte davalı taraftan tahsili istenilmiştir. Mahkemece davanın kısmen kabulü ile 6.540,20 TL nin tahsili cihetine gidilmiş, hüküm taraf vekilleri tarafından temyiz edilmiştir. Temyiz isteminin süresi içinde olduğu anlaşıldıktan sonra dosyadaki bütün kağıtlar okunup gereği düşünüldü.

1-Davacı vekilinin temyiz itirazlarının REDDİNE,peşin alınan temyiz harcının istek halinde temyiz eden davacıya iadesine,

4.Maddi Tazminat İsteminin Devri ve Mirasçılar Tarafından İleri Sürülmesi

Türk Borçlar Kanunu'nun 183. maddesinin 1. fıkrası “Kanun, sözleşme veya işin niteliği engel olmadıkça alacaklı, borçlunun rızasını aramaksızın alacağını üçüncü bir kişiye devredebilir” şeklindedir. Söz konusu düzenleme nazara alındığında alacak hakkı niteliğinde olan maddi tazminat isteme hakkının da başkasına devri mümkündür.

Maddi tazminat isteme hakkı ölüm halinde mirasçılara geçer⁶⁵. Maddi tazminattan feragat de edilebilir⁶⁶.

D. GÖREVLİ VE YETKİLİ MAHKEME

4787 sayılı Aile Mahkemelerinin Kuruluş, Görev ve Yargılama Usullerine Dair Kanun'un 4. maddesi uyarınca nişanın sona ermesi nedeniyle açılacak maddi tazminat davasında görevli mahkeme aile mahkemesidir⁶⁷. Aile mahkemelerinin kurulmadığı yerlerde

2-Davalının temyiz itirazlarına gelince;

Dosyadaki yazılara, kararın dayandığı delillerle kanuni gerektirici sebeplere ve özellikle delillerin takdirinde bir isabetsizlik görülmemesine göre, sair temyiz itirazları yerinde değildir.

Ancak, davacı vekilinin faiz talebi olmamasına rağmen, mahkemece; dava tarihinden itibaren yasal faize hükmedilmesi doğru değilse de, bu hususun düzeltilmesi yeniden yargılamayı gerektirmediğinden hüküm fıkrasında yazılı bulunan "Dava tarihinden itibaren yasal faizi ile tahsiline" cümlesinin silinmesi suretiyle hükmün düzeltilmesine ve düzeltilmiş bu şekliyle ONANMASINA, 370,00 TL bakiye temyiz harcının temyiz eden davalıya yükletilmesine, 10.01.2012 tarihinde oybirliği ile karar verildi.” Yarg. 3.H.D. 10.01.2012 E. 2011/16217 K. 2012/231 (<https://portal.uyap.gov.tr/uyap-uygulamaları,ET:08.01.2016>).

⁶⁵“Davada, nişanın bozulması nedeniyle hediyelerin iadesi istenilmiştir.

Mahkemece, davanın kısmen kabulüne karar verilmiş olup, hüküm davalı tarafından, "davacının" karar tarihinden 15 gün kadar önce öldüğünden bahisle temyiz edilmiştir.

Temyiz sırasında dosyaya temin edilen nüfus kaydından davacının, yargılama esnasında 27/11/2011 tarihinde öldüğü anlaşılmaktadır. Ancak, ölü kimsenin taraf ehliyeti sona erdiğinden, mirasçılarının araştırılması ve mirasçılara davetiye gönderilerek onların davaya iştiraklerinin sağlanması, tüm mirasçılar davayı takip etmediği takdirde davayı takip eden mirasçıdan diğer mirasçıların yazılı muvafakatini ibraz etmesinin istenilmesi, ya da terekeye bir mümessil tayininin sağlanması gerekir.

O halde mahkemece, yukarıda anlatılanlar ışığında davaya devam edilmek gerekirken, yazılı şekilde ölü kişi lehine hüküm kurulması doğru görülmemiştir.” Yarg. 3.H.D. 20.09.2012 E. 2012/16361 K. 2012/19346 (<https://portal.uyap.gov.tr/uyap-uygulamaları,ET:08.01.2016>).

⁶⁶Hasan ÖZKAN, Açıklamalı-İçtihatlı Aile Hukuku Davaları ve Tatbikatı, İstanbul, 2004, s.72; TEKİNAY, s.49; FEYZİOĞLU, s.70; ÖZTAN, Aile Hukuku, s.108; AKINTÜRK / ATEŞ, s.54.

⁶⁷“Dava, nişan bozmadan kaynaklanan maddi manevi tazminat istemine ilişkin olup, mahkemece davanın kısmen kabulüne karar verilmiş, hüküm davacı vekili tarafından temyiz edilmiştir.

4787 sayılı Aile Mahkemelerinin Kuruluş, Görev ve Yargılama Usullerine Dair Kanun'un 4. maddesine göre: 'Aile Mahkemeleri, 4721 sayılı Türk Medenî Kanununun üçüncü kısım hariç olmak üzere İkinci Kitabı ile 3.12.2001 tarihli ve 4722 sayılı Türk Medenî Kanununun Yürürlüğü ve Uygulama Şekli Hakkında Kanuna göre, Aile Hukukundan doğan dava ve işleri görür' hükmü getirilmiştir.

Dava konusu nişanın bozulması nedeniyle maddi ve manevi tazminat ile hediyelerin geri verilmesine ilişkin hükümler 4721 sayılı Türk Medeni Kanununun Aile Hukukuna ilişkin İkinci Kitabın 1.kısımın, 1.bölümünde düzenlenmiştir.

ise Hakimler ve Savcılar Yüksek Kurulunca belirlenen Asliye hukuk mahkemesi aile mahkemesi sıfatıyla davaya bakar.⁶⁸

Hakkında kesin bir yetki kuralı bulunmayan her dava açıldığı tarihte davalının Türk Medeni Kanunu gereğince yerleşim yeri sayılan yer mahkemesince görülür⁶⁹. Dolayısıyla nişanın sona ermesi nedeniyle açılacak maddi tazminat davasında da yetkili mahkeme, Hukuk Muhakemeleri Kanunu (HMK) m.6 gereği genel yetkili mahkeme olan davalının ikametgahı mahkemesidir.

HMK m.8 uyarınca davalı nişanlı, memur, işçi, öğrenci, asker gibi, bir yerde geçici olarak oturmakta ve orada bulunması uzunca bir süre devam edebilecekse, bu durumda ayrıca davalı nişanlının bulunduğu yer mahkemesi de yetkilidir.

HMK m.9 uyarınca Türkiye’de yerleşim yeri bulunmayan nişanlı aleyhine açılacak davalarda genel yetkili mahkeme, davalı nişanlının Türkiye’deki mutad meskeninin bulunduğu yer veya uyuşmazlık konusu malvarlığı unsurunun bulunduğu yer mahkemesidir.

HMK m. 10’ a göre, sözleşmeden doğan davalarda ifa yeri mahkemesi de yetkilidir. Nişanlanmanın bir aile hukuku sözleşmesi olduğu düşünülürse, HMK m.10 gereğince bu sözleşmenin ifa yeri (evlenme akdinin kurulacağı yer) mahkemesinin yetkili olduğu söylenebilir mi? Doktrinde bu konuda olumlu görüş bildiren yazarlar⁷⁰ olduğu gibi aksini

Bu durumda davanın Aile Mahkemesinde görülmesi gerekmektedir. Görev kamu düzeni ile ilgili olup, davanın her aşamasında re’sen araştırılmalı ve gözetilmelidir. Mahkemece, davada Aile Mahkemesinin görevli olduğundan bahisle görevsizlik kararı verilmesi gerekirken, davanın esası hakkında hüküm kurulması doğru görülmemiştir.” Yarg. 3.H.D. 02.05.2012 E. 2012/8234 K. 2012/11665 (<https://portal.uyap.gov.tr/uyap-uygulamaları>, ET:08.01.2016).

⁶⁸GENÇCAN, Aile Hukuku, s.233.

⁶⁹GÖRGÜN, s.79.

⁷⁰“Bir borçlar hukuku sözleşmesinde, borca aykırı davranan borçluya karşı, alacaklısının açtığı tazminat davası ile haklı bir sebep olmaksızın nişanı bozan nişanlıya karşı, diğer nişanlının açtığı tazminat davası arasında bir fark bulunmamaktadır.”(KOÇ, s.163); TEKİNAY’ a göre, “nişanlıların birbirlerine karşı açacakları tazminata veya hediyelerin iadesine ilişkin davalarda çift yetki esası uygulanmalıdır. Davacı, Hukuk Usulü Muhakemeleri Kanununun 9. maddesi gereğince davalının konut yeri mahkemesinde dava açabileceği gibi, aynı kanunun 10. maddesine göre, sözleşmenin yerine getirileceği (yani tarafların evlenecekleri) veya nişanlanma sözleşmesinin yapıldığı yer mahkemesinde dava açabilir. Nişanlıların anne ve babası veya onlar gibi hareket edenler tarafından açılacak davalar ise sadece davalının konut yeri mahkemesi yetkilidir.Zira bu türlü davalar, ihlal edilen bir sözleşmenin tarafları arasındaki uyuşmazlık niteliğinde sayılmazlar”(TEKİNAY, s.62-63).

iddia eden yazarlar⁷¹ da vardır. Yargıtay ise bir kararında⁷² nişanlanmanın şahıs varlığı sözleşmesi olması sebebiyle bunun mümkün olmadığını belirtmiştir.

Kanaatimizce, HMK m.10 un burada uygulanma imkanı yoktur. Zira burada kastedilen Borçlar Hukuku alanındaki sözleşmelerdir. Aile hukuku sözleşmesinin kendine özgü yapısı nedeniyle bu yetki kuralının uygulanması mümkün değildir. Şöyleki; tarafların birbirleriyle yurt dışında evlenmeyi kararlaştırmaları halinde ifa yeri mahkemesinin yetkili olması mümkün değildir. Yine, yetki itirazının kabul edilebilmesi için hangi mahkemenin yetkili olduğunun itiraz dilekçesinde açıkça gösterilmesi gerekmektedir. Tarafların evlenme akdini nerede gerçekleştireceklerini henüz kararlaştırmadıkları durumlarda akdin ifa yeri mahkemesinin yetkili olduğunu söylemek yetkili mahkemenin tayininde belirsizliklere yol açacaktır.

⁷¹"Hukuk Usulü Muhakemeleri Kanununun 10. maddesinin nişanlanma sözleşmesinin mahiyetiyle bağdaşmaması itibariyle, nişanlanmanın sona ermesinden doğan tazminat ve hediyelerin iadesine ilişkin davaların, genel kural gereği davalının ikametgahı mahkemesinde açılabilceğini kabul etmek gerekir."(Murat DOĞAN, "Nişanlanmanın Sona Ermesi Halinde Hediyelerin Geri Verilmesi", Atatürk Üniversitesi Erzincan Hukuk Fakültesi Dergisi, Cilt II, Sayı 1, Erzincan, 1998, s.233-234); "Buradaki sözleşme borçlar hukukundan doğan sözleşmelerdir. Nişan sözleşmesi, miras sözleşmesi bu hükme tabi değildir."(PEKCANITEZ / ATALAY / ÖZEKES,s.108); "Burada öncelikle sözleşmeden ne kastedildiğinin belirlenmesi gerekir.Sözleşme ile kastedilen, borçlar hukuku alanındaki sözleşmelerdir. Aile, şahsın hukuku ve miras hukuku sözleşmeleri buraya girmez" (GÖRGÜN, s.82).

⁷²"Dava dilekçesinde, nişan bozma nedeniyle 9.168.500 liralık hediyelerin ve 2.000.000 lira diğer harcamalar olmak üzere 11.168.500 lira maddi tazminat ile davacı Çiğdem için 10.000.000 lira ve Sevgi için de 5.000.000 lira manevi tazminatın faiz ve masraflarla birlikte davalı taraftan tahsil istenilmiştir. Mahkemece dava dilekçesinin yetki yönünden reddine ve dosyanın yetkili Sarıkamış Asliye Hukuk Mahkemesi'ne gönderilmesi cihetine gidilmiş; hüküm davacılar vekili tarafından temyiz edilmiştir.

Temyiz isteminin süresi içinde olduğu anlaşıldıktan sonra dosyadaki bütün kağıtlar okunup, gereği düşünüldü:

Dava, nişanın bozulmasından ötürü maddi ve manevi tazminat istemine ilişkin bulunmaktadır.

Davalı taraf Kara Kuvvetleri Komutanlığının Sarıkamış Piyade Tümeni İkmal ve Bakım Taburu Komutanlığı'nda Hareket Eğitim Subayı olduğunu bildirerek, Sarıkamış Mahkemesi'nde bakılmak üzere yetki itirazında bulunmuş, mahkemece HUMK'nun 20. maddesine dayanılarak yetkisizlik kararı verilmiş; hüküm, davalı tarafından temyiz edilmiştir.

Nişanın Kadıköy'de icra edildiği, davalının halen Sarıkamış'ta Silahlı Kuvvetler mensubu olarak görev ifa ettiği ve de Bursa Elma Bahçeleri Mahallesi'nin nüfusunda kayıtlı olduğu dosya kapsamındaki bilgi ve belgelerden anlaşılmaktadır.

HUMK.nun 9. maddesine göre, her dava açıldığı tarihteki davalının ikametgahı mahkemesinde görülür. İkametgah, yerleşmek niyetiyle oturlan yerdir. Memurlar, idari bir tasarrufla görev yerlerinden iradeleri dışında her zaman başka yere atanabilecekleri cihetle çalıştıkları yer asla ikametgahları sayılamaz. Onun içindir ki memurların nüfusta kayıtlı olduğu yer onların ikametgahları olarak kabul edilmesi gerekir. Davanın tarafları ise bu karinenin aksini ispat etmiş değillerdir.

Öte yandan, taraflar arasında icra edilen nişan sözleşmesi şahıs varlığı sözleşmesi niteliğinde bulunmaktadır. Bu nedenlerle, bu tür sözleşmeye HUMK.nun 10. maddesi ve de 20. maddesi hükmünün uygulanma olanağı bulunmamaktadır.

Bu nedenle, davalı gerçek yetkili mahkemeyi göstermediği de dikkate alınarak reddiyle işin esası hakkında hüküm kurulması gerekirken, yazılı şekilde yetkisizlik kararı verilmesi doğru görülmemiştir." Yarg. 3.H.D. 23.3.1992 E. 1992/7780 K. 1992/6187 (GENÇCAN, 4721 Sayılı Türk Medeni Kanunu, s.1046; Nazif KAÇAK, Emsal İçtihatlarla Hukuk Usulü Muhakemeleri kanunu, Ankara, 2006, s.309-310).

Nişanın sona ermesinden dolayı açılan davalarda davalı nişanlının karşı dava açması sıklıkla karşılaşılan bir durumdur. İşte açılan bu karşı davalarda yetkili mahkeme HMK m.13'e göre asıl davaya bakan mahkemedir.

II. ÜÇÜNCÜ ŞAHISLARA AİT TAZMİNAT İSTEME HAKKI

Türk Medeni Kanunu'nun 120. maddesinin ikinci fıkrasında, tazminat istemeye hakkı olan nişanlının anne ve babası veya onlar gibi davranan kimselerin de kusurlu olan nişanlıdan maddi tazminat istemeye hakkı olduğu belirtilmiştir.

Anne ve baba gibi davranan kimselerden ne anlaşılması gerektiği konusunda kanunda bir açıklık yoktur. Bu kimseler yakınlıkları sebebiyle nişanlıların evlenebilmeleri için masraf yapan kimselerdir. Örneğin, nişanlının ailesinin ekonomik durumunun kötü olması veya hayatta olmaması gibi durumlarda bu masrafları yapan amca, hala, dayı gibi kişiler anne ve baba gibi davranan kimselerdir. Ayrıca nişanlıya bakmakta olan bir müessese örneğin Darülaceze, bu amaçla kurulmuş bir dernek veya vakıf veya nişanlının uzun yıllar yanında çalıştığı aile gibi kişi ve kurumlar da anne ve baba gibi hareket eden kimselerden sayılırlar⁷³.

Anne ve baba veya onlar gibi davranan diğer kişiler de ancak yukarıda açıklanan şartların gerçekleşmesi halinde tazminat talebinde bulunabilirler.

Yapılan masrafların da yine evliliğin gerçekleştirilmesi amacıyla ve dürüstlük kuralları çerçevesinde yapılması gerekir. Örneğin, erkek nişanlının babasının evlenince oturulacak evin kirasını ödemesi, kız babasının evin eşyalarını alması durumunda yapılan masraflar evliliğin gerçekleştirilmesi amacıyla yapılmıştır⁷⁴. Ancak anne ve babanın düğün için kendilerine aldıkları kıyafet için yaptıkları masraflar evliliğin gerçekleştirilmesi amacıyla yapılmadığı için istenemeyecektir⁷⁵. Tarafların ekonomik durumlarını oldukça aşan masraflar da dürüstlük kuralları çerçevesinde yapılmış masraflar olmadığından istenemeyecektir.

⁷³DURAL / ÖĞÜZ / GÜMÜŞ, s.37; FEYZİOĞLU, s.67; KILIÇOĞLU, Aile Hukuku, s.28.

⁷⁴Yarg. 3.HD. 18.10.2005 E. 2005/7955 K.2005/10266 sayılı karar (Bkz. dpnt:60).

⁷⁵DURAL / ÖĞÜZ / GÜMÜŞ, s.37; TEKİNAY, s.46-47; FEYZİOĞLU; s.68-69.

İKİNCİ BÖLÜM

MANEVİ TAZMİNAT

Manevi tazminat, kişilik hakkını oluşturan şeref, haysiyet gibi kişisel değerlere hukuka aykırı olarak yapılan saldırı nedeniyle, zarar görenin duyduğu üzüntü ve çektiği sıkıntı yüzünden, yaşama sevincinde meydana gelen azalmanın, kısmen de olsa telafi edilmesini sağlayan bir medeni hukuk yaptırımıdır⁷⁶.

Türk Medeni Kanunu'nun 121. maddesi, nişanın bozulması sebebiyle kişilik hakkı saldırıya uğrayan nişanlıya manevi tazminat isteme hakkı tanımıştır. Söz konusu düzenlemeye göre, nişanın bozulması yüzünden kişilik hakkı saldırıya uğrayan taraf, kusurlu olan diğer taraftan manevi tazminat olarak uygun miktarda bir para ödenmesini isteyebilir.

I. ÖZEL OLARAK DÜZENLENMİŞ OLMASI

Gerek Türk Borçlar Kanunu'nun (TBK) 58. maddesinde, gerekse de TMK m.24'te manevi tazminata yönelik hükümler olmasına rağmen kanun koyucu nişanlanma konusunda özel bir hüküm koyarak öncelikle bu hükmün uygulamasını hedeflemiştir. Şüphesiz ki kanun koyucunun bu tercihi aile hukukunun kendisine özgü yapısından kaynaklanmaktadır. Örneğin, TBK m.58 de manevi tazminat olarak bir miktar para ödenmesinin talep edilebileceği, ancak hakimin bu tazminatın ödenmesi yerine diğer bir giderim biçimini kararlaştırabileceği veya tazminata ekleyebileceği, özellikle de tecavüzün kınanmasına ve bu kararın basın yoluyla yayımlanmasına karar verebileceğini hükme bağlamıştır. TMK m.121 de ise, manevi tazminat olarak bir miktar para ödenmesinin talep edilebileceği yer almakta ve hakime başka bir karar verme imkanı tanımamaktadır. TBK m.58 deki bu düzenlemenin, nişanın sona ermesi

⁷⁶KOÇ, s.107.

nedeniyle açılan davalarda kıyasen uygulanıp uygulanmayacağı belki tartışılabilir. Doktrinde bir görüşe göre, terk edilen nişanlı, TBK'daki şartlar gerçekleştiyse, manevi tazminat davası açabilmelidir⁷⁷. Bir başka görüşe göre ise, maddede manevi tazminatın ancak uygun miktarda bir para olarak ödenmesinin talep edilebileceği hükme bağlanmış, TBK'da öngörülen şekillerde ödenemeyeceği ve dönüştürülemeyeceği açıkça ifade edilmiştir⁷⁸. Kanaatimizce, yukarıda da değindiğimiz gibi aile hukukunun kendine özgü yapısı kanun koyucuyu bu konuda özel bir hüküm koymaya sevk etmiş ve genel hükmün bu özel hüküm karşısında uygulanabilme imkanını ortadan kaldırmıştır. Nitekim TMK m.121 gerekçesinde de, *“.....maddede hükmedilecek manevi tazminatın bir miktar paranın ödenmesi şeklindeki bir tazminat olduğu açıkça vurgulanmış, burada manevi tazminatın diğer şekillerine yer verilmediği ifade edilmek istenmiştir”*⁷⁹ ibaresi yer almaktadır. Yargıtay da bir kararında⁸⁰

⁷⁷TEKİNAY, s. 51-52; YAVUZ'a göre, “manevi tazminat olarak mağdura muayyen bir tutar tediyesine hüküm olunur, gerektiğinde BK ya göre manevi tazminatın diğer bir şekline de (hüküm ilanı gibi) karar verilebilir.” (YAVUZ, s.121); HATEMİ / OĞUZTÜRK KALKAN'a göre, “nişanın bozulması ile birlikte esasen bir de kişilik hakkının koruduğu değerlerin ihlali dolayısı ile bir haksız fiil borç ilişkisi doğmuş ise manevi giderim istenebileceği tabiidir. Mesela bir nişanlı, diğer nişanlıyı bir şiddet eylemine maruz kılarak veya sövğu sözleri kullanarak nişanı bozmuş veya bu eylem veya sözler dolayısı ile karşı taraf nişanı bozmuş ise, kusurlu taraftan haksız fiil borç ilişkisi dolayısı ile de giderim istenebilir.” (HATEMİ/OĞUZTÜRK KALKAN, s.25).

⁷⁸Mustafa KIRMIZI, İçtihatlı Aile Hukuku, İskenderun, 2009, s.46.

⁷⁹Emin ŞAHİN, Açıklamalı-İçtihatlı 4721 Sayılı Türk Medeni Kanunu Hükümlerine Göre Aile Hukuku Davaları Tatbikatı, Ankara, 2004, s.16.

⁸⁰“Davacı-k.davalı vekili dilekçesinde; davacı ile davalı Yasemin arasındaki nişanın davalının güvensiz hareketleri nedeniyle bozulduğunu, davalıya verilen hediyelerin iade edilmediğini belirterek, hediyelerin aynen iadesine, aynen olmadığı takdirde bedeli olan 6.000 TL'nin davalılardan müteselsilen tahsiline, TMK'nun 120. maddesi gereğince 2.000 TL maddi tazminatın davalı Yasemin'den tahsiline karar verilmesini talep ve dava etmiş, ıslah ile nişan merasimi gideri olarak 2.000 TL'nin davalı Yasemin'den, 80 gram altın setin 8.040 TL, 4 gram altın söz yüzüğü 402 TL, 4 gram altın nişan yüzüğü 402 TL'nin mevcutsa aynen, olmadığı takdirde bedellerinin davalılardan müştereken ve müteselsilen tahsilini talep etmiştir.

Davalı-k.davacılar dilekçelerinde; davacı erkek tarafın haksız ve sebepsiz yere nişanı bozduklarını, davacı tarafın takılan takıları yalan söyleyerek aldıklarını ve nişanı bozduklarını, davacı tarafın nişan yüzüklerini iade etmediğinden kendilerinin de nişan yüzüğünü iade etmediklerini, ancak iadeye hazır olduklarını belirterek hediyeler yönünden açılan davanın reddini, davacı tarafın kusurlu davranışları nedeniyle nişan bozulduğundan maddi tazminat talebinin reddini savunmuşlar, nişanın bozulmasında davacı tarafın kusurlu olmasından dolayı evlenme amacıyla yaptıkları 6.000 TL tazminatın davacı Fatih ve davalı Battal'dan tahsili ile davalı-karşı davacı Yasin Kırmızı'ya verilmesine, nişanın bozulması nedeniyle TMK'nun 121. maddesi gereğince kişilik hakları saldırıya uğrayan ve ayrıca TMK'nun 23, 24, 25.maddeleri gereğince kişilik hakları saldırıya uğrayan Yasemin lehine toplam 10.000 TL manevi tazminatın davacı-karşı davalı Fatih ve davalılardan tahsiline karar verilmesini talep ve dava etmiştir.

Mahkemece; davacı-karşı davalı Fatih tarafından açılan dava yönünden;

Nişanın bozulmasında davacı Fatih'in tam kusurlu olduğu gerekçesiyle davacı Fatih tarafından açılan maddi tazminat talebinin reddine, nişan hediyelerinin (takılar dışındakilerin) mutak eşya olduğu gerekçesiyle davalı Yasin yönünden husumet nedeni ile, davalı Yasemin yönünden esastan reddine, gerdanlıklar, bilezik ve küpeden oluşan 80 gr.ağırlığında 8.040 TL bedelli set takımı ve 4 gr. 402 TL bedelli söz yüzüğünün mevcutsa aynen olmadığı takdirde bedelleri toplamı 8.442 TL'nin davalı Yasemin'den tahsiline, 4 gr. 402 TL bedelli nişan yüzüğünün mutak eşya olduğu gerekçesiyle bu yöndeki talebin reddine, davalı Yasin yönünden açılan davanın husumet nedeni ile reddine

Davalı karşı davacılar tarafından açılan dava yönünden;

1-Kiğılı marka takım elbise, ayakkabı, terlik ve traş bakım setinin davacılar tarafından teslim edilmesi gerekçesiyle bu hususta karar verilmesine yer olmadığına, nişan hediyelerinin mutak eşya olduğu gerekçesiyle davacı-karşı davalı Fatih yönünden reddine,

TMK'da özel düzenleme bulunan hallerde TBK m.58'in uygulanamayacağı şeklinde görüş bildirmiştir.

II. MANEVİ TAZMİNAT İSTENEBİLMESİ İÇİN GEREKLİ ŞARTLAR

Nişanın sona ermesi halinde manevi tazminat istenebilmesi için nişanın tek taraflı bozma ile sona erdirilmiş olması, nişanın bozulması yüzünden tazminat isteyen nişanlının

davalı Battal yönünden husumet nedeni ile reddine, 400 TL değerindeki alyansın mutak eşya olduğu gerekçesiyle davacı-karşı davalı Battal yönünden reddine, davalı Battal yönünden husumet nedeni ile reddine, nişan için yapılan yemek masraflarının ispatlanmadığı gerekçesiyle davacı-karşı davalı Battal yönünden reddine, davalı Battal yönünden husumet nedeniyle reddine, 2- Davacı karşı davalı Fatih'in hiç bir gerekçe göstermeden nişanı bozduğu, daha sonra çevreye davalı Yasemin'in başka birisi ile görüştüğünden nişanı bozduğunu söylediğini, davalı Yasemin'in nişandan önce komşusunun oğlu ile internet üzerinden yazışma yaptığını Fatih'in bildiğini, bu olayı önemsemediğini, ancak nişanı bozduktan sonra kendini haklı göstermek için bu durumu ortaya atmasının davalı-karşı davacı Yasemin'in kişilik haklarını ihlal ettiği gerekçesiyle manevi tazminat talebinin kısmen kabulü ile 5.000 TL manevi tazminatın davacı-karşı davalı Fatih'ten tahsiline, davalılar Battal ve Türkan hakkında açılan davanın husumet nedeni ile reddine karar verilmiştir.

Hükmü, davacı-karşı davalı Fatih ve davalılar vekili temyiz etmiştir.

Dosyadaki yazılara, kararın dayandığı delillerle kanuni gerektirici sebeplere ve özellikle delillerin takdirinde bir isabetsizlik görülmemesine göre, ayrıca davalılar Battal ve Türkan'ın yargılamada kendilerini vekille temsil ettirmediklerinin anlaşılması karşısında sair temyiz itirazları yerinde değildir.

4721 sayılı TMK. nun 121.maddesine göre, nişanın bozulması yönünden, kişilik hakları saldırıya uğrayan taraf, diğer taraftan manevi tazminat olarak uygun miktarda bir para ödenmesini isteyebilir.

Bilindiği üzere; manevi tazminat, haksız bir eylemin yarattığı üzüntünün, duyulan elem ve acıların giderilmesini amaçlayan bir ödüncüdür. Manevi zarar, mal varlığına dokunmayan, yaşam, sağlık, namus, sır, aile mahremiyeti gibi mal varlığı harici varlıklarda meydana gelen azalma olup, bu zarar manevi tazminatla giderilmeye, azaltılmaya çalışılmıştır.

Bir nişanın bozulmasının, taraflarda değişik şiddet ve ölçülerde de olsa üzüntü yaratması ve menfaatleri haleldar etmesi doğaldır. Doğal olan bu üzüntü ve menfaat ihlali manevi tazminata esas alınmaz. Ne var ki, davacı nişanın bozulması nedeniyle, fahiş bir zarara uğramış ve bu nedenle kişilik hakları da saldırıya uğramış ise bu durumun ispatı halinde manevi tazminata hükmedilebilir.

TMK'nun 6.maddesi gereğince, "Kural olarak herkes iddiasını ispat etmekle yükümlüdür." buna göre davalı karşı davacı Yasemin'in, kişilik haklarının ihlal edildiğini kanıtlaması gerekmektedir.

Manevi zarar, kişilik değerlerinde oluşan nesnel (objektif) eksilmedir. Yasalar, manevi tazminat verilebilecek olguları sınırlamıştır. Bunlar, kişilik değerlerinin zedelenmesi (Medeni Yasa 24), isme saldırı (Medeni Yasa 26), nişan bozulması (Medeni Yasa 121), evlenmenin feshi (Medeni Yasa 158), bedensel zarar ve ölüme neden olma (BK 47, TBK 56) durumlarından biri ile kişilik haklarının zedelenmesidir (Borçlar Yasası 49., TBK 58) Bunlardan Medeni Yasa'nın 24.maddesi ile Borçlar Yasası'nın 49.maddesi (TBK 58)daha kapsamlıdır. Medeni Yasa'nın 24.maddesinin belli yerlere yollaması nedeniyle böyle bir durumun bulunduğu yerde, onu düzenleyen kurallar (Örneğin; Medeni Yasa'nın 26, 174, 287); bunların dışında Borçlar Yasası'nın 49.(TBK 58) maddesi uygulanır. Medeni Yasa'nın 24 ve Borçlar Yasası'nın 49.(TBK 59)maddesinde belirlenen kişisel çıkarlar, kişilik haklarıdır. Kişilik hakları ise, kişisel varlıkların korunmasıyla ilgilidir. Kişisel varlıklar, bedensel ve ruhsal tanrılık ve yaşam ile neseplere gibi insanın, insan olmasından güç alan varlıklar ya da kişinin adı, onuru ve sır alanı gibi dolaylı varlıklar olarak iki kesimlidir.

Hayat, vücut bütünlüğü, sağlık, özgürlük, isim, resim, şeref, haysiyet, ticari itibar gibi değerler, kişilik değerlerini oluşturur. Bu değerlere saldırı, objektif eksilmeyi ifade eder. Manevi zararın tazmin edilebilmesi için objektif unsur yanında bir de sübjektif unsurun gerçekleşmesi gerekir. Sübjektif unsur ise, zarar görenin söz konusu ihlal sonucu kişiliğinde, manevi varlığında objektif olarak meydana gelen bu eksilmeyi yaşaması, duyması, onu hissetmesi, bunun sonunda da acı, elem, ızdırıp duymasıdır. Sübjektif unsur yoksa manevi zarar da yoktur.

Somut olayda; her ne kadar mahkemece, nişanı bozan davacının kendini haklı göstermek için davalı Yasemin'in başka birisi ile görüştüğü hususunu ortaya atması nedeniyle davalı Yasemin'in kişilik haklarının ihlal edildiği gerekçesi ile manevi tazminat isteminin kısmen kabulüne karar verilmiş ise de, yukarıda anılan yasal düzenlemeler, olayın özellikleri ve dosyadaki davalı tanıklarının beyanlarının davalı karşı davacı Yasemin'in kişilik haklarına saldırıya uğrama durumunu kabule elverişli

kişilik hakkı saldırıya uğramış olmalı ve tazminat istenen nişanlının, diğer nişanlının manevi zarara uğramasında kusuru bulunması gerekir.

A. Nişan Tek Taraflı Bozma İle Sona Erdirilmiş Olmalı

Nişanın sona ermesi halinde manevi tazminat talebinde bulunabilmek için nişanın, taraflardan biri tarafından tek taraflı olarak bozulması gerekir. Nişanın (evlenme, ölüm, gaiplik, imkansızlık, bozucu şartın gerçekleşmesi, iki tarafın anlaşmasıyla sona ermesi gibi) başka sebeplerle sona ermesi halinde manevi tazminat talep edilemez.

B. Nişanın Bozulması Yüzünden Tazminat İsteyen Nişanlının Kişilik Hakkı

Saldırıya Uğramalı

Kişinin hayatı, sağlığı, vücut tamlığı ve hareket özgürlüğüne ilişkin (maddi kişisel) değerleri ile ruh bütünlüğü, adı, özel hayatı, görüntüsü, şeref ve haysiyetine ilişkin (manevi kişisel) değerleri kişilik hakkı kapsamında yer alır.⁸¹ İşte bu değerlerin nişanın bozulması sebebiyle saldırıya uğramış olması manevi tazminatı gerektirir.

Nişanın bozulması nedeniyle tarafların üzüntü duyması doğal bir durumdur. Ancak nişanın tek taraflı olarak bozulması sebebiyle kusursuz olan nişanlının sadece üzülmüş olması manevi tazminata hükmedilmesi için yeterli değildir. Nişanın bozulması nedeniyle kişilik hakkını oluşturan değerlerin ihlal edilmiş olması gerekir.

Yargıtay bir kararında, “*Nişanın bozulmasından dolayı davacı lehine manevi tazminata hükmedilebilmesi için, nişanın haksız olarak bozulmasının yanında, davacının kişilik haklarının da ihlal edilmiş olması gerekir.*”

olmaması karşısında, davalı-karşı davacı Yasemin'in manevi tazminat isteminin tümünden reddine karar verilmesi gerekirken, yanılgılı değerlendirme ile yazılı şekilde manevi tazminat isteminin kısmen kabulüne karar verilmesi doğru görülmemiş, bozmayı gerektirmiştir.”Yarg. 3.HD. 29.01.2014 E. 2013/20270 K. 2014/1180 sayılı karar (<https://portal.uyap.gov.tr/uyap-uygulamaları>, ET:08.01.2016).

⁸¹Sibel ÖZEL, Uluslararası Alanda Medya ve İnternette Kişilik Hakkının Korunması, Ankara, 2004, s.29-34.

Nişanın bozulması, doğal olarak taraflarda değişik şiddet ve ölçülerde de olsa üzüntü yaratır ve menfaat ihlaline neden olur. Ancak sırf, nişanın bozulmasından dolayı duyulan üzüntü ve hayal kırıklığına uğranılmış olması manevi tazminata hükmedilmesi için yeterli değildir. Doğal olan üzüntü ve menfaat ihlali manevi tazminata esas alınmaz. Zira, manevi tazminata karar verilebilmesi için istemde bulunan nişanlının kişisel haklarının fahiş olarak zarara uğramış olması gerekir. Bu fahiş zararın somut olay ve nedenlere dayanılarak ispat edilmesi gerekir.

Somut olayda; taraflar arasındaki nişanın, davalı tarafından bozulduğu sabit ise de, nişanın bozulmasından dolayı, davacının kişilik haklarının fahiş olarak zarara uğradığı, davacı tarafından usulünce ispat edilememiştir.

O halde, mahkemece; nişanın bozulmasının, davacının hayat, vücut bütünlüğü, sağlık, özgürlük, isim, resim, şeref, haysiyet gibi değerlerinde bir ihlale yol açmadığı, davacının kişilik haklarına herhangi bir saldırının sözkonusu olmadığı, bu itibarla, manevi tazminata hükmedilmesi için gereken koşulların oluşmadığı gözetilerek; davanın tümünden reddine karar verilmesi gerekirken, yanılığlı değerlendirme ile yazılı şekilde hüküm tesisi doğru görülmemiş, bozmayı gerektirmiştir.⁸² demek suretiyle bu hususu dile getirmiştir.

Nişanın bozulmasında kusurlu olan nişanlının, nişanı bozmak için diğer tarafın ve ailesinin şeref ve haysiyeti ile ilgili söylentiler çıkartmış olması, nişanlılar arasındaki samimi ilişkileri veya aşk mektuplarını ifşa etmiş bulunması, kaba ve küstah bir şekilde, topluluk içinde nişan yüzüğünü fırlatıp atması⁸³, alışılmış nişanlılık münasebetleri ötesinde çok samimi devam eden ilişkiden sonra nişanın bozulması, hakaret edilmek suretiyle nişanın bozulması, davacı nişanlıya veya yakınlarına karşı ağır bir suç işlenmesi⁸⁴, nişanlı erkeğin diğer nişanlının kızlığını bozması⁸⁵, nişanlı kızın başka bir erkekle kaçması, nişanlı erkeğin başka

⁸²Yarg. 3.H.D. 27.01.2015 E. 2015/3073 K. 2016/836 (<https://portal.uyap.gov.tr/uyap-uygulamalari>, ET:08.01.2016).

⁸³FEYZİOĞLU, s.77.

⁸⁴ÖZTAN, Aile Hukuku, s.112; ABİK, s.137.

⁸⁵FEYZİOĞLU, s.76; YAVUZ, s.100.

bir kızı kaçırması⁸⁶ doktrinde kusursuz nişanlının kişilik haklarını ihlal eden ve manevi tazminat gerektiren sebepler olarak belirtilmiştir

Yargıtay kararlarında ise, nişanın bozulmasında kusurlu olan nişanlının diğerine hakaret etmesi⁸⁷, mutut nişanlılık münasebetleri sırasında çok samimi bir suretle devam eden ilişkiden sonra nişanın bozulması ya da taraflardan birinin diğeri hakkında iffet, namus veya sağlık bakımından yakışık almayan dedikodular çıkarması⁸⁸ nişanlı erkeğin başka bir kızı

⁸⁶GENÇCAN, 4721 Sayılı Türk Medeni Kanunu, s.1042; AKINTÜRK / ATEŞ, s.56.

⁸⁷“Davacı karşı davalı vekili dilekçesinde; tarafların 08/01/2013 tarihinde nişanlandıklarını, davalı karşı davacının sebep göstermeden nişanı bozduğunu, “Mevlit bana tecavüz etti “ şeklinde iftira attığını, nişanın bozulması ve atılan iftira nedeniyle müvekkilinin psikolojik bunalıma girdiğini belirterek 15.000 TL manevi tazminata hükmedilmesini, ayrıca 6 adet altın bilezik, altın set ve bohçaların aynen iadesini, olmadığı takdirde bedeli olan 15.000 TL'nin tahsiline karar verilmesini talep ve dava etmiştir.

Davalı karşı davacı vekili dilekçesinde; çeyiz eşyalarının alımı esnasında taraflar arasında tartışma çıktığını, bu tartışmadan sonra tarafların ayrıldığını, davacı karşı davalının ailesinin bohçaları müvekkilinin ailesinin evine getirdiğini, nişanlılık sırasında müvekkiline 6 adet bilezik ve bir set alındığını, ancak bu ziynet eşyalarının davacı karşı davalıda kaldığını, müvekkili tarafından davacı karşı davalıya bir adet yüzük, bir adet saat alındığını, ayrıca müvekkilinin evlilik inancı ile bir adet yatak odası takımı aldığı, bu eşyaların da davacı karşı davalı tarafta kaldığını belirterek, nişan eşyalarının bedeli olan 3.640 TL maddi tazminat ile nişanın haksız yere bozulmasından kaynaklı müvekkilinin manevi kayıplarının telafisi için 20.000 TL manevi tazminatın yasal faizi ile tahsilini talep etmiş, müvekkili aleyhinde açılan davanın reddini talep etmiştir.

Mahkemece asıl dava yönünden; davanın kısmen kabulü ile; 1 adet takı seti ile 6 adet bilezik ve ayrıntısı kararda yazılı çeyiz eşyaların aynen, mümkün olmadığı takdirde toplam bedeli olan 14.124 TL'nin davalı-karşı davacıdan alınarak davacı-karşı davalıya verilmesine, fazlaya ilişkin talebin reddine, davacı karşı davalının manevi tazminat talebinin reddine karar verilmiş, karşı dava yönünden ise; davanın kısmen kabulü ile; 1 adet kol saati, 1 adet yüzük, 1 adet yatak odası takımının aynen, mümkün değil ise toplam bedeli olan 3,640 TL'nin davacı-karşı davalıdan tahsili ile davalı-karşı davacıya verilmesine, fazlaya ilişkin talebin reddine, davalı karşı davacının manevi tazminat talebinin reddine karar verilmiş, hüküm taraf vekilleri tarafından temyiz edilmiştir.Davacı vekilinin temyiz talebi yönünden;

Dosya içerisindeki Kütahya 3.Sulh Ceza Mahkemesinin 2013/211 Esas-2014/240 Karar sayılı dosyasında Fatma Nur Cin'in, Mevlit Dağlı'nın kendisine tecavüz ettiği şeklinde somut bir fiil isnat ederek Mevlit'in kişiliğine ve onuruna zarar verecek şekilde hakarete bulunduğu belirtilerek hakaret eylemi nedeniyle mahkumiyetine ve hükmün açıklanmasının geri bırakılmasına karar verildiği anlaşılmaktadır. Her ne kadar hükmün açıklanmasının geri bırakılması kararı bağlayıcı değilse de, ceza dosyası içeriğinden davalı karşı davacının davacı karşı davalıya yönelik hakaret eylemi sabittir, bu nedenle uygun bir miktar manevi tazminata karar verilmesi gerekirken manevi tazminat isteminin reddi doğru görülmemiştir.”Yarg. 3.H.D. 15.02.2016 E. 2015/18116 K. 2016/1806 (<https://portal.uyap.gov.tr/uyap-uygulamaları,> ET:08.01.2016).

⁸⁸“Davacı vekili dilekçesinde; müvekkili ile davalının 30.04.2011 tarihinde nişanlandıklarını, ancak davalının nişandan sonra müvekkilinin aramalarına cevap vermediğini, sonrasında davalının babasının müvekkilini arayarak nişanın bozulduğunu bildirdiğini, müvekkilinin nişanın bozulmasından dolayı derin bir üzüntü ve utanç duygusu içerisine girdiğini ileri sürerek; nişan için verilen hediyeler karşılığında şimdilik 1.000 TL maddi tazminat ile nişanın haksız olarak bozulması nedeniyle 20.000 TL manevi tazminatın faizi ile birlikte tahsilini talep etmiş, 07.11.2013 tarihli ıslah dilekçesi ile de maddi tazminat talebini 2.474 TL ye yükseltmiştir.Mahkemece; davanın kısmen kabulüne, 2.141,20 TL maddi ve 2.500 TL manevi tazminatın davalıdan tahsiline karar verilmiş, hüküm davalı vekili tarafından temyiz edilmiştir.

Dosyadaki yazılara, kararın dayandığı delillerle kanuni gerektirici sebeplere ve özellikle delillerin takdirinde bir isabetsizlik görülmemesine göre, sair temyiz itirazları yerinde değildir.

TMK. nun 121. maddesine göre;“Nişanın bozulması yüzünden kişilik hakkı saldırıya uğrayan taraf diğer taraftan manevi tazminat olarak uygun miktarda bir para ödenmesini isteyebilir.”

Bir nişanın bozulmasının, taraflarda değişik şiddet ve ölçülerde de olsa üzüntü yaratması ve menfaatleri haleldar etmesi doğaldır. Yargıtay uygulamasında, nişanlı kızın iğfal edilmesinden, mutut nişanlılık münasebetleri sırasında çok samimi bir suretle devam eden ilişkiden sonra ya da taraflardan birinin diğeri hakkında iffet, namus veya sağlık bakımından yakışık almayan dedikodular çıkarması sebebiyle nişanın bozulması gibi durumlar, nişanlıların evlenme şansını azaltacağı için manevi zarar kapsamında sayılmıştır.

kaçırması⁸⁹, nişanlılardan birinin başka bir kişi ile ilişkisinin bulunması⁹⁰, nişanlılardan birinin nişanlılık sürecinde başka bir kişiyle evlenmesi⁹¹ nişanlı kızın evleneceği inancıyla cinsel münasebette bulunması⁹² gibi haller kusursuz nişanlının kişilik haklarını ihlal eden ve maznevi tazminat gerektiren sebepler olarak belirtilmiştir

Nişanın bozulmasının manevi tazminat istemeyi haklı gösterecek derecede bir manevi ızdıraba sebep olması, nişanın bozulmasının yeri, zamanı ya da tarzından ileri gelebileceği

Somut olayda; davalının, davacının kişilik haklarına saldırı teşkil eden bir davranışta bulunduğu iddia ve ispat edilmemiştir. Bu durumda; mahkemece, manevi tazminata hükmedilmesi için gerekli şartların oluşmadığı gözetilerek bu istemin reddine karar verilmesi gerekirken, sırf nişanın bozulması nedeniyle davacı lehine manevi tazminata hükmedilmesi doğru görülmemiştir” Yarg. 3.H.D. 23.03.2015 E. 2014/11476 K. 2015/4598 (<https://portal.uyap.gov.tr/uyap-uygulamaları,ET:08.01.2016>).

⁸⁹Bkz. dpnt:9.

⁹⁰“Temyiz isteminin süresi içinde olduğu anlaşıldıktan sonra dosyadaki bütün kağıtlar okunup gereği düşünüldü.

Asıl ve birleşen davada, nişan için verilen hediyelerin aynen olmadığı takdirde bedelinin iadesi ile nişan töreni için yapılan giderler için 500 TL maddi tazminatın ve nişanın haksız olarak bozulması nedeniyle 5.000 TL manevi tazminatın faizi ile birlikte tahsili talep edilmiş, 20.02.2012 tarihli dilekçe ile de nişan hediyelerinin bedelinin iadesi ve maddi tazminat talepleri ıslah edilerek artırılmıştır. Mahkemece; asıl ve birleşen davalardaki nişan hediyelerinin aynen iadesi talebinin kısmen kabulüne, maddi ve manevi tazminat taleplerinin ise reddine karar verilmiş, hüküm davacılar vekili tarafından temyiz edilmiştir.

Dosyadaki yazılara, kararın dayandığı delillerle kanuni gerektirici sebeplere ve özellikle delillerin takdirinde bir isabetsizlik görülmemesine göre, sair temyiz itirazları yerinde değildir. Bilindiği üzere; manevi tazminat, haksız bir eylemin yarattığı üzüntünün, duyulan elem ve acıların giderilmesini amaçlayan bir ödüncüdür. Manevi zarar, mal varlığına dokunmayan, yaşam, sağlık, namus, sır, aile mahremiyeti gibi mal varlığı harici varlıklarda meydana gelen azalma olup, bu zarar manevi tazminatla giderilmeye, azaltılmaya çalışılmıştır.

4721 sayılı TMK. nun 121.maddesine göre, nişanın bozulması yönünden, kişilik hakları saldırıya uğrayan taraf, diğer taraftan manevi tazminat olarak uygun miktarda bir para ödenmesini isteyebilir.

Somut olayda; nişanın, davalının başka biri ile ilişkisinin bulunduğunu bildirmesi ile bozulduğu, bu olaydan 10 gün kadar sonra da davalının bu kişi ile nişanlandığı tanık beyanları ile ispatlanmıştır. Buna göre, davalının haksız eylemleri ile davacının kişilik hakkına zarar verdiği gözetilerek davacı lehine hakkaniyete uygun bir manevi tazminatın takdir edilmesi gerekirken, yanılığılı değerlendirme ile istemin tümüyle reddedilmesi doğru görülmemiştir.” Yarg. 3.H.D. 12.11.2012 E. 2012/19085 K. 2012/23239 (<https://portal.uyap.gov.tr/uyap-uygulamaları,ET:08.01.2016>).

⁹¹Bkz. dpnt:10.

⁹²“Davacı-karşı davalı vekili, tarafların 4 yıl önce nişanlandığını, davalının hiçbir sebep ileri sürmeden nişanı bozduğunu, davacının evlenmeye kesin olarak inandığını, nişanlılık sürecinde tarafların birlikte olduğunu ve davacının bekaretini kaybettiğini, davacının evlilik imkanının kalmadığını, davacının kişilik haklarının zedelendiğini, psikolojik bunalım içerisine girdiğini, nişanlılık döneminde birçok masraf yapıldığını, nişan masraflarının kız tarafınca karşılandığını, birçok çeyiz eşyasının İğdir iline götürüldüğünü, bu eşyaların bir kısmının da davalı tarafından iade edilmediğini ileri sürerek, 10.000,00 TL maddi, 40.000,00 TL manevi tazminatın davalıdan tahsiline karar verilmesini talep ve dava etmiştir.Davalı-karşı davacı vekili, davacının maddi ve manevi tazminat taleplerinin yerinde olmadığını, nişanın bozulması nedeniyle maddi-manevi zarar gören tarafın davalı taraf olduğunu, nişanı bozanın davacı taraf olduğunu, davalının evlilik birliğinin gerçekleştiği inancıyla ahlaki ve geleneksel tüm görevleri yerine getirdiğini, 2 kez nikah gününün alındığını, düğün hazırlığının yapıldığını, davetiyelerin bastırıldığını, düğün için tüm masrafların karşılandığını, ancak davacı-karşı davalının isteği ile nikahın ertelendiğini, davacı tarafından yapılan bir kısım çeyiz eşyalarının eksiksiz olarak teslim edildiğini, bu eşyalar dışında harcamanın mevcut olmadığını belirterek, davacı-karşı davalının açtığı davanın reddi ile, davalı lehine 10.000,00 TL maddi ve 10.000,00 TL manevi tazminata hükmedilmesini talep ve dava etmiştir.

Mahkemece, asıl davacının açtığı maddi tazminat talebinin kısmen kabulü ile 6.000,00 TL maddi tazminatın, 30.000,00 TL manevi tazminatın dava tarihinden itibaren işleyecek yasal faizi ile birlikte davalıdan alınarak davacıya verilmesine, karşı davacının açtığı maddi ve manevi tazminat davalarının reddine karar verilmiş, hüküm davalı-karşı davacı vekili tarafından temyiz edilmiştir.

gibi, ilişkinin özelliğinden de kaynaklanabilir⁹³. Örneğin küçük bir köyde yaşayan bir kızın nişanın bozulması sebebiyle evlenme ihtimali azalacağından ve çevresine karşı küçük düşmüş olacağından nişanın bozulması sebebiyle kişilik hakkının ihlal edildiğini kabul etmek gerekir⁹⁴. Yine aynı şekilde nişanlılardan birinin tam evlenmenin yapılacağı sırada hiç bir sebep olmaksızın nikah salonuna gelmeyerek nişanı bozması veya uzun süren ve normal bir nişanlılık döneminden daha samimi bir şekilde geçirilen bir nişanlılık dönemi sonunda

Dosyadaki yazılara, kararın dayandığı delillerle kanuni gerektirici sebeplere ve özellikle delillerin takdirinde bir isabetsizlik görülmemesine göre, davalı vekilinin sair temyiz itirazları yerinde değildir.

1-Davacı-karşı davalı lehine hükmedilen manevi tazminata ilişkin temyiz itirazlarının değerlendirilmesi sonucunda;

4721 sayılı TMK.nun 121.maddesine göre, nişanın bozulması yönünden kişilik hakları saldırıya uğrayan taraf, diğer taraftan manevi tazminat olarak uygun miktarda bir para ödenmesini isteyebilir.

Bilindiği üzere; manevi tazminat, haksız bir eylemin yarattığı üzüntünün, duyulan elem ve acıların giderilmesini amaçlayan bir ödüncüdür. Manevi zarar, mal varlığına dokunmayan, yaşam, sağlık, namus, sır, aile mahremiyeti gibi mal varlığı harici varlıklarda meydana gelen azalma olup, bu zarar manevi tazminatla giderilmeye, azaltılmaya çalışılmıştır.

Bir nişanın bozulmasının, taraflarda değişik şiddet ve ölçülerde de olsa üzüntü yaratması ve menfaatleri haleldar etmesi doğaldır. Doğal olan bu üzüntü ve menfaat ihlali manevi tazminata esas alınmaz. Ne var ki, davacı nişanın bozulması nedeniyle, fahiş bir zarara uğramış ve bu nedenle kişilik hakları da saldırıya uğramış ise bu durumun ispatı halinde manevi tazminata hükmedilebilir.

Hakim manevi tazminatın miktarını tayin ederken saldırı teşkil eden eylem ve olayın özelliği yanında tarafların kusur oranını, ekonomik durumlarını da dikkate almalıdır. Miktarın belirlenmesinde her olaya göre değişebilecek özel hal ve şartların bulunacağı da gözetilerek takdir hakkını etkileyecek nedenleri karar yerinde objektif olarak göstermelidir. Çünkü kanunun takdir hakkı verdiği hususlarda hakimin hukuka ve hakkaniyete göre hüküm vereceği Türk Medeni Kanunu'nun 4. maddesinde belirtilmiştir.

Hükmedilecek para, zarara uğrayanda manevi huzuru doğurmayı gerçekleştirecek tazminata benzer bir fonksiyonu olan özgün bir nitelik taşır. Bir ceza olmadığı gibi malvarlığı hukukuna ilişkin bir zararın karşılanması da amaç edinmemiştir. O halde bu tazminatın sınırı onun amacına göre belirlenmelidir. Takdir edilecek miktar, mevcut halde elde edilmek istenilen tatmin duygusunun etkisine ulaşmak için gerekli olan kadar olmalıdır.

Somut olayda, tarafların yaklaşık 4 yıl nişanlı kaldıkları, nişanlı kaldıkları süre içerisinde cinsel birliktelik yaşadığı, davacının bu nedenle yaşamış olduğu bölge de dikkate alınarak evlilik şansını yitirdiği ve manevi zarara uğradığı ileri sürülerek manevi tazminat talebi bulunmaktadır.

Davacı-karşı davalı Hatice Çakal'ın davalı-karşı davacı ile kendi rızası ile birlikte olduğu anlaşıldığından manevi tazminatın belirlenmesinde bu hususun da dikkate alınması gerekmektedir.

Hal böyle olunca; nişanın bozulma şekli, davacının (karşı davalı) olaydan etkilenme derecesi, olayın özellikleri, ekonomik olgular ve yukarıdaki ilkeler gözetildiğinde, mahkemece davacı (karşı davalı) için takdir edilen 30.000,00 TL manevi tazminat miktarı fazla bulunmuş, mahkemece daha düşük miktarda manevi tazminata hükmedilmesi için hükmün bozulmasına karar verilmiştir." Yarg. 3.H.D. 29.01.2014 E. 2013/17244 K. 2014/1220 (<https://portal.uyp.gov.tr/uyp-uygulamaları>, ET:08.01.2016).

⁹³DURAL / ÖGÜZ / GÜMÜŞ, s.39.

⁹⁴"Taraflar arasındaki nişan bozulmasından tazminat davasından dolayı yapılan yargılama sonunda; Asliye Hukuk Mahkemesince davanın kabulüne dair verilen 16/04/1976 gün ve 622-200 sayılı kararın incelenmesi davalı vekili tarafından istenilmesi üzerine, Yargıtay Altıncı Hukuk Dairesinin 14/10/1976 gün ve 5204/6331 sayılı ilamıyla, (...)/23 kaleminden ibaret olan eşya ve masrafların nelerden ibaret olduğunun karar yerinde gösterilmemesi, MK.nun 85. maddesine göre manevi tazminata hükümlenabilmesi için nişanın bozulması sebebiyle kusursuz tarafın şahsen ağır bir surette mutazarır olması yani şahsiyet haklarının fahiş surette haleldar edilmiş olmasına bağlıdır. Sadece üzüntü duyulması manevi tazminatı gerektiren sebeplerden değildir. Mahkemece bundan zühul ile yazılı şekilde manevi tazminata hükmedilmiş olması usul ve kanuna aykırıdır...) gerekçesiyle bozularak dosya yerine geri çevrilmeyle, yeniden yapılan yargılama sonunda; mahkemece önceki kararda direnilmiştir.

Hukuk Genel Kurulunca incelenerek direnme kararının süresinde temyiz edildiği anlaşıldıktan ve dosyadaki kağıtlar okunduktan sonra gereği görüldü:

sebezsiz yere nişanın bozulması hallerinde de diğer nişanlının kişilik haklarının ihlal edildiğini kabul etmek gerekir.

EMK döneminde manevi tazminat talep edebilmek için kişilik hakkı ihlal edilen nişanlının fahiş bir surette zarara uğramış olması gerekmektedir. 4721 sayılı TMK'da ise zararın ağırlığı bir koşul olmaktan çıkarılmıştır.

Yargıtay ise 4721 sayılı TMK'nın yürürlüğe girmesinden sonra da verdiği kararlarında manevi tazminata hükmedilebilmesi için istemde bulunan kişinin fahiş zarara uğraması gerektiğini belirtmiştir⁹⁵.

1-Hüküm kısmında, bozma kararında belirtildiği üzere 23 kalemden ibaret olan eşya ve masrafların nelerden ibaret olduğu gösterilmek suretiyle bozma kararının eşyalara ait kısmına eylemli olarak uyulmuş bulunmaktadır. O halde bu kısma ilişkin temyiz incelemesi için dosya Özel Daireye gönderilmelidir.

2-MK.nun 85/1. maddesi hükmünce; 'bir taraf kendi kusuru olmaksızın nişanın bozulmasından şahsen fahiş bir surette mutazarrır olmuş ise, hakim onun zararı manevinin telafi için münasip bir tazminat hükmedebilir.'

Haklı bir neden olmaksızın nişanı bozan taraf tazminatı gerektirecek nitelikte kusurlu sayılır; diğer taraftan 250 nüfuslu bir köyde yaşayan kızın haklı neden olmadan nişanın bozulmasıyla şahsen fahiş surette zarara uğramış olduğundan kabulü gerekir. O halde mahkemece manevi tazminata hükmedilmiş olması usul ve yasaya uygun olduğundan kararın manevi tazminata ilişkin kısmı onanmalıdır.

SONUÇ: 1- Maddi tazminat yönünden temyiz incelemesi yapılmak üzere dosyanın Altıncı Hukuk Dairesi'ne gönderilmesine, 2-Manevi tazminata yöneltilen temyiz itirazlarının reddiyle bu kısma ilişkin direnme kararının yukarıda açıklanan nedenlerle ONANMASINA, birinci görüşmede yeterli çoğunluk sağlanamadığından 17/01/1979 gününde ikinci görüşmede salt çoğunlukla karar verildi." Yarg. H.G.K. 17.01.1979 E. 1979/230 K. 1979/17 (GENÇCAN, 4721 Sayılı Türk Medeni Kanunu, s.1047).

⁹⁵"Davacı (karşı davacı) vekili dilekçesinde; tarafların 11.02.2011 tarihinde kendi aralarında nişanlandıklarını, davalının evlilik hazırlıkları ve nişan töreni için kredi çekilmesini söylediğini, bunun üzerine davacı müvekkilinin 10.000 TL kredi çektiğini, masraflar kesildikten sonra kalan 9.800 TL'nin davalıya havale edildiğini, ayrıca davacının kendi birikiminden de 2.000 TL havale ettiğini, 11.09.2011 tarihinde mekan tutularak nişan töreni yapıldığını, davalının kasım ayının ortasında sebezsiz yere, nişanı bozduğunu, davacının nişan töreni için 3.000 TL masraf yaptığını, kredi taksitlerinin de davacı tarafından ödendiğini, nişanın sonlanmasında müvekkilinin kusurunun bulunmadığını belirterek, 14.500 TL maddi (yargılama sırasında talebin daraltılması sonucu 8.000 TL), 10.000 TL manevi tazminatın, dava tarihinden itibaren yasal faizi ile birlikte davalıdan tahsiline karar verilmesini talep ve dava etmiştir.

Davalı (karşılık davacı) vekili, davacı tarafın kaprisleri ve uygunsuz davranışları nedeni ile nişanın bozulduğunu, bu olay nedeni ile müvekkili olan davalının, manevi yönden zarara uğradığını, ayrıca nişan hediyeleri aldığını beyan ederek, asıl davanın reddine, karşılık davalının kabulü ile, 10.483 TL maddi (yargılama sırasında talebin daraltılması ile 5.483 TL) ve 5.000 TL manevi tazminatın, nişan tarihinden itibaren işleyecek yasal faizi ile birlikte davacı(karşılık davalıdan) tahsiline karar verilmesini talep ve dava etmiştir.

Mahkemece, asıl davanın kısmen kabulü ile, 6.000 TL maddi ve 2.000 TL manevi tazminatın davalı (karşı davacı) dan tahsiline, karşılık davanın kısmen kabulü ile, 4.134,28 TL maddi tazminatın davacı (karşılık davalı)dan tahsiline, fazlaya ilişkin talebin reddine karar verilmiş, verilen bu hüküm süresi içinde taraf vekilleri tarafından temyiz edilmiştir.

Dosyadaki yazılara, kararın dayandığı delillerle kanuni gerektirici sebeplere ve özellikle delillerin takdirinde bir isabetsizlik görülmemesine göre, davacı (karşılık davalı) ve davalı (karşılık davacı) vekillerinin sair temyiz itirazları yerinde değildir.

Ancak; 4721 sayılı TMK. nun 121.maddesine göre, nişanın bozulması yüzünden kişilik hakları saldırıya uğrayan taraf, kusurlu olan diğer taraftan manevi tazminat olarak uygun miktarda bir para ödenmesini isteyebilir. Bilindiği üzere; manevi tazminat, haksız bir eylemin yarattığı üzüntünün, duyulan elem ve acıların giderilmesini amaçlayan bir ödüncüdür. Manevi zarar, mal varlığına dokunmayan, yaşam, sağlık, namus, sır, aile mahremiyeti gibi mal varlığı harici varlıklarda meydana gelen azalma olup, bu zarar manevi tazminatla giderilmeye, azaltılmaya çalışılmıştır.

Kanaatimizce EMK'nın aksine TMK'da "fahiş bir zarara uğrama" ibaresine yer verilmediğine göre artık nişanın bozulması nedeniyle fahiş bir zarara uğrama koşulunun bulunup bulunmadığının tazminata hükmedebilmek için bir önemi bulunmamaktadır. Nitekim TMK m.121 gerekçesinde de, " *Yürürlükteki maddede manevî tazminatın koşulları Borçlar Kanunumuzun 3444 sayılı Kanunla değiştirilmeden önceki hükmüne paralel olarak kaleme*

Nişanın bozulmasının, taraflarda değişik şiddet ve ölçülerde de olsa üzüntü yaratması ve menfaatleri haleldar etmesi doğaldır. Doğal olan bu üzüntü ve menfaat ihlali manevi tazminata esas alınmaz. Bir kere nişalandıktan sonra tazminat ödeme tehdidi altında bulunmak suretiyle evlenmeyi taraflar için zorunlu hale getirebilecek şekilde manevi tazminata hükmedilemez.

Ancak, nişanın bozulması nedeni ile fahiş bir zarar doğmuş ve bu nedenle kişilik hakları da saldırıya uğramış ise, bu durumun ispatı halinde manevi tazminata hükmedilebilir.

Somut olayda; davalı (karşılık davalı) nişanın bozulması nedeni ile kişilik haklarının etkilendiğini, büyük acı ve ızdırap duyduğunu idda etse de, bu iddiasının ispatı için tanık beyanlarına dayanmış, dinlettiği tanıklar ile de, bu iddiasını ispat edememiştir.

Buna göre, davacının manevi tazminat isteminin reddine karar verilmesi gerekirken, yanılığlı değerlendirme ile yazılı şekilde manevi tazminat isteminin kısmen kabulüne karar verilmesi doğru görülmemiştir." Yarg. 3.H.D. 26.05.2015 E. 2014/16330 K. 2015/9517 (<https://portal.uyap.gov.tr/uyap-uygulamaları>, ET:08.01.2016);

"Davacı Yunus Emre vekili dava dilekçesinde; müvekkili ile davalının görücü usulüyle nişanlandıklarını, başlangıçta tarafların ilişkilerinin iyi olduğunu ancak bir köyde sözleşmeli öğretmenlik yapan davalının, okulların kapanmasından sonra ailesinin yanına dönmesiyle müvekkiline karşı tavırlarının olumsuzlaştığını, davalı ve ailesinin düğünün yapılmaması için bahaneler üretmeleri üzerine müvekkilinin nişanı bozduğunu, nişan töreninde ve nişanlılık döneminde müvekkili ve ailesinin davalıya ziynet eşyası ve 450,00 TL değerinde cep telefonu hediye ettiğini, nişanın bozulmasının ardından hediyelerin iade edilmediğini belirterek; nişan töreninde takılan 1 adet 22 ayar 30,14 gram bilezik, 2 adet her biri 18 gram 22 ayar bilezik, 8 adet her biri 21 gram 22 ayar bilezik, 13 adet gramise, 1 adet küçük çeyrek, 1 adet nişan yüzüğü, 1 adet tek taş yüzük, 1 adet küpe ile müvekkilinin davalıya nişanlılık döneminde hediye ettiği 1 adet nokai marka cep telefonunun aynen iadesini, bunun mümkün olmaması halinde fazlaya ilişkin hakları saklı kalmak kaydıyla 30.000,00 TL'nin davalıdan tahsilini, diğer taraftan davalının kusurlu hareketleri sonucu nişanın bozulması nedeniyle müvekkilinin uğradığı maddi ve manevi zarar karşılığı olarak, 10.000,00 TL maddi ve 20.000,00 TL manevi tazminatın davalıdan tahsiline karar verilmesini talep etmiş, 07.04.2014 havale tarihli ıslah dilekçesiyle dava dilekçesinde ziynet ve cep telefonunun değeri olarak talep ettiği 30.000,00 TL'yi 2.779,50 TL artırarak 32.779,50 TL'ye çıkarmıştır.

Davalı Emine Mavitaş vekili cevap dilekçesinde; tarafların yaklaşık beş ay nişanlı kaldıklarını, bu süreçte davacı ve ailesinin sudan sebeplerle kavga çıkarıp, nişanı sona erdirmek için ellerinden geleni yaptıklarını, nişanı davacı Yunus Emre'nin bozduğunu, müvekkilinin nişanın bozulmasından sonra nişan hediyesi olarak verilen tüm hediyeleri davacıya iade ettiğini savunarak; davanın reddine karar verilmesini dilemiştir.

Birleşen dosyanın davacısı Emine Mavitaş vekili dava dilekçesinde; nişanlılık dönemi boyunca davalı Yunus Emre'nin, müvekkili Emine'yi toplum içinde azarladığını, sudan sebeplerle tartışma çıkarıp, sebepsiz yere küstüp, uzun süre müvekkilini arayıp sormadığını, davalı Yunus Emre'nin, 08.08.2012 tarihinde nişanı bozduğunu, müvekkilinin köyde yaşıyor olması ve köyde nişan bozulmasının olumsuz karşılanması nedeniyle müvekkilinin evlenme şansının azaldığını, nişanın bozulmasının ardından müvekkilinin hayata küstüğünü, psikolojik yardım alıp, tedavi kapsamında ağır ilaçlar kullanmak zorunda kaldığını, halen tedavisinin devam ettiğini belirterek; davalının ortada hiçbir sebep yokken nişanı bozmasından dolayı müvekkilinin uğramış olduğu manevi zararın karşılığı olarak 50.000,00 TL manevi tazminatın haksız fiilin gerçekleştiği 08.08.2012 tarihinden itibaren yasal faiziyle birlikte davalıdan tahsiline karar verilmesini talep etmiştir. İş bu dosya, davacı Yunus Emre'nin açtığı dosya ile birleştirilerek yargılamaya devam olunmuştur.

Mahkemece; davalının nişanlılık ilişkisinin gerektirdiği yükümlülükleri yerine getirmede, ailesinin telkinleriyle hareket ederek nişanın bozulmasına sebebiyet verdiği, nişan bozulmasında davalının (birleşen dosyanın davacısının) asli kusurlu olduğu, altınların davalıda kaldığının kesin olarak anlaşıldığı gerekçesiyle, asıl davanın kısmen kabulü ile, 1 adet 22 ayar 30,14 gram ağırlığındaki bilezik, 2 adet 22 ayar 18,00'er gram ağırlığındaki bilezik, 8 adet 22 ayar 21,00'er gram ağırlığındaki bilezik, 13 adet 22 ayar darphane altını olan 4 çeyreklik, 1 adet 22 ayar darphane altını olan küçük çeyreklik, 1 adet 14 ayar nişan yüzüğü, 1 adet 14 ayar tek taş yüzük, 1 çift 14 ayar küpe ve 1 adet Nokia 6500 Slayt marka telefonun davacıya aynen

alındığından, manevî tazminat şahsen fahiş bir surette mutazarır olma koşuluna bağlanmıştır. Oysa Borçlar Kanununun 49 uncu maddesinde 3444 sayılı Kanunla yapılan değişiklikle manevî tazminatta zararın ve kusurun ağırlığı koşulu kaldırılmıştır. Bu değişikliğe rağmen niteliği ve amacı aynı olan bu maddedeki manevî tazminatın ağır zarar koşuluna bağlı tutulması haklı ve yerinde görülmemiştir.”⁹⁶ denilmek sureti ile artık fahiş bir zarara uğranılmış olma şartının aranmayacağı belirtilmektedir. Zararın ağırlığı ancak hükmedilecek tazminatın miktarında dikkate alınabilir.

Manevi tazminat talep edilmesine yol açan olay, nişanlının sağlığının bozulması veya tehlikeye düşmesi de olabilir. Örneğin, nişanın bozulması sonucunda nişanlının depresyon geçirerek uzun bir süre tedavi edilmek zorunda kalması halinde de manevi tazminat talep edilebilir. Ancak nişanın bozulmasını doğuran olay veya nişanı bozma tarzı ile sağlık bozulmasının arasında bir uygun illiyet bağı bulunmalıdır⁹⁷.

iadesine, aynen iadenin mümkün olmaması halinde bedelleri toplamı olan 32.779,50 TL'nin dava tarihinden itibaren işleyecek yasal faiziyle birlikte davalıdan (birleşen dosyanın davacısından) tahsiline, 1.000,00 TL maddi tazminat ile 2.000,00 TL manevi tazminatın davalı (birleşen dosya davacısından) tahsiline, birleşen davanın reddine karar verilmiş, hüküm, davalı (birleşen dosyanın davacısı) vekili tarafından, duruşma istemli olarak temyiz edilmiştir.

Asıl dava; nişanın bozulması nedeniyle, nişan hediyealarının aynen, bunun mümkün olmaması nakden davalıdan tahsili ile nişanın bozulmasından kaynaklanan maddi ve manevi tazminat istemine ilişkindir. Birleşen dava ise; nişanın bozulması nedeniyle manevi tazminat istemine ilişkindir.

Dosyadaki yazılara, kararın dayandığı delillerle kanuni gerektirici sebeplere ve özellikle delillerin takdirinde bir isabetsizlik görülmemesine göre, davalı (birleşen dosyanın davacısı) vekilinin sair temyiz itirazları yerinde görülmeyerek reddedilmiştir.

Davalı (birleşen dosyanın davacısı) vekilinin kabul gören temyiz itirazlarına gelince;

1-Asıl davanın davacısı lehine hükmedilen manevi tazminat yönünden;

Kural olarak nişanın bozulması yüzünden kişilik hakkı saldırıya uğrayan taraf, kusurlu olan diğer taraftan manevi tazminat olarak uygun miktarda bir para ödenmesini isteyebilir. (TMK m. 121) Nişanın bozulmasından dolayı davacı lehine manevi tazminata hükmedilebilmesi için, nişanın haksız olarak bozulmasının yanında, davacının kişilik haklarının da ihlal edilmiş olması gerekir.

Nişanın bozulması, doğal olarak taraflarda değişik şiddet ve ölçülerde de olsa üzüntü yaratır ve menfaat ihlaline neden olur. Ancak sırf, nişanın bozulmasından dolayı duyulan üzüntü ve hayal kırıklığına uğranılmış olması manevi tazminata hükmedilmesi için yeterli değildir. Doğal olan üzüntü ve menfaat ihlali manevi tazminata esas alınmaz. Zira, manevi tazminata karar verilebilmesi için istemde bulunan nişanlının kişisel haklarının fahiş olarak zarara uğramış olması gerekir. Bu fahiş zararın somut olay ve nedenlere dayanılarak ispat edilmesi gerekir.

Somut olayda; nişanı, asıl davanın davacısı Yunus Emre bozmuştur. Her ne kadar davacı Yunus Emre, nişanı davalı (birleşen dosyanın davacısı) Emine'nin kusurlu hareketleri sonucu bozmak zorunda kaldığını iddia etmiş ise de, davalı Emine'nin kusurunu ve nişanın bozulmasından dolayı kişilik haklarının fahiş olarak zarara uğradığını usulünce ispat edememiştir.

Hal böyle olunca mahkemece; davacının (birleşen dosyanın davalısının) manevi tazminat isteminin tümünden reddine karar verilmesi gerekirken, delillerin takdirinde hataya düşülerek yanılığılı değerlendirme sonucu salt üzüntü nedeniyle davacının (birleşen dosyanın davalısının) manevi tazminat isteminin kısmen de olsa kabulüne karar verilmesi doğru görülmemiş, bu husus hükmün bozulmasını gerektirmiştir.” Yarg. 3.H.D. 17.03.2015 E. 2014/18045 K. 2015/4348 (<https://portal.uyap.gov.tr/uyap-uygulamaları>, ET:08.01.2016).

⁹⁶ŞAHİN, s.16.

⁹⁷DURAL / ÖĞÜZ / GÜMÜŞ, s.39.

Doktrinde bir görüşe göre, nişanın bozulmasından sonra, fakat nişanı bozmaya doğrudan bağlı kusurlu davranışlarda TMK m.121'e dayanılmasına imkan verebilecektir. Örneğin; nişanı haklı sebeple bozan nişanlının şeref ve haysiyetiyle ilgili söylentiler yayan diğer nişanlı aleyhine, bu söylentiler nişanın bozulmasından sonra yayılmaya başlamış olmasına rağmen TMK m.121'e dayanılarak manevi tazminat davası açılabilir⁹⁸. Kanaatimizce TMK m. 121, nişanın bozulması sebebiyle uğranılan manevi zararın giderilmesine yönelik özel bir düzenlemedir. Bu yüzden dar yorumlanmalıdır. Nişanın bozulmasından sonra gerçekleştirilen sözlü veya fiili davranışların kişilik hakkı ihlalline yol açması halinde kişiliğin korunmasına yönelik olan TMK m.25 hükmü uyarınca manevi tazminat talebinde bulunulabilir.

Manevi tazminat talep eden nişanlı, nişanın bozulması nedeniyle kişilik haklarının saldırıya uğradığını ispat etmekle yükümlüdür⁹⁹. Bunu her türlü delille ispat edebilir.

⁹⁸DURAL / ÖĞÜZ / GÜMÜŞ, s.40.

⁹⁹“Asıl dava nişan hediyelerinin iadesi; birleşen dava nişan bozmadan doğan maddi manevi tazminat istemine ilişkindir.

Yerel Mahkemece yapılan yargılama neticesinde; asıl davanın ve birleşen davanın kısmen kabulüne karar verilmiş; hüküm davacı (birleşen dosya davalısı) vekili tarafından temyiz edilmiştir.

Dosyadaki yazılara, kararın dayandığı delillerle kanuni gerektirici sebeplere ve özellikle delillerin takdirinde bir isabetsizlik görülmemesine göre, davacı (birleşen dosya davalısı) vekilinin sair temyiz itirazları yerinde değildir.

1-TMK'nun 121.maddesine göre, nişanın bozulmasından kişilik hakkı saldırıya uğrayan taraf, kusurlu olan diğer taraftan (nişanlıdan) manevi tazminat olarak uygun bir miktarda para ödenmesini isteyebilir.

Bilindiği üzere; manevi tazminat, haksız bir eylemin yarattığı üzüntünün, duyulan elem ve acıların giderilmesini amaçlayan bir ödüncüdür. Manevi zarar, mal varlığına dokunmayan, yaşam, sağlık, namus, sır, aile mahremiyeti gibi mal varlığı harici varlıklarda meydana gelen azalma olup, bu zarar manevi tazminatla giderilmeye, azaltılmaya çalışılmıştır.

Nişanın bozulmasının, taraflarda üzüntü yaratması ve menfaatleri haleldar etmesi doğaldır. Doğal olan bu üzüntü ve menfaat ihlali manevi tazminata esas alınmaz. Bir kere nişanlandıktan sonra tazminat ödeme tehdidi altında bulunmak suretiyle evlenmeyi taraflar için zorunlu hale getirebilecek şekilde manevi tazminata hükmedilemez. Ancak nişanın bozulması nedeni ile fahiş bir zarar doğmuş ve bu nedenle kişilik hakları da saldırıya uğramış ise bu durumun ispatı halinde manevi tazminata hükmedilebilir.

Medeni Kanun'un 6.maddesi gereğince, "Kural olarak herkes iddiasını ispat etmekle yükümlüdür." buna göre davalının (birleşen dosya davacısının), kişilik haklarının ihlal edildiğini kanıtlaması gerekmektedir.

Davalı (birleşen dosya davacısı) Şükriye Eti nişanın bozulması nedeniyle TMK.nun 121. md gereğince manevi zarara uğradığını ispat edememiştir. Davacının salt nişanın bozulmasına sebebiyet vermesi nedeniyle, davalı (birleşen dosya davacısının) lehine manevi tazminata hükmedilmesi usul ve yasaya aykırıdır.

Öyle ise mahkemece, bu ilke ve esaslar gözetilerek, davalı (birleşen dosya davacısının) iddiasını ispat edemediği kabul edilip, manevi tazminat talebi yönünden davanın reddine karar verilmesi gerekirken, yanılgılı değerlendirme sonucu yazılı şekilde hüküm tesisi bozmayı gerektirmiştir.” Yarg. 3.H.D. 11.09.2014 E. 2014/12924 K.2014/11751 (<https://portal.uyap.gov.tr/uyap-uygulamaları>, ET:08.01.2016).

C. Davalı, Karşı Tarafın Manevi Zarara Uğramasında Kusurlu Olmalı

Manevi tazminat talebinde bulunabilmek için tazminat ödeyecek nişanlının, diğer nişanlının zarara uğramasında kusuru olması gerekir. Ancak bu kusurun ağır olması şart değildir¹⁰⁰. Bu nedenle nişanın bozulmasındaki hafif bir kusur dahi manevi tazminat talep edilebilmesi için yeterli olabilir. Kusurun ağırlığı sadece tazminat miktarının tayininde önem taşır¹⁰¹

Haklı bir neden bulunmaksızın nişanı bozan veya nişanın karşı tarafça haklı olarak bozulmasına sebebiyet veren taraf kural olarak kusurludur. Nişan, nişanlılardan birinin ailesinin kusuru yüzünden bozulduğu takdirde, diğer nişanlı buna dayanarak manevi tazminat talebinde bulunamaz. Çünkü bu durumda taraflardan birine atfedilebilecek kusur bulunmamaktadır¹⁰².

¹⁰⁰“Davada; tarafların 2006 yılında nişanlandıkları, bir yıl süreyle nişanlı kaldıkları, hatta bu nişanlılık süreci içerisinde tarafların cinsel beraberlik yaşayıp davacının hamile kalmasına rağmen evliliğin gerçekleşmediği ve nişanın davalı tarafça haksız olarak bozulduğu ileri sürülerek bu nedenle oluşan manevi zararın tazmini istenilmiştir. Mahkemece davacının kendi isteği ile birliktelik yaşadığı ve yine kendi isteği ile davalıdan ayrıldığı, bunun sonuçlarına da kendisinin katlanması gerektiği gerekçesiyle davanın reddine karar verilmiş, hüküm davacı vekili tarafından temyiz edilmiştir.

Türk Medeni Kanununun 121.maddesine göre; nişanın bozulması yüzünden kişilik hakkı saldırıya uğrayan taraf, kusurlu olan diğer taraftan manevi tazminat olarak uygun bir miktarda para ödenmesini isteyebilir. Manevi tazminat istenebilmesi için nişanı bozan tarafın ağır kusurlu olması zorunlu değildir. Tazminat isteyen tarafın kişilik haklarına saldırıda bulunmuş olması yeterlidir.

Somut olayda; yanların evlenmek amacıyla nişanlandıkları, bir süre devam eden nişanlılık süreci içerisinde inançları gereğince kendi istek ve arzularıyla dini nikah yaptırdıkları dosya kapsamından anlaşılmaktadır. Bu durumda resmi nikahın gerçekleşeceği hususunda davacı da geri dönülmez bir inancın oluştuğu ve bu inanç sonucu yaşadığı beraberlikten hamile kaldığı açıktır. İlişkinin bu boyuta varması da sırf davacının değil, her iki tarafın isteği sonucunda gerçekleşmiştir.

Ancak, ilişkinin yaşanan bu boyutuna rağmen basit bir tartışma bahane edilerek nişan davalı tarafından haksız olarak bozulmuştur. Davalının annesinden kaynaklanan bir tartışmanın büyütülerek hamile bir nişanlının ortada bırakılmış olması onun şeref ve namus duygularını yaralayacağı gibi çevresine karşı da küçük düşürecektir. Kaldı ki davacı da yaşadığı üzüntü nedeniyle bebeğini kaybetmiş, tıp fakültesinde okurken sınıfta kalmış, yaşadığı şehri ve okulunu değiştirmek zorunda kalmıştır.

O halde; yaşanan tartışma sonucunda davacının davalı tarafından hırpalanarak yurduna bırakıldığı, ertesi gün de özel eşyalarının yurda gönderilmek suretiyle nişanın davalı tarafından haksız olarak bozulduğu, resmi nikahın yapılacağı inancı ile nişanlısından hamile kalan davacının bu şekilde terkedilmesinin de onun namus ve şeref duygularını zedeleyeceği gözetilerek, tarafların sosyal ve ekonomik durumları ile olayın özelliğine göre uygun bir miktar tazminata hükmedilmesi gerekirken aksine düşüncelerle davanın tümünden reddi doğru olmayıp, bozmayı gerektirmiştir.” Yarg. 3.HD. 13.10.2008 E. 2008/10899 K. 2008/16590 (<https://portal.uyap.gov.tr/uyap-uygulamaları>, ET:08.01.2016).

¹⁰¹YAVUZ, s.102; ÖZTAN, Aile Hukuku, s.112;

¹⁰²Lale SİRMEN, “Nişanın Bozulmasında Manevi Tazminat”, Ankara Hukuk Fakültesi 50. Yıl Armağanı, Ankara, 1977, s. 370; TEKİNAY, s.54; AKINTÜRK / ATEŞ, s.55.

Manevi tazminat talep eden nişanlı, diğer nişanlının kusurlu olduğunu ispat etmekle yükümlüdür¹⁰³. Bunu her türlü delille ispat edebilir.

D. Manevi Tazminat Talep Edenin Kusurunun Bulunması Hali

4721 Sayılı Türk Medeni Kanunu'nun manevi tazminata ilişkin 121. maddesinde, tazminat talebi için davalının kusurlu olması gerektiği açıkça yer almakla beraber davacının kusurlu olmaması gerektiği açıkça yazmamaktadır. Halbuki EMK'da davacı tarafın kusursuz olması gerektiği açıkça yer almaktaydı¹⁰⁴. TMK'nın bu düzenlemesi, nişanın bozulmasında az da olsa kusuru olan nişanlının, kendisinden daha kusurlu olan nişanlısından manevi tazminat talep edebilmesine imkan tanıyacak mıdır? Doktrinde bir görüşe göre, kusurlu olan tarafın da kişilik hakları saldırıya uğramak koşuluyla diğer taraftan manevi tazminat isteme hakkı vardır. Davacının kusurunun derecesine göre takdir edilecek tazminatın miktarı azalacaktır¹⁰⁵. Bir

¹⁰³“Dava dilekçesinde nişanın bozulması nedeniyle hediyelerin aynen iadesi, olmadığı takdirde bedeli olan 15.000 TL'nin tahsili istenilmiştir. Karşı dava dilekçesinde ise, nişanın ortada hiçbir neden yokken davacı (k.davalı) tarafından haksız yere bozulduğu ileri sürülerek 20.000 TL manevi tazminatın tahsiline karar verilmesi istenilmiştir.

Mahkemece, nişanın davacı (k.davalı) Burhan tarafından nedensiz ve haksız olarak tüm düğün hazırlıkları yapıldıktan ve davetiyeler bastırıldıktan sonra bozulduğu gerekçesiyle asıl ve karşı davanın ayrı ayrı kısmen kabulüne karar verilmiş, hüküm davacı (k.davalı) verilince temyiz edilmiştir.

Dosyadaki yazılara, kararın dayandığı delillerle kanuni gerektirici sebeplere ve özellikle delillerin takdirinde bir isabetsizlik bulunmamasına göre, temyiz eden tarafın asıl davaya yönelik bütün temyiz itirazlarının reddi gerekmiştir.

Karşı davada verilen hüküm yönünden ise; TMK'nun 121.maddesine göre; nişanın bozulmasından kişilik hakkı saldırıya uğrayan taraf, kusurlu olan diğer taraftan (nişanlıdan) manevi tazminat olarak uygun bir miktarda para ödenmesini isteyebilir. Mahkemece davacı nişanlının kusurlu olduğu gerekçesiyle manevi tazminata hükmedilmiş ise de; nişanın sırf davacı (k.davalı) nişanlının kusuru nedeniyle bozulduğu ispat edilebilmiş değildir. Aksine tanık beyanlarından tarafların kendi aralarında anlaşamadıkları, ilk önce davalının (k.davacının) bu işin yürümeyeceğini söylediği, davacı(k.davalı)'nın da bunun üzerine nişanı sona erdirmeye iradesini açıkladığı anlaşılmaktadır. Yerleşik Yargıtay kararları uyarınca nişanın bozulmuş olmasından duyulan üzüntü başlı başına tazminatı gerektirmez. Tazminata hükmedebilmek için yasada belirtilen unsurların bir arada gerçekleşmiş olması gerekir. Açıklanan nedenlerden dolayı, davalı (k.davalı)'nın manevi tazminat talebinin reddi gerekirken, yazılı şekilde kabulü üsul ve yasaya aykırı olup, bozmayı gerektirmiştir.” Yarg. 3.HD. 23.01.2012 E. 2011/19777 K.2012/1411 (<https://portal.uyap.gov.tr/uyap-uygulamaları>, ET:08.01.2016).

¹⁰⁴473 sayılı yasa madde 85: Bir taraf kendi kusuru olmaksızın nişanın bozulmasından şahsen fahiş bir surette mutazzar olmuş ise, hakim onun zararı manevisini telafi için münasip bir tazminat hükmedebilir.

¹⁰⁵“MK' nın boşanma halinde maddi ve manevi tazminatı düzenleyen 174/2. maddesi 'boşanmaya sebep olan olaylar yüzünden kişilik hakkı saldırıya uğrayan taraf, kusurlu olan diğer taraftan manevi tazminat olarak uygun miktarda bir para ödenmesini isteyebilir' şeklinde düzenlenmiştir. MK' nın 174/2. maddesinde de dava açacak tarafın kusuru üzerinde durulmamıştır. MK' nın 174/2. maddesinin gerekçesinde boşanmada davacının da kusurlu olması halinde, manevi tazminat miktarında (Borçlar Kanununun 42. vd. Maddelerine dair hükümlerin uygulanması sonucu) indirim yapılacağı ya da tazminata hiç hükmedilmeyeceğine işaret edilmiştir. Nişanın bozulması yüzünden kişilik hakkı saldırıya uğrayan taraf, kusurlu olan diğer taraf aleyhine manevi tazminat davası açabilecek ancak kendisinin de kusuru varsa kendi kusurunun derecesine göre manevi tazminat miktarı hakim tarafından ya azaltılacak ya da hiç manevi tazminat verilmeyecektir.”(ERGÜN, s.7-9).

başka görüşe göre ise nişanlılardan biri nişanın bozulmasında diğer tarafla birlikte kendisi de kusurlu bulunuyorsa manevi tazminat isteyemez. Çünkü bu halde kusurlar birbirine mahsup edilerek tazminat miktarından bir indirme yapılması söz konusu değildir¹⁰⁶.

Yargıtaya göre, manevi tazminata hükmedilebilmesi için talepte bulunan nişanlının nişanın bozulmasında kusurunun bulunmaması gerekir¹⁰⁷.

Kanaatimizce, kusurlu olan nişanlının kendisinden daha kusurlu olan nişanlıdan manevi tazminat istemesi mümkündür. Zira EMK'da yer alan "kendi kusuru olmaksızın"

¹⁰⁶ AKINTÜRK / ATEŞ, s.55; ÖZKAN, s.73.

¹⁰⁷ "Davacı vekili dilekçesinde, müvekkili olan davacı ile davalının nişanlı olup, nişanın davalının kusurlu hareketleri ile bozulduğunu beyan ederek, 20.000 TL manevi tazminatın yasal faizi ile birlikte davalıdan tahsiline karar verilmesini talep ve dava etmiştir.

Davalı vekili cevabında; nişanın davacının kusuru nedeniyle bozulduğunu, manevi tazminat talebinin şartlarının gerçekleşmediğini belirterek, davanın reddine karar verilmesini savunmuştur. Mahkemece, davanın kısmen kabulü ile 5.000 TL manevi tazminatın davalıdan tahsiline karar verilmiş, hüküm davacı ve davalı tarafından temyiz edilmiştir. TMK 122.maddesine göre; nişanın bozulmasından dolayı kişilik hakları saldırıya uğrayan taraf, kusurlu olan diğer taraftan (nişanlıdan) manevi tazminat olarak uygun bir miktarda bir para ödenmesini isteyebilir. Açıklanan bu madde hükmüne göre, manevi tazminata karar verilebilmesi için, istemde bulunan nişanlının kişisel olarak aşırı bir biçimde zarara uğraması ve ayrıca nişanın bozulmasında hiçbir kusurunun bulunmaması gerekir.

Somut olayda; iddia, savunma, tanık beyanları ve tüm dosya kapsamına göre; taraflar arasındaki nişan, evliliğe hazırlık dönemindeki alışverişler nedeniyle taraflar ve aileleri arasında çıkan tartışma sonucunda her iki tarafın kusurlu hareketlerinden dolayı bozulmuştur. Nişanın bozulmasında her iki tarafta kusurludur. Manevi tazminat şartları oluşmamıştır. Düğün ve nikah gününün belirlenmiş olması taraflara evliliğe zorlayıcı neden olarak kabul edilemez. Manevi tazminat yönünden davanın reddi gerekirken, mahkemece yanılığlı değerlendirme sonucunda yazılı şekilde manevi tazminat yönünden davanın kısmen kabulü cihetine gidilmesi doğru görülmemiş, bozmayı gerektirmiştir." Yarg. 3.H.D. 20.02.2014 E. 2013/18584 K. 2014/2544 (<https://portal.uyap.gov.tr/uyap-uygulamalari>, ET:08.01.2016);

"Davacı vekili dilekçesinde, müvekkili olan davacı ile davalının nişanlı olup, davalı nişanlı kızın kusurlu hareketleri ile bozulduğunu beyan ederek, nişan hediyelerinin iadesi ile, 10.000 TL manevi tazminatın yasal faizi ile birlikte davalıdan tahsiline karar verilmesini talep ve dava etmiştir. Davalı savunmasında, nişanlılık süresi boyunca davacının sürekli üzerinde baskı kurduğunu, bunalttığını, bunun üzerine davacıdan ayrılmak istediğini belirttiğini, ancak bunu şaka yollu söylediğini, tekrar barışmak istediğinde de davacının kabul etmediğini, nişanın davacı taraf yüzünden bozulduğunu beyan ederek, davanın reddine karar verilmesini talep etmiştir.

Mahkemece, nişan hediyelerinin iadesi talebinin reddine, manevi tazminat talebinin ise kısmen kabulü ile 5.000 TL manevi tazminatın davalıdan tahsiline karar verilmiş, hüküm davalı tarafından temyiz edilmiştir.

Ancak, TMK.nun 121.maddesi "Nişanın bozulması yüzünden kişilik hakkı saldırıya uğrayan taraf, kusurlu olan diğer taraftan manevi tazminat olarak uygun bir miktarda para ödenmesini isteyebilir." hükmünü içermektedir.

Açıklanan bu madde hükmüne göre, manevi tazminata karar verilebilmesi için, istemde bulunan nişanlının kişisel olarak aşırı bir biçimde zarara uğraması ve ayrıca nişanın bozulmasında hiçbir kusurunun bulunmaması gerekir.

Medeni Kanun'un 6.maddesi gereğince, "Kural olarak herkes iddiasını ispat etmekle yükümlüdür." buna göre davacının, kişilik haklarının ihlal edildiğini kanıtlaması gerekmektedir.

Yargılama sırasında dinlenen davacı tanıklarının sözlerinin bir kısmı TMK.nun 121.maddesinde yer alan kişilik haklarının saldırıya uğrama durumunu kabule elverişli olmayan beyanlar olup, tamamı duyuma dayalıdır. Görgüye dayalı ifadeler değildir. Bir kısmı ise, sebep ve saiki açıklanmayan ve inandırıcı olmaktan uzak izahlardan ibarettir.

Öyle ise mahkemece, bu ilke ve esaslar gözetilerek, davacının iddiasını ispat edemediği kabul edilip, manevi tazminat talebi yönünden de davanın reddine karar verilmesi gerekirken, yanılığlı değerlendirme sonucu yazılı şekilde hüküm tesisi bozmayı gerektirmiştir." Yarg. 3.H.D. 10.12.2013 E. 2013/14925 K. 2013/17601 (<https://portal.uyap.gov.tr/uyap-uygulamalari>, ET:08.01.2016).

ifadesinin TMK’da yer almaması kanun koyucunun da kusurlu nişanlının kendisinden daha kusurlu olan nişanlıdan manevi tazminat talep edebilmesini mümkün kılmak istediğinin göstergesidir.

Nişanlı kızın, nişanlısı olan erkeğin kendisi ile cinsel ilişki kurmasına izin verdikten sonra, erkek haklı bir sebep olmaksızın nişanı bozarsa, davacı kız manevi tazminat istemi halinde cinsel ilişkiye izin verdiği için kusurlu sayılır mı? Doktrinde bir görüşe göre, kanunda aranan kusur şartı nişanın bozulmasındaki kusura ilişkindir. Bu sebeple nişanlı kızın cinsel ilişkiye izin vermesindeki kusur ile nişanın bozulmasındaki kusuru birbirine karıştırmamak gerekir. Bekaretini kaybeden nişanlı kızın, nişanın bozulmasında yine de kusursuz olması mümkündür¹⁰⁸. Kanaatimizce de, nişanlı kızın sırf cinsel ilişkiye rıza göstermesi nedeniyle kusurlu sayılması mümkün değildir. Zira TMK manevi tazminata ilişkin 121. maddesinde nişanın bozulmasına kusuru ile sebep olmak koşulunu aramaktadır. Oysaki kızın cinsel ilişkiye izin vermesi ile nişanın bozulması arasında uygun bir illiyet bağı bulunmamaktadır. Bu husus yalnızca tazminat miktarının belirlenmesinde dikkate alınabilir. Nitekim Yargıtay da bir kararında¹⁰⁹ kızın cinsel ilişkiye izin vermesinin tazminat miktarının belirlenmesinde dikkate alınması gerektiğini belirtmiştir.

¹⁰⁸FEYZİOĞLU, s.75; KOÇ'a göre, “nişanlılık dönemi içinde nişanlıların karşılıklı rıza sonucunda birbirleriyle cinsel ilişki kurmaları ile nişanın bozulması arasında -başka nedenler yoksa- uygun nedensellik bağı olduğu kabul edilemez. Kaldı ki, müstakbel eşinin kendisine verdiği evlenme sözünü tutacağına duyduğu güven nedeniyle, kendisiyle cinsel ilişki kurmasına izin veren davacı kadının bu davranışının, ona bir kusur olarak yüklenmesi de hakkaniyete uygun değildir.”(KOÇ, s.115-116).

¹⁰⁹Bkz. dpnt:92.

III. MANEVİ TAZMİNATIN TAYİNİ

A. Dava Hakkı

Maddi tazminattan farklı olarak manevi tazminat isteme hakkı sadece kişilik hakkı ihlal edilen nişanlıya tanınmış bir haktır. Bu yüzden kişilik hakkı ihlal edilen nişanlının annesi, babası veya onlar gibi hareket eden kimseler diğer nişanlıdan manevi tazminat talep edemezler¹¹⁰.

¹¹⁰“Davacılar-karşı davalılar vekili, müvekkili Nurdan ile davalı Furkan'ın 2009 yılında nişanlandığını, ev kiralanıp eşyalar alındıktan sonra davalı Sevinç'in telefon ile arayarak nişanı bozduklarını söyleyerek müvekkillerine hakaret ettiğini, müvekkiline ait buzdolabı ile çeyiz eşyalarının gönderildiğini, diğer beyaz eşyaların gönderilmediğini, daha sonra davalı Furkan'ın başka biri ile nişanlandığını öğrendiklerini, müvekkili Nurdan'ın çevresine karşı küçük düştüğünü, onurunun kırıldığını, müvekkilleri Kıymet ve İbrahim'in de davalı Sevinç tarafından gerek telefonda gerekse mektupla manevi değerleri, onurları ve kişilik haklarının zedelenerek şekilde hakarete uğradıklarını ileri sürerek, nişanın bozulmasından dolayı müvekkili İbrahim tarafından alınan beyaz eşyaların iadesine veya 2.000,00 TL tutarındaki bedelinin iadesine, müvekkili İbrahim için 750,00 TL maddi, 1.000,00 TL manevi tazminat ile Kıymet için 1.000,00 TL, Nurdan için 2.500,00 TL manevi tazminata hükmedilerek davalılardan alınmasına karar verilmesini talep ve dava etmiştir.

Davalılar-karşı davacılar vekili, davacıların müvekkilinin ekonomik durumunu bilmelerine rağmen ev ve mobilyalar konusunda zorluk çıkardıklarını, müvekkilinin nişanlısının kendisinden habersiz şekilde hareket etmesi nedeniyle esnafın karşısında küçük düştüğünü, ayrıca müvekkilinin arkadaşına evi göstermek için getirdiğinde davalı Nurdan'ın hakaret ettiğini, davalılar İzmir'e döndükten bir hafta sonra nişanı bozduklarını telefon ile bildirerek eşyaları istediklerini, müvekkillerinin karşı tarafa ait eşyaları gönderdiklerini, müvekkillerinin de takılan bileziği geri istediklerini ancak karşı tarafın bileziği iade etmediklerini, nişanın bozulmasında müvekkillerinin bir kusurunun bulunmadığını, davalı Nurdan'ın daha öncede nişanlanıp ayrıldığını, nişanı bozduktan 3-4 ay sonra başka biri ile sözlendiğini, davalı Nurdan'ın kişilik haklarının zedelenmediğini, davalı İbrahim'in talep ettiği maddi tazminatların ise yersiz olduğunu, beyaz eşyaların bilezik karşılığı tutulduğunu, bileziğin iade edildiği takdirde eşyaların geri verileceğini belirterek, davanın reddi ile, müvekkili Furkan için 5.000,00 TL manevi, 9.325,00 TL maddi tazminata hükmedilmesini talep ve dava etmiştir.

Mahkemece, Karşı davanın reddine, Davanın kısmen kabulü ile; bir çamaşır makinası 1.300,00 TL, bir fırın 250,00 TL değerinde olan eşyaların davalılar tarafından davacılar aynen iadesine ya da toplam 1.550,00 TL nin dava tarihinden itibaren yasal faizi ile davalıdan alınarak davacılar verilmesine, tarafların sosyal ve ekonomik durumları ve kusur durumları gözetilerek davacı İbrahim için 1.000,00 TL, davacı Kıymet için 1.000,00 TL, davacı Nurdan için 2.000,00 TL manevi tazminatın karar tarihinden itibaren yasal faizi ile davalılardan alınarak davacılar verilmesine, davacı İbrahim'in maddi tazminat talebinin reddine karar verilmiş, hüküm davalılar-karşı davacılar vekili tarafından temyiz edilmiştir. Dosyadaki yazılara, kararın dayandığı delillerle kanuni gerektirici sebeplere ve özellikle delillerin takdirinde bir isabetsizlik görülmemesine göre, davalılar-karşı davacılar vekilinin sair temyiz itirazları yerinde değildir.

1-TMK'nun 121.maddesine göre, nişanın bozulmasından kişilik hakkı saldırıya uğrayan taraf, kusurlu olan diğer taraftan (nişanlıdan) manevi tazminat olarak uygun bir miktarda para ödenmesini isteyebilir.

Bilindiği üzere; manevi tazminat, haksız bir eylemin yarattığı üzüntünün, duyulan elem ve acıların giderilmesini amaçlayan bir ödemedir. Manevi zarar, mal varlığına dokunmayan, yaşam, sağlık, namus, sır, aile mahremiyeti gibi mal varlığı harici varlıklarda meydana gelen azalma olup, bu zarar manevi tazminatla giderilmeye, azaltılmaya çalışılmıştır.

Nişanın bozulmasının, taraflarda üzüntü yaratması ve menfaatleri haleldar etmesi doğaldır. Doğal olan bu üzüntü ve menfaat ihlali manevi tazminata esas alınmaz. Bir kere nişanlandıktan sonra tazminat ödeme tehdidi altında bulunmak suretiyle evlenmeyi taraflar için zorunlu hale getirebilecek şekilde manevi tazminata hükmedilemez. Ancak nişanın bozulması nedeni ile fahiş bir zarar doğmuş ve bu nedenle kişilik hakları da saldırıya uğramış ise bu durumun ispatı halinde manevi tazminata hükmedilebilir.

Medeni Kanun'un 6.maddesi gereğince, "Kural olarak herkes iddiasını ispat etmekle yükümlüdür." buna göre davacının, kişilik haklarının ihlal edildiğini kanıtlaması gerekmektedir.

Somut olayda, nişanın bozulması nedeniyle manevi tazminat talep edenler nişanı bozulan Nurdan ile birlikte Nurdan'ın annesi Kıymet ve babası İbrahimdir. Mahkemece her üç davacı lehine de manevi tazminata hükmedilmiştir. Nişanın bozulması nedeniyle manevi tazminat talep hakkı bulunanın TMK'nun 121. md. gereğince Nurdan olduğu, anne ve babasının bu nedenle

Manevi tazminat isteme hakkı kişiye sıkı sıkıya bağlı haklardandır. Bu sebeple ayırt etme gücüne sahip küçükler ve kısıtlılar yasal temsilcilerinin iznine muhtaç olmaksızın manevi tazminat davasını bizzat açabilirler. Kusursuz nişanlının veli veya vasisi onun adına böyle bir istemde bulunamaz¹¹¹. Ancak kişilik hakları ihlal edilen nişanlının bu sebeple ayırtetme gücünü kaybetmesi halinde yasal temsilcisinin onun adına manevi tazminat talep edebileceği hakkaniyet gereği kabul edilmelidir¹¹².

Manevi tazminat isteyen nişanlının ayrıca maddi tazminat isteme hakkı bulunup bulunmaması önem taşımaz. Maddi ve manevi tazminat davaları birlikte açılabileceği gibi ayrı ayrı da açılabilir. Fakat dikkat edilmelidir ki, nişanın bozulmasında maddi tazminat isteme hakkı nişanlıdan başka anne, baba ve onlar gibi davrananlara da tanınmışsa da, TMK m.121 uyarınca manevi tazminat isteyebilme hakkı yalnız nişanlılara tanınmıştır.

B. Davalı

Nişanın bozulması sebebiyle kişilik hakkı ihlal edilen nişanlı, manevi tazminat istemini diğer nişanlıya yöneltmelidir. Kusurlu nişanlının annesi ve babası veya onlar gibi hareket edenlerden manevi tazminat talep edilmez¹¹³. Ancak kusurlu nişanlı sınırlı

manevi tazminat talep edemeyeceği hususu mahkemece dikkate alınmamıştır.

Davacı Nurdan nişanın bozulması nedeniyle TMK'nun 121. md gereğince manevi zarara uğradığını ispat edememiştir. Davalının salt nişanın bozulmasına sebebiyet vermesi nedeniyle, davacılar lehine manevi tazminata hükmedilmesi usul ve yasaya aykırıdır.

Öyle ise mahkemece, bu ilke ve esaslar gözetilerek, davacı Nurdan'ın iddiasını ispat edemediği kabul edilip, diğer davacılar olan anne ve babanın nişanın bozulması nedeniyle manevi tazminat talep etme hakkı bulunmadığı dikkate alınmadan, manevi tazminat talebi yönünden davanın reddine karar verilmesi gerekirken, yanılığılı değerlendirme sonucu yazılı şekilde hüküm tesisi bozmayı gerektirmiştir."Yarg. 3.H.D. 12.02.2014 E. 2013/17223 K. 2014/2072 (<https://portal.uyap.gov.tr/uyap-uygulamaları>, ET:08.01.2016).

¹¹¹AKINTÜRK / ATEŞ, s.56.

¹¹²FEYZİOĞLU, s.79; SİRMEN, s.374; ÖZTAN, Aile Hukuku, s.115.

¹¹³"Davacı, Şerafettin (baba) nişanın haksız olarak bozulması nedeniyle nişan merasimi için yapılan masraflar karşılığı olarak 647.000.000 TL tazminatın davalılar Selma ve babası Yaşar'dan tahsilini talep ve dava etmiştir.

Davalılar birleştirilen karşı davada bu davanın reddi ile birlikte nişanın haksız bozulmasından dolayı 1.000.000.000 TL manevi tazminat ile nişan merasimi için yapılan 500.000.000 TL masrafın davacı Şerafettin ile oğlu Murat'dan (nişanlı) tahsilini talep ve dava etmişlerdir.

Mahkemece davanın kabulü, karşı davanın ise kısmen kabulü ile 99.000.000 lira maddi, 500.000.000 lira manevi tazminatın davalılardan müştereken ve müteselsilen tahsiline karar verilmiştir.

Hüküm taraflarca temyiz edilmiştir.

Hüküm başlığında, davalı Murat Çakır'ın isminin yazılmaması maddi hata olarak kabul edilmiştir.

ehliyetsizse, bu durumda dava kusurlu nişanlının veli veya vasisine karşı açılabilir, fakat dava kusurlu nişanlı hakkında hüküm ve sonuç doğuracaktır.

Nişanın bozulmasında kusuru bulunan nişanlı dışındaki kişilere karşı TMK m.121'e göre dava açılmasa da, şartları varsa genel hükümlere göre dava açmak mümkündür. Mesela nişanı bozmaya teşvik eden üçüncü kişiye karşı TMK m.25 veya TBK m.58'e göre dava açılabilir¹¹⁴.

C. Tazminat

TMK manevi tazminat olarak uygun miktarda bir para ödenmesinin talep edilebileceğini belirtmiştir. Bu sebeple nişanın bozulmasından dolayı kişilik hakkı ihlal edilen nişanlı para yerine başka bir şey talep edemeyeceği gibi hakim de uğranılan manevi zararın para yerine başka bir surette tazminine (örneğin kınamak ve bunu basın yoluyla ilanına) karar verme yetkisine sahip değildir. Nitekim madde gerekçesinde yer alan “ maddede hükmedilecek manevi tazminatın bir miktar paranın ödenmesi şeklindeki bir tazminat olduğu açıkça vurgulanmış, burada manevi tazminatın diğer şekillerine yer verilmediği ifade edilmek istenmiştir” ibaresi ile de bu husus açıkça ifade edilmiştir.

Hükmedilecek tazminatın miktarını hakim TMK m.4 çerçevesinde, kişilik hakkına saldırı teşkil eden eylem ve olayın özelliği, tarafların kusur oranı, sosyal ve ekonomik durumlarını dikkate alarak serbestçe takdir eder¹¹⁵.

MK.85. (TMK.122.) maddesine göre, nişanın bozulmasından dolayı kişilik hakkı saldırıya uğrayan taraf, kusurlu olan diğer taraftan (nişanlıdan) manevi tazminat olarak uygun bir miktarda bir para ödenmesini isteyebilir. Üzüntü duymak başlıbaşına manevi tazminatı gerektirmez. Manevi tazminat talep edebilmek için, kişilik haklarının ihlali, terkedilen nişanlının şeref ve namus duygularının yaralanmış olması veya çevresine karşı küçük düşmüş, itibarının zedelenmiş olması gerekir.

Mahkemece, bu hususlar gözetilmeksizin salt üzüntü nedeniyle manevi tazminata hükmedilmesi ve hükmedilen miktarın yasa gereği karşı taraf olarak nişanlıdan tahsili gerekirken, babanın da sorumlu tutulması doğru görülmemiştir.” Yarg. 3.H.D. 08.07.2004 E. 2004/6788 K. 2004/7878 (GENÇCAN, 4721 Sayılı Türk Medeni Kanunu,s.1043).

¹¹⁴DURAL / ÖĞÜZ / GÜMÜŞ, s.40-41.

¹¹⁵Bkz. dpnt:8.

İstem halinde manevi tazminata, kişilik haklarını ihlal eden olayın meydana gelmesinden itibaren yasal faiz yürütülebilir¹¹⁶.

TMK’da nişanın bozulması halinde hükmedilecek manevi tazminatın irat şeklinde veya taksitle ödenip ödenemeyeceğine ilişkin açık bir düzenleme yer almamaktadır. Bir görüşe göre¹¹⁷ tazminat toptan ödenir, irat şeklinde veya taksitle ödenemez.

Kanaatimizce manevi tazminat irat şeklinde veya taksitle ödenmemelidir. Zira nişanın bozulması nedeniyle duyulan elem ve ızdırabın ne kadar süre devam edeceğini önceden tespit etmek mümkün olmadığından bir süre sonra sona ermesine rağmen irat şeklinde veya taksitle ödeme yapılmaya devam edilmesi kişinin söz konusu olayı tekrar hatırlamasına yol açacağından manevi tazminatın elem ve ızdırabı dindirme amacına uygun düşmeyecektir. Ayrıca manevi tazminat özendirici olmamalı, zenginleşme aracı olarak kullanılmamalıdır. Bu yönden de irat şeklinde ödeme yapılması kabul edilmemelidir. Öte yandan nişanın bozulması halinde manevi tazminata benzer nitelikte olan boşanma halinde manevi tazminatı düzenleyen TMK'nın 176. maddesinin 2. fıkrasında “manevi tazminatın irat biçiminde ödenmesine karar verilemez” ibaresi yer almaktadır. Boşanma nedeniyle hükmedilecek manevi tazminatın irat biçiminde ödenemeyeceğini, ancak nişanın bozulması nedeniyle hükmedilecek manevi tazminatın irat biçiminde ödenebileceğini söylemek de isabetli bir değerlendirme olmayacaktır. Bu nedenle TMK m.176/2’nin kıyasen nişanın bozulması nedeniyle hükmedilecek manevi tazminat yönünden de uygulanması uygun bir çözüm yolu olacaktır.

Hakim 1 TL gibi çok az bir miktar parayı tazminat olarak takdir edemez. Zira böyle bir tazminat şekli ancak mahkemece kınama anlamına gelir. Oysa TMK m.121 gereği nakdi tazminata hükmedilmesi zorunludur. Bu nakdi tazminat da çekilen acıları dindirmeye, davalıyı hayata bağlayacak ruhsal uyum ve dengeyi yeniden sağlamaya yeterli bir miktarda paradan ibaret olmalıdır¹¹⁸

¹¹⁶YAVUZ, s.105.

¹¹⁷GENÇCAN, Aile Hukuku, s.238.

¹¹⁸SİRMEN, s.373-374.

D. Manevi Tazminat İsteminin Devri ve Mirasçılar Tarafından İleri

Sürülmesi

EMK'nın 85. maddesinin ikinci fıkrasında manevi tazminat talep hakkının mirasçılara intikal edip etmeyeceği düzenlenmişti. Söz konusu madde “ manevi tazminat davası, mirasçıya intikal etmez; şu kadar ki, miras açıldığı zaman iddia kabul edilmiş veya dava ikame olunmuş ise mirasçılara intikal eder.” şeklinde idi. Bu düzenleme gereği manevi tazminat isteği ancak miras açıldığı zaman iddia kabul edilmiş veya dava ikame olunmuş ise mirasçılara intikal edebilecekti. 1988 yılında 3444 Sayılı Kanun'la EMK'na eklenen 24/a maddesinin üçüncü fıkrasındaki “manevi tazminat talebi karşı tarafça kabul edilmedikçe devredilemez; ancak miras yoluyla intikal eder” şeklindeki düzenleme karşısında, m.85/2'deki düzenlemenin m.24/a ya göre özel hüküm niteliğinde olup olmadığı ve nişanın bozulması halinde sahip olunan manevi tazminat talep hakkının bu maddeye göre mi mirasçılara geçeceği yoksa m.24/a uyarınca kendiliğinden mi mirasçılara geçeceği hususu doktrinde tartışmalıydı¹¹⁹.

¹¹⁹KOÇ, s.128-129; TEKİNAY'a göre, “3444 sayılı kanun MK nun 85. maddesinde değişiklik yapmadığına göre, MK nun 24/a maddesindeki bu yeni hüküm, nişanın bozulması haline uygulanamaz. Zira 24/a maddesi genel bir hükümdür. 85. m. ise özel bir hali düzenlemektedir.” (TEKİNAY s.59);

“Manevi tazminat isteme hakkı (maddi tazminattan farklı olarak nişanlının mirasçılara geçmez. Bu husus Medeni Kanunun 85 inci maddesinin ikinci fıkrasında açıkça dile getirilmiştir. Böyle olmasaydı bile, bu hakkın kişiye sıkı biçimde bağlı haklardan olması nedeniyle aynı sonuca varmak gerekecekti. Ancak nişanlı ölmeye önce kendisi manevi tazminat istemiş ve karşı taraf da bunu kabul etmişse ya da tazminat davası nişanlı tarafından açılmışsa, bundan sonra nişanlı ölse de artık bu hak mirasçılara geçer” (ZEVKLİLER / ACABEY / GÖKYAYLA, s.738);

“3444 sayılı Kanunla Medeni Kanuna eklenen 24a maddesinde, genel olarak manevi tazminat davasının mirasçıya intikal etmesini kabul eden hükme nazaran nişan bozulmasında MK 85/II özel bir hükümdür.”(OĞUZMAN / DURAL, s.50);

“Kanun manevi tazminat isteminin kural olarak mirasçılara geçmeyeceğini kabul etmiştir. Eğer kusurlu nişanlı bu hakkı tanımış ya da kusursuz nişanlı tarafından dava açılmış ise, mirasçılara geçeceği yönü tartışmasıdır. Fakat kanunumuza göre, ölen nişanlı bir dava açmış değilse, bu davanın mirasçılar tarafından açılması kesinlikle yasaklanmıştır.”(YAVUZ, s.106);

“Yüzüstü bırakılan nişanlının mirasçılarını başkaca kişilik değeri ihlalleriyle karşılaşmış olanların mirasçılarında daha elverişsiz bir hukuki konuma sokmanın inandırıcı gerekçesi bulunmadıkça, MK. m.85 II kuralındaki sınırlamanın bir örtülü ya da gerçek olmayan yasa boşluğu oluşturduğunu ve bu boşluğun MK mad.24 a III hükmü doğrultusunda doldurulması gerektiğini savunmak tutarlı olsa gerek. Böylece, istisnai olarak bir “lex posterior generalis”, bir “lex prior specialis” i uygulamadan kovmuş olmaktadır.”(Rona SEROZAN, “Manevi Tazminat İsteminin Mirasçılara İntikali”, Prof. Dr. İlhan E. Postacıoğlu'na Armağan, İstanbul, 1990, s.287);

“Bilindiği gibi lex specialis derogat lex generalis kuralı mutlak değildir. Böyle bir sonuca varma genel normun yorumu neticesinde bulunabilir. Medeni Kanunun 24/a maddesi bu açıdan yorumlandığında bu maddenin genel norm olarak yeni ve çağdaş bir ilkeden hareket ettiği tespit edilir. Madde şahsiyet haklarının zedelenmesi nedeniyle doğacak manevi tazminat taleplerinin mirasçılara intikal etmesini öngörmüştür. Kanun koyucunun nişanlanma hariç diğer bütün şahsiyet haklarının ihlalinde belli çağdaş bir ilkeden hareket etmek istemesini, bunu açıkça genel kural halinde düzenlemesini ve sadece nişanın bozulması nedeniyle ortaya çıkacak şahsiyet hakkının ihlalinde genel kuralda benimsenen ilkeden ayrılarak eski ilkede ısrar

TMK m.121'de ise bu konuda özel bir düzenleme yer almamaktadır. Ancak söz konusu maddenin gerekçesinde; *“Yürürlükteki Kanunun 85 inci maddesinin ikinci fıkrasında düzenlenen manevi tazminatın mirasçılara intikal edip etmeyeceği sorunu, 25 inci maddenin dördüncü fıkrasında hükme bağlanmış olan genel kurala bırakılmıştır. Manevi tazminatın mirasçılara intikal edip etmeyeceği, ayrıca bunun başkalarına devir edilip etmeyeceği 25 inci maddede hükme bağlanmış olduğundan bu maddede yeniden kaleme alınması yerinde görülmemiştir”* denilmek suretiyle bu husustaki soru işaretleri ortadan kaldırılmıştır.

TMK'nın 25. maddesinin 4. fıkrası uyarınca manevi tazminat istemi miras bırakan tarafında ileri sürülmüş olmadıkça mirasçılara geçmez. Yasada alacaklının bu alacağını ileri sürmesinin herhangi bir şeklinden söz edilmemiştir. Önemli olan alacaklının manevi tazminat istemine ilişkin iradesini açıklamış olmasıdır. Hatta bu istemin manevi tazminat borçlusuna ileri sürülmesi dahi zorunlu değildir. Alacaklının bu istemini bir başkasına açıklamış olması dahi yeterli görülebilecektir. Bunun sonucu olarak manevi tazminat alacaklısının borçluya bir ihtar çekmesi, bu istemini ortaya koyan bir yazı gönderdiğinin kanıtlanması, yakınlarına bu alacağın tahsil edilmesini açıklaması, dava açılmış olması, bir vasiyet yaparak hakkının aranmasını istemesi manevi tazminat alacağının mirasçılara geçmesi için yeterli olacaktır¹²⁰.

TMK'nın 25. maddesinin 4. fıkrası uyarınca manevi tazminat istemi karşı tarafça kabul edilmiş olmadıkça sağlar arası bir işlemle başkasına devredilemez.

etmek istemesini kabul mümkün değildir. Zira gerek nişanlanmada gerek boşanmada (keza ismin tecavüze uğraması halinde vs...'de), şahsiyet hakkına yapılan tecavüzle ihlal edilen husus kişinin manevi varlığıdır; manevi varlığındaki bir eksilmedir. Bir diğer deyişle, nişanlanmanın sona ermesi halinde doğacak manevi zararın mirasçılara intikal etmesini engelleyecek kendine özgü bir modalitesi yoktur. Bu nedenle norm koyucunun burada diğer şahsi varlıkların ihlalinde uyguladığı prensibi uygulamak isteyeceği kabul edilmelidir. Böyle bir düşünce hukukta uyum ilkesine (benzer olaylara benzer kuralların uygulanması ilkesine) de uygundur.” (Bilge ÖZTAN / Fırat ÖZTAN “İlga, Boşluk, Birlikte Yürürlükte Olma Kavramları Açısından Medeni Kanun'un 24/a-III'üncü Maddesi Karşısında Medeni Kanun'un 85/ II'nci Maddesinin Durumu“, Prof. Dr. Jale G. Akipek'e Armağan, Konya 1991, s.259-260).

¹²⁰KILIÇOĞLU, Ahmet M., Medeni Kanunumuzun Getirdiği Yenilikler, Ankara 2004, s.4.

Manevi tazminat isteminden, bu hak doğmadan önce feragat edilemez. Böyle bir şey kişilik haklarını koruyan bir kuraldan feragat henüz duyulmayan eylemlere davet anlamına gelir, bu ise kişilik haklarını zedeler. Oysa manevi tazminat talep etme hakkı doğduktan sonra hak sahibinin feragat edebilmesine engel yoktur. Çünkü artık kişilik haklarının bu yüzden ihlal tehlikesi söz konusu değildir.¹²¹

IV. GÖREVLİ VE YETKİLİ MAHKEME

Görevli ve yetkili mahkeme konusunda daha önce maddi tazminat bölümünde yapmış olduğumuz açıklamalar burada da geçerlidir¹²². Maddi tazminat bölümünde yaptığımız açıklamalara ek olarak HMK ve TMK'da manevi tazminat istemine ilişkin davalarda uygulanabilecek başkaca yetki kurallarının bulunup bulunmadığına deyinmek faydalı olacaktır.

HMK m.16'da haksız fiilden doğan davalarda, haksız fiilin işlendiği veya zararın meydana geldiği yahut gelme ihtimalinin bulunduğu yer ya da zarar görenin yerleşim yeri mahkemesinin yetkili olduğu belirtilmiştir. Kişilik haklarının ihlalinin aynı zamanda bir haksız fiil olduğu kabul edilerek söz konusu yetki kuralının nişanın bozulması nedeniyle açılan manevi tazminat davalarında da uygulanması mümkündür.¹²³

¹²¹TEKİNAY, s.60.

¹²²Bkz. s.32-35.

¹²³“Davacılar dilekçelerinde; davacı müvekkili Birmur ile davalının beş yıl kadar süren ilişkinin ardından nişanlandıklarını, nişan giderlerinin ise davacı Birmur'un babası olan diğer davacı İhsan tarafından karşılandığını, ancak üç yıl kadar sonra nişanın davalının kusuruyla bozulduğunu, akabinde davalının davacıları tehdit ettiğini ileri sürerek; lehlerine 20.000 TL manevi, 10.000 TL maddi tazminatın tahsiline karar verilmesini talep etmiştir.

Davalı vekili cevap dilekçesinde; müvekkilinin ikametgâhının İzmir'de olması nedeniyle davanın İzmir Aile Mahkemesinde açılması gerektiğini savunarak yetki itirazında bulunmuştur.

Mahkemece, 4721 sayılı TMK'nun 120.maddesine dayalı nişanın bozulması nedeniyle maddi tazminat ve aynı yasanın 121.maddesine dayalı nişanın bozulması nedeniyle manevi tazminat istemleri ile açılan davada; ne 6100 sayılı HMK'da ne de 4721 sayılı TMK'da düzenlenmiş özel yetkili mahkeme bulunmadığı, bu nedenle genel yetkili mahkeme olan davalının yerleşim yeri mahkemesinin yetkili olduğundan bahisle dava dilekçesinin yetki yönünden reddine karar verilmiş; hüküm, davacılar tarafından temyiz edilmiştir. Uyuşmazlık; davalı tarafından nişanın haksız bozulması nedeniyle, evlilik olacağı inancı ile yapılan harcamalar karşılığı 10.000 TL maddi ve bu nedenle duyulan üzüntü karşılığında da 20.000 TL manevi tazminat istemlerine ilişkindir.

4721 sayılı TMK. nun 121.maddesine göre, nişanın bozulması yönünden kişilik hakları saldırıya uğrayan taraf, diğer taraftan manevi tazminat olarak uygun miktarda bir para ödenmesini isteyebilir.Bu noktada, haksız eylem niteliğindeki kişilik haklarına saldırıdan kaynaklanan uyuşmazlıkların çözüm yeri ile ilgili düzenlemeyi içeren ve kamu düzenine ilişkin olmayan özel yetki kuralı niteliğinde bulunan 6100 sayılı HMK' nun 16. maddesinde; haksız fiilden kaynaklanan davaların, haksız fiilin işlendiği veya zararın meydana geldiği yahut gelme ihtimalinin bulunduğu yer ya da zarar görenin yerleşim yeri mahkemesinde açılacağı öngörülmüştür. Diğer bir anlatımla; açıklanan kanun maddesi ile kişilik hakları saldırıya uğrayan

TMK'nın 25. maddesinin 5. fıkrasına göre davacı, kişilik haklarının korunması için kendi yerleşim yeri veya davalının yerleşim yeri mahkemesinde dava açabilir. Bu hükümden hareketle nişanın bozulması sebebiyle kişilik hakkı ihlal edilmiş olan nişanlı, manevi tazminat istemini kendi yerleşim yeri veya davalının yerleşim yeri mahkemesinde ileri sürebilecektir¹²⁴.

kimseye, yetki konusunda geniş bir seçimlik hakkının tanındığı her türlü duraksamadan uzaktır. Somut olaya gelince; kişilik haklarına saldırı iddiasıyla manevi tazminat talebinde bulunan davacılar, haksız eylemin işlendiği ve aynı zamanda yerleşim yerleri olan Nazilli mahkemeleri ile davalının yerleşim yeri olan İzmir mahkemelerinden birini seçmek ve o mahkemede dava açmak hakkına haiz olup, yetki konusunda seçimlik haklarını kendi yerleşim yeri mahkemesinde kullanmıştır. Hal böyle olunca, yerel mahkemece; davanın esasının incelenmesi gerekirken, yanılığılı değerlendirme ile yetki yönünden dava dilekçesinin reddine karar verilmesi usul ve yasaya aykırıdır.” Yarg. 3.H.D. 18.03.2013 E. 2013/3093 K. 2013/4503 (<https://portal.uyap.gov.tr/uyap-uygulamaları>, ET:08.01.2016).

¹²⁴Harun BULUT, Aile Hukuku Davaları, İstanbul 2007, s.364.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

HEDİYELERİN GERİ VERİLMESİ

I. GENEL BAKIŞ

Nişanın sona ermesi halinde maddi ve manevi tazminat talebinin dışında ayrıca nişanlılık döneminde nişanlılık dolayısıyla verilmiş olan hediyelerin iadesi de istenebilecektir. Bu hususu düzenleyen TMK'nın 122. maddesinde “*Nişanlılık evlenme dışındaki bir sebeple sona ererse, nişanlıların birbirlerine veya ana ve babanın ya da onlar gibi davrananların, diğer nişanlıya vermiş oldukları alışılmışın dışındaki hediyeler, verenler tarafından geri istenebilir. Hediye aynen veya mislen geri verilemiyorsa, sebepsiz zenginleşme hükümleri uygulanır.*” hükmü yer almaktadır. Söz konusu düzenlemede yer alan ve aşağıda ayrıntılı olarak açıklanacak şartların gerçekleşmesi halinde nişanlılar veya anne ve babaları ya da onlar gibi davranan kişilerin nişanlılık dolayısıyla vermiş oldukları hediyelerin iadesini istemeleri mümkün olabilecektir.

TMK'nın nişanın sona ermesine hediyelerin geri verilmesi sonucunu bağlamış olması son derece normal ve isabetlidir. Çünkü nişanın sona ermesiyle birlikte nişanlıların birbirlerine veya nişanlılardan birinin ana ve babasının ya da onlar gibi davrananların diğer nişanlıya hediye vermek suretiyle yapmış oldukları kazandırıcı işlemlerin hukuki sebebi ortadan kalkmış olmakta, böylece de kazanım bir tür sebepsiz zenginleşmeye dönüşmektedir. Nitekim kanunun 122. maddesinin 2. fıkrasında “ hediye aynen veya mislen geri verilemiyorsa sebepsiz zenginleşme hükümleri uygulanır” hükmüyle de hediyelerin geri verilmesinde kıyas yoluyla sebepsiz zenginleşme hükümlerinin uygulanacağını belirtmiştir¹²⁵.

¹²⁵AKINTÜRK / ATEŞ, s.46.

II. HEDİYE KAVRAMI

Nişanlanma sebebiyle bir nişanlıya ekonomik değeri olan her türlü kazandırma hediye kavramı içine girer. Mücevher, apartman dairesi, yazlık villa, otomobil, deniz motoru, para vb. şeyler hediye teşkil eder¹²⁶.

Doktrinde bir görüşe göre¹²⁷ nişanlıya harcanan emekler hediye kavramına girmez ve TMK m.122'ye göre geri verilmesi istenemez. Bunlar için koşulları varsa sebepsiz zenginleşme hükümleri uygulanabilir. Doktrinde diğer bir görüşe göre ise¹²⁸ harcanan emek de hediye kavramına girer.

Kanaatimizce, nişanlılardan birinin diğerine emeğini özgülemesi hediye kapsamına dahil edilmelidir. Aksinin kabulü, nişanın sona ermesi halinde nişanlılardan birinin sebepsiz zenginleşmesine yol açar ki, bu da TMK m.122 ile önlenmek istenen bir durumdur. Örneğin nişanlılardan birinin iş yerinde çalıştırmak üzere işçiye ihtiyacı olsa, diğer nişanlı da düğün öncesi masraf olmasın diye söz konusu işçinin yapacağı işi ücretsiz olarak yapsa ve bu şekilde işçiye verilecek para ile evlendiğinde kullanılmak üzere buzdolabı alınsa, bu buzdolabının emeğini karşılıksız özgüleyen nişanlı tarafından geri istenemeyeceğini söylemek TMK m.122'nin konuluş amacına uygun düşmeyeceği gibi hakkaniyetle de bağdaşmaz.

Ahlaki bir ödevin (borcun) yerine getirilmesi için verilen şeyler de hediye kavramına girmez. Örneğin nişanlıya verilen ameliyat parası ahlaki bir ödevin ifası niteliğinde olduğu için hediye kavramına dahil değildir.¹²⁹

Nişanlıların birbirlerine gönderdikleri ya da verdikleri mektup ve fotoğrafların hediye kapsamına girip girmediği hususunda doktrinde hakim görüş mektup ve fotoğrafların hediye sayılamayacağı yönündedir.¹³⁰ Mektup ve fotoğrafların geri istenebilmesi sorunu doktrinde

¹²⁶DURAL / ÖĞÜZ / GÜMÜŞ, s.42; AKINTÜRK / ATEŞ, s.48; FEYZİOĞLU, s.51.

¹²⁷KILIÇOĞLU, Aile Hukuku, s.38.

¹²⁸ABİK,s.103;ÖZTAN,Aile Hukuku,s.81; KOÇ,s.133.

¹²⁹ABİK,s.102; DOĞAN; s.220; FEYZİOĞLU, s.56.

¹³⁰ABİK,s.109; DURAL / ÖĞÜZ / GÜMÜŞ, s.43; HATEMİ / OĞUZTÜRK KALKAN, s.25; TEKİNAY, s.28; KILIÇOĞLU, Aile Hukuku, s.39; ÖZTAN, Aile Hukuku, s.96; FEYZİOĞLU, s.55; GENÇCAN,Aile Hukuku, s.243-244; DOĞAN, s.206.

genellikle TMK m.23 ve 24'te düzenlenen “kişiliğin korunması” temeline dayanarak çözümlenmektedir¹³¹. Nitekim bir fotoğraf veya mektubun nişanlıda kalması, diğer nişanlının kişilik hakkını zedeliyorsa geri verilmesinin gerekeceği, zedelemiyorsa geri verilmesinin gerekli olmadığı görüşü ileri sürülmektedir¹³². Doktrinde bir görüşe göre ise, TMK m.23-24'ün yanı sıra, Fikir ve Sanat Eserleri Kanunu'nun (FSEK) 85 ve 86. maddelerine göre de mektup ve fotoğraf üzerindeki hakların etkili bir şekilde korunması mümkündür¹³³.

Kanaatimizce nişanlıların birbirlerine gönderdikleri ya da verdikleri mektup ve fotoğraflar hediye kapsamında sayılmamalıdır. Çünkü bir şeyin hediye sayılabilmesi için ekonomik bir değerinin bulunması gerekir. Mektup ve fotoğrafların ise ekonomik bir değeri yoktur. Nişanın sona ermesinden sonra bunların iade edilmemesi nişanlıların mal varlığında bir eksilmeye ya da artışa yol açmaz. Öte yandan daha önce rıza ile gönderilen veya verilen söz konusu mektup ve fotoğrafların iade edilmemesi başlı başına kişilik hakkının ihlaline de yol açmaz. Ancak söz konusu resimler ve mektuplar kullanılarak kişilik hakkına saldırı teşkil edebilecek bir eylemde bulunulması halinde TMK m.25'e göre sürmekte olan saldırıya son verilmesi talep edilebileceği gibi bu mektup ve fotoğraflar tekrar kişilik hakkına saldırı teşkil edebilecek bir eylemde kullanılabileceğinden saldırı tehlikesinin önlenmesi kapsamında iadesi veya imhası talep edilebilmelidir. Örneğin nişanlılardan biri söz konusu mektup ve fotoğrafları çeşitli sosyal paylaşım sitelerinde yayınlayıp altına da diğer nişanlıya hakaret içeren bir yorum yazdıysa, bu saldırıya son verilmesi için söz konusu sayfaya erişimin engellenmesi talep edilebileceği gibi benzer bir saldırı tahlikesinin önlenmesi için mektup ve fotoğrafların iadesi veya imhası TMK m.25 uyarınca talep edilebilmelidir. Ayrıca kişilik haklarına aykırı davranış aynı zamanda bir haksız fiil de teşkil edeceğinden TBK m.58'e

¹³¹ABİK,s.109; DURAL / ÖĞÜZ / GÜMÜŞ, s.43; HATEMİ / OĞUZTÜRK KALKAN, s.25; KILIÇOĞLU, Aile Hukuku, s.39; ÖZTAN, Aile Hukuku, s.96; FEYZİOĞLU, s.55.

¹³²AKINTÜRK / ATEŞ, s.49; DURAL / ÖĞÜZ / GÜMÜŞ, s.43; TEKİNAY, s.29; FEYZİOĞLU, s.55; OĞUZMAN / DURAL, s.52-53.

¹³³“Mektup ve fotoğraflar bir madde üzerinde cisimlenmiş olsa bile bu maddenin bir maddi değeri mevcut olmayıp, bunların sadece manevi değerleri vardır.Bu nedenle bunların geri verilmesi konusunda TMK. m.122 hükmü değil, kişilik hakkını koruyan genel hükümler uygulanabilir. Bu genel hükümlerin başında, kuşkusuz TMK m.24-25 hükmü gelir. Bunun dışında 5846 sayılı FSEK'muzun (Fikir ve Sanat Eserleri Kanunu) 85 ve 86. maddeleri ile mektup ve fotoğraf üzerindeki hakların etkili bir şekilde korunması mümkündür. FSEK. m.85 mektup, hatıra vb. yazıları yazanların rızası dışında bunu alanların yayımlamasını, yani kamuoyuna açıklamasını yasaklamıştır. Keza FSEK. m.86 f.1 hükmü de resim ve portrelerde resmedilen kişinin rızası olmadan bunların teşhir ve umuma arz edilmesini yasaklamıştır”(KILIÇOĞLU, Aile Hukuku, s.39).

dayanarak manevi tazminat yerine veya manevi tazminat talebi ile birlikte “diğer bir giderim biçimi” kapsamında mektup ve fotoğrafların iadesi veya imhası talep edilebilmelidir. Öte yandan FSEK'in de bu konuda her zaman uygulanma imkanı bulunmamaktadır. Nitekim söz konusu kanun mektuplar için yayımlanma, resimler için ise teşhir ve umuma arz etmeye karşı koruma sağlamaktadır. Nişanın sona ermesinden sonra nişanlılardan birinde bulunan diğer nişanlıya ait mektup yayımlanmadıkça, fotoğraf ise teşhir ve umuma arzedilmedikçe FSEK uygulama alanı bulamayacaktır. Ayrıca FSEK'e göre rızanın varlığı, yayımlama, teşhir ve umuma arz etme açısından bir hukuka uygunluk nedenidir. Günümüzde nişanlılar internet üzerinden “facebook” vb. sosyal paylaşım sitelerinde tıpkı mektup gibi birbirlerine karşı duygu açıklamaları içeren yazılar yazmakta, bunlarla birlikte veya ayrıca birlikte çekildikleri fotoğrafları paylaşmaktadırlar. Bu yazı ve fotoğraflar ise paylaşım sitesinde her iki nişanlının etki alanında bulunan kişilerce görülmekte, hatta beğeni ve yorumlara konu olmaktadır. İşte bu şekilde her iki nişanlının rızası ile yayımlanan, umuma arzedilen yazı ve fotoğraflarında yayımlanma, umuma arz etme ve teşhir tarihinde her iki nişanlının da rızasının varlığı nedeni ile nişanın sona ermesinden sonra FSEK'in korumasından yararlanması mümkün olmayacaktır.

III. HEDİYELERİN GERİ VERİLMESİ İÇİN GEREKLİ OLAN ŞARTLAR

A. Hediye Nişanlılık Dolayısıyla Verilmiş Olmalı

Nişanın sona ermesi halinde hediyelerin iadesinin talep edilebilmesi için söz konusu hediye nişanlanma dolayısıyla verilmiş olması gerekir. Başka bir amaçla verilmiş bir hediye TMK'nın 122. maddesine dayanılarak geri istenemez.

Geri verilmesi istenebilecek hediyeler, nişanlanmanın başlangıcından sona ermesine kadarki süreçte verilen hediyelerdir. Nişanlanmadan önce veya nişanlanma sona erdikten sonra verilen hediyelerin iadesi TMK'nın 122. maddesine dayanılarak geri istenemez¹³⁴.

¹³⁴AKINTÜRK / ATEŞ, s.47; KILIÇOĞLU, Aile Hukuku, s.37; ÖZTAN, Aile Hukuku, s.82.

Doktrinde bir görüşe göre¹³⁵, nişanın sona erdiğini bilmeyen nişanlının verdiği hediyein geri verilmesine ilişkin taleplerde TMK m.122 kıyasen uygulanabilir. Yine doktrinde bir görüşe göre¹³⁶ nişandan önce, fakat nişanlanmanın yapılacağı inancıyla verilen hediyeler de, nişanlılık içinde verilmiş hediye olarak kabul edilmelidir.

Kanaatimizce, hediyein geri vermeye konu olabilmesi için nişanlanmanın başlangıcından sona ermesine kadar geçen süreçte verilmiş bir hediye olması gerekir. Zira ortada bir nişanlanma sözleşmesi yokken, hediyein nişanlanma dolayısıyla verildiğinin kabulü mümkün değildir. Ayrıca hediyein nişanlanmanın yapılacağı inancıyla verildiği iddiası suistimale açık bir husustur. Zira TMK m.122, bağışlama ve sebepsiz zenginleşme hükümlerine nazaran daha hafif şartlar içerdiğinden çoğu zaman verilen hediyein nişanlanmanın yapılacağı inancıyla verildiği ileri sürülerek bu hükümlerden faydalanılmaya çalışılabilir.

Üzerinde durulması gereken bir başka konu da, ülkemizin çeşitli bölgelerinde verilen “başlık parası”nın geri istenip istenemeyeceğidir. Doktrinde bir görüşe göre¹³⁷, söz konusu

¹³⁵DURAL / ÖĞÜZ / GÜMÜŞ, s.42.

¹³⁶ABİK,s.114; ÖZTAN, Aile Hukuku, s.80; FEYZİOĞLU, s.58; KOÇ, s.155; ZEVKİLER / ACABEY / GÖKYAYLA, s.730;

“Nişanlanmış olanların nişanlanmadan önce hemen nişanlanacakları inancı ile yaptıkları akçalı değer taşıyan kazandırmalar hediye kapsamındadır. Ancak bu hediyelerin verilme zamanı ile nişanlanmanın yapıldığı an arasında makul, anlaşılabilir, yörenin örf ve adetine uygun bir süre bulunmalıdır. Aynı sebeplerle nişanlanmanın gerçekleşeceği inancı konusunda ciddi belirtiler bulunmalıdır. Örneğin hediye verenin amacının evlilik dışı birlikte yaşamayı temin olduğu hediyein verildiği anda anlaşılır/bilinmekte ise tarafların birlikte yaşamalarından uzun süre sonra birbirlerine evlenme vaadinde bulunmaları uzun süre önce yapılmış olan akçalı değer taşıyan bu kazandırmaları hediye kapsamına alınmasını gerektirmez” (GENÇCAN, Aile Hukuku, s.244).

¹³⁷ABİK, s.111; GENÇCAN, Aile Hukuku, s.243; DURAL / ÖĞÜZ / GÜMÜŞ, s.44;

“Başlık, Türk Medeni Kanunu'nun 122'nci maddesi anlamında bir hediye değildir; çünkü Türk Medeni Kanununun 122'nci maddesine göre, iadesi talep olunacak hediye, nişanlıya verilen hediyedir. Halbuki başlık, yukarıda da belirttiğimiz gibi, nişanlı erkek veya onun babası tarafından kız babasına verilen bir paradır. Nişanın bozulması halinde, bu paranın geri alınabilmesi Türk Medeni Kanunu'nun 122'nci maddesine göre mümkün olmamalıdır; çünkü, 122'nci madde sadece nişanlıya verilen hediyeleri kapsar. Ancak; diğer taraftan, ödenen başlık parasının iadesinin kanunda düzenlenmemiş olması, ortada hakkaniyete aykırı bir durumun var olduğu gerçeğini ortadan kaldırmaz. İyiniyetle ve evlenebilmek için, verilmesinin gerekli olduğuna inandığı için, başlık parası veren nişanlının, nişan bozulduktan sonra bir anlamda cezalandırılması somut olay adaletiyle (hakkaniyet kuralıyla) bağdaşmaz. Bununla beraber başlık nişanlıya çeyiz olarak verilmişse başlığın hediye kavramına dahil edilmesi mümkündür ve isabetlidir. Ancak burada başlığın, kızın temsilcisi olarak babaya verildiği veya kızına vermek üzere teslim edildiği ispat olunmalıdır. Aksi halde başlık parası sebepsiz zenginleşme hükümlerine göre geri istenebilir.” (ÖZTAN, Aile Hukuku, s.88-89);

“Başlık parasının diğer nişanlıya veya onun adına babasına çeyiz olarak verildiği ispat edildiği takdirde, bu paranın söz konusu maddede öngörülen ve nişanın bozulması durumunda geri verilmesi gereken hediyeler kapsamında kabul edilmesi; aksi takdirde sebepsiz zenginleşme hükümlerine göre geri istenmesi gerekir” (KOÇ, s.161).

para ya da eşya, bir nişanlı tarafından diğer nişanlıya veya onu temsilen babasına veya başka bir kimseye verilmişse, TMK m.122'nin kapsamına girer ve geri verilmesi gerekir. Buna karşılık bir nişanlı veya ana ve babasının diğer nişanlının ana ve babasının şahsına verdiği para ve mallar hakkında TMK m.122'nin uygulanması mümkün değildir. Bunlar ancak sebepsiz zenginleşme hükümlerine göre geri istenebilir. Bir başka görüşe göre ise¹³⁸, adetler erkek nişanlıyı, evliliğin kurulabilmesi için bu parayı vermeye zorlamaktadır. O halde evlenme amacına doğrudan doğruya bağlı olan başlığın nişan bozulunca sebepsiz zenginleşme kurallarına göre geri istenmesi mümkündür.

Yargıtay ise bir kararında¹³⁹;

“Kural olarak kişinin davranış özgürlüğü, hukuk ve genel ahlak kuralları ile sınırlıdır. Daha açık bir deyimle, Türk Hukukunun başlangıç noktası olan sözleşme özgürlüğü ancak bu sınırlar içinde kalabildiği ölçüde geçerlik kazanır.

Sözleşme özgürlüğünün hukuka aykırı olarak aşılması veya etkilenmesinin müeyyidesi BK.nun 19 ve 20. (TBK 26 ve 27.md.) maddelerinde gösterilmiş ve böyle bir bağtın hükümsüz olduğu kabul edilmiştir.

Kişinin dilediği kimse ile evlenmesi, yasanın öngördüğü sınırlar içinde temel hak ve hürriyetinin bir gereğidir. Normal ve iyi bir ortamda kızın dilediği erkekle evlenmesi, yasaların ona sağladığı temel haklardan olduğu kadar, onun evlilik yapmasına rıza göstermek de baba ve ananın görevidir.

Nişan ya da evliliklerde kayınpederin gelinine takı takması ya da para veya hediye vermesi yerel gelenek ve göreneklere uygun ise de; kızın babasının evlenmeye razı olmasının

¹³⁸DOĞAN, s.205; TEKİNAY, s.32;

“Başlık adı altında verilen paraların veya eşyanın ahlak ve adaba aykırı bir amacın gerçekleştirilmesi için değil, aksine meşru bir evlenmenin sağlanması için verildiği, bu nedenle olayı BK. m.65 kapsamına sokarak iade talebini reddetmek isabetli değildir.”(FEYZİOĞLU, s.52).

¹³⁹Yarg. 3.H.D. 24.05.2016 E. 2015/13389 K. 2016/7993 (<https://portal.uyap.gov.tr/uyap-uygulamaları>, ET:28.07.2016); aynı yönde bkz. Yarg. 3.HD. 05.04.2010 E. 2010/2929 K. 2010/5748 (<https://portal.uyap.gov.tr/uyap-uygulamaları>, ET:08.01.2016).

karşılığı olarak (başlık) adı altında mal veya para alması yukarıda açıklanan ölçütlere göre hukuka ve genel ahlak kurallarına aykırıdır.

Borçlar Kanunu'nun 65. maddesinde (TBK'nun 81.md.) haksız veya ahlaka aykırı bir amaç için verilen şeyin istirdat edilemeyeceği düzenlenmiştir.

Somut olaya gelince;davalı -birleşen davacının cevap dilekçesi, karşı dava dilekçesi ve aşamalardaki beyanlarında davaya konu edilen 5.000 TL'yi davacı-karşı davalının ailesine başlık parası olarak verdiğini ikrar ettiği de dikkate alındığında ,söz konusu bu miktarın mahkemece "çeyiz parası" olarak değerlendirilerek bu miktarın da hüküm altına alınması doğru görülmemiştir." şeklinde görüşünü açıklayarak başlık parasının hukuka ve genel ahlak kurallarına aykırı olduğundan geri istenemeyeceğini belirtmiştir.

Kanaatimizce başlık parasının hukuka ve ahlaka aykırı bir amaç için verildiğini kabul etmek mümkün değildir. Zira başlık parası ister kız babasını evliliğe razı etmek için, isterse kızın çeyiz eşyalarını almak için verilmiş olsun, bu paranın verilme amacı meşru bir evlenme aktinin gerçekleştirilmesini sağlamaktır. Meşru bir amaç için verilen bu paranın iade edilemeyeceğini ileri sürmek de hakkaniyetle bağdaşmaz. Buradaki tartışmanın sadece geri vermenin hangi kanun hükümlerine göre gerçekleştirileceği noktasında olması gerekir. Eğer başlık parası, nişanlı erkek, anne ve babası yahut onlar gibi davranan kimselerce nişanlı kızın namına (onu temsilen) çeyiz eşyalarının alınması vb. sebeplerle hediye olarak babasına verilmişse bu durumda bu paranın TMK m.122'ye göre istebilmesi gerekir. Ancak bu para nişanlı kız babasını evliliğe ikna edebilmek, rıza göstermesini sağlamak amacıyla verilmişse bu durumda sebepsiz zenginleşme hükümlerine göre geri istebileceğini kabul etmek hakkaniyete uygun bir çözüm olacaktır.

B. Alışılmışın Dışında Bir Hediye Söz Konusu Olmalı

Nişanın sona ermesi halinde ancak alışılmışın dışındaki hediyelerin geri verilmesi istenebilir. Hangi hediyelerin alışılmış olduğu kanunda açık bir şekilde yazmamaktadır. Bir

hediyein alışılmış olup olmadığı mahalli örf ve adete, tarafların sosyal ve ekonomik durumlarına, hediyein değerine bakılarak tespit edilmelidir. Bu anlamda olmak üzere nişanlıya özel günlerde verilen çiçek, pahalı olmayan kullanacağı bir eşya alışılmış eşya kabul edilmeli ve geri vermeye tabi tutulmamalıdır¹⁴⁰. Ancak hediye veren nişanlının mali durumuna göre pahalı kabul edilebilen bir eşya yahut otomobil, ev gibi hediyelerin alışılmışın dışında kabul edilerek iadesi gerekir.

Yargıtay'a göre, bir hediyein alışılmış sayılabilmesi için yöresel örf ve adete göre verilen hediyelerden olması yanında maddi değerinin de günün koşullarına göre fazla olmayan hediyelerden olmasına bağlıdır ve bu da daha çok tarafların mali ve sosyal durumları ile ölçülmelidir.¹⁴¹Yargıtay hediyein alışılmış sayılabilmesinin koşullarını bu şekilde

¹⁴⁰KILIÇOĞLU, Aile Hukuku, s.38.

¹⁴¹“Davacı-karşı davalı vekili dava dilekçesinde; müvekkilinin davalı Esra İloğlu ile 28/01/2012 tarihinde nişanlandıklarını, ilerleyen süreçte yaşanan anlaşmazlıklar yüzünden nişanın bozulduğunu; nişanlısı olan Esra İloğlu'na 11 adet 22 ayar, 13.500,00 TL değerinde bilezik, yine 22 ayar 1.600,00 TL değerinde bileklik, 900,00 TL değerinde 2 adet yüzük ve 1 adet 4.200,00 TL değerinde set takımı taktığını, müvekkilinin bu takıları nişanlısına ve nişanlısının annesi olan diğer davalı Emine İloğlu'na teslim ettiğini, davalının müvekkilini telefonla arayarak nişanı bozulduğunu, müvekkilini istemediğini söylediğini, nişanda takılan eşyaları da vermeyeceğini söylediğini bu nedenlerle cins ve adedi belirtilen hediyelerin aynen iadesine, mümkün olmadığı takdirde bedeli olan 20.200,00 TL'nin davalılardan alınarak müvekkiline verilmesine karar verilmesini talep ve dava etmiştir.

Davalılar-karşı davacılar vekili cevap dilekçesinde; müvekkili Emine İloğlu'nun diğer davalı Esra İloğlu'nun annesi olduğunu, dolayısıyla Emine İloğlu'na açılan davanın husumet nedeniyle reddine karar verilmesini gerektiğini; müvekkili aleyhine açılmış olan nişan eşyasının iadesi davasını da kabul etmediklerini, müvekkili ile davacının 28/01/2012 tarihinde büyük bir törenle nişanlandıklarını, bu nişanın davacı Naim'in kusuru nedeniyle bozulduğunu, nişan nedeniyle müvekkilinin 25.000,00 TL masrafının olduğunu, müvekkilinin nişanın bozulmasından dolayı çok derin üzüntü yaşadığını, depresyona girdiğini, bu nedenlerle karşı davalıların kabulüne, asıl davanın reddine, müvekkili lehine 3.000,00 TL maddi, 20.000,00 TL manevi tazminata hükmedilmesine karar verilmesini talep ve dava etmiştir. Davacı vekili ilerleyen yargılama sürecinde maddi tazminat istemini 3.500,00 TL üzerinden ıslah etmiştir.

Mahkemece asıl davanın kabulü; karşı davanın kısmen kabulü ile; 3.000,00 TL maddi tazminatın davacı-karşı davalıdan alınarak, davalı-karşı davacılar verilmesine, 500,00 TL maddi tazminatın ıslah tarihi olan 17/02/2014 tarihinden itibaren işleyecek yasal faizi ile birlikte davacı-karşı davalıdan alınarak davalı-karşı davacılar verilmesine, fazlaya ilişkin talebinin reddine, 7.500,00 TL manevi tazminatın davacı-karşı davalıdan alınarak davalı-karşı davacılar verilmesine, fazlaya ilişkin talebin reddine, karar verilmiş; hüküm, davacı (karşı davalı) vekili tarafından temyiz edilmiştir.

Asıl dava, nişan bozulması nedeni ile ziyet ve nişan hediyelerinin aynen ya da bedelinin tahsili, karşı dava nişanın bozulmasından doğan maddi ve manevi tazminat talebine ilişkindir.

Yerel mahkemece yapılan yargılama neticesinde asıl davanın kabulü karşı davanın kısmen kabulüne hükmolunmuş; sözkonusu karar davacı (karşı davalı vekilince) temyiz olunmuştur.

Dosyadaki yazılara, kararın dayandığı delillerle kanuni gerektirici sebeplere ve özellikle delillerin takdirinde bir isabetsizlik görülmemesine göre, davacı vekilinin (karşı davalı) sair temyiz itirazları yerinde görülmeyle reddedilmiştir.

1-) 4721 sayılı TMK.nun 121.maddesine göre, nişanın bozulması yönünden, kişilik hakları saldırıya uğrayan taraf, diğer taraftan manevi tazminat olarak uygun miktarda bir para ödenmesini isteyebilir.

Bilindiği üzere; manevi tazminat, haksız bir eylemin yarattığı üzüntünün, duyulan elem ve acıların giderilmesini amaçlayan bir ödüncüdür. Manevi zarar, mal varlığına dokunmayan, yaşam, sağlık, namus, sır, aile mahremiyeti gibi mal varlığı harici varlıklarda meydana gelen azalma olup, bu zarar manevi tazminatla giderilmeye, azaltılmaya çalışılmıştır.

Bir nişanın bozulmasının, taraflarda değişik şiddet ve ölçülerde de olsa üzüntü yaratması ve menfaatleri haleldar etmesi doğaldır. Doğal olan bu üzüntü ve menfaat ihlali manevi tazminata esas alınmaz. Ne var ki, davacı nişanın bozulması

belirlemiş olmasına rağmen, istikrar kazanmış kararlarında¹⁴² bu koşulları değerlendirmeksizin nişan yüzüğü dışında kalan tüm altın, takı ve ziynet eşyalarını alışılmışın dışında kabul etmiştir.

Kanaatimizce altın, takı ve ziynet eşyaları da yöresel örf ve adete göre verilen hediyelerden olması ve tarafların ekonomik durumlarına göre maddi değerinin de fazla olmaması halinde alışılmış hediye olarak kabul edilmesi mümkün olmalıdır. Örneğin ayda

nedeniyle, fahiş bir zarara uğramış ve bu nedenle kişilik hakları da saldırıya uğramış ise bu durumun ispatı halinde manevi tazminata hükmedilebilir.

Somut olayda, davacının nişanın bozulması nedeniyle fahiş bir zarara uğradığını ispatlayamadığı nazara alınarak tazminat isteminin reddi gerekirken davanın kısmen kabulü kararı verilmesi usul ve yasaya aykırı olduğundan bozmayı gerektirmiştir.

2-) Nişanın bozulmasından doğan maddi ve manevi tazminat davasında (karşı davada) davalı (karşı davacı) lehine 600 TL değerindeki nişan yüzüğü bedelinde dahil toplamda 3500 TL'nin davacıya iadesine karar verilmiştir.

TMK'nun 122.maddesine göre, nişanlılık evlenme dışında bir nedenden dolayı sona ererse, nişanlıların birbirlerine vermiş oldukları, mutad (alışılmışın) dışındaki hediyeler geri istenebilir. Nişanın bozulması nedeniyle mutad dışı hediyelerin geri alınmasına ilişkin davalarda kusur aranmaz.

Nişanın bozulması halinde alışılmışın dışındaki hediyeler aynen, mevcut değilse mislen geri verilir veya karşılığı sebepsiz zenginleşme kurallarına göre geri istenir. Alışılmış mutad hediyelerden kasıt; giyilmekle, kullanılmakla eskiyen ve tüketilen eşyalardır. Hediyelerin verildiği ve iade edilmediği hususu her türlü delil ile ispat edilebilir.

Nişan hediyelerinin mutad sayılabilmesi, yöresel örf ve adete göre verilen hediyelerden olması yanında maddi değerinin de günün koşullarına göre fazla olmayan hediyelerden olmasına bağlıdır ve bu da daha çok tarafların mali ve sosyal durumları ile ölçülmelidir.

Yerleşik Yargıtay uygulamalarına göre; nişan yüzüğü dışında kalan tüm altın ve ziynet eşyası mutad hediye kapsamında olmayıp, iadesi gereken hediyeler olarak değerlendirilmektedir. Bu bağlamda istikrar arzeden Yargıtay içtihatlarına göre nişan yüzüğü mutad hediye kapsamındadır .

O halde mahkemece; açıklanan ilkeler gereğince inceleme yapılarak mutad hediye 600 TL değerindeki nişan yüzüğü yönünden davanın reddine karar verilmesi gerekirken, bu kalem gider yönünden de davanın kabulüne karar verilmesi doğru görülmemiştir.” Yarg. 3.H.D. 28.01.2015 E. 2014/13254 K. 2015/1563 (<https://portal.uyap.gov.tr/uyap-uygulamaları>, ET: 08.01.2016).

¹⁴²“Davacı vekili dilekçesinde; tarafların, 13.12.2008 tarihinde nişanlandığını; nişanın, davalı yanca haksız nedenlerle bozulduğunu belirterek; fazlaya ilişkin hakları saklı kalmak kaydıyla, nişan hediyelerinin iadesini, olmazsa bedeli olan 1000 TL, düğün yapılacağı inancıyla yapılan masrafların karşılığı 1.000 TL maddi tazminat ile, uğranılan manevi zararların karşılığı olmak üzere 10.000 TL manevi tazminatın davalıdan tahsiline karar verilmesini talep ve dava etmiştir.

Davalı vekili cevap dilekçesinde; nişanı haksız yere bozanın davacı yan olduğunu, nişan hediyesi olarak davalıya verilen hediyelerin ancak, davacıya takılan ziynet eşyalarının iade edilmesi halinde davacıya verileceğini; davacının, çeyiz olarak getirdiği eşyaları götürdüğünü; nişan dolayısıyla davacı tarafından yapıldığı iddia edilen masrafların çoğunun davalı tarafından yapıldığını belirterek; davanın reddine karar verilmesini istemiştir.

Davalı Murat Karakuş birleşen Konya 1.Aile Mahkemesi'nin 2009/254 Esas sayılı dava dosyası ile; nişan dolayısıyla davacıya takılan ziynet eşyalarının aynen iadesini, aksi takdirde bedelini, evlilik gayesi ile yapılan masraflar nedeniyle uğranılan zararların karşılığı olmak üzere, şimdilik 1.000 TL maddi tazminat ile 10.000 TL manevi tazminatın davalıdan tahsiline karar verilmesini talep ve dava etmiştir.

Mahkemece; Asıl davanın kısmen kabulü ile 1.000 TL maddi tazminatın ve 3.000 TL manevi tazminatın dava tarihi olan 04.03.2009 tarihinden itibaren işleyecek yasal faiziyle birlikte davalı Murat'dan alınarak davacı Selma'ya verilmesine, nişan hediyelerinin iadesine dair davanın reddine,

Birleşen dava yönünden ise; davacı Murat Karakuş'un maddi tazminat talebinin kabulü ile 1.000 TL maddi tazminatın ve 3.000 TL manevi tazminatın dava tarihi olan 08.04.2009 tarihinden itibaren yasal faiziyle davalı Selma'dan alınarak davacı Murat'a verilmesine, nişan hediyelerine dair talebin reddine karar verilmiş, hüküm davalı(birleşen dava davacısı) Murat Karakuş tarafından temyiz edilmiştir.

Dosyadaki yazılara, kararın dayandığı delillerle kanuni gerektirici sebeplere ve özellikle delillerin takdirinde bir isabetsizlik görülmemesine göre, davalı (birleşen dava davacısı) vekilinin sair temyiz itirazları yerinde değildir.

20.000,00 TL maaşla çalışan bir kişinin nişan hediyesi olarak almış olduğu 200,00 TL değerindeki ziynet eşyasının örf ve adete göre verilen hediyelerden olması halinde alışılmış kabul edilmesi daha isabetli bir çözüm olacaktır. Yine aynı şekilde yargıtayın tüm altın, takı ve ziynet eşyalarını alışılmışın dışında kabul ederken nişan yüzüğünü alışılmış kabul etmesi de bir çelişki oluşturmaktadır. Zira erkek nişanlı kendi mali durumunu aşarak pahalı bir nişan yüzüğü aldıysa, bunun da alışılmışın dışında bir hediye kabul edilip TMK m.122'ye göre talep edilebilmesi gerekir.

Yargıtay bir kararında istisnai olarak nişan yüzüğünde tıpkı diğer takı ve ziynet eşyaları gibi alışılmışın dışında olduğunu belirtmiştir¹⁴³.

Ancak, TMK'nın 122.maddesine göre, nişanlılık evlenme dışında bir nedenden dolayı sona ererse, nişanlıların birbirlerine vermiş oldukları, alışılmışın dışındaki hediyeler geri istenebilir. Nişanın bozulması nedeniyle mutad dışı hediyelerin geri alınmasına ilişkin davalarda kusur aranmaz. Nişanın bozulması halinde alışılmışın dışındaki hediyeler aynen, mevcut değilse mislen geri verilir veya karşılığı sebepsiz zenginleşme kurallarına göre geri istenir. Hediyelerin verildiği ve iade edilmediği hususu her türlü delil ile ispat edilebilir

Alışılmış (mutad) hediyelerden kasıt; giymekle, kullanmakla eskijen ve tüketilen eşyalardır. Kural olarak giymekle, kullanılmakla eskijen ve tüketilen (elbise, ayakkabı vs. gibi) eşyaların iadesine karar verilemez.

Yargıtay'ın yerleşik uygulamalarına göre; nişan yüzüğü dışında kalan tüm altın, takı ve ziynet eşyaları mutad dışı hediye olarak kabul edilmiştir.

TMK 6.maddesi hükmü uyarınca; kanunda aksine bir hüküm bulunmadıkça, taraflardan herbiri hakkını dayandırdığı olguların varlığını kanıtlamakla yükümlüdür. Gerek doktrinde; gerek Yargıtay içtihatlarında kabul edildiği üzere, ispat yükü hayatın olağan akışına aykırı durumu iddia eden ya da savunmada bulunan kimseye düşer. Öte yandan ileri sürdüğü bir olaydan kendi yararına haklar çıkarmak isteyen kimsenin, iddia ettiği olayı kanıtlaması gerekir.

Hayat deneylerine göre; olağan olanın ziynet eşyalarının kadının üzerinde olması ya da evde saklanması, muhafaza edilmesidir. Bunun sonucu olarak, normal koşullarda ziynet eşyalarının kadının üzerinde olduğunun kabulü gerekir.

Birleşen dosyanın davacısı Murat Karakuş, nişan bozulduktan sonra ziynet eşyalarının asıl davanın davacısı Selma Düzyol'da kaldığını iddia etmekte; Selma Düzyol ise, ziynet eşyalarının Murat Karakuş'a iade edildiğini beyan etmektedir. Bu durumda asıl davanın davacısı Selma Düzyol, dava konusu ziynet eşyasının iade edildiğini ispat yükü altındadır. Bunu da, her türlü yasal delil ile ispat edebilir.

Somut olayda; asıl dosya davacısının tanığı olarak dinlenen Yusuf Özyol'un ziynet eşyalarının iade edilip edilmediği konusunda görgüye dayalı bilgisinin olmadığı, annesi ve kardeşinin ise ziynet eşyalarının iade edildiğini savunduğu; diğer davacı (Selma Düzyol) tanıklarının ise, ziynet eşyalarının iade edilip edilmediği yönünde beyanda bulunmadıkları anlaşılmaktadır. Birleşen dosyanın davacısının tanığı Kemal Karakuş ise, ziynet eşyalarının iade edilmediği yönünde beyanda bulunmuştur. Ziynet eşyalarının iade edildiğini beyan eden tanıklar Selma Düzyol'un annesi ve kardeşi olup, tarafsızlıkları tartışılabilir gibi, bu yönde beyanda bulunan başka tanıkta yoktur. Bu haliyle, asıl dosyanın davacısı, tanık beyanları ile ziynet eşyalarının Murat Karakuş'a iade edildiği iddiasını ispat edememiştir.

Ne var ki; asıl davanın davacısı, delil listesinde "tüm yasal deliller" demek suretiyle yemin deliline de dayanmış olduğundan; ziynet eşyalarını Murat Karakuş'a iade ettiği konusunda Murat Karakuş'a yemin teklif etme hakkı hatırlatılarak, sonucuna göre bir karar verilmesi gerekirken, eksik inceleme sonucu yazılı şekilde hüküm kurulması doğru görülmemiştir." Yarg. 3.H.D. 24.12.2014 E. 2014/8329 K.17165 sayılı karar (<https://portal.uyap.gov.tr/uyap-uygulamaları>, ET:08.01.2016).

¹⁴³"Davacı vekili dava dilekçesinde, nişanın bozulması nedeniyle davalıya takılan kolye, yüzük, küpe, bilezik ve çeyrek altınların davalıdan aynen iadesi, olmadığı takdirde 5.600 YTL bedelinin davalıdan tahsilini talep etmiş, davalı ise karşı dava dilekçesinde, nişan töreni için yapılan 2.500 YTL masraf bedeli ile 7.500 YTL manevi tazminatın davacı (k.davalı)dan tahsilini talep etmiştir.

Mahkemece; davacının nişanın bozulmasında kusurlu olması nedeniyle asıl davanın reddine, karşı davanın ise kısmen kabulü ile 500 YTL nişan masrafı ile 1.000 YTL manevi tazminatın davacı (k.davalı)dan tahsiline karar verilmiş, hükmü davacı (k.davalı) vekili temyiz etmiştir.

Giyilmekle eskiyen, kullanılmakla tüketilen şeyler de alışılmış hediye kapsamındadır ve geri verilmesi istenemez¹⁴⁴.

C. Nişanlılık Evlenme Dışında Bir Sebep Sona Ermiş Olmalı

TMK m.122'ye göre, nişanlılık evlenme dışındaki bir sebeple sona ererse, hediyeler geri istenebilecektir. Dolayısıyla nişanlanmanın evlenme dışında ölüm, gaiplik, imkansızlık,

TMK.nun 122.maddesine göre, nişanın bozulması halinde, alışılmışın dışındaki hediyelerin aynen, mevcut değil ise, karşılığı olan bedel sebepsiz zenginleşme kurallarına göre (kusur aranmadan) geri verilir.

Nişan hediyelerinin mutad sayılabilmesi, yöresel örf ve adete göre verilen hediyelerden olması yanında maddi değerinin de günün koşullarına göre fazla olmayan hediyelerden bulunmasına bağlıdır ve bu da daha çok tarafların mali ve sosyal durumları ile ölçülmelidir. Nişanlılığın mali gücünü aşarak verdiği hediyelerin onun yönünden mutad sayılması düşünülemez. Aksi halde, hediye verilen nişanlılığın haksız zenginleşmesine yol açılmış olur.

Yerleşik Yargıtay uygulamasına göre nişan yüzüğü de dahil altın ve ziynet eşyası mutad hediye kapsamında olmayıp ve hediye verenin (davacının) kusurlu olup olmadığına bakılmadan iadesi gereken hediyeler olduğundan bu konuda mahkemce; davacının nişanda davalıya takdığı hediyelerin miktar ve niteliğini tanık beyanları ile net olarak belirlemek suretiyle davalıdan iadesine karar verilmesi gerekirken yazılı şekilde asıl davanın reddine karar verilmesi doğru görülmemiştir." Yarg. 3.H.D. 28.04.2009 E. 2009/4922 K. 2009/7513 sayılı kararı (<https://portal.uyap.gov.tr/uyap-uygulamaları>, ET:08.01.2016).

¹⁴⁴"Davacı vekili, tarafların 18.11.2005 tarihinde evlendiklerini, davalı ve annesinin müvekkiline şiddet uygulaması, müvekkilini evi terk etmeye zorlaması üzerine müvekkilinin evi terk ettiğini, taraflar arasında Konya 4. Aile Mahkemesinin 2009/289 Esas sayılı dosyası ile boşanma davasının devam ettiğini, dava dilekçesinde belirttikleri 10.864,1 TL bedelli "mehir eşyaları" başlıklı listedeki 17 kalem eşya ile, 5.684,00 TL bedelli 'şahsi eşyalar' başlıklı listedeki 67 kalem eşyanın müvekkiline aynen teslimine, aynen teslimi mümkün olmadığı takdirde bedellerinin dava tarihinden itibaren işleyecek yasal faizi ile birlikte davalıdan tahsili ile müvekkiline ödenmesine karar verilmesini talep ve dava etmiştir.

Davalı, davacının mehir senesinde belirtilen eşyalardan altın yüzük, söz yüzüğü, saat ve küpeyi yanında götürdüğünü, aksini iddia ediyorsa ispat etmesi gerektiğini, şahsi eşyaları da teslim etmeyi kabul ettiklerini belirterek davanın reddini savunmuştur.

Mahkemece, davaya konu olan şahsi eşyaların davacıya teslim edilmiş olması sebebiyle, şahsi eşyalar yönünden açılan davada karar verilmesine yer olmadığına, davacının mehir senedi eşyaları yönünden açmış olduğu davanın aynen kabulü ile, aşağıda belirtilen ve 17 kalemden ibaret olan 7 (yedi) adet toplam 80 gram ağırlığında altın bilezik, 1 (bir) adet 6 gram ağırlığında altın yüzük, 1 (bir) adet 2.5 gram ağırlığında söz yüzüğü, 1 (bir) adet halı, 1 (bir) adet oturma grubu (1'i üçlü, 1'i ikili, 2 tane tekli), 1 (bir) adet yatak odası (gardrop dahil), 1 (bir) adet vitrin, 1 (bir) adet küpe, 1 (bir) adet saat, elbise (üç takım), 1 adet nişan elbisesi, iki takım ayakkabı, iki çift terlik, 1 (bir) adet cüzdanlı çanta, 5 takım iç çamaşırı, 3 tane eşarp, 8 kişilik masa'dan oluşan altın ve eşyaların aynen davalıdan alınıp, davacıya teslimine karar verilmiş, hüküm davalı vekili tarafından temyiz edilmiştir.

Dava, davacının mehir senesinde belirtilen eşyaların aynen iadesine ya da (olmazsa) ekonomik olarak parasal değerinin tahsiline karar verilmesi isteminden ibarettir.

Eşya iadesi talebine ilişkin davalarda mutad dışı eşyalar aynen iade edilir. Aynen iade mümkün değil ise, karşılığı olan bedel sebepsiz zenginleşme kurallarına göre geri verilir.

Kural olarak giymekle, kullanılmakla eskiyen ve tüketilen (elbise, ayakkabı, kuaför gideri, pasta, meyve suyu vs. gibi) eşyaların iadesine karar verilemez.

Eşyaların mutad sayılabilmesi, yöresel örf ve adete göre tespit edilebileceği gibi, maddi değerinin de günün koşullarına ve yöresel değerlendirmeye göre fahiş olmayan eşyalardan olması gerekmekte olup, bu fahişlik olgusu da daha çok tarafların mali ve sosyal durumları ile ölçülmelidir.

Somut olayda, mahkemece mehir senesinde yazılı olan, giymekle ve kullanmakla eskiyen ve iadesi mümkün olmayan üç takım elbise, bir adet nişan elbisesi, iki takım ayakkabı, iki çift terlik, bir adet cüzdanlı çanta, beş takım iç çamaşırı, üç tane eşarpın aynen iadesine karar verilmesi doğru görülmemiştir." Yarg. 3.H.D. 05.03.2014 E. 2013/19593 K.2014/3372 (<https://portal.uyap.gov.tr/uyap-uygulamaları>, ET:08.01.2016).

bozucu şartın gerçekleşmesi, tek taraflı bozma, anlaşma ile sona erdirmeye vb. nedenlerle sona ermesi halinde hediyelerin geri verilmesi talep edilebilecektir.

Hediyelerin geri verilmesini talep eden nişanlının, nişanın sona ermesinde kusurlu olup olmadığının bir önemi yoktur¹⁴⁵. Haklı bir sebep yokken yahut hiç bir sebep göstermeden nişanı bozan nişanlı dahi hediyelerin geri verilmesini talep edebilir.

IV. GERİ VERME DAVASI

A. Dava Hakkı

TMK m.122'ye göre, nişanın sona ermesi halinde yalnızca nişanlılar, ana ve babaları veya onlar gibi davrananlar diğer nişanlıya vermiş oldukları hediyeleri geri isteme hakkına sahiptirler.

Dava ehliyeti, taraf sıfatı hususlarında maddi tazminat bölümünde yaptığımız açıklamalar burada da geçerlidir¹⁴⁶. Söz konusu açıklamalar da dikkate alındığında, hediyelerin geri verilmesi davasının davacısı, nişanlı, anne ve babası yahut onlar gibi hareket

¹⁴⁵“Davacı vekili dilekçesinde, davalı ile müvekkili olan davacının nişanlandıklarını, ancak davalının kusurlu hareketleri neticesinde nişanın bozulduğunu beyan ederek, şimdilik 1000 TL. maddi ve 10.000 TL.manevi tazminatın yasal faizi ile birlikte davalıdan tahsiline karar verilmesi talep ve dava edilmiştir.

Davacı duruşmadaki beyanında, maddi tazminat talepleri içinde , nişan için yapılan masraflar ile ,davalı nişanlıya takılan takıların da bulunduğunu ifade etmiştir.

Davalı savunmasında,nişanın bozulmasında kusurlu tarafın davacı olduğunu ,kendisinde 7 adet çeyrek altının bulunduğunu ifade etmiştir.

Mahkemece , kusurlu tarafın davacı olduğu gerekçesi ile maddi ve manevi tazminat taleplerinin reddine karar verilmiştir. Sair temyiz itirazları yerinde değildir.

Ancak , TMK'nun 122.maddesine göre: “Nişanlılık evlenme dışındaki bir sebeple sona ererse, nişanlıların birbirlerine veya ana ve babanın ya da onlar gibi davrananların, diğer nişanlıya vermiş oldukları alışılmışın dışındaki hediyeler, verenler tarafından geri istenebilir.

Hediye aynen veya mislen geri verilemiyorsa, sebepsiz zenginleşme hükümleri uygulanır.”

Kural olarak, giyilmekle, kullanılmakla eskiyen ve tüketilen eşyaların iadesine karar verilemez. Mutad dışı olan hediyelerin ise geri verilmesi gerekmektedir. Yargıtay'ın yerleşmiş uygulamasına göre de zinet eşyaları mutad dışı hediyelerindendir. Nişan hediyelerin iadesine karar verilebilmesi için, kusur şartı aranmaz.

Somut olayda, davalıya takılan 7 adet çeyrek altının da iadesi davacı tarafından talep edilmiş olup, davalı da bu zinetlerin kendisinde bulunduğunu kabul ettiğine göre, çeyrek altınların iadesi karar vermek gerekecektir.

Öyle ise mahkemece, bu ilke ve esaslar gözetilerek yapılacak yargılama neticesinde hasıl olacak sonuca göre bir karar verilmesi gerekirken,yanılgılı değerlendirme sonucu ret kararı verilmesi bozmayı gerektirmiştir.” Yarg. 3.H.D. 13.12.2011 E. 2011/15408 K. 2011/20313 sayılı kararı (<https://portal.uyap.gov.tr/uyap-uygulamaları>., ET: 08.01.2016).

¹⁴⁶Bkz. s.26-29.

eden kişilerdir¹⁴⁷. Nişanlı eğer henüz ergin olmamışsa dava, yasal temsilcisi (veli veya vasi) tarafından açılacak ve takip edilecektir. Ancak ergin olmayan nişanlı tarafından dava açılmışsa kanuni temsilcisinden tayin edilen süre içerisinde onay (icazet) vermesi beklenecektir. Kanuni temsilcinin onay (icazet) vermesi halinde davaya devam olunacak, aksi takdirde dava reddedilecektir.

Yukarıda sayılan kişiler (nişanlılar, anne ve babaları yahut onla gibi davranan kişiler) dışındaki kişilerin nişanlılara, nişanlıların birbirlerinin hısımlarına verdikleri hediyeler ile nişanlıların hısımlarının birbirlerine vermiş oldukları hediyeler TMK m.122'ye dayanarak geri istenemez. Doktrinde bir görüşe göre¹⁴⁸, burada kanunda bir boşluk bulunduğu ve bu boşluğun iki tarafın yakınlarının birbirlerine verdikleri hediyelerin de nişan hediyesi kapsamına alınarak doldurulması gerektiği ileri sürülmüştür. Bir başka görüşe göre ise¹⁴⁹, nişanlıların yakınlarının birbirlerine verdikleri hediyeler, evlenmenin yapılacağı düşünüldükçe verildiği için, ortada kazandırma sebebinin gerçekleşmemesine dayanan sebepsiz zenginleşme söz konusudur. Bu nedenle de hediyelerin TBK m.77/II'ye dayanarak iadesi istenmelidir.

¹⁴⁷“Davacı anne, davalı ile dava dışı oğlu Ünal Eylem arasındaki nişanın, evlenme dışındaki bir sebeple sona ermesi nedeniyle nişanlılık döneminde davalıya verdiği nişan hediyelerinin (ziynetlerin) aynen veya mislen geri verilmesini talep etmektedir.

Nişan ve nişanın bozulmasının sonuçlarına ilişkin hükümler Türk Medeni Kanununun İkinci Kitabında ve Aile Hukuku başlığı altında düzenlenmiştir. Bu yasal düzenleme gereğince nişanın evlenme dışındaki bir sebeple sona ermesi halinde, nişanlıların birbirlerine veya ana ve babanın ya da onlar gibi davrananların, diğer nişanlıya vermiş oldukları alışılmışın dışındaki hediyeler verenler tarafından geri istenebilir. Hediyeler aynen veya mislen geri verilemiyorsa, sebepsiz zenginleşme hükümleri uygulanır. (TMK m.122)

Buna göre hediyelerin geri verilmesi davasının davacısı, nişanlılar, nişanlıların ana ve babası, nişanlıların ana ve babası gibi davrananlardır. Hediyelerin geri verilmesi davasının davalı yanı ise hediye verilen nişanlıdır.

4787 sayılı Aile Mahkemelerinin Kuruluş ve Görev ve Yargılama Usullerine Dair Kanun'un 4.maddesinde; 4721 sayılı Türk Medeni Kanununun ikinci kitabındaki üçüncü kısım hariç olmak üzere TMK'nın 118-395 maddeleri arasında düzenlenen konulardan kaynaklanan bütün davalara aile mahkemesinde bakılacağı hükmüne bağlanmıştır.

Nişan hediyelerinin geri verilmesine ilişkin TMK'nın 122. maddesi Türk Medeni Kanununun 2.kitabında yer aldığından bu tür davaların bağımsız aile mahkemesi bulunan yerlerde aile mahkemesinde, bağımsız aile mahkemesi kurulmayan yerlerde Hâkimler ve Savcılar Yüksek Kurulunca belirlenen Asliye Hukuk Mahkemelerinde aile mahkemesi sıfatıyla görülüp karara bağlanması gerekir.(Yargıtay HGK'nın 16.11.2005 tarih ve 2005/2-673 E. 2005/617 K.)

Görev, kamu düzenine ilişkin olup, yargılamanın her aşamasında mahkemece kendiliğinden nazara alınmalıdır.

Hal böyle olunca, mahkemece; görev hususunun kamu düzenine ilişkin bir usul hukuku kuralı olduğu ve taraflarca ileri sürülmesi bile re'sen gözetilmesi gerektiği dikkate alınarak, davanın Aile Mahkemesinde, Aile Mahkemesi olmayan yerlerde ise Aile Mahkemesi sıfatıyla Asliye Hukuk Mahkemesinde görülmesi gerektiği düşünüldükçe bir karar verilmesi gerekirken, yanılığın değerlendirme sonucu görev hususu düşünülmeksizin Asliye Hukuk Mahkemesi sıfatıyla yargılamaya devam edilip işin esası hakkında hüküm kurulmuş olması usul ve yasaya aykırı görülmüş, bu husus bozmayı gerektirmiştir.” Yarg. 3.H.D. 19.03.2015 E. 2014/11651 K. 2015/4434 (<https://portal.uyap.gov.tr/uyap-uygulamalari>, ET:09.01.2016)

¹⁴⁸HATEMİ / KALKAN OĞUZTÜRK, s.25.

¹⁴⁹ÖZTAN, Aile Hukuku,s.85; KILIÇOĞLU, Aile Hukuku, s.40.

Diğer bir görüşe göre ise¹⁵⁰, şartları varsa bağıştan rücu ilişkin hükümlerin uygulanması mümkündür.

Kanaatimizce ikinci görüş daha isabetlidir. Zira nişanlanma dolayısıyla verilen hediyeler aslında nişanlanma sözleşmesinin kurulması veya nişanlılık ilişkisinin devamını sağlamak için değil, evlenme sözleşmesinin kurulması için taraflara ekonomik destek sağlamak amacıyla verilmektedir. Bu nedendir ki kanun hediyelerin geri istenebilmesini nişanın evlenme dışında bir sebeple sona ermesi şartına bağlamıştır. Nişanın evlenme ile sonuçlanması halinde bu karşılıksız kazandırmaların hukuki sebebi de gerçekleşmiş olmaktadır. Bu nedenle TMK m.122'ye göre talepte bulunamayan kişiler açısından gerçekleşmeyen sebebe bağlı sebepsiz zenginleşme hükümlerine göre verdikleri şeyleri geri isteyebileceklerinin kabulü gerekir.

Davacı, yalnızca kendi verdiği hediyeleri isteyebilir. Anne ve babası ya da onlar gibi davranan kişiler ile nişan törenine katılan davetlilerin diğer nişanlıya vermiş oldukları hediyeleri isteyemez¹⁵¹. Ancak bazen nişanlı hediye kendisi almakla birlikte örf ve adet

¹⁵⁰ABİK,s.106.

¹⁵¹“Temyiz isteminin süresi içinde olduğu anlaşıldıktan sonra dosyadaki bütün kağıtlar okunup gereği düşünüldü.

Asıl davada, nişan hediyelerinin aynen iadesi, bunun mümkün olmaması halinde ise bedeli olan 15.000 TL nin tahsili; birleşen davada ise nişanın haksız bozulması nedeniyle 15.000 TL manevi tazminatın faizi ile tahsili talep edilmiştir.

Mahkemece; asıl davanın kabulü ile nişan hediyelerinin aynen iadesine, bunun mümkün olmaması halinde ise bedeli olan 12.180 TL nin tahsiline, birleşen davanın ise reddine karar verilmiş; hüküm, davalı (birleşen dosyada davacı) vekili tarafından temyiz edilmiştir.

Dosyadaki yazılara, kararın dayandığı delillerle kanuni gerektirici nedenlere göre sair temyiz itirazları yerinde değildir.

Ancak, TMK’ nun 122. maddesinde; “Nişanlılık evlenme dışındaki bir sebeple sona ererse, nişanlıların birbirlerine veya ana ve babanın ya da onlar gibi davrananların, diğer nişanlıya vermiş oldukları alışılmışın dışındaki hediyeler, verenler tarafından geri istenebilir.

Hediye aynen veya mislen geri verilemiyorsa, sebepsiz zenginleşme hükümleri uygulanır.” hükmüne yer verilmiştir. Bu düzenlemeye göre nişan hediyelerinin iadesine karar verilebilmesi için; dava konusu şeylerin davalıya, davacı nişanlı tarafından verildiğinin usulüne uygun olarak kanıtlanması gerekir.

Somut olayda ise; tanık olarak dinlenen davacının babası Feti Geredeli, nişan hediyelerinin kendisi tarafından davalıya verildiğini beyan etmiştir.

Şu durumda, sözkonusu hediyelerin iadesinde davacının aktif husumet ehliyeti bulunmadığının gözetilmemesi usul ve yasaya aykırıdır.” 3.HD., 28.11.2011 tarih ve 2011/13146-18974 sayılı kararı (UYAP, ET:08.01.2016);

“Davacı vekili, tarafların görücü usulü ile tanışarak 2006 yılı mayıs ayında nişan töreni yaptıklarını, nişanda davalıya 13 adet bulyon altın diye tabir edilen altın ile bir adet yarımlik, 20 adet küçük altın ile nişan yüzüğü takıldığını, aralarında çıkan anlaşmazlık yüzünden nişanın bozulduğunu, davalının nişan hedyesi olarak takılan altınları iade etmediğini belirterek, nişanda takılan ziynet eşyalarının aynen iadesine, bunun mümkün olmaması halinde ise 8.975,00 TL tutarındaki bedelinin yasal faizi ile davalıdan tahsiline karar verilmesini talep ve dava etmiştir.

Davalı vekili; nişanın davacı tarafça haksız yere bozulduğunu, bu nedenle nişan hediyelerini istemeye hakkının olmadığını, takılan hediyelerin mutad hediyeler olması nedeni ile iadesinin söz konusu olmadığından davanın reddine, mahkemenin aksi kanaatte olması halinde müvekkili tarafından davacıya takılan yüzük ve saat bedeli olan 250,00 TL.nin davacının alacağından

gereği anne ve baba ya da onlar gibi davranan kişiler nişanlı adına hediye vermekteler. İşte bu durumda nişanlının verilen bu hediyeği geri isteme hakkı mevcuttur¹⁵².

TMK'nın 6. maddesi uyarınca, kanunda aksine bir hüküm bulunmadıkça, tarafların her biri hakkını dayandırdığı olguların varlığını ispat etmekle yükümlüdür. Buna göre davacı nişan hediyeğini davalıya verdiğini ispat etmekle yükümlüdür. Davalı hediyeğini geri verdiğini iddia etmekte ise bu hususun ispatı davalıya düşer¹⁵³.

mahsup edilmesini, yine müvekkili için 5.000,00 TL. manevi tazminata karar verilmesini talep etmiştir.

Mahkemece; davanın kabulüne karar verilmiş, hüküm davalı vekili tarafından temyiz edilmiştir.

Dosyadaki yazılara, kararın dayandığı delillerle kanuni gerektirici sebeplere ve özellikle delillerin takdirinde bir isabetsizlik görülmemesine göre, sair temyiz itirazları yerinde değildir.

Ancak, TMK'nun 122. maddesi; Nişanlılık evlenme dışındaki bir sebeple sona ererse, nişanlıların birbirlerine veya ana ve babanın ya da onlar gibi davrananların, diğer nişanlıya vermiş oldukları alışılmışın dışındaki hediye, verenler tarafından geri istenebilir" hükmüne amirdir.

Dosya içeriği ile toplanan delillerden davaya konu 20 adet çeyrek altının misafirler tarafından takıldığı, yani davacı tarafından takılmadığı anlaşılmalı bu kısım hakkında davanın husumet yokluğu nedeniyle reddi gerekirken kabulü doğru görülmemiştir." Yarg. 3.H.D. 27.10.2011 E. 2011/11384 K. 2011/16642 sayılı karar (<https://portal.uyap.gov.tr/uyap-uygulamaları>, ET:08.01.2016).

¹⁵²"Davacı vekili dilekçesi ile; müvekkili ile davalının nişanlandığını, gelecekteki yaşamlarını birlikte şekillendirdiklerini, ancak hiçbir neden yokken davalının nişanı bozduğunu, davacı tarafından evlenecekleri umuduyla nişan merasiminde davalıya takılması için davalıyla beraber giderek birlikte beğenip seçtikleri 1 adet set, 6 adet bilezik, 2 adet yüzük ve saati satın aldıklarını, bu hediyeğin nişan bozulduktan sonra davalı tarafından iade edilmediğini, bu nedenle takılan hediyeğin aynen iadesine, aynen iade mümkün olmadığı takdirde bedellerinin ve nişan merasimi masrafları 940,00 YTL ile nişanın haksız bozulması nedeniyle 5.000,00 YTL manevi tazminatın yasal faiziyle birlikte tahsiline karar verilmesini talep ve dava etmiştir.

Davalı vekili, açılan davayı kabul etmediklerini, eşyaların iade edildiğini savunarak; davanın reddini istemiştir.

Mahkemece; hediyeğin veren kişi tarafından istenebileceğini, veren kişinin davacının amcası Cuma Ulaşlı olduğu anlaşılmalı bu eşyalarla ilgili talebin husumet yokluğundan reddini, diğer talepler ile ilgili talebin subut bulmadığından reddine karar verilmiş, hüküm davacı vekili tarafından süresinde temyiz edilmiştir.

Dosyadaki yazılara, kararın dayandığı delillerle kanuni gerektirici sebeplere ve özellikle delillerin takdirinde bir isabetsizlik görülmemesine göre, sair temyiz itirazları yerinde değildir.

Ancak, TMK'nun 122. maddesi; Nişanlılık evlenme dışındaki bir sebeple sona ererse, nişanlıların birbirlerine veya ana ve babanın ya da onlar gibi davrananların, diğer nişanlıya vermiş oldukları alışılmışın dışındaki hediye, verenler tarafından geri istenebilir" hükmüne amirdir.

Davacının dava dilekçesindeki "takıları davalıyla birlikte seçerek satın aldıklarına" dair açıklaması, takıların davacı ve davalı tarafından birlikte alındığına dair kuyumcu kartviziti ile doğrulanmış, davalı tarafta aksini ileri sürmemiş olmasına karşılık, duruşmada dinlenen tanıklar nişanda tüm bu takıların davacının amcası tarafından takıldığını, davacı tarafından başka takı takılmadığını beyan etmişlerdir. Mahkemece tanıklardan, davacı tarafından satın alınan takıları amcanın örf ve adet gereği ve davacı adına davalıya takıp takmadığı hususu sorularak, gerektiğinde bu konudaki kartviziti veren kişi dinlenmek ve CD çözümü yaptırılmak suretiyle araştırılmadan, yanılgılı değerlendirme ile yazılı şekilde husumet yokluğu nedeniyle talebin reddi doğru görülmemiştir." Yarg. 3.H.D. 08.05.2008 E. 2008/3251 K. 2008/8511 sayılı karar (<https://portal.uyap.gov.tr/uyap-uygulamaları>, ET: 08.01.2016).

¹⁵³"Davacı, dava dilekçesinde; 2010 yılı 8. ayında davalı ile tanışıp, kısa süre sonra nişanlandıklarını; davalının, zamanla kendisine soğuk davrandığını, yaptıkları görüşmede davacıyı istemediğini, ailesinin kendisini nişanladığını, evliliğin olmayacağını söylediğini; davalıya, davacı tarafından nişanda, 3 adet kalın bilezik, 1 adet yarım metre zincir, 2 adet yüzük, 1 adet küpe, 1.000 Euro para ile davacının annesi tarafından 1 adet bilezik, 1 adet cumhuriyet, 1 adet yarım, 1 adet çeyrek altın takıldığını; ayrıca, davacının, davalıya, 300 Euro elden, 7.696 Euro ise banka aracılığıyla para gönderdiğini ileri sürerek; davacı ve annesi tarafından takılan altınların ve 8996 Euro paranın öncelikle aynen, aynen ifasının mümkün olmaması halinde, fazlası saklı kalmak kaydıyla bedeli olan 20.000TL' nin reeskont faizi ile tahsiline karar verilmesini talep ve dava etmiştir.

Davacı davasını her türlü delille ispat edebilir¹⁵⁴. Özellikle de mevcut ise nişan törenine ait CD görüntüleri, fotoğraflar ile tanık beyanları önemli ispat vasıtalarıdır.

B. Davalı

Hediyelerin geri verilmesi davası, ancak diğer nişanlıya karşı açılır¹⁵⁵. Nişanlının anne ve babasına yahut onlar gibi davranan kişilere veya üçüncü kişilere karşı açılmaz. Nişanlı

Davalı vekili, cevap dilekçesinde; davacının, hiç evlenmemiş gibi kendisini tanıttığını, nişandan sonra 2 kez evlenip boşandığını, 1 çocuğunun olduğunu öğrendiğini; nişanın bozulmasına davacının kusurlu davranışının neden olduğunu; nişan hediyelerinin iade edildiğini; davacının, yalnızca 1.200Euro para gönderdiğini, bu paranın da Almanya ülkesine gidebilmek için Almanca kurs ücreti için olduğunu savunarak; davanın reddini istemiştir.

Mahkemece; davalının, davacının evlenip boşandığını nişandan önce bildiğini, nişanın bozulmasında kusurlu olduğunu; davacı tarafından 6.996Euro paranın davalıya gönderildiğinin dekontlarla sabit olduğu gerekçesiyle; davanın kısmen kabulü ile, 2 adet, 22 ayar, 16 gram çöp bilezik ile 1 adet taktak 22 ayar 4 gram yüzüğün aynen, mümkün olmadığı takdirde bedeli olan 2.035TL ile 6.996,00 Euro'nun dava tarihindeki değeri olan 17.909,00 TL'nin dava tarihinden itibaren işleyecek yasal faiz ile tahsiline karar verilmiş; hüküm, süresi içerisinde davalı vekili tarafından temyiz edilmiştir.

Dava; nişanın bozulması nedeniyle, nişan hediyelerinin aynen, bunun mümkün olmaması halinde bedelinin tahsiline ilişkindir.

Dosyadaki yazılara, kararın dayandığı delillerle kanuni gerektirici sebeplere ve özellikle delillerin takdirinde bir isabetsizlik görülmemesine göre, davalı vekilinin sair temyiz itirazları yerinde görülmeyle reddedilmiştir. Ancak,

Nişan, evlenme dışında bir nedenden dolayı sona ererse, nişanlıların birbirlerine veya ana ve babanın ya da onlar gibi davrananların diğer nişanlıya vermiş oldukları alışılmışın dışındaki hediyeler, verenler tarafından geri istenebilir. Hediye aynen veya mislen geri verilemiyorsa, sebepsiz zenginleşme hükümleri uygulanır. (TMK. m.122)

Nişanlılık dolayısıyla verilen hediye, olağan bir hediye ise geri istenemez. Hediyelerin geri istenebilmesi için alışılmışın dışında hediyelerden olması gerekir. Alışılmış (mutad) hediyelerden kasıt; giymekle, kullanmakla eskien ve tüketilen eşyalardır.

Kural olarak giymekle, kullanılmakla eskien ve tüketilen eşyaların iadesine karar verilemez. Nişanın bozulması nedeniyle mutad dışı hediyelerin geri alınmasına ilişkin davalarda kusur aranmaz.

Diğer taraftan hediyelerin iadesi yönünde hüküm kurulabilmesi için eşyanın davalıya hediye edildiğinin ve nişanın bozulmasından sonra iade edilmediğinin ispatlanması gerekir. Zira; TMK'nın 6.maddesi hükmü uyarınca; Kanunda aksine bir hüküm bulunmadıkça, taraflardan herbiri hakkını dayandırdığı olguların varlığını kanıtlamakla yükümlüdür. Gerek doktrinde; gerek Yargıtay içtihatlarında kabul edildiği üzere, ispat yükü hayatın olağan akışına aykırı duruma iddia eden ya da savunmada bulunan kimseye düşer. Öte yandan ileri sürdüğü bir olaydan kendi yararına haklar çıkarmak isteyen kimse, iddia ettiği olayı kanıtlaması gerekir.

Hediyelerin verildiği ve iade edilmediği hususu her türlü delil ile ispat edilebilir. Nişan nedeniyle kendisine verildiğini kabul ettiği hediyelerin iade edildiğini ileri süren davalı, bunu kanıtlamalıdır. Ancak, davalının verildiğini kabul etmediği hediyelerin verildiğini ispat yükü de kuşkusuz davacıdadır.

Somut olayda; davalı, davacı tarafından kendisine nişan töreninde hediye edilen ziynetleri iade ettiğini iddia etmiş, dinlenen davalı tanığı Gül Karabağ ise, 1 çift bilezik ile 2 adet yüzüğün, davalı ile birlikte, davacı tarafa iade edildiğini beyan etmiştir. Asıl olan tanığın doğru söylediğidir. Mahkemece, bu tanığın beyanına itibar edilmeyerek hüküm tesis edilmiş, itibar edilmeme sebebi gerekçede tartışılmamıştır.

O halde; mahkemece, davalı tanığı Gül Karabağ'ın 1 çift bilezik ve 2 adet yüzüğün davacı tarafa iade edildiği beyanı ile dosyadaki diğer bilgi ve belgeler tartışılarak sonucu dairesinde bir karar verilmesi gerekirken; bu yön gözardı edilerek yazılı şekilde hüküm tesisi doğru görülmemiş, bozmayı gerektirmiştir.“ Yarg. 3.H.D. 27.01.2016 E. 2015/2934 K. 2016/837 (<https://portal.uyap.gov.tr/uyap-uygulamaları,, ET:21.06.2016>).

¹⁵⁴“Davacı vekili mahkememize vermiş olduğu dava dilekçesi ile; tarafların 25/12/2010 tarihinde nişanlandıklarını, nişan nedeniyle davalıya 2 bilezik (56,8 gr.), kolye, alyans, tek taş yüzük, 6 çeyrek altın ile telefon, DVD, saç düzleştirici, 550,00 TL değerinde kıyafet ve 400,00 TL salon kirası ile 180,00 TL kamera çekim ücretinden oluşan 9.780,00 TL masraf yaptığını, nişanın davalı tarafından haksız olarak bozulması nedeniyle nişan hediyelerinin aynen iadesini olmadığı takdirde bedelinin tahsilini talep ve dava etmiştir.

eğer dava tarihinde ergin değilse onun adına veli veya vasisine karşı açılır¹⁵⁶. Ancak bu durumda veli veya vasinin davalı olarak gösterilmesi sadece onların kanuni temsilciliklerinden ileri gelmektedir. Kanuni temsilciye doğrudan husumet düşmeyeceği gibi, verilecek karar da kanuni temsilciyi bağlayıcı nitelikte olmaz¹⁵⁷.

Davalı, nişanın davacı tarafın kendisine iftira atması sonucu bozulduğunu, nişan bozulduktan sonra nişan hediyesi olarak alınan eşyaları iade etmek istediklerini ancak gelip almadığını, daha sonra annesinin rahatsızlığı sebebi ile kullandığını belirterek, davanın reddini savunmuştur.

Mahkemece, bilirkişi raporu doğrultusunda davanın kısmen kabulüne karar verilmiş; hüküm, davalı tarafından temyiz edilmiştir.

Dosyadaki yazılara, kararın dayandığı delillerle kanuni gerektirici sebeplere ve özellikle delillerin takdirinde bir isabetsizlik görülmemesine göre, davalının sair temyiz itirazları yerinde değildir.

TMK'nın 122.maddesine göre, nişanlılık evlenme dışında bir nedenden dolayı sona ererse, nişanlıların birbirlerine vermiş oldukları, alışılmışın dışındaki hediyeler geri istenebilir. Nişanın bozulması nedeniyle mutad dışı hediyelerin geri alınmasına ilişkin davalarda kusur aranmaz. Nişanın bozulması halinde alışılmışın dışındaki hediyeler aynen, mevcut değilse mislen geri verilir veya karşılığı sebepsiz zenginleşme kurallarına göre geri istenir. Alışılmış mutad hediyelerden kasıt; giyimle, kullanılmakla eskijen ve tüketilen eşyalardır. Hediyelerin verildiği ve iade edilmediği hususu her türlü delil ile ispat edilebilir.

Nişan hediyelerinin mutad sayılabilmesi, yöresel örf ve adete göre verilen hediyelerden olması yanında maddi değerinin de günün koşullarına göre fazla olmayan hediyelerden olmasına bağlıdır ve bu da daha çok tarafların mali ve sosyal durumları ile ölçülmelidir.

Yerleşik Yargıtay uygulamalarına göre; nişan yüzüğü dışında kalan tüm altın ve ziynet eşyası mutad hediye kapsamında olmayıp, iadesi gereken hediyeler olarak değerlendirilmektedir.

O halde mahkemece; açıklanan ilkeler gereğince inceleme yapılarak mutad hediyeler (nişan yüzüğü ve kullanılmakla eskijen tüketilen eşyalar) yönünden davanın reddine karar verilmesi gerekirken, bu kalem giderler yönünden de davanın kabulüne karar verilmesi doğru görülmemiştir." Yarg. 3.H.D. 13.01.2014 E. 2013/15686 K. 2014/76 sayılı karar (<https://portal.uyap.gov.tr/uyap-uygulamalari>, ET:08.01.2016).

¹⁵⁵"Davacılar vekili dava dilekçesinde, davacıların oğlu Mehmet Akkaş ile davalının kızı Hatice Cüce'nin 10 ay önce nişanlandıklarını, davalı tarafın nişanı bozduklarını, Hatice'ye taktıkları bilezikler, yüzük ve küpenin iade edildiğini, sadece 8 adet ata altının iade edilmediğini belirterek altınların aynen, olmadığında 13.400 TL bedelinin tahsilini talep etmiştir.

Davalı Osman, duruşmalara gelmediği gibi cevap dilekçesi de vermemiştir.

Mahkemece; davanın kabulü ile 8 adet ata altının aynen, olmadığında 10.640 TL bedelin dava tarihinden itibaren yasal faizi ile davalı Osman'dan tahsiline karar verilmiş, hükmü davalı vekili temyiz etmiştir.

Davada nişan hediyelerinin iadesi olmadığında bedeli talep edilmektedir.

TMK'nun 122/1.maddesinde; "nişanlılık evlenme dışındaki bir sebeple sona ererse, nişanlıların birbirlerine veya ana ve babanın ya da onlar gibi davrananların, diğer nişanlıya vermiş oldukları alışılmışın dışındaki hediyeler, verenler tarafından geri istenebilir" hükmüne göre nişan hediyelerinin nişanlı taraftan talep edilmesi gerekmektedir.

Dava dışı nişanlı kız Hatice Cüce'nin 20.03.1991 doğumlu olduğu, dava tarihi 11.07.2011 tarihinde 20 yaşında olup, davada pasif husumet ehliyetine sahip olduğu anlaşılmaktadır. Başka bir deyişle dava tarihinde reşit olan nişanlı Hatice yönünden davalı babası aleyhine dava açılmaz.

Bir alacak davasında, davalı olma sıfatı (pasif husumet) o alacağın gerçek borçlusuna aittir. Alacak davası, o alacağın gerçek borçlusundan başka bir kişiye karşı açılması halinde, davalının borçlu sıfatına haiz olmadığından bahisle sıfat yokluğundan (husumetten) dolayı davanın reddi gerekir.

Bu durumda, davanın gerçek borçlusu Hatice Cüce yerine babası Osman Cüce aleyhine dava açılması nedeniyle, mahkemece; davanın husumetten reddine karar verilmesi gerekirken yazılı şekilde davanın esası hakkında hüküm kurulması doğru görülmemiştir." Yarg. 3.HD. 21.01.2014 E. 2013/20438 K. 2014/635 (<https://portal.uyap.gov.tr/uyap-uygulamalari>, ET: 08.01.2016).

Davalının yargılama sırasında ergin olması halinde davaya dahil edilerek bizzat ya da vekili marifetiyle davada temsil edilmesi gerekir¹⁵⁸.

Dava ehliyeti olmayan kişiye karşı dava açılması halinde, dava dilekçesi davalının kanuni temsilcisine tebliğ edilir. Dava ehliyeti olmayan davalıya karşı veya onun tarafından

¹⁵⁶“Davada, nişanın haksız bozulması ve evliliğin gerçekleşmemesi nedeniyle davacı baba, tarafından davalının (annenin) kızına nişan hediyesi olarak verilen bilezik, yüzük, küpe, saat, gerdanlık, giyim eşyası gibi eşyaların aynen iadesi, olmadığı takdirde bedelinin, taksit bedeli ve yemek ve sair giderler ile birlikte toplam 2.200.00 YTL olarak faizi ile birlikte tahsili talep edilmiş, mahkemece davanın hem usulden hem esastan reddi cihetine gidilmiş, hüküm davacı tarafından temyiz edilmiştir. Nişanın haksız bozulması nedeniyle, hediye veren kişi tarafından henüz ergin olmayan nişanlıya velayeten bu husus belirtilerek velisine karşı dava açılabilir ise de, dava da nüfus kaydı getirilerek bu husus araştırılmadan davalının nişanlıının annesi olması nedeniyle davanın husumet yönünden reddi usul ve yasaya uygun görülmemiştir. Kaldı ki, dava hem taraf sıfatı bulunmadığı için husumet yokluğundan, hem de şartları oluşmadığı gerekçesiyle esas yönünden reddedilemez. Önce taraf sıfatı incelenerek, taraf sıfatı varsa, esas hakkında hüküm kurulması gerekir. Ayrıca, TMK.nun 122.maddesine göre; nişanın bozulması halinde nişanlıların birbirlerine veya ana ve babanın ya da onlar gibi davrananların diğer nişanlıya vermiş oldukları mutad dışındaki hediyelerin aynen, mevcut değilse karşılığı sebepsiz zenginleşme kurallarına göre geri istenebilir.

Kural olarak mutad hediyeler ile; giyilmekle, kullanılmakla eskijen ve tüketilen eşyaların iadesine karar verilemez (BK.md.63). Nişanın bozulması nedeniyle iadesi istenen bir nişan hediyesinin mutad sayılabilmesi; o hediyelerin yöresel örf ve adete göre verilen türden olması hususu yanında, bu gibi hediyelerin maddi değerinin de günün ekonomik koşulları itibarıyla fahiş olmayan miktarda bulunmasına bağlıdır ki, fahişlik olgusu da daha çok tarafların mali ve sosyal durumlarıyla ölçülmek gerekir. Özellikle dava konusu hediye veren nişanlıının ekonomik gücünü zorlayarak verdiği hediyelerin, onun yönünden mutad sayılması ve fahiş kabul edilmemesi doğru değildir. Aksinin kabulü davalının haksız zenginleşmesinin kabulü anlamına gelir ki hukuken haksız iktisap korunamaz

Yerleşik Yargıtay uygulamasında, altın ve zinet eşyaları mutad hediye kapsamın da olmayıp iadesi gereken hediyeler olarak değerlendirilmektedir. Bu nedenle Mahkemece zinet eşyalarının mutad hediye olarak kabulü ile bu yönden de talebin reddi doğru görülmemiştir.” Yarg. 3.H.D. 06.07.2006 E. 2006/8708 K. 2016/9122 (<https://portal.uyap.gov.tr/uyap-uygulamaları, ET:08.01.2016>).

¹⁵⁷“Dava dilekçesinde; nişanın haksız olarak bozulmuş olması nedeniyle 7.230 TL maddi tazminat ile 10.000 TL manevi tazminatın davalıdan tahsiline karar verilmesi istenilmiştir.

Mahkemece; davanın husumet nedeniyle reddine karar verilmiş, hüküm davacı vekili tarafından temyiz edilmiştir.

TMK.nun 122. maddesine göre nişan hediyelerinin iadesi davasının nişanlıya karşı açılması gerekmektedir. Somut olayda olduğu gibi davalı nişanlı dava tarihinde reşit değilse velisi marifetiyle temsil edilmesi gerekmektedir. Yargılama aşamasında reşit olan (şahıs) bizzat kendisi fiil ehliyetini kazanacağından ve o tarih itibarıyla velayetde sona ereceğinden dava dilekçesi ve duruşma günü reşit olan şahsa tebliğ edilerek yargılamaya devam edilmesi gerekecektir. Eldeki davada ise, yaşı küçük olan nişanlıının babası aleyhine kendisine asaleten kızı Fatma'ya ise velayeten denilmek suretiyle husumet yöneltmiş olup, yukarıda belirtildiği üzere davalı babanın bizzat şahsına husumet yöneltilemez ise de, küçük kızının velisi sıfatıyla dava açılmış olması doğrudur.

O halde, mahkemece yargılamaya devam edilerek, küçük nişanlıyı temsilen velisi aleyhine açılan dava yönünden esasa ilişkin bir karar verilmesi gerekirken, yazılı şekilde hüküm tesisi doğru değildir.” Yarg. 3.H.D. 15.02.2010 E. 2009/20911 K. 2010/2079 (<https://portal.uyap.gov.tr/uyap-uygulamaları, ET:08.01.2016>).

¹⁵⁸“Davada, nişanın bozulması nedeniyle küçük aleyhine velayeten babası davalı gösterilerek nişan hediyelerinin aynen iadesi, olmazsa bedelinin tahsili istenilmiş; mahkemece istemin kısmen kabulüne karar verilmiştir.

Oysa aleyhine velayeten dava açılan Serpil yargılama aşamasında reşit olduğuna göre, davaya dahil edilerek bizzat ya da vekili marifetiyle davada temsil edilmesi gerekirken (TMK. md. 16) bu husus resen gözetilmeksizin, taraf teşkili sağlanmadan, davada taraf ve temsilci sıfatı kalmayan (velayet hakkı yasa gereği ortadan kalkan baba) Erdoğan aleyhine yargılama yapıp hüküm kurulması usul ve yasaya uygun bulunmamıştır.” Yarg. 3.H.D. 17.06.2010 E. 2010/10245 K. 2010/10907 (<https://portal.uyap.gov.tr/uyap-uygulamaları, ET:08.01.2010>).

yapılan usul işlemleri geçersizdir. Fakat davalının kanuni temsilcisi bu işlemlere sonradan onay (icazet) verebilir¹⁵⁹.

C. Geri Verme Talebinin Niteliği Ve Kapsamı

Hediyelerin geri verilmesi talebi, aynı değil şahsi bir davadır. Zira hediyeler verilmekle karşı tarafın mülkiyetine geçmiştir ve verenin o şey üzerinde bir aynı hakkı kalmamıştır. Hediye alan bunu bir üçüncü kişiye devretmişse, hediyeleri geri isteyen bu hakkını üçüncü kişiye karşı kullanması mümkün değildir. Bu konuda üçüncü kişinin iyiniyetli olup olmasının da bir önemi yoktur¹⁶⁰. Doktrinde bir görüşe göre ise, hediyelerin geri verilmesi aynı hakka dayanan bir taleptir¹⁶¹.

Kanaatimizce hediye verilen şey menkul bir eşya ise, hediye verildiği anda zilyetlik hediye alana geçtiğinden hediye alan kişi mülkiyet hakkına sahip olacaktır. Yine hediye edilen eşya taşınmaz niteliğinde ise hediye alan tarafından adına tapuda tescil işlemi yapılmakla mülkiyet hakkı kazanılacaktır. Nişanın sona ermesi halinde mülkiyet hakkı kendiliğinden hediye veren kişiye geçmeyeceğinden, hediyelerin geri verilmesi talebi şahsi bir talep olarak kabul edilmelidir. Ayrıca, geri vermeye konu eşya, iade anında geri verme yükümlüsü nişanlının malvarlığında aynen mevcut değilse, TMK m.122 yollamasıyla sebepsiz zenginleşme hükümleri uyarınca parasal değeri geri vermeye konu olacaktır. Halbuki geri verme talebi aynı bir talep olsaydı herkese karşı ileri sürülebileceğinden, örneğin hediye alan kişi kendisine hediye edilen evi üçüncü bir kişiye satıp devretse bile, bu üçüncü kişiye karşı da geri verme talebinin ileri sürülebilmesi gerekirdi.

¹⁵⁹KURU / ARSLAN / YILMAZ, s.230.

¹⁶⁰ABİK, s.119-120; DURAL / ÖĞÜZ / GÜMÜŞ, s.45; ÖZTAN, Aile Hukuku, s.93; KOÇ, s.154; TEKİNAY, s.30; FEYZİOĞLU, s.58; GENÇCAN, Aile Hukuku, s.248; DOĞAN, s.228.

¹⁶¹“Hediyeler aynen mevcutsa, aynen geri verilmeleri gerekir. O halde geri vermekle yükümlü olan nişanlı, kendi malvarlığında aynen mevcut olmasına karşın hediye geri vermekten kaçınırsa, hediyesinin geri verilmesini isteme hakkına sahip bulunan kişi, ona karşı aynı hakka dayanarak istihkak davası açmak suretiyle hediyesini aynen geri alabilecektir.” (AKINTÜRK / ATEŞ, s.49).

“Maddede 'geri vermekten' söz edilmiştir. Buna göre bu talep mülkiyet hakkına dayanmaktadır. Bunun sonucu olarak hediye alan nişanlı aynen iadeyle yükümlüdür.”(KILIÇOĞLU, Aile Hukuku, s.41).

Hediyelerin geri verilme işleminin nasıl yapılacağı hususu TMK m.122'de "*Hediye aynen veya mislen geri verilemiyorsa, sebepsiz zenginleşme hükümleri uygulanır.*" şeklinde düzenlenmiştir. Söz konusu düzenleme dikkate alındığında, verilen hediyein geri verme zamanında geri vermeye yükümlü nişanlının mal varlığında mevcut olması halinde aynen geri verilmek suretiyle iadesi gerçekleştirilir. Geri verme anında malvarlığında bulunmaması halinde bu yükümlülüğün nasıl yerine getireceği iade edilecek hediyein misli bir eşya olup olmadığına göre belirlenecektir. Buna göre geri vermekle yükümlü bulunan nişanlının geri verme anında mal varlığında bulunmayan hediye misli bir eşya ise, bu eşyanın temin edilip verilmesi gereklidir. Ancak misli bir eşya değil ise bu durumda sebepsiz zenginleşme hükümlerine göre değerinin para olarak ödenmesi gerekir (Örneğin hediye edilen şey bir cumhuriyet altını ise ve geri verme anında mal varlığında bulunmuyorsa, aynısı temin edilerek diğer nişanlıya verilmesi gerekir. Hediye edilen şey ünlü bir ressamın tablosu ise ve geri verme anında mal varlığında bulunmuyorsa sebepsiz zenginleşme hükümlerine göre değerinin para olarak ödenmesi gerekir). Nitekim söz konusu maddenin gerekçesinde de bu husus "*.....Bir çok hallerde aynen mevcut olmayan hediye mislen mevcuttur. Buna rağmen yürürlükteki hükme göre davalının sebepsiz zenginleşme hükümlerine göre hediye yerine bir bedel ödemek suretiyle kurtulması, özellikle paranın değer kaybına uğradığı büyük oranlı enflasyonların yaşandığı dönemlerde haksız sonuçlara yol açmaktadır. Bu nedenle maddeye hediyein sadece aynen bulunmamasının yeterli olmadığı, mislen mevcut ise yine davalının hediye mislen temin edip tazmin etmesi esası eklenerek, mislen ifası mümkün olmayan bir hediye söz konusu ise, o zaman bunun yerine değerinin sebepsiz zenginleşme hükümlerine göre para olarak ödenmesine karar verilmesi kabul edilmiştir.*" şeklinde ifade edilmiştir.

Yargıtay kararlarında ise, iade alacaklısının bir seçimlik hakkı bulunduğu, isterse aynen veya mislen hediyein geri verilmesini, isterse hediyein değerini para olarak ödenmesini talep edebileceği yahut terditli olarak (aynen veya mislen, bunların mümkün

olmaması halinde hediyein değerinin verilmesi şeklinde) bu talebini ileri sürebileceği belirtilmektedir¹⁶².

Kanaatimizce yargıtayın bu uygulaması isabetlidir. Zira nişanın sona ermesi halinde nişanlılar bu olayı bir an önce unutmak ve hayatlarında yeni bir sayfa açmak istemektedirler. Özellikle de, nişanın sona ermesi nedeni ile derin bir üzüntü yaşamış olan nişanlının vermiş olduğu hediyeyi aynen veya mislen geri alması halinde bu hediyein geçmişte yaşadığı

¹⁶²“Davacı vekili dilekçesi ile; davacıya düğün yapılırken 10 adet 20 şer gramdan üçlü burma bilezik, 1 adet set (22 ayar 20 gram iki bilezik değerinde) ve 18 adet çeyrek altının ziynet olarak takıldığını bu ziynetlerin yatırım amaçlı olarak davalı tarafından bozdurularak davalı adına banka hesabına konulduğunu, daha sonra davalının bu parayı çekerek cumhuriyet altını aldığını ve yine kendi adına bankada kasaya koyduğunu ve geri iade etmediğini, yine evlenilirken davacı tarafından müşterek eve dava dilekçesinde belirtilen çeyiz eşyalarının getirildiğini, bu eşyalarında davalının uhdesinde kaldığını ve müvekkiline iade edilmediğini bu nedenle ziynetler ve çeyiz eşyalarının bedellerinin dava tarihinden itibaren işleyecek yasal faizi ile birlikte davalıdan alınarak davacıya verilmesini talep ve dava etmiştir.

Davalı cevap dilekçesi ile; dava dilekçesinde belirtilen hususların gerçeği yansıtmadığını, ziynetlerin davacı tarafından nakte çevrildiğini, daha sonra eldeki birikimler ile birlikte bu paraların banka hesabına yatırıldığını daha sonra bu paranın evlilik birliğinin bir takım müşterek ihtiyaçları ve davacının kendi şahsi ihtiyaçları için harcandığını, çeyiz eşyalarının ise aynen mevcut olup teslim etmeye hazır olduğunu savunarak davanın reddini dilemiştir.

Mahkemece; davacıya takılan altınların davacı tarafından nakte çevrildiği ancak daha sonra davalı tarafından alınmak suretiyle yatırım amaçlı olarak banka hesabına yatırıldığı ancak tekrar davacıya ödendiğinin davalı tarafından ispatlanamadığı, yine tanık beyanlarına göre davacının müşterek konuttan ayrılırken altınları aldığına dair bir somut delil olmadığı, yine dava dilekçesine belirtilen eşyaların davacı tarafından çeyiz olarak müşterek konuta götürüldüğü, bu durumun davalı tarafından kabul edilerek iade için hazır olduğunun beyan edildiği gerekçeleri ile davacının ziynet ve eşya alacağına ilişkin davasının kabulüne, ziynet ve çeyiz eşyalarının aynen iadesine, aynen iadesi mümkün olmadığı takdirde bedellerinin toplamının davalıdan tahsiline karar verilmiş, hüküm taraf vekillerince temyiz edilmiştir.

Dosyadaki yazılara, kararın dayandığı delillerle kanuni gerektirici sebeplere ve özellikle delillerin takdirinde bir isabetsizlik görülmemesine göre, taraf vekillerinin sair temyiz itirazları yerinde değildir. Ancak;

1-) Davacı vekilinin temyiz itirazları yönünden;

Çeyiz ve ziynet eşyaları misli eşyalardan ise de, davacının seçimlik hakkı olup, bu eşyaları aynen isteyebileceği gibi, sadece bedelinin tahsilini veya terditli olarak eşyaların mevcut olması halinde aynen, olmaması halinde bedelinin tahsilini de isteyebilir.

HMK'nun 26.maddesi hükmü gereği hakim tarafların iddia, savunma ve istekleri ile bağlı olup ondan fazlasına ya da başka bir şeye hükmedemez.

Somut olayda; davacı, dava konusu eşyaların sadece bedelini talep etmiş olmasına karşın mahkemenin bu talebi aşarak hüküm altına aldığı eşyaların aynen iadesine, bunun mümkün olmaması halinde değerinin tahsiline karar vermesi doğru görülmemiş, bozmayı gerektirmiştir.

2-) Davalı vekilinin temyiz itirazları yönünden;

Somut olayda; davacı vekili tarafından dava dilekçesinde; 10 adet 20 şer gramdan üçlü burma bilezik, 1 adet set (22 ayar 20 gram iki bilezik değerinde) ve 18 adet çeyrek altın bedelinin tahsili talep edilmiş, mahkemece de talep gibi karar verilmiştir.

Ancak; özellikle davacının babası olan tanık Muhsin Kayak'ın beyanına bakıldığında; "...Kızımı ben son getirdiğimde kızımın yanında 2 adet nişan yüzüğü 1 adet tam cumhuriyet altını , 1 adet 3 lü burma bilezik 2 tane de çeyrek altın vardı, yanında bir adet de laptop vardı bunun dışında başkaca bir eşya yoktu giysilerini alıp gelmişti..." şeklinde açıklama yaptığı görülmektedir. O halde mahkemece; davalının babaevine döndüğünde üzerinde bulunduğu tanık tarafından beyan edilen ziynet eşyaları yönünden talebin reddine karar vermek gerekirken, yanılığın değerlendirme ile davanın tümden kabulüne karar verilmesi doğru görülmemiş, bozmayı gerektirmiştir." 3.HD., 01.04.2015 tarih ve 2014/11713-2015/5365 (UYAP, ET: 08.01.2016);

“Davacı vekili dilekçesinde; tarafların 2004 yılında evlendiklerini, evlenmeleri ile birlikte aralarında sorunların başladığını ve boşanma kararı aldıklarını, boşanma talebi ile mahkemeye müracaat ettiklerini, müvekkilinin müşterek evden ayrılırken sadece çeyiz ve şahsi eşyalarını beraberinde götürdüğünü, düğün ve nişan esnasında takılan altın takıların ise müvekkilinin rızası ve onayı olmaksızın daha önce davalının ailesi tarafından bozdurulduğunu, elde edilen paranın da müvekkiline verildiğini belirterek, müvekkiline düğün ve nişanda takılan altın takıların bedeli olan 5.900 TL nin davalıdan tahsiline

olayları tekrar hatırlamasına ve unutmasını engellemesine sebep olabileceğinden, hediyelerin aynen ve mislen mevcut olmasına rağmen değerinin talep edilebilmesi imkanını sunmak yerinde bir uygulama olmuştur.

TMK m.122'de "*Hediye aynen veya mislen geri verilemiyorsa, sebepsiz zenginleşme hükümleri uygulanır.*" düzenlemesinin bulunduğunu yukarıda belirtmiştik. O halde aynen veya mislen geri verilemeyen hediyein iadesi konusunda TBK'nın sebepsiz zenginleşmeye ilişkin hükümlerinden bahsetmek faydalı olacaktır.

Türk Borçlar Kanunu'nun 79. maddesinin 1. fıkrasında "*Sebepsiz zenginleşen, zenginleşmenin geri istenmesi sırasında elinden çıkmış olduğunu ispat ettiği kısmın dışında kalanı geri vermekle yükümlüdür.*" hükmü yer almaktadır. Söz konusu düzenlemeye göre kendisine verilen hediye aynen veya mislen geri veremeyen nişanlı, bu hediyelerin geri istenmesi sırasında elinden çıkmış olduğunu ispat etmesi halinde geri verme yükümlülüğü ortadan kalkmaktadır. Hediyelerin bir kısmının geri istenme anında elinden çıkmış olduğunu ispat etmesi halinde ise yalnızca elinde kalan hediyeleri geri vermekle yükümlü olacaktır.

karar verilmesini talep etmiş, ıslah ile talebini 20.292,20 TL'ye yükseltmiştir.

Davalı vekili dilekçesinde; davacının davaya konu ziynet eşyalarını bizzat kendisinin takip kullandığını ve muhafaza ettiğini, hayatın olağan akışına uygun olarak takıların kadının uhdesinde bulunduğunu, davacının kendisine ait şahsi eşyalarını alarak annesinin evine götürdüğünü, kayınvalidesinin eşyalar toplanırken kendisine yardımcı olduğunu, bu durumu davacının açmış olduğu boşanma davasında açıkça beyan ettiğini belirterek davanın reddini savunmuştur.

Mahkemece; tarafların evli iken, boşanma davası açıldığını, tarafların boşanmalarına dair verilen kararın kesinleşmediğini, davacının evi terk ederken şahsi eşyalarını ve çeyiz eşyalarını aldığı ancak altınların düğünden sonra davalının ailesi tarafından alındığı, boz durulduğu, takıların yeniden yapılacağını söylendiği ancak yeniden yapılmadığını tanık beyanlarından anlaşıldığı gerekçesiyle davanın kabulüne ve taleple bağlı kalınarak 1 adet 22 ayar 82,22 gr altın takı setinin aynen iadesine, aynen iade olmadığı takdirde 4,978,20 TL değerinin, 1 adet beşi bir yerdenin aynen iadesine, olmadığı takdirde 1.850,00 TL değerinin, 22 ayar 10 adet 20 gramdan toplam 200 gram bileziğin aynen iadesine, olmadığı takdirde bedeli olan 9.900 TL değerinin, 4 adet 22 ayar 18 gramdan toplam 72 gram bileziğin aynen iadesine, olmadığı takdirde 3.564,00 TL değerinin, sonuç olarak toplam 20.292,20 TL'nin davalıdan tahsiline, 5.900 TL'sine dava tarihinden 14.312 TL' sine ıslah tarihi olan 16.03.2012 tarihinden itibaren yasal faiz işletilmesine karar verilmiş, hüküm davalı vekili tarafından temyiz edilmiştir.

Dava, ziynet eşyalarının bedelinin tahsiline ilişkindir.

Dosyadaki yazılara, kararın dayandığı delillerle kanuni gerektirici sebeplere ve özellikle delillerin takdirinde bir isabetsizlik görülmemesine göre, sair temyiz itirazları yerinde değildir.

Ancak, davacı vekili, dava ve ıslah dilekçesinde, dava konusu edilen ziynet eşyalarının bedelinin tahsilini talep etmiştir. Mahkemece, yapılan yargılama sonucu davanın kabulü ile ziynet eşyalarının aynen, mevcut değilse bedellerinin davalıdan tahsiline karar verilmiştir. HMK'nın 26. maddesi (1086 sayılı HUMK'nun 74. maddesi) hükmü gereği hakim tarafların iddia, savunma ve istekleri ile bağlı olup ondan fazlasına ya da başka bir şeye hükmedemez. Davacı, dava konusu ziynetlerin sadece bedelini talep etmiş olmasına karşın mahkemenin bu talebi aşarak hüküm altına aldığı ziynet eşyalarının aynen iadesine, bunun mümkün olmaması halinde değerinin tahsiline karar vermesi doğru görülmemiş, hükmün bu nedenle bozulması gerekmiştir." Yarg. 3.H.D. 29.05.2013 E. 2013/5287 K. 2013/8822 (<https://portal.uyap.gov.tr/uyap-uygulamalari>, ET:08.01.2016).

Hediyelerin elinden çıkması sebebiyle para, başka bir eşya gibi ekonomik değeri olan bir karşılık elde etmişse ve bunlar geri isteme sırasında malvarlığında bulunuyorsa, bunları da geri vermekle yükümlüdür.

Aynı maddenin 2. fıkrasında yer alan “Zenginleşen, zenginleşmeyi iyiniyetli olmaksızın elden çıkarmışsa veya elden çıkarırken ileride geri vermek zorunda kalabileceğini hesaba katması gerekiyorsa, zenginleşmenin tamamını geri vermekle yükümlüdür.” şeklindeki düzenleme dikkate alındığında, hediye alan nişanlı hediye iyiniyetli olmaksızın elden çıkarmışsa veya elden çıkarırken ileride geri vermek zorunda kalabileceğini hesaba katması gerekiyorsa, hediye değerinin tamamını geri vermekle yükümlü olacaktır. Örneğin, aralarında sürekli tartışma yaşayan nişanlılardan birisinin nişanı bozmadan önce, almış olduğu hediyelerin mülkiyetini (nişan bozulduktan sonra iade etme yükümlülüğünden kurtulmak amacıyla) başkasına devretmesi halinde iyi niyetli sayılamayacak ve hediyelerin değerinin tamamını ödemek zorunda kalacaktır. Yine karşı tarafın nişanı bozduğunu öğrenen nişanlı, kendisine verilmiş olan hediyeler henüz istenmeden bunların mülkiyetini bir başkasına devrederse, bu hediyeleri elden çıkarırken ileride geri vermek zorunda kalabileceğini hesaba katması gerekeceğinden hediyelerin değerinin tamamını ödemek zorunda kalacaktır.

Hediyenin değerinin para olarak ödenmesi yoluna gidilecekse, dava tarihindeki değeri bilirkişi marifeti ile tespit edilerek ödenecek meblağ hesaplanır¹⁶³.

¹⁶³“Davacı karşı davalı vekili dilekçesinde; tarafların 06.10.2012 tarihinde nişanlandıklarını, daha sonra ise anlaşamayarak 2013 yılı Mayıs ayı başlarında ayrılmaya karar verdiklerini, nişan töreninde davalıya hediye edilen ve yine yılbaşı hediyesi olarak davalıya verilen nitelik ve gramlarını belirttikleri ziynet eşyalarının davacıya aynen iadesini, mümkün değilse fazlaya ilişkin haklar saklı kalmak kaydıyla toplam değeri olan 12.180,00 TL'nin dava tarihi itibarıyla değerinin tespiti ile bedelinin işleyecek faiziyle davalıdan tahsiline karar verilmesini talep ve dava etmiştir.

Davalı karşı davalı vekili cevap ve karşı dava dilekçesinde; davalıya küpe, kolye, künyeden oluşan takı seti takıldığını, yine yılbaşı hediyesi olarak künye hediye edildiğini, kurban bayramında da kurbanlık yerine kelepçe bilezik alındığını, bunlardan yılbaşı ve kurban bayramında verilenlerin mutad hediyeler olduğunu, iadesi gereken takıların küpe, kolye ve künyeden oluşan takı seti olduğunu, iki adet bileziğin ise davacının annesi tarafından takıldığını ancak onun tarafından talep edilebileceğini, bu nedenlerle küpe, kolye ve künyeden oluşan takı seti yönünden davayı kabul ettiklerini, davacının diğer taleplerinin ise reddi gerektiğini belirtmiş; karşı dava dilekçesinde ise davacının davalıdan nişanda takılacak ziynetlerin alımı için 5.000 TL borç aldığını, yine davalının nişan ve düğün masrafı olarak da toplam 10.000 TL masraf yaptığını, yine davalının davacı ile aynı evde on gün süre ile kaldığını ve nişanın bozulması nedeniyle kişilik haklarının zedelendiğini belirterek, fazlaya ilişkin hakları saklı kalmak kaydıyla davacıya borç olarak verilen toplam 5.000 TL'nin davacıdan tahsilini, davalı lehine 10.000 TL maddi ve 10.000 TL manevi tazminata hükmedilmesini talep ve dava etmiştir.

Mahkemece; davacı karşı davalı vekili tarafından davalı karşı davalı aleyhine açılan alacak davasının kısmen kabulü ile, nişanda takılan mutad hediyeler dışında dosya arasında bulunan 15.05.2014 tarihli bilirkişi raporunda tespit edilen altınların aynen iadesine, mümkün olmadığı takdirde bilirkişi raporu tarihi itibarıyla tespit edilen 9.662,40 TL'nin davalıdan

Türk Borçlar Kanunu'nun 80. maddesinin 1. fıkrasındaki, “Zenginleşen iyiniyetli ise, yaptığı zorunlu ve yararlı giderleri, geri verme isteminde bulunandan isteyebilir.” hükmüne göre, hediyelerin geri istendiği nişanlı iyi niyetli ise, kendisinde bulunduğu sırada hediyelere yapmış olduğu zorunlu ve yararlı giderleri hediyeleri geri isteyen nişanlıdan talep edebilir. Örneğin nişan hediyesi olarak kendisine otomobil verilen nişanlı, bu otomobili yıllık bakımı için yetkili servise ödediği parayı (zorunlu gider) veya bu otomobilin yakıt tasarrufu için

taahhül edilerek davacıya verilmesine, fazlaya ilişkin talebin reddine; davalı karşı davacı vekili tarafından davacı aleyhine açılan 15.000 TL'lik maddi tazminat davasının ispat edilememesi nedeniyle reddine; davalı karşı davacı vekili tarafından davacı karşı davalı aleyhine açılan manevi tazminat davasının kısmen kabulü ile 3.000 TL manevi tazminatın davacı karşı davalıdan alınarak davalı karşı davacıya verilmesine, fazlaya ilişkin talebin reddine karar verilmiş, hüküm süresi içinde taraf vekilleri tarafından temyiz edilmiştir.

Dosyadaki yazılara, kararın dayandığı delillerle kanuni gerektirici sebeplere ve özellikle delillerin takdirinde bir isabetsizlik görülmemesine göre, taraf vekillerinin sair temyiz itirazları yerinde değildir.

TMK'nın 122. maddesine göre, nişanlılık evlenme dışında bir nedenden dolayı sona ererse, nişanlıların birbirlerine vermiş oldukları, alışılmışın dışındaki hediyeler geri istenebilir. Nişanın bozulması nedeniyle mutad dışı hediyelerin geri alınmasına ilişkin davalarda kusur aranmaz. Nişanın bozulması halinde alışılmışın dışındaki hediyeler aynen, mevcut değilse mislen geri verilir veya karşılığı sebepsiz zenginleşme kurallarına göre geri istenir. Alışılmış mutad hediyelerden kasıt; giyimle, kullanılmakla eskijen ve tüketilen eşyalardır. Hediyelerin verildiği ve iade edilmediği hususu her türlü delil ile ispat edilebilir.

Yerleşik Yargıtay uygulamalarına göre; nişan yüzüğü dışında kalan tüm altın ve ziynet eşyası mutad hediye kapsamında olmayıp, iadesi gereken hediyeler olarak değerlendirilmektedir.

Nişan hediyelerinin mutad sayılabilmesi, yöresel örf ve adete göre verilen hediyelerden olması yanında maddi değerinin de günün koşullarına göre fazla olmayan hediyelerden olmasına bağlıdır ve bu da daha çok tarafların mali ve sosyal durumları ile ölçülmelidir.

Nişanlının mali gücünü aşarak verdiği hediyelerin onun yönünden mutad sayılması düşünülemez. Aksi halde, hediye verilen nişanlının haksız zenginleşmesine yol açılmış olur.

Somut olaya gelince; tarafların 06.10.2012 tarihinde nişanlandıkları, 2013 yılı Mayıs ayında ise anlaşamamaları nişan akdini sonlandırdıkları her iki tarafında kabulünde olup, bu hususta taraflar arasında bir ihtilaf bulunmamaktadır.

Ancak, mahkemece hükme esas alınan 15.05.2014 tarihli bilirkişi raporunda; davacı karşı davalı tarafça dava dilekçesinde talep edilen ve davalı karşı davacıya yılbaşı hediyesi olarak takıldığı taraflar arasında da ihtilafsız olan 1 adet altın künyenin (480 TL değerinde olduğu iddia edilmiştir) değerlendirilmediği ve mahkemece de hüküm altına alınmadığı; davacı karşı davalı tarafından talep edilmeyen iki adet alyansın da raporda değerlendirilerek değerlerinin toplam 956,80 TL olarak belirlendiği ve mahkemece hüküm altına alındığı; yine hükme dayanak yapılan 15.05.2014 tarihli bilirkişi raporunda dava tarihine göre değerlendirme yapılması gerekirken 15.05.2014 bilirkişi rapor tarihi dikkate alınarak değerlendirme yapıldığı, raporun bu yönleri ile hatalı olduğu ve hükme esas alınacak nitelikte ve yeterlilikte olmadığı kuşkusuzdur.

Bundan ayrı olarak,

Hüküm tarihinde yürürlükte bulunan 6100 sayılı Hukuk Muhakemeleri Kanununun 297. maddesi, hükmün sonuç kısmında gerekçeye ait herhangi bir söz tekrar edilmeksizin istek sonuçlarından her biri hakkında verilen hükümle taraflara yükletilen borç ve tanınan hakların sıra numarası altında; açık, şüphe ve tereddüt uyandırmayacak şekilde gösterilmesini emredici kural olarak getirmiştir. Gerekçeli kararın da kısa karara uygun düzenlenmesi zorunludur.

Ayrıca, İİK'nun 24/4. maddesi gereğince; taşınır tesliminde, borçlunun yedinde bulunmazsa ilamda yazılı değeri alınır hükümü bulursa da aynen iadeye karar verilmesi halinde iade edilecek eşyaların cinsi, niteliği, özellikleri, gram ağırlığı vb. gibi özelliklerinin ayrıntılı belirtilmesi gerekir.

Mahkemece dava dilekçesi, bilirkişi raporu gibi herhangi bir belgeye gönderme yapılarak hüküm kurulamaz. Gerek tefhim edilen ve tutanakla belirlenen kararda, gerekse buna uygun düzenlenmesi zorunlu gerekçeli kararda hüküm altına alınan eşyanın yukarıda açıklanan yasal düzenlemeler hükmü gereğince cins, nitelik, miktar ve değerlerinin ayrı ayrı gösterilmesi ve taraflara yüklenen borç ile tanınan hakkın infazda güçlük çıkarmayacak biçimde belirtilmesi gerekir.

Dosyadaki yazılara, kararın dayandığı delillerle kanuni gerektirici sebeplere ve özellikle delillerin takdirinde bir isabetsizlik görülmemesine göre, taraf vekillerinin sair temyiz itirazları yerinde değildir.

taktırmış olduğu lpg sisteminin bedelini (yararlı gider) iyi niyetli olması halinde nişanın sona ermesi nedeniyle otomobili geri isteyen nişanlıdan talep edebilecektir.

Aynı maddenin ikinci fıkrasındaki “Zenginleşen iyiniyetli değilse, zorunlu giderlerinin ve yararlı giderlerinden sadece geri verme zamanında mevcut olan değer artışının ödenmesini isteyebilir.” şeklindeki düzenleme gereği, hediyeleri elinde bulunan nişanlı iyi

TMK'nın 122.maddesine göre, nişanlılık evlenme dışında bir nedenden dolayı sona ererse, nişanlıların birbirlerine vermiş oldukları, alışılmışın dışındaki hediyeler geri istenebilir. Nişanın bozulması nedeniyle mutad dışı hediyelerin geri alınmasına ilişkin davalarda kusur aranmaz. Nişanın bozulması halinde alışılmışın dışındaki hediyeler aynen, mevcut değilse mislen geri verilir veya karşılığı sebepsiz zenginleşme kurallarına göre geri istenir. Alışılmış mutad hediyelerden kasıt; giyimle, kullanılmakla eskijen ve tüketilen eşyalardır. Hediyelerin verildiği ve iade edilmediği hususu her türlü delil ile ispat edilebilir.

Yerleşik Yargıtay uygulamalarına göre; nişan yüzüğü dışında kalan tüm altın ve ziynet eşyası mutad hediye kapsamında olmayıp, iadesi gereken hediyeler olarak değerlendirilmektedir.

Nişan hediyelerinin mutad sayılabilmesi, yöresel örf ve adete göre verilen hediyelerden olması yanında maddi değerinin de günün koşullarına göre fazla olmayan hediyelerden olmasına bağlıdır ve bu da daha çok tarafların mali ve sosyal durumları ile ölçülmelidir.

Nişanlının mali gücünü aşarak verdiği hediyelerin onun yönünden mutad sayılması düşünülemez. Aksi halde, hediye verilen nişanlının haksız zenginleşmesine yol açılmış olur.

Somut olaya gelince; tarafların 06.10.2012 tarihinde nişanlandıkları, 2013 yılı Mayıs ayında ise anlaşamayıp nişan akdini sonlandırdıkları her iki tarafında kabulünde olup, bu hususta taraflar arasında bir ihtilaf bulunmamaktadır.

Ancak, mahkemece hükme esas alınan 15.05.2014 tarihli bilirkişi raporunda; davacı karşı davalı tarafça dava dilekçesinde talep edilen ve davalı karşı davacıya yılbaşı hediyesi olarak takıldığı taraflar arasında da ihtilafsız olan 1 adet altın künyenin (480 TL değerinde olduğu iddia edilmiştir) değerlendirilmediği ve mahkemece de hüküm altına alınmadığı; davacı karşı davalı tarafından talep edilmeyen iki adet alyansın da raporda değerlendirilerek değerlerinin toplam 956,80 TL olarak belirlendiği ve mahkemece hüküm altına alındığı; yine hükme dayanak yapılan 15.05.2014 tarihli bilirkişi raporunda dava tarihine göre değerlendirme yapılması gerekirken 15.05.2014 bilirkişi rapor tarihi dikkate alınarak değerlendirme yapıldığı, raporun bu yönleri ile hatalı olduğu ve hükme esas alınacak nitelikte ve yeterlilikte olmadığı kuşkusuzdur.

Bundan ayrı olarak,

Hüküm tarihinde yürürlükte bulunan 6100 sayılı Hukuk Muhakemeleri Kanununun 297. maddesi, hükmün sonuç kısmında gerekçeye ait herhangi bir söz tekrar edilmeksizin istek sonuçlarından her biri hakkında verilen hükümle taraflara yükletilen borç ve tanınan hakların sıra numarası altında; açık, şüphe ve tereddüt uyandırmayacak şekilde gösterilmesini emredici kural olarak getirmiştir. Gerekçeli kararın da kısa karara uygun düzenlenmesi zorunludur.

Ayrıca, İİK'nun 24/4.maddesi gereğince; taşınır tesliminde, borçlunun yedinde bulunmazsa ilamda yazılı değeri alınır hükmü bulunsa da aynen iadeye karar verilmesi halinde iade edilecek eşyaların cinsi, niteliği, özellikleri, gram ağırlığı vb. gibi özelliklerinin ayrıntılı belirtilmesi gerekir.

Mahkemece dava dilekçesi, bilirkişi raporu gibi herhangi bir belgeye gönderme yapılarak hüküm kurulamaz. Gerek tefhim edilen ve tutanakla belirlenen kararda, gerekse buna uygun düzenlenmesi zorunlu gerekçeli kararda hüküm altına alınan eşyanın yukarıda açıklanan yasal düzenlemeler hükmü gereğince cins, nitelik, miktar ve değerlerinin ayrı ayrı gösterilmesi ve taraflara yüklenen borç ile tanınan hakkın infazda güçlük çıkarmayacak biçimde belirtilmesi gerekir.

olmaması halinde mislen iade ve faiz talebinde bulunulduğu halde mahkemece davacı karşı davalının faiz talebi yönünden de değerlendirme yapılmadığı anlaşılmakta olup bu husus da doğru görülmemiştir.

Hal böyle olunca mahkemece; alanında uzman bilirkişiden yeniden rapor alınmak suretiyle ilgili raporda davacı karşı davalının dava dilekçesinde yılbaşı hediyesi olarak davalı karşı davacıya hediye ettiğini belirttiği ve davalı karşı davacının da kabulünde olan 1 adet altın künyenin (480 TL olduğu iddia edilmiştir) de değerlendirilmesi gerektiği, davacı karşı davalı tarafça talep edilmeyen alyansların değerlendirmeye alınmaması gerektiği, raporda değerlendirmenin dava tarihine göre yapılması gerektiğinin gözetilmesi, davacı karşı davalının dava dilekçesinde aynen iade ,aynen iadenin mümkün olmaması halinde mislen iade ve faiz talebinde bulunduğu dikkate alınarak faiz talebi hakkında değerlendirme yapılması gerektiği, yine yukarıda ifade edilen yasa maddeleri ve açıklamalar da gözetilerek hüküm altına alınan ziynet eşyalarının cins, nitelik, miktar

niyetli değilse hediyeye yapmış olduğu zorunlu ve yararlı giderlerden sadece geri verme zamanında mevcut olan değer artışının ödenmesini isteyebilir.

Aynı maddenin üçüncü fıkrasında ise “*Zenginleşen, iyiniyetli olup olmadığına bakılmaksızın, diğer giderlerinin ödenmesini isteyemez. Ancak, kendisine karşılık önerilmezse, o şey ile birleştirdiği ve zararsızca ayrılması mümkün bulunan eklemeleri geri vermeden önce ayırıp alabilir.*” hükmü yer almaktadır. Buna göre hediyeği geri vermekle yükümlü nişanlı iyiniyetli olsa bile zorunlu ve yararlı giderlerin dışındaki giderleri isteyemez. Örneğin kendisine nişan hediyesi olarak verilen otomobili sırf kişisel zevki için başka bir renge boyatan nişanlı, zorunlu ve yararlı gider kategorisinde olmayan bu masrafı iyiniyetli olsa bile hediyeği geri isteyen nişanlıdan talep edemez. Yahut otomobilin çeşitli kısımlarına sırf kişisel zevki için aksesuar taktıran nişanlı bu aksesuarların bedelini hediyeği geri isteyen nişanlıdan talep edemez. Ancak takılan bu aksesuarların bedeli kendisine önerilmezse ve bu aksesuarlar otomobile zarar vermeden çıkarılabilirse, bu durumda otomobili geri vermeden önce bu aksesuarları otomobilden çıkarıp alabilir.

Doktrinde bir görüşe göre¹⁶⁴ masrafı yapan nişanlının bu masrafları yapmada iyi veya kötü niyetli olması TMK m.122 açısından önem taşımaz. Çünkü hediyeğelerin iadesini düzenleyen TMK m.122’de kötüniyet gözönünde tutulmamıştır.

Kanaatimizce, yapmış olduğu masrafların iadesini talep eden nişanlının iyiniyetli olup olmadığı dikkate alınmalıdır. Zira sebepsiz zenginleşme hükümlerine atıf yapan TMK m.122 herhangi bir sınırlama yapmaksızın bu atfı yapmıştır. Ayrıca hediyeğinin iadesinde dikkate alınan iyiniyetin, yapılan masrafın iadesinde dikkate alınmayacağını söylemek kendi içerisinde çelişki arz etmektedir.

Türk Borçlar Kanunu'nun 81. maddesinde “*Hukuka veya ahlaka aykırı bir sonucun gerçekleşmesi amacıyla verilen şey geri istenemez.*” hükmü yer almaktadır. Bu hükme göre

ve değerlerinin ayrı ayrı gösterilmesi ve taraflara yüklenen borç ile tanınan hakkın infazda güçlük çıkarmayacak biçimde belirtilmesi gerekirken, eksik inceleme ile yazılı şekilde hüküm tesisi doğru görülmemiş bozmayı gerektirmiştir.”Yarg. 3.H.D. 12.04.2016 E. 2015/8659 K. 2016/5625 (<https://portal.uyap.gov.tr/uyap-uygulamaları>, ET:21.06.2016).

¹⁶⁴ÖZTAN, Aile Hukuku ,s.91.

diğer nişanlıya verilen şey hukuka ve ahlaka aykırı bir amaç için verilmiş ise geri istenmesi mümkün olmayacaktır. Örneğin nişanlılardan biri diğerine sırf kendisi ile cinsel ilişkide bulunmaya rıza göstereceğini diye para veya ekonomik değer taşıyan bir eşya vermiş ise bunu geri istemesi mümkün olmayacaktır. Esasen burada nişanlanma dolayısıyla verilmiş bir hediyeden bahsedilemeyeceğinden TMK m.122 gereği zaten talep mümkün olmayacaktır. Kanun koyucu TMK m.122'ye göre istenemeyen, hukuka veya ahlaka aykırı bir sonucun gerçekleşmesi için verilen şeylerin sebepsiz zenginleşme hükümlerine göre de istenememesi için bu düzenlemeye gitmiştir.

Geri verilecek hediyelerin değeri konusunda taraflar arasında ihtilaf varsa, bu durumda bilirkişi marifetiyle hediyelerin değeri alanında uzman bir bilirkişi marifeti ile tespit edilmelidir¹⁶⁵.

¹⁶⁵“Davacı vekili, dava dilekçesi ile; davalının nişanı nedensiz olarak bozduğunu, hediyelerin iade edilmediğini, takılan ziynetlerin ve gelinliğin nişan hediyesi olduğunu ileri sürerek; fazlaya ilişkin haklarını saklı tutarak, 12.000.00 TL'nin dava tarihinden itibaren yasal faizi ile tahsiline karar verilmesini talep ve dava etmiştir.

Davalı vekili, cevap dilekçesi ile; davacının iddia ettiği kadar hediye verilmediğini belirterek, davanın reddini istemiştir. Mahkemece; davanın kısmen kabulüne, iki adet 20 gr. altın bilezik bedeli 3.200,00 TL, bir adet takı seti bedeli 500,00 TL, bir adet tek taş yüzük bedeli 200,00 TL, bir adet Romanson marka kol saati bedeli 200,00 TL, bir adet gümüş kolye bedeli 12.50 TL olmak üzere 4.112,50 TL sınında dava tarihi olan 04/10/2014 tarihinden itibaren işleyecek yasal faizi ile birlikte davalıdan alınarak davacıya verilmesine, bakiye talebin reddine karar verilmiş; hüküm, davacı vekili tarafından temyiz edilmiştir.

HMK nun 266 ve devamı maddeleri gereğince; Çözümü özel veya teknik bir bilgiyi gerektiren hallerde bilirkişinin oy ve görüşünün alınması gerekir. Ancak, bilirkişi seçimi yapılırken düşüncesine başvurulacak kişi veya kişilerin özel ve teknik bilgilerinin yeterli olup olmadığı üzerinde durulması gerekir.

Somut olayda; hükme esas alınan raporu düzenleyen bilirkişi Yazı İşleri Müdürü olduğundan, uyuşmazlığın doğru olarak tespiti ve çözümlenmesi için gerekli uzmanlığa sahip değildir.

TMK'nın 122.maddesine göre, "Nişanlılık evlenme dışındaki bir sebeple sona ererse, nişanlıların birbirlerine veya ana ve babanın ya da onlar gibi davrananların, diğer nişanlıya vermiş oldukları alışılmışın dışındaki hediyeler, verenler tarafından geri istenebilir." Nişanın bozulması nedeniyle mutad dışı hediyelerin geri alınmasına ilişkin davalarda kusur aranmaz. Nişanın bozulması halinde alışılmışın dışındaki hediyeler aynen, mevcut değilse mislen geri verilir veya karşılığı sebepsiz zenginleşme kurallarına göre geri istenir. Hediyelerin verildiği ve iade edilmediği hususu her türlü delil ile ispat edilebilir.

Alışılmış (mutad) hediyelerden kasıt; giymekle, kullanmakla eskijen ve tüketilen eşyalardır. Kural olarak giymekle, kullanılmakla eskijen ve tüketilen (elbise, ayakkabı vs. gibi) eşyaların iadesine karar verilemez. Yargıtay'ın yerleşik uygulamalarına göre; nişan yüzüğü dışında kalan tüm altın, takı ve ziynet eşyaları mutad dışı hediye olarak kabul edilmiştir.

Somut olayda; hükme dayanak alınan bilirkişi raporunda, bir tane 14 ayar yüzüğün ve bir tane Escape marka kol saatinin alışılmışın dışında olmayan hediye sayıldığı; mahkemece, rapor benimsenerek, bu eşyaların bedeli yönünden davanın reddedildiği anlaşılmaktadır. Anılan eşyalar yerleşik uygulamaya göre alışılmışın dışında olan hediyeler olduğu halde (anılan yüzük nişan yüzüğü değil ise) bu eşyaların bedeli yönünden davanın reddedilmesi de doğru bulunmamıştır.

Mahkemece, uzman olmayan bilirkişinin yanılgılı raporuna dayanılarak yazılı şekilde karar verilmesi isabetli değildir. Mahkemece yapılacak iş; uzman bilirkişi tarafından anılan ilkelere uygun şekilde rapor düzenlenmesi sağlanarak, varılacak uygun sonuca göre bir karar vermekten ibarettir.” Yarg. 3.H.D. 30.05.2016 E. 2015/18260 K. 2016/8471 (<https://portal.uyap.gov.tr/uyap-uygulamaları>, ET:06.09.2016).

HMK'nın 26.maddesine göre, mahkeme tarafların talepleriyle bağlıdır ve talepten fazlasına hükmedemez. Bu itibarla davacının nişanlıya verdiği tüm hediyeler değil, bunlar arasından dava dilekçesinde geri verilmesini talep ettiği hediyelerin iadesine karar verilebilir¹⁶⁶.Yine aynı şekilde hediyelerin değeri konusunda bilirkişi raporunda tespit edilen miktar dava dilekçesinde hediyelerin değeri olarak gösterilen miktardan fazla ise hakim dava dilekçesinde belirtilen miktarı aşarak bilirkişi raporunda belirtilen miktarda ödeme yapılmasına hükmedemez¹⁶⁷.

¹⁶⁶“Davada, nişanın bozulması nedeniyle, nişanda takılan ve dilekçede belirtilen altınların aynen iadesi, olmadığında bedeli olarak, fazlaya ilişkin hak saklı kalmak üzere, 10.000 TL'nin dava tarihinden itibaren faiziyle tahsili talep edilmiştir. İslah dilekçesi ile de müddeabih miktarı 14.207 TL'ye çıkartılmıştır.

Davalı cevap dilekçesinde ve karşı davasında; davacının hiç bir sebep yok iken nişanı bozduğunu savunarak, nişanda davacıya takılan hediyelerin aynen iadesini, olmadığında bedeli olarak 6.500 TL'nin tahsilini; ayrıca, iyiniyetli olarak, müşterek hanede kullanılmak üzere yatak odası siparişi verildiğini, nişan yeri vs.için masraflar yapıldığını belirterek toplam 5.733 TL maddi tazminat ile 100.000 TL manevi tazminata hükmedilmesini talep ve dava etmiştir.

Mahkemece; asıl davanın kısmen kabulüne, altınların aynen iadesine, olmadığında toplam 14.057 TL değerinin yasal faiziyle tahsiline; davalı-karşı davacının davasının kısmen kabulüne, kararda belirtilen altın ve eşyaların aynen iadesine, olmadığında toplam 1.938,22 TL değerinin karşı dava tarihi olan 04.12.2011'den itibaren işleyecek yasal faizi ile tahsiline, fazlaya ilişkin istemin reddine karar verilmiş, hükmün davalı-karşı davacı vekili tarafından temyizi üzerine; Dairemizin 07.05.2014 gün ve 2014/78 Esas- 2014/6986 Karar sayılı ilamı ile, mahkeme kararı onanmıştır. Davalı-k.davacı vekili bu kez karar düzeltme talebinde bulunmuştur.

Dosyadaki yazılara, kararın dayandığı delillerle kanuni gerektirici sebeplere ve özellikle delillerin takdirinde bir isabetsizlik görülmemesine göre, sair temyiz itirazları yerinde değildir.

Ancak, dava dilekçesinde 1 adet bilezik (geniş altın bilezik) talep edilmiş olduğu halde, mahkemece iki adet bileziğe hükmedilmiştir. Talep aşılarak hüküm kurulmuş olması doğru görülmemiştir. Öte yandan, davacı tarafın islah dilekçesine karşı davalı tarafça zamanaşımı definde bulunulmuştur. Mahkemece, bu hususta olumlu-olumsuz bir karar verilmemiş olması da doğru değildir.

Kaldı ki, hükme esas alınan bilirkişi raporunda bileziklerin cinsi ve gramı yönünden ihtimale dayalı rapor hazırlanmıştır. Yetersiz bilirkişi raporuna ve eksik incelemeye dayalı hüküm kurulmuş olması da usul ve yasaya aykırı olup, kararın bozulması gerekmektedir.” Yarg. 3.H.D. 14.10.2014 E. 2014/14073 K. 2014/13187 (<https://portal.uyap.gov.tr/uyap-uygulamaları>, ET:08.01.2016).

¹⁶⁷“Somut olayda iadesine karar verilen ve hükümde atıfta bulunulan 23.5.2001 tarihli bilirkişi raporunda 7 sıra halinde gösterilen ziynet eşyalarının tamamının davalıya verildiği ve davalının iade etmediği hususlarına davacı tanık anlatımları alınmış, buna karşın hediyelerin miktarı ve iadesi yönünde davalı tanıkları da beyanda bulunmuş olup, taraf tanıkları yüzleştirilmesine rağmen beyanlar arasındaki çelişki giderilememiştir.Hangi tanığın beyanlarının hangi nedenle üstün tutulduğu ise karar yerinde tartışılmadığı gibi bu yönde bir gerekçeye de yer verilmemiştir.

Oysa davacının yakın akrabaları olan ve yeminsiz beyanları alınan tanıklar çelişkili anlatımlarda bulunmuşlardır. Davacı tanığı olarak (davacı ile akrabalığı da bulunmayan) Vesile'nin ise yeminli anlatımı bulunmaktadır. O halde bu tanığın beyanına diğer tanık anlatımları karşısındaüstünlük tanınarak değer atfedilip, buna göre bir adet üçlü (altın) set, dört adet burma bilezik ve davalı tarafın kabulünde olan yüzükler ile iki adet telli burma bilezik iade kapsamında değerlendirilmelidir.Delillerin yanılığlı değerlendirilmesi sonucu yazılı şekilde karar verilmesi doğru görülmemiştir.

Uygulamaya göre de, talep edilen nişan hediyeleri; ziynet eşyaları ile elbise, ayakkabı vs. olduğuna ve sadece ziynet eşyalarının iadesine karar verildiğine göre istemin kabulü şeklinde hüküm kurulması (HUMK. m.388);

Buna ilaveten dava dilekçesinde ziynet eşyaları için belirtilen birim değerler gözetilmeyerek, bilirkişinin saptadığı fiyatlarınhükme esas alınması suretiyle talebin aşılması (HUMK. m.74);

Ayrıca hükümde iade edilen nişan hediyelerinin açıkça gösterilmeyerek bilirkişi raporuna atıfta bulunulması, dolayısı ile infazda şüphe ve tereddüt oluşturacak şekilde karar verilmesi (HUMK. m.388/son);

Son olarak, mahkemenin çözümü özel veya teknik bir bilgiyi gerektiren hallerde bilirkişinin oy ve görüşünün alınmasına karar verebileceği ve verilen kararların Yargıtay denetimine elverişli nitelikte açık ve de gerekçeli olması gerektiği gözetilmeden, bilirkişinin (yazı işleri müdürü) dava konusu uyuşmazlığın çözümünde ihtisas sahibi olmadığı değerlendirilmeyerek oy ve görüşüne başvurulması usul ve yasaya uygun bulunmamıştır. (HUMK. m.275).

D. Geri Verme Talebinin Devri ve Mirasçılar Tarafından İleri Sürülmesi

Hediyeleri geri isteme hakkı da diğer malvarlığı hakları gibi başkasına devredilebilir ve ölüm halinde mirasçılara geçer. Hediyelerin geri verilmesini isteme hakkında feragatte mümkündür.¹⁶⁸

V. GÖREVLİ VE YETKİLİ MAHKEME

Görevli ve yetkili mahkeme konusunda daha önce maddi tazminat bölümünde yapmış olduğumuz açıklamalar burada da geçerlidir¹⁶⁹. Maddi tazminat bölümünde yaptığımız açıklamalara ek olarak HMK'da hediyelerin geri verilmesi istemine ilişkin davalarda uygulanabilecek başkaca yetki kurallarının bulunup bulunmadığına deyinmek faydalı olacaktır.

HMK m.12'ye göre, taşınmaz üzerindeki aynı hakka ilişkin veya aynı hak sahipliğinde değişikliğe yol açabilecek davalar ile taşınmazın zilyetliğine yahut alıkoyma hakkına ilişkin davalarda, taşınmazın bulunduğu yer mahkemesi kesin yetkilidir. Bu davalar, birden fazla taşınmaza ilişkinse, taşınmazlardan birinin bulunduğu yerde, diğerleri hakkında da açılabilir. Nişanın sona ermesi halinde geri istenen hediyelerden en az biri taşınmaz ise bu durumda HMK m.12'de kesin bir yetki kuralı düzenlendiğinden dava yalnızca taşınmazın bulunduğu yer mahkemesinde açılacaktır. Eğer geri verilmesi istenen taşınmaz birden fazla ise bu durumda taşınmazlardan birinin bulunduğu yer mahkemesinde dava açılacaktır.

Mahkemece yapılacak iş; yukarıda iade kapsamına alınması açıklanan nişan hediyeleri yönünden, dava dilekçesinde açıklanan birim fiyatları gözetip, ziynetlerin değerini ihtisas sahibi bilirkişiye belirletip varılacak uygun sonuç çerçevesinde karar vermekten ibarettir." Yarg. 3.H.D. 22.04.2003 E. 2003/4775 K. 2003/4849 (Talih UYAR – Alper UYAR - Cüneyt UYAR, Türk Medeni Kanunu, İzmir, 2006, s.978).

¹⁶⁸ABİK,s.120; ÖZTAN, Aile Hukuku, s.93; KOÇ, s.156; GENÇCAN, Aile Hukuku, s.250; TEKİNAY, s.30.

¹⁶⁹Bkz. s.32-35.

VI. ZAMANAŞIMI

TMK m.123'te yer alan “Nişanlılığın sona ermesinden doğan dava hakları, sona ermenin üzerinden bir yıl geçmekle zamanaşımına uğrar.” şeklindeki düzenlemeden de anlaşılacağı üzere kanun koyucu nişanın sona ermesinden sonra yapılacak maddi ve manevi tazminat ile hediyelerin iadesi taleplerini bir yıllık zamanaşımı süresine bağlamıştır. Bu süre içinde ileri sürülmeyen talepler daha sonra ileri sürülmeleri halinde zamanaşımı nedeniyle reddedilebilecektir. Nişanlanmanın hukuksal niteliği, bir sözleşme olarak kabul edilmesine rağmen yasa koyucu sözleşmelerde zamanaşımına ilişkin TBK m.146 hükmü yerine TMK m.123'te özel bir hüküm getirmiştir. Yasa koyucu burada nişanlılığın sona ermesinden uzun süre sonra tarafların tazminat veya hediyelerin geri verilmesi davası ile karşı karşıya gelmelerini doğru bulmamıştır. Bu nedenle oldukça kısa bir süre öngörmüştür¹⁷⁰.

Zamanaşımı hakim tarafından re'sen dikkate alınmaz. Davalı tarafça ileri sürülmesi gerekmektedir. Davalı esasa cevap dilekçesinde zamanaşımı def'inde bulunmalıdır. Davalının daha sonradan bunu ileri sürmesi savunmayı genişletmek olarak kabul edileceğinden ancak davacının muvafakati ile mümkün olur. Davacının muvafakati olmazsa zamanaşımı def'i incelenemez¹⁷¹.

¹⁷⁰KILIÇOĞLU, Aile Hukuku, s.42.

¹⁷¹“Davacı vekili dava dilekçesinde, nişanın bozulması nedeniyle kusurlu olan davalıdan 7.000 YTL manevi tazminat ile 2.450 YTL eşya bedelinin tahsilini talep etmiş, birleşen dava dosyası ile davalı (k.davacı) Cevdet'in, davacı (k.davalı) Yeliz'den 5.850 YTL değerindeki nişan hediyelerinin aynen, olmadığında bedeli ile 7.000 YTL manevi tazminatın tahsilini talep etmiştir.

Mahkemece; zamanaşımı nedeniyle her iki davanın reddine karar verilmiştir.

Hükmü davalı (k.davacı) vekili temyiz etmiştir.

Dosya kapsamından, tarafların 10.02.2006 tarihinde nişanlandıkları, nişanın 10.04.2006 tarihinde bozulduğu ve asıl davanın 30.04.2007 tarihinde, birleşen davanın ise 13.04. 2007 tarihinde açıldığı anlaşılmaktadır.

Davacı (k.davalı) vekili, cevap dilekçesinde süresinde zamanaşımı def'inde bulunmamış, 13.11.2007 tarihli 4.celsede ve 27.03.2008 tarihli dilekçe ile zamanaşımı ilk itirazında bulunmasına karşın, davalı (k.davacı) vekili tarafından savunmanın genişletilmesine itiraz edilmiştir.

Zamanaşımı savunması HUMK'nun 187.maddesinde sayılan ilk itirazlardan olmaması onun her zaman ileri sürülebileceği anlamına gelmez. Esasa cevap dilekçesinde zamanaşımı def'inde bulunmayan davalının sonradan bunu ileri sürmesi savunmayı genişletmek olarak kabul edilir. Karşı tarafın muvafakati olmadıkça davalı savunmasını genişletemez. Davacı taraf savunmanın genişletilmesine karşı koyabilir (HUMK.md.202). Bu taktirde zamanaşımı def'i incelenemez.

Davada, davalı (k.davacı) vekili, davacı (k.davalı)nın zamanaşımı itirazının savunmanın genişletilmesi olduğunu bildirdiğine ve buna muvafakat etmediğine göre, mahkemece; davanın esası hakkında hüküm kurulması gerekirken, süresinde ileri sürülmeyen zamanaşımı def'i nedeniyle davanın reddine karar verilmesi doğru görülmemiştir.” Yarg. 3.H.D. 25.11.2008 E. K. 2008/17343 K. 2008/20441 (<https://portal.uyap.gov.tr/uyap-uygulamaları>, ET:08.01.2016).

HMK m.141'de yer alan “*Ön inceleme aşamasının tamamlanmasından sonra iddia veya savunma genişletilemez yahut değiştirilemez.*” hükmü uyarınca zamanaşımı itirazı her halükarda ön inceleme aşaması tamamlanmadan ileri sürülmelidir. Aksi takdirde dikkate alınmayacaktır. Nitekim m.142'de de, ön inceleme duruşması tamamlandıktan sonra, hâkimin tahkikata başlamadan önce, hak düşürücü süreler ile zamanaşımı hakkındaki itiraz ve def’ileri inceleyerek karara bağlayacağı belirtilmektedir.

TMK m.123'e göre bir yıllık süre nişanın sona ermesiyle başlayacaktır. Doktrinde bir görüşe göre¹⁷², bir yıllık süre nişanın sona erdiğinin karşı tarafça öğrenildiği tarihten başlamalıdır.

Kanaatimizce, kanunda bir yıllık sürenin nişanın sona ermesinden itibaren başlayacağı açıkça belirtildiğinden, bu sürenin nişanın sona erdiğini öğrenme tarihinden başlayacağının kabulü mümkün değildir. Nitekim 123. maddenin gerekçesinde de; “Madde, nişanlılığın sadece bozulması halini değil, ölüm, gaiplik gibi diğer sona erme sebeplerini de kapsayacak şekilde kaleme alınmıştır. Böylece maddeye 'nişanlılığın sona ermesinden doğan dava hakları' ifadesi konulmak suretiyle bozma dışındaki diğer sona erme hallerinde açılan davalarında buradaki özel zamanaşımı süresine tabi olduğu anlatılmak istenmektedir. Burada gerek süre gerekse bu sürenin işlemeye başladığı tarih itibariyle özel bir hüküm söz konusudur. Maddede zamanaşımı süresinin işlemeye başlaması, sona erme sebebinin öğrenilmesine tabi olmayıp bu süre sona ermeden itibaren işlemeye başlayacaktır. Bu yolla tarafların 'sona ermeyi daha geç öğrenmiş oldukları' iddiasıyla yıllar sonra bu tür davalarla karşı karşıya getirilmesi yerinde görülmemiştir” denilmek suretiyle de bu husus dile getirilmiştir. Burada hakime düşen, nişanın sona erme anını belirleyerek, buna göre zamanaşımı süresinin dolup dolmadığını tespit etmektir. Ancak bazen nişanın sona erme anı diğer nişanlının bunu öğrenmesi anıyla çakışabilir. Örneğin nişanlanmanın hukuki niteliği bir sözleşme olduğundan, tek taraflı irade beyanı ile nişanın bozulması halinde, nişanı sona erdiren (sözleşmeden dönüldüğüne ilişkin)

¹⁷²“Nişanın bozulduğu tarihin zamanaşımının işlemeye başlamasında esas alınması, bazı hallerde adaletle aykırı sonuçlar verebilir. Mesela nişanlı erkeğin evlenmesi ve bunu ilk nişanlıdan gizlemesi halinde, sürenin nişanın bozulduğu tarihten başlatılması, iyiniyetli nişanlının aleyhine sonuç yaratacaktır. Bu nedenle zamanaşımı süresinin karşı tarafın nişanın bozulduğunu öğrendiği tarihten itibaren işlemeye başlatılması bize göre daha isabetlidir.”(ÖZTAN, Aile Hukuku, s.118).

irade beyanı ancak diğer nişanlıya ulaştığında hüküm ifade edeceğinden, bu beyanın diğer nişanlıya ulaşma anı, bir başka deyişle diğer nişanlı tarafından öğrenilme anı nişanın sona erdiği an olacaktır. Bu sebeple nişanın tek taraflı bozulması durumunda bu bozma beyanı diğer tarafa ulaşmadan hüküm ifade etmeyeceğinden, zamanaşımı süresi nişanın bozulmasına dair beyanın diğer nişanlıya ulaştığı, diğer nişanlı tarafından öğrenildiği tarihten itibaren başlamalıdır. Bunun dışındaki nişanın sona erme sebeplerinde (ölüm, gaiplik, bozucu şartın gerçekleşmesi vb.), nişanı sona erdiren sebebin gerçekleşme anı nişanın sona erdiği an olarak kabul edilmelidir. Bu sebebin (örneğin diğer nişanlının öldüğünün, gaipliğine karar verildiğinin) diğer nişanlı tarafından bilinmemesi sürenin başlamasını engellemez.

Doktrinde bir başka görüşe göre ise¹⁷³, bir yıllık sürenin nişanın sona ermesi tarihinden başlayacağı hükmü yalnız nişanlılar arasındaki taleplere hasredilmeli, nişanlılar dışındaki kişiler için bu sürenin başlangıcını nişanın sona erdiğini öğrenme tarihi olarak kabul etmek gerekir.

Kanaatimizce böyle bir ayrıma gidilmesini gerektirir bir sebep bulunmamaktadır. Ayrıca madde gerekçesinden de anlaşılacağı üzere kanun koyucu tarafların sona ermeyi daha geç öğrenmiş oldukları iddiasıyla yıllar sonra bu tür davalarla karşı karşıya getirilmemesi için bir yıllık sürenin sona erme tarihinden başlayacağını düzenlemiştir. Nişanlılar dışındaki kişilerde taleplerini nişanlılara karşı yönelttiklerinden, zamanaşımı süresinin başlangıcını nişanın sona erdiğinin öğrenilme tarihi olarak kabul etmek nişanlıların yıllar sonra bu tür davalarla karşı karşıya getirilmesine sebep olabileceğinden maddenin konuluş amacına aykırı olacaktır.

Doktrindeki bir görüş¹⁷⁴, bazı hallerde zamanaşımı süresinin başlangıç tarihi olarak nişanın sona erdiği tarihi kabul etmek adalete aykırı sonuçlar verebileceğini ileri sürmektedir. Örneğin nişanlı erkek, eğitim için gittiği yurtdışında başka birisiyle evlenmiş ve bunu nişanlı kadından bir yıl saklamış olabilir. Böyle hallerde hileli hareketlerle zamanaşımı süresini

¹⁷³FEYZİOĞLU, s.62; DOĞAN, s.235.

¹⁷⁴ÖZTAN, Aile Hukuku, s.118; TEKİNAY, s.62; DOĞAN, s.234-235.

dolduran kimsenin bundan faydalanması TMK m.2'de yazılı iyiniyet kuralına aykırı sayılmalı ve bir yıllık süreyi öğrenme tarihinden başlatmalıdır.

Kanaatimizce kanunun açık hükmü ve yukarıda belirtilen gerekçesi karşısında bu halde dahi zamanaşımı süresinin nişanın sona erdiğini öğrenme anından başladığını ileri sürmek mümkün olmayacaktır. Bu hususun ancak zamanaşımı süresinin başlangıcını değiştiren bir kanun değişikliği ile çözülmesi mümkün görünmektedir. Yargıtay kararlarında da¹⁷⁵ zamanaşımı süresinin nişanın sona erme tarihinden başladığı belirtilmektedir.

¹⁷⁵“Davacı vekili dilekçesi ile; tarafların 10.10.2010 tarihinde nişanlandıklarını, davalının haklı bir neden olmadan 2012 yılı Ocak ayı içinde nişanı bozduğunu iddia ederek, müvekkilinin nişan nedeniyle davalıya verdiği hediyelerin aynen iadesini, olmazsa bedelinin tahsilini talep ve dava etmiştir.

Davalı vekili cevap dilekçesi ile; 19.10.2011 tarihinde, müvekkilinin çalıştığı ilaç firmasının gönderdiği Denizli’de kaldığı otelde telefon görüşmesi sırasında tarafların nişanın bozulduğunu, bu nedenle davanın zamanaşımına uğradığını savunarak, davanın reddini dilemiştir.

Mahkemece; tarafların 10/10/2010 tarihinde nişanlandıkları, nişanın 19/10/2011 tarihinde bozulduğu, davanın bu tarihten itibaren 1 yıl içinde açılması gerektiği, oysa zamanaşımı süresinden sonra 13/11/2012 tarihinde açıldığı gerekçesi ile davanın zamanaşımı sebebiyle reddine karar verilmiş, hüküm davacı vekili tarafından temyiz edilmiştir.

Medeni Kanunun 123. maddesi gereğince; “Nişanın sona ermesinden doğan dava hakları, sona ermenin üzerinden bir yıl geçmekle zamanaşımına uğrar.”

Somut olayda; mahkemece ifadelerine başvurulmuş davalı tanıkları, nişanın 2011 yılının Ekim ayında bozulduğunu davalıdan duyduklarını beyan etmişlerdir. Davacı tanıkları ise 2011 yılının Kasım ayının sonunda nişanın bozulduğunu beyan etmişler, özellikle davacı tanıklarından Engin Bülbül beyanında; 2011 yılı Kasım ayında bir cenazelerinin olduğunu, tarafların da cenazeye katıldıklarını, cenazeden bir hafta sonra davalının nişanın iyi gitmediğini, düğünün yemekli olmasını istediklerini, ancak davacının bunu kabul etmediğinden araya girmesini istediğini belirtmiştir.

Bu duruma göre; görgüye dayalı bilgisi bulunan davacı tanıklarının beyanına itibar edilerek, nişanın 2011 yılı Kasım ayının sonunda bozulduğu kabul edilmelidir. Dava ise, 13.11.2012 tarihinde açılmıştır.

O halde mahkemece, davaya konu olacak açısından MK’nun 123.maddesindeki bir yıllık zamanaşımının davanın açıldığı tarih itibarıyla henüz dolmadığı gözetilerek, esas hakkında yapılacak yargılama neticesinde hasıl olacak sonuca göre bir karar verilmesi gerekirken,yanılgılı değerlendirme sonucu zamanaşımı nedeni ile red kararı verilmesi bozmayı gerektirmiştir.” Yarg. 3.H.D. 28.05.2014 E. 2014/946 K. 2014/8374 (<https://portal.uyap.gov.tr/uyap-uygulamaları>, ET:08.01.2016);

“Davacı vekili dilekçesinde, müvekkili olan davacı ile davalılardan Yüksel’in nişanlandıklarını, diğer davalının ise davalı Yüksel’in babası olduğunu, nişanın davalının kusurlu hareketleri neticesinde bozulduğunu beyan ederek 2000 TL. manevi tazminat ile nişan hediyelerinin iadesine karar verilmesini talep ve dava etmiştir.

Davalı savunmasında, öncelikle davada zamanaşımının dolduğunu, nişanı bozan tarafın davacı olduğunu, nişan hediyelerinin davacı tarafından değil ailesi tarafından takıldığı, hediyelerin geri verildiğini, kendisinde sadece bir adet yüzük ile bir adet set takımının bulunduğunu beyan etmiştir.

Mahkemece, davalı Zekeriya yönünden husumet yokluğu nedeni ile reddi, davalı Yüksel yönünden ise, zamanaşımı ve esastan davanın reddine karar verilmiş, hüküm taraflarca temyiz edilmiştir.

Davacının ve davalının sair temyiz itirazları yerinde değildir. Ancak davacı tarafın temyizi yönünden: davacı tarafından davalıya bir adet pırlanta yüzüğün takıldığı ifade edilmektedir. Bu talep yönünden mahkemece, davanın zamanaşımı nedeni ile reddine karar verilmiştir.

Medeni Kanunun 123.maddesi gereğince “Nişanın sona ermesinden doğan dava hakları, sona ermenin üzerinden bir yıl geçmekle zamanaşımına uğrar. Yargılama sırasında ifadelerine başvurulmuş davalı tanıkları, nişanın 2007 yılının 10-11. aylarından bozulduğunu beyan etmişlerdir. Davalı tanıklarının ise nişanın bozulma tarihine ilişkin bilgileri bulunmamaktadır. Dava ise, 25.9.2008 tarihinde açılmıştır.

Öyle ise mahkemece, davalıya takıldığı iddia edilen pırlanta yüzük açısından MK.’nun 123.maddesindeki bir yıllık zamanaşımının davanın açıldığı tarih itibarıyla henüz dolmadığı gözetilerek, esas hakkında yapılacak yargılama neticesinde hasıl olacak sonuca göre bir karar verilmesi gerekirken,yanılgılı değerlendirme sonucu zamanaşımı nedeni ile ret kararı verilmesi bozmayı gerektirmiştir.” Yarg. 3.H.D. 18.10.2011 E. 2011/9128 K. 2011/15856 (<https://portal.uyap.gov.tr/uyap-uygulamaları>).

Türk Borçlar Kanunu'nun zamanaşımı ile ilgili genel hükümleri (zamanaşımını durduran ve kesen sebepler) nişanın sona ermesinden doğan istemler hakkında da hüküm ifade eder¹⁷⁶.

Türk Borçlar Kanunu'nun 72. maddesinde yer alan “...Ancak tazminat, ceza kanunlarının daha uzun bir zamanaşımı öngördüğü cezayı gerektiren bir fiilden doğmuşsa, bu zamanaşımı uygulanır” hükmü nişanın sona ermesinden doğan tazminat davalarında uygulanabilir mi?

Doktrinde bir görüşe göre¹⁷⁷, nişanın bozulmasına ceza hukuku bakımından suç teşkil eden bir eylem sebep olduysa, ceza kanununda yazılı daha uzun süreli zamanaşımı uygulanacaktır.

Kanaatimizce ceza kanunlarında yazılı daha uzun süreli zamanaşımı süresinin nişanın sona ermesinden doğan tazminat davalarında uygulanması mümkün değildir. Zira TMK m.123'te zamanaşımı konusunda düzenleme yapılmasının sebebi, nişanın sona ermesinden doğan davalarda uzun zamanaşımı sürelerinin uygulanmasını önlemektir. Nasıl ki TBK'da düzenlenen diğer zamanaşımı süreleri bu özel düzenleme karşısında uygulanamıyorsa, ceza kanunlarında yer alan zamanaşımı sürelerinin de burada uygulanması mümkün değildir. Ceza kanunlarında belirlenen uzun zamanaşımı sürelerinin burada uygulanabileceğinin kabulü 123. maddenin konuluş amacına aykırıdır.

uygulamaları, ET:08.01.2016)

¹⁷⁶KILIÇOĞLU, Aile Hukuku, s.42; ÖZTAN, Aile Hukuku, s.118; TEKİNAY, s.62; DOĞAN, s.235.

¹⁷⁷GENÇCAN, 4721 Sayılı Türk Medeni Kanunu,s.1059; AKINTÜRK / ATEŞ, s.57; TEKİNAY,s.62.

SONUÇ

Nişanın sona ermesi halinde nişanlılardan her biri maddi ve manevi tazminat ile hediyelerin geri verilmesini talep edebilir. Nişanlıların ana ve babaları veya onlar gibi davranan kimseler ise yalnızca maddi tazminat ve hediyelerin geri verilmesini talep edebilirler.

Nişanın sona ermesi halinde maddi tazminat istenebilmesi için nişanın, nişanlılardan biri tarafından haklı bir sebep olmaksızın bozulması veya nişanın nişanlılardan birine yükletilebilen bir sebeple bozulması gerekir.

Hangi hallerin nişanın bozulmasında haklı sebep oluşturacağı kanunda yer almamakla birlikte, hakim bu hususu her somut olayın özelliğine göre serbestçe takdir edecektir. Hakim tarafların sosyal durumlarını, ilişkilerinin şekil ve derecelerini, o yerde geçerli olan örf ve adetleri göz önüne alarak sebebin haklı olup olmadığını TMK m.4 çerçevesinde takdir edecektir.

Nişanın bozulması sebebiyle istenebilecek zarar menfi zarardır. Müspet zararın tazmini istenemez.

Nişan için yapılan masrafların talep edilip edilemeyeceği hususunda EMK'da açık bir düzenleme olmadığından, bu dönemde doktrinde değişik görüşler ileri sürülmektedir. TMK'daki "*Aynı kural nişan giderleri hakkında da uygulanır*" şeklindeki düzenleme bu konudaki tartışmaları ortadan kaldıran yerinde bir düzenleme olmuştur. Ancak yargıtayın son zamanlarda verdiği davetiye gideri dışındaki (salon kirası, kuaför, pasta, meyve suyu ücreti, davetlilerin taşınma ücreti gibi) harcamaların maddi tazminat kapsamında olmadığına ilişkin kararları söz konusu yasal düzenlemeyle çelişmektedir.

Maddi tazminata konu masraf veya katlanılan fedakarlıkların dürüstlük kuralı çerçevesinde ve evlenme amacıyla yapılması gerekir.

Tarafların sosyal ve ekonomik durumlarına uygun giderler dürüstlük kuralları çerçevesinde yapılmış sayılırlar. Fakat nişanlılardan birisi, diğerinin rızasıyla, kendi ekonomik durumunu fazlasıyla aşan bir gider yapmışsa, nişanın bozulması halinde bunları isteyebilecektir.

TMK'ya göre, kusurlu olan nişanlı, diğer nişanlının yaptığı harcamalar ve katlandığı maddi fedakarlıklar karşılığında “uygun bir tazminat” vermekle yükümlüdür. Hakim her somut olayın özelliğine göre, takdir yetkisini de kullanarak uygun bir tazminata hükmedecektir. Hakim tazminat miktarını tespit ederken, davacının da nişanın bozulmasındaki rolünü, yapılan masrafın davacının malvarlığı için hala arzettiği değeri vs. yi göz önünde tutacaktır.

Nişanın sona ermesi halinde manevi tazminat istenebilmesi için nişanın tek taraflı bozma ile sona erdirilmiş olması, nişanın bozulması yüzünden tazminat isteyen nişanlının kişilik hakkı saldırıya uğramış olması ve tazminat istenen nişanlının, diğer nişanlının manevi zarara uğramasında kusurlu bulunması gerekir.

Nişanın bozulması nedeniyle tarafların üzüntü duyması doğal bir durumdur. Ancak nişanın tek taraflı olarak bozulması sebebiyle kusursuz olan nişanlının sadece üzülmüş olması manevi tazminata hükmedilmesi için yeterli değildir. Nişanın bozulması nedeniyle kişilik hakkını oluşturan değerlerin ihlal edilmiş olması gerekir.

EMK döneminde manevi tazminat talep edebilmek için kişilik hakkı ihlal edilen nişanlının fahiş bir surette zarara uğramış olması gerekmektedir. 4721 sayılı TMK'da ise zararın ağırlığı bir koşul olmaktan çıkarılmıştır. Zararın ağırlığı ancak hükmedilecek tazminatın miktarında dikkate alınabilir. Ancak yargıtay 4721 sayılı TMK'nın yürürlüğe girmesinden sonra da verdiği kararlarında “fahiş bir zarara uğrama” koşulunu aramaktadır.

Haklı bir neden bulunmaksızın nişanı bozan veya nişanın karşı tarafça haklı olarak bozulmasına sebebiyet veren taraf kural olarak kusurludur.

EMK'da manevi tazminat isteyen nişanlının kusursuz olması gerektiği açıkça yer almaktaydı. TMK'da ise bu konuda bir düzenleme yer almamakla birlikte yargıtay kararlarında manevi tazminata hükmedilebilmesi için talepte bulunan nişanlının nişanın bozulmasında kusurunun bulunmaması gerektiği belirtilmektedir.

TMK'da manevi tazminat olarak “uygun miktarda bir para” ödenmesinin talep edilebileceğini belirtildiğinden para yerine başka bir şey talep edilemeyeceği gibi hakim de uğranılan manevi zararın para yerine başka bir surette tazminine (örneğin kınamak ve bunu basın yoluyla ilanına) karar verme yetkisine sahip değildir.

Hükmedilecek tazminatın miktarını hakim TMK m.4 çerçevesinde, kişilik hakkına saldırı teşkil eden eylem ve olayın özelliği, tarafların kusur oranı, sosyal ve ekonomik durumlarını dikkate alarak serbestçe takdir edecektir.

Manevi tazminat istemi miras bırakan tarafından ileri sürülmüş olmadıkça mirasçılara geçmez. Karşı tarafça kabul edilmiş olmadıkça sağlar arası bir işlemle başkasına devredilemez. Manevi tazminat isteminden, bu hak doğmadan önce feragat edilemez.

Nişanlanma sebebiyle bir nişanlıya yapılan ekonomik değeri olan her türlü kazandırma hediye kavramı içine girer.

Nişanın sona ermesi halinde verilen hediyelerin geri istenebilmesi için söz konusu hediyelerin nişanlanma dolayısıyla verilmiş olması, alışılmışın dışında olmaları ve nişanın evlenme dışında bir sebeple sona ermesi gerekir.

Geri verilmesi istenebilecek hediyeler, nişanlanmanın başlangıcından sona ermesine kadarki süreçte verilen hediyelerdir. Nişanlanmadan önce veya nişan sona erdikten sonra verilen hediyeler geri istenemez.

Yargıtay'a göre başlık parası hukuka ve genel ahlak kurallarına aykırı olduğundan geri istenemez.

Bir hediyein alışılmış sayılabilmesi için yöresel örf ve adete göre verilen hediyelerden olması yanında maddi değerinin de günün koşullarına göre fazla olmayan hediyelerden olmasına bağlıdır ve bu da daha çok tarafların mali ve sosyal durumları ile ölçülmelidir.

Yargıtay istikrar kazanmış kararlarında nişan yüzüğü dışında kalan tüm altın, takı ve ziynet eşyalarını alışılmışın dışında kabul etmektedir.

Giyilmekle eskijen, kullanılmakla tüketilen şeyler de alışılmış hediye kapsamındadır ve geri verilmesi istenemez.

Hediyelerin geri verilmesini talep eden nişanlının, nişanın sona ermesinde kusurlu olup olmadığının bir önemi yoktur. Haklı bir sebep yokken yahut hiç bir sebep göstermeden nişanı bozan nişanlı dahi hediyelerin geri verilmesini talep edebilir.

Hediyelerin geri verilmesi talebi, aynı değil şahsi bir davadır. Zira hediyeler verilmekle karşı tarafın mülkiyetine geçmiştir ve verenin o şey üzerinde bir aynı hakkı kalmamıştır. Hediye alan bunu bir üçüncü kişiye devretmişse, hediyeleri geri isteyen bu hakkını üçüncü kişiye karşı kullanması mümkün değildir. Bu konuda üçüncü kişinin iyiniyetli olup olmamasının da bir önemi yoktur.

Hediye iadeyle yükümlü nişanlının mal varlığında mevcut ise aynen geri verilir. Mal varlığında mevcut değil ise bu durumda söz konusu hediye misli bir eşya olup olmadığına göre iadenin şekli değişir. Eğer hediye misli bir eşya ise mislen, değil ise sebepsiz zenginleşme hükümlerine göre iadesi gerçekleştirilir.

Yargıtay kararlarında ise, iade alacaklısının bir seçimlik hakkı bulunduğu, isterse aynen veya mislen hediyein geri verilmesini, isterse hediyein değerini para olarak

ödenmesini talep edebileceği yahut terditli olarak (aynen veya mislen, bunların mümkün olmaması halinde hediyein değerinin verilmesi şeklinde) bu talebini ileri sürebileceği belirtilmektedir.

Hediyein değerinin para olarak ödenmesi yoluna gidilecekse, dava tarihindeki değeri bilirkişi marifeti ile tespit edilerek ödenecek meblağ hesaplanır.

Gerek maddi tazminat isteme hakkı, gerekse de hediyelerin geri verilmesini isteme hakkı diğer malvarlığı hakları gibi başkasına devredilebilir ve ölüm halinde mirasçılara geçer. Bu haklardan feragatte mümkündür.

Nişanın sona ermesinden doğan dava hakları, sona ermenin üzerinden bir yıl geçmekle zamanaşımına uğrar. Bir yıllık zamanaşımı süresi nişanın sona ermesi ile başlar. Tarafların nişanın sona erdiğini ne zaman öğrendiklerinin bir önemi yoktur.

KAYNAKÇA

ABİK, Yıldız, “**Nişanlanma ve Nişanlılık**”, Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, Cilt 54, Sayı 2, s.65-152, Ankara, 2004.

AKINTÜRK, Turgut / ATEŞ, Derya, **Türk Medeni Hukuku İkinci Cilt Aile Hukuku**, Onsekizinci Baskı, Ankara, 2016.

BULUT, Harun, **Aile Hukuku Davaları**, İstanbul, 2007.

DOĞAN, Murat, “**Nişanlanmanın Sona Ermesi Halinde Hediye­lerin Geri Verilmesi**”, Atatürk Üniversitesi Erzincan Hukuk Fakültesi Dergisi, Cilt II, Sayı 1, s.199-238 Erzincan, 1998.

DURAL, Mustafa / ÖĞÜZ, Tufan / GÜMÜŞ, Mustafa Alper, **Türk Özel Hukuku Cilt III Aile Hukuku**, Gözden Geçirilmiş Onbirinci Bası, İstanbul, 2016.

ERGÜN, Zafer, **Boşanma Davaları**, Ankara, 2009.

FEYZİOĞLU, Feyzi Necmettin, **Aile Hukuku**, İstanbul, 1986.

GENÇCAN, Ömer Uğur, **4721 Sayılı Türk Medeni Kanunu**, Ankara 2007.

GENÇCAN, Ömer Uğur, **Aile Hukuku**, Ankara, 2011.

GÖRGÜN, L. Şanal, **Medeni Usul Hukuku**, Ankara, 2014.

HATEMİ, Hüseyin / OĞUZTÜRK KALKAN, Burcu, **Aile Hukuku Ders Kitabı**, 4.Bası, İstanbul, 2014.

KAÇAK, Nazif, **Emsal İçtihatlarla Hukuk Usulü Muhakemeleri Kanunu**, Ankara 2006.

KILIÇOĞLU, Ahmet M., **Aile Hukuku**, Genişletilmiş 2.Bası Ankara, 2016.

KILIÇOĞLU, Ahmet M., **Borçlar Hukuku Genel Hükümler**, Genişletilmiş 17. Bası, Ankara, 2013.

KILIÇOĞLU, Ahmet M., **Medeni Kanunumuzun Getirdiği Yenilikler**, Ankara, 2004.

KIRMIZI, Mustafa, **İçtihatlı Aile Hukuku**, İskenderun, 2009.

KOÇ, Nevzat, **Nişanlanma Sözleşmesi**, İzmir, 2002.

KURU, Baki / ARSLAN, Ramazan / YILMAZ, Ejder, **Medeni Usul Hukuku Ders Kitabı**, Ankara, 2011.

OĞUZMAN, Kemal / ÖZ, Turgut, **Borçlar Hukuku Genel Hükümler**, Cilt I, Gözden Geçirilmiş 14. Bası, İstanbul, 2016.

OĞUZMAN, Kemal / DURAL, Mustafa, **Aile Hukuku**, İstanbul 2001.

ÖZEL, Sibel, **Uluslararası Alanda Medya ve İnternette Kişilik Hakkının Korunması**, Ankara, 2004.

ÖZKAN, Hasan, **Açıklamalı-İçtihatlı Aile Hukuku Davaları ve Tatbikatı**, İstanbul, 2004.

ÖZTAN, Bilge, **Aile Hukuku**, 6.Bası, Ankara, 2015.

ÖZTAN, Bilge, “**Medeni Kanunun Kabulünün 70. yılında Aile Hukuku**” Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, Cilt 44, sayı 1-4, s.79-126, Ankara, 1995.

ÖZTAN, Bilge / ÖZTAN, Fırat “**İlga, Boşluk, Birlikte Yürürlükte Olma Kavramları Açısından Medeni Kanun'un 24/a-III'üncü Maddesi Karşısında Medeni Kanun'un 85/ II'nci Maddesinin Durumu**”, Prof. Dr. Jale G. Akipek'e Armağan, s.245-262, Konya 1991.

PEKCANITEZ, Hakan / ATALAY, Oğuz / ÖZEKES, Muhammet, **Medeni Usul Hukuku Ders Kitabı**, Ankara, 2015.

REİSOĞLU, Safa, **Borçlar Hukuku Genel Hükümler**, İstanbul, 2006.

SEROZAN, Rona, “**Manevi Tazminat İsteminin Mirasçılara İntikali**”, Prof.Dr. İlhan E. Postacıoğlu'na Armağan, s.279-289, İstanbul, 1990.

SİRMEN, Lale, “**Nişanın Bozulmasında Manevi Tazminat**”, Ankara Hukuk Fakültesi 50. Yıl Armağanı, s.359-379, Ankara, 1977.

ŞAHİN, Emin, **Açıklamalı-İçtihatlı 4721 Sayılı Türk Medeni Kanunu Hükümlerine Göre Aile Hukuku Davaları Tatbikatı**, Ankara, 2004.

TEKİNAY, Selahattin Sulhi, **Türk Aile Hukuku**, İstanbul, 1990.

UYAR, Talih – UYAR, Alper - UYAR, Cüneyt, **Türk Medeni Kanunu**, İzmir, 2006.

YAVUZ, Nihat, **Uygulamada Nişan Davaları**, Ankara, 1995.

ZEVKLİLER, Aydın / ACABEY, M.Beşir / GÖKYAYLA, K.Emre, **Medeni Hukuk**, İzmir, 1997.

SİNERJİ MEVZUAT VE İÇTİHAT PROGRAMI.

<https://portal.uyap.gov.tr/uyap-uygulamalari>.